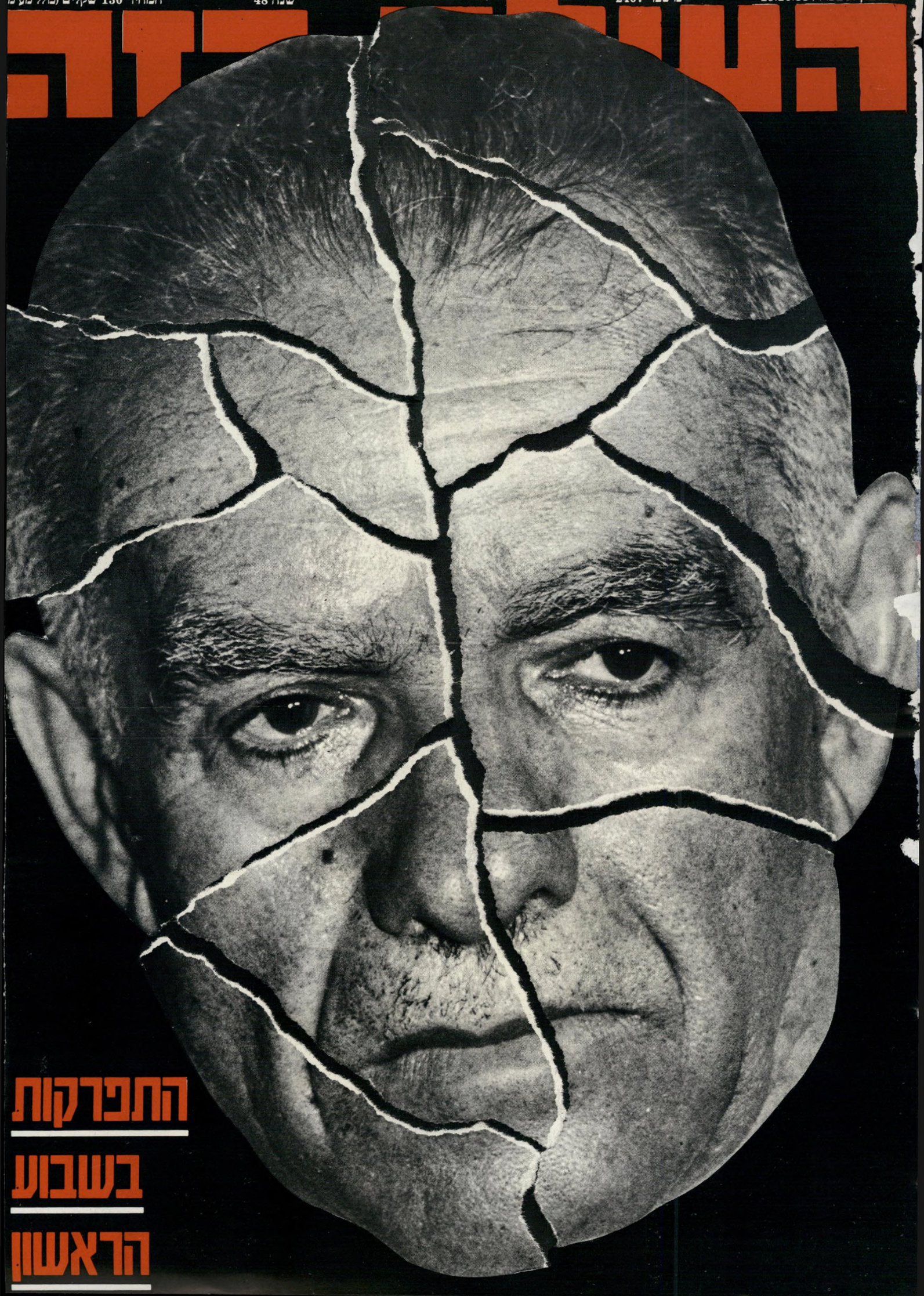
ר"ב חשון תשמ"ד, 19.10.83 מיספר 2407 שנה 48 72 עמודים המחיר 130 שקלים (כולל מע"מ

העולם הזה

התפרקות בשבוע הראשון

וימר יעקבסון טמיר

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי ◆ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136, ◆ העורך הראשי: אורי אבנרי ◆ עורך תבנית: יוסי שגיו ◆ רכז מערכת: שלמה פרנקל ◆ עורכי ביתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן ◆ צלמי מערכת: ציון צפריר, ענת סרגוסטי וציפי מנשה ◆ עורכת דסק: אהובה קורן ◆ ראש המינהלה: אברהם סיטון ◆ מחלקת המודעות: רפי זכרוני ◆ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ◆ הדפסה: "הדסה החדש" בע"מ, תל־אביב ◆ הפצה: "גד" בע"מ

העולם הזה
בלי משוא פנים

כתבות העשר הקידמי והאחורי:

ממשלה ללא כיסוי

מי זוכר שאך לפני שבוע קמה ממשלתו של יצחק שמיר? יום אחרי ההשבעה בכנסת אחזה באזרחים בהלת־קניות של מוצרי־היסוד, יומיים אחר־כך הם הוצמדו לדולר של ארצות־הברית, ומיד אחר־כך התבשרו שאין להם שר־אוצר. אוצר ממילא כבר אין מזמן. הממשלה, שהחלה לגווע ביומה השלישי, ניסתה להציל את עצמה וחיפשה שר־אוצר חדש. אך העסקנים החכמים נמלטו מפני התפקיד כמו מאש, בעוד שהאחרים הוכשלו בידי חבריהם. לבסוף נפל הפור על יגאל כהן־אורגד, ח"כ במעט אלמוני, מתנחל בשטחים הכבושים וממתנגדי הסכם השלום. בינתיים הבורסה עדיין סגורה, והמדדר המישפטי של העולם הזה מנתח את הסיבויים של תביעות המשקיעים נגד יוצעי הבנקים. בתוך כל המהומה נותרה עדיין חידה אחת: יש אופוזיציה בישראל?

7 · 11 · 6 · 18 · 15

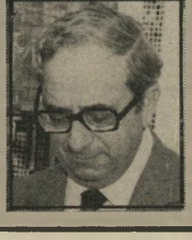
הבית השקט ביותר בירושלים

בשבוע שבו סערה הארץ בין טלטלה כלכלית ושלטלה פוליטית, לא הורגש דבר ליד ביתו של **מנחם בגין** ברחוב בלפור בירושלים. במשך שבועות לא נראה האיש אפילו בחלון, לתוך הבית נכנסו רק בני־מישפחה קרובים ביותר, ובחצר השקטה סבבו הגנן, כמה אנשי־ביטחון וחתול מפוטם, אשר נהנה משאריות המזון.

17

נשיא בפיג'אמה

העולם הזה ליווה את **יצחק נבון** ובני־מישפחתו במשך יום שלם — מהיקיצה ועד כיבוי־האורות. הנשיא החמישי (62) מרגיש בנוח בפיג'אמה, **אך** (9) רוצה להיות נשיא־המדינה **ונעמה** (10) גורמת את אביה למסעקנית בחנויות לכלי־כתיבה.

64

בשירות בגין

לא עבדתי בשביל ראש־הממשלה, עבדתי בשביל בגין האיש, הכריזה **יונה קלימור ביצקי,** מזכירתו הנאמנה של **מנחם בגין.** עוד קודם שחתם פטרה מתפקידה החלו הצעות העבודה זורמות אל מזכירת ראש־הממשלה לשעבר.

61

הצבא מסרס את כל הגברים!

בווידוי יוצא־דופן מספרת גרושה בת 55 על התמודדותה עם החיים שאחרי הגירושין, על חוויותיה עם גברים – שאת מרביתם היא מתארת כאימפוטנטים־רגשיים, אגואיסטים ושתלטנים – ומתארת בהתרגשות את מאמציה לחיות חיים עצמאיים ומלאים.

40

גוטקס זה אני!

"בג'בלייה היו הזמנים ה־יפים ביותר שלנו," נזכרת בנוסטלגיה **לאה גוט־ליב,** המספרת על הדרך הארוכה שעברו היא ובעלה **ארמין** מאז צא־תם את הונגריה ב־1949 עד שכבשו את השוק העולמי של בגדי־הים.

42

מאחרי הקווים

סוריה היא המנצחת וישראל המפסידה, והאמריקאים רוצים להסתלק, כך קובע הפרשן הצבאי של העולם הזה, המנתח את הצפוי צפו־נית לנהר אוולי ודרומית לו, מ־אחרי קווי צה"ל.

24

TIME

מה קראו האמריקאים ב־1923 על אדולף היטלר, כשעוד היה בירייון אלמונית? מה הם קראו ב־1948 על הכרזת מדינת־ישראל. על צברה ושאתילא ב־1982 ועל הטבח האחרון בפאריס ב־1973? השבועון טיים מסכם 60 שנות הפעה. ומ־כיא מבחר כתבות שהפכו בבר מזמן לדפי היסטוריה.

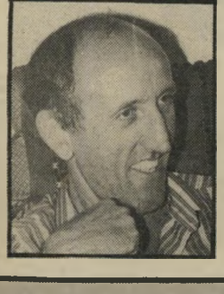
34

מיתוס חדש

"אני מקווה שאלי גבע יהפוך בעתיד מיתוס בתולדות הציונות," אומר **המחזאי דני הורוביץ,** שמחזהו החדש שיעור מולדת **מתאר את הסיוט המתרחש במוחו של אלי גבע ערב קבלו את ההו־דעה על פיטו־ריו מהצבא.**

44

שורשים הונגריים

במשך 30 שנה היה השחקן **שמואל וולף** כמעט בל־תי־ידוע. לפתע השתנה ה־כל. כשחזר לארץ־הולדתו, הונגריה, כדי לראות את הבית שבו נרצח אביו, הפך לכוכב קול־נוע וטלווי־זיה מבוקש.

46

המדורים הקבועים:

תשבצזון	4	זה וגם זה	33
מיכתבים	4	לילות ישראל	36
במדינה	6	רחל מרחלת על כל העולם	38
הנדון	7	קולנוע	48
תשקיף	8	אנשים בעולם	50
חוק בצד	15	עולם קטן	52
אנשים – טדי קולק וירוחם משל	21	מוסיקה	55
בלונים	23	נמר של נייר	56
יומן אישי	29	תמליץ שידודי טלוויזיה	58
מה הם אומרים –מני פאר, אסתר אלכסנדר, שאול סמירה, ריקי בידלבלייר, לאה רבין, אלידה קסטרו	30	שידור	59
		הדוי	61
		תמרורים	66
		הורוסקופ	67
		ספורט	69
		זה היה "העולם הזה" שהיה	70

לויה יקי,

לפני כמה חודשים רצינו לתאר בשער השבועון את השיגעון הצרכני, שאחז בחלק מן הציבור. ביקשנו את השחקן יהודה אפרוני להדגים לנו את המצב. צלם־המערכת, ציון צפריר, צילם את אפרוני כשהוא טורף תרנגולת צלוייה, ומחזיק בצרור מארקים ובכרטיס־טיסה.

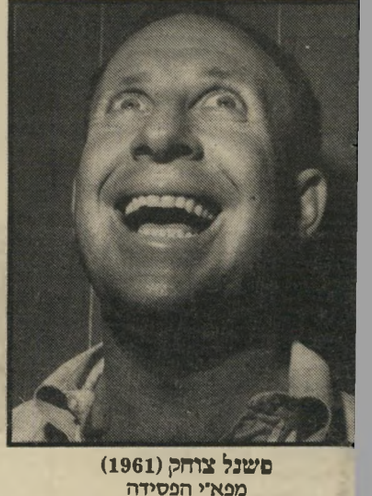
משום מה לא מצאנו הזדמנות לפרסם את אותו שער. נזכרנו בו בשבוע שעבר.

אז רצינו להמחיש את האווירה הכללית של דיכאון ויאוש שפשטה במדינה, עם ההתמוטטות הצפויה של מניות־הבנקים. הזמנו שוב את אפרוני. הפעם הנציחה אותו צלמת־המערכת ציפי מנשה ברמות האזרה הכוכה, שהפסיד את כספו.

תמונה זו הופיעה בשער. את התמונה הקודמת שילבנו בתוך הגליון, בכתבה על המשבר הכלכלי.

אפרוני צוחק
הזלילה

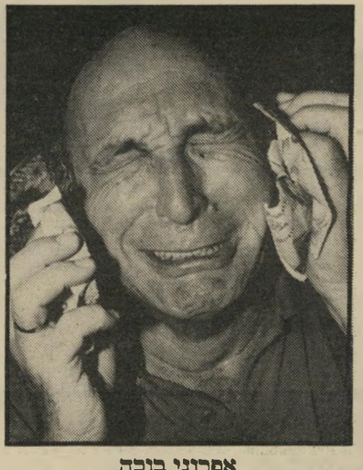
פשנל צוחק (1961)
מפא"י הפסידה

רק הוותיקים יזכרו שכבר הופיעו שערים כאלה בהעולם הזה. זה היה ב־1961.

אז התקיימו הבחירות לכנסת החמישית, אחרי פרשת־לבון. הן נערכו, כמו תמיד, ביום ג' בשבוע — היום שבו אמור להופיע גליון העולם הזה.

שני שערים אלטרנטיביים: תמונה של אדם זורח מאושר, שנועד לסמל מפלה למפא"י, מיפלגתו של דויד בן־גוריון, ותמונה של אדם בוכה, למיקרה ההפוך.

בבחירות אכן הגניש הציבור את מפא"י על

אפרוני בוכה
היאוש

אופיר בוכה (1961)
הממשלה קמה

הפרשה, והיא איבדה מכוחה. בשער העולם הזה (1249, מיום 16.8.61) הופיע האזרח המאושר — אברהם ("פשנל") רשא, שהסכים לשחק עבורנו תפקיד זה.

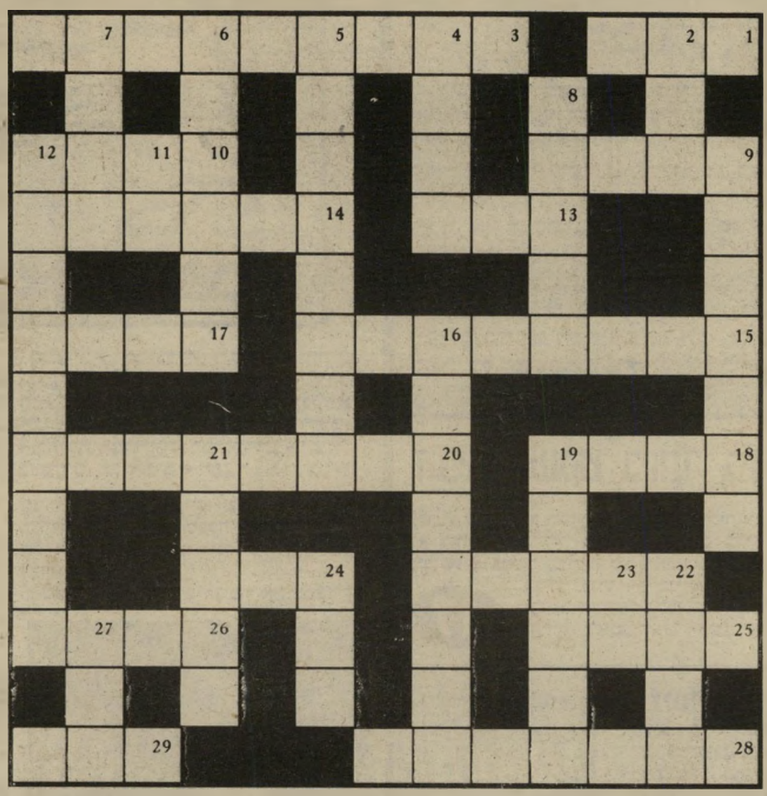
השער השני, שבו נראה השחקן שייקה אופיר כשהוא בוכה, נשאר ללא שימוש — אך לא להרבה זמן. בן־גוריון הצליח להרכיב קואליציה עם הדתיים (אלא מהז). יוסף בורג חזר לממשלה, ואנחנו פירסמנו על שער העולם הזה (1260, מיום 1.11.61) את תמונת האזרח הבוכה, כשעליו המילה האחת: "הגועליציה".

מישהו הציע לנו בשבוע שעבר להשתמש במילה זו שוב, אבל התאפקנו.

משבצות

2407

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1) יצא למרעה באשמורת האשונה (3)

3) לא יאומן כי יסופר (4, 5)

9) מכה באי־סדר (4)

10) קבלה על אוצר בלום (4)

13) אלישע בן אבויה לא הגיע בזמן (3)

14) עם־הארץ בימים (2, 4)

15) עצום ורב במציאות (4, 4)

17) מלאך כחול באופנה (4)

18) מימד של מחיר (4)

20) מחבר עזרא ספרא ובניו יותר מידי (4, 4)

22) מעם אוחז קשת וכנור (5)

24) האריה כושף מאחוריו (3)

25) מזל שהוא דוקר (4)

26) יזיק אם יקר קצת מן הנוזל היקר (4)

28) קשה להיות יהודי (3, 4)

29) ישב לסעוד אחרי עמי רב:

מאונך:

2) זה לא שקר, הי ו עוסק ברגול! (3)

4) ינגן לכבוד חג היובל (4)

5) עט יד על הכיס, ערוך הספר, (4, 4)

6) .. .... , אמר גם ירוזלסקי ללך ולנסה (2, 4)

7) כשירד לעמקו של דבר, הכל יטוהר (4)

8) חסר רחמים באופוזיציה (2, 3)

9) ספור המעשה ידוע עוד מדמשק (5, 2)

11) לא כל־כך חמור (2)

12) נירון קיסר חשב כך לפני מותו (4, 5)

16) מתעמלים? כבר לא! (5, 3)

19) נחים בצומת (6)

21) מתירים את הדבר הנפלא (5)

22) כל העולם יעמוד על רגליו (4)

23) מולידּ עכבר (2)

26) הבר רק שלו (3)

27) הניצבים לא, כל השאר כן (3)

מכתבים

החמור מנצרת ושומר העיר תל־אביב

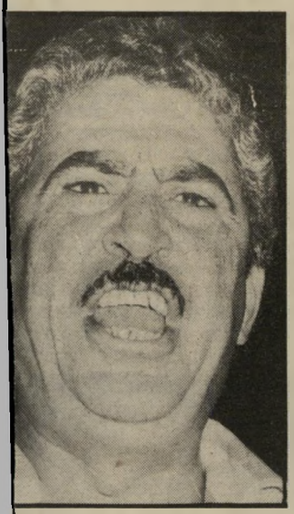
יום־הבחירות לרשויות המקומיות יהיה הזדמנות בלתי־חוזרת לשלם לכמה מן המועמדים כגמולם.

בסתיו 1974 נתגלה פגר של חמור במאגר מי־השתייה של נצרת. היתה זו תזכורת עגומה לעובדה, שבריכת־המים אינה מקורה, והיא חשופה לכל ליכלוך וזיהום.

האופוזיציה של רק"ח עשתה מן השערוריה הון פוליטי שלא יסולא בפז. היא הבטיחה שהמעשה הראשון שלה בשילטון יהיה יציקת גג־בטון למאגר המועד לפורענות.

חודש אחר־כך זכה תופיק זיאד בראשות העירייה, ברוב עצום (שני־שלישים מקולות הבוחרים).

היום, עשר שנים אחרי הפרשה, עדיין מכהן זיאד בראש עיריית נצרת, ואף מתמודד על התפקיד בשלישית — ובריכת־המים עדיין חשופה.

מועמד זיאד
פגר של חמור

חמור מי שיצביע עבור זיאד פעם נוספת!

סאלח נימר, נצרת

מועמד המערך לראשות עיריית תל־אביב, דב בן־מאיר, דרש מהמועצה הדתית בעיר למנוע משלמה להט את ההשתתפות בהקפות בשימחת־תורה. מה חטא צ'יץ' — לרעת בן־מאיר — שיש למנוע ממנו את המאמץ שבהרמת ספר־תורה? הוא תמך בחילול שבת המוני, בכך שלא מנע את ההסעות לים בשבתות!

אכן, הפתעה נעימה. לא ידענו שיקומו לה לשבת נוטרים בתוך שורות המערך דווקא. חבל רק שבן־מאיר לא מכנה את רשימתו בשם נטורי־קרתא („שומרי העיר").

אם מועמד המערך ימשיך לחזור אחרי הדתיים, הוא בוודאי יזכה בקולותיהם. אך תומכי מיפלגתו העבודה ייאלצו להצביע עבור מועמד הליכוד. כך יישארו מצביעי הליכוד יתומים, ויצביעו אולי בעד שולה חיניך (חד"ש) — והתוצאות יהיו מאוסות מעניינות.

משה וציפי הירש, תל־אביב

● ● ●

של מי הילד הזה?

הקוראה עיינה בגליון „העולם הזה" (12 באוקטובר) והופתעה לגלות בן נוסף: במדור „אנשים" צויין בטעות, כי גיורא מיכאלי, האחראי על מודיעין־טיס בשדה־דב, הוא בנה.

יש לי שני ילדים — יונתן (6) ומיכל (14). שם־משפחתם הו

רודף־שלום בלום וידיד (רב־סרן סעד חדאד)
מליון דולר ביום

לייבוביץ. יש לי כלב (8), שעוזב את הבית לעיתים קרובות, אך איני מאמינה שהוא הגיע עד שדה־דב. גם לא קוראים לו גיורא.

ריבקה מיכאלי, תל־אביב

● *עם ריבקה וגיורא – הסליחה.*

● ● ●

כאסח בפתח־תיקווה

מכסח־חדשה שלח את תצלומו.

זה אני הפירסומאי שיש לו מכסחת־דשא, בשותפות עם ידיד־נעורים עורך־דין (מדור חווי, העולם הזה, 5 באוקטובר 1983). הוא ביקש 5,500 שקל עבור חלקו במכסחה: יפה מאוד! יש לי עוד ידידים עורכי־דין. הם נתנו לי עצה. עכשיו אני פונה לבית־

קורא פרנקו
כונס־נכסים

המישפט, שימנה כונס־נכסים וש־יעמידו את המכסחה למכירה פומבית.

יעקב פרנקו, פתח־תיקווה

● ● ●

לא נעשיר, לא חדש

המטוסים הקלים בטוחים יותר מהמכוניות – טוען הקורא, ששמו הוזכר בת־חקיר („העולם הזה" 5 באוק־טובר).

כקורא ותיק של העולם הזה, נדהמתי לקרוא כתבה על המטוסים הקלים, שבה שורבב שמי באופן פוגע. אני מופיע בין היתר תחת הגדרה „חבריהם של עשירים חדשים."

אינני עשיר ואינני חדש, ואני יגע ועמל לפרנסתי ומשתמש במטוס לצורכי עבודתי הנאתי מזה 15 שנה, ואת הכנסותיי אני מחלק באופן הנראה לי, בעלי ממון רבים שיכלו להרשות לעצמם תענוג זה, אינם עושים זאת מחוסר עניין. הדגשתי כי צריך להיות „משוגע לדבר."

במקום זאת מצאתם לנכון לשים בפי דברים שלא אמרתי „על סימלי מעמד" וסכנות.

כתבכם מרסל זוהר מסכן את נפשו כאשר הוא יוצא לכבישים הקטלניים בארץ, אך אינו שואל „מה מרזין את הנהגים ליטול סיכונים אלה." התאונה הקטלנית שאירעה, מהווה עדיין אחוז קטן יחסית לשעות־הטיסה של המ־טוסים הקלים.

ראובן בין, תל־אביב

● ● ●

המהפך האסטרולוגי של בנין

ראש־הממשלה לשעבר – כך אפשר לתבין מיכתבו של הקורא־ תאסטרולוג – עומד לפתוח בקריירה חדשה.

קראתי בעניין את ניתוחה של רוחמה מרטון (מה הם אומרים, העולם הזה, 20 בספטמבר) וברצוני להוסיף כמה הערות.

מנחם בגין נמצא כעת בתהליך של בדיקה עצמית וחש בצורך בשינוי. צורך זה ילך ויחריף בחודשים פברואר־מרס 1984. אילו היה מחליט לעשות את השינוי בדרכו מוקדם יותר, היה נשאר בשילטון וגם זוכה בתהילה (כך גם פירסמתי ערב ראש־השנה תשמ"ג.) מעטים האנשים שבגיל מבוגר עשו מהפך בחייהם. רובם מוותרים ופורשים

פסיכולוגית מרטון
בגין חדש

להם, וחיים בעולמם שלהם כאר־טיסטים.

עמוס שיאון, באר־שבע

● ● ●

טול קורה

כמה קל להאשים את ה־אחרים.

בנאומו בעצרת האו"ם קרא השגריר הישראלי, יהודה בלום, לארצות־ערב לחדול מן המילחמות ולהקדיש את משאביהן לחיסול העוני והפערים החברתיים בתוכן. אכן, דברים יפים ונכונים.

אולם, יש להתפלא מדוע לא היפנה מר בלום דברים ברוח זאת גם אל ממשלת ישראל. הלא ממשלת ישראל החליטה על יציאה למילחמה מיותרת בלבנון, שהוכרזה במפורש כ„מלחמת יש ברירה", וממשיכה להחזיק את חיילי צה"ל בלבנון ללא כל צורך. שהייה העולה כמיליון דולר ליום. ממשלת ישראל גם ממשיכה במלוא המרץ להקים התנחלויות. העולות כסף רב מאוד ואשר בהכרח יגרמו למילחמות חדשות שיעלו עוד יותר כסף (מלבד המחיר בדם.)

אחרי שייטול קורה מבין עיניו, יוכל מר בלום לבוא בטענות לארצות־ערב.

דליה בקר, תל־אביב

יעקב והמד

„נתבשרנו בעיתונות, שמנ־כ"לו הנמרץ של מישרד־הכל־כלה קיבל אישור מאיזו ועדת־שרים להקים מטה לתיאום בין־מיגזרי...

באמת הגיע הזמן שיתאמו בין כל הגופים שמאכיל אותנו שר־העל, יעקב מרידור.

גדי עזריאלי,
קיבוץ שעלבים

עבודות־חוץ בתוך המיסמר

מדוע אברהצירא אינו מרצה מאסר של ממש?

השר לשעבר מרצה את עונש־המאסר שנגזר עליו ב„עבודות חוץ." על שום מה ולמה האם בגלל קלות עבירותיו? האם מפני שהיו אלה עבירות שאין איתן קלוזן? האם מפני שהיתה זו מעירה חד־פעמית של אדם הניתן בקלות להשפעה חיצונית? לא ולא? התשובה לשאלות אלה הינה לאו מוחלט.

כבוד השר לשעבר יבלה את מרבית זמן מאסרו בחיק מישפחתו מפני שהוא שר לשעבר, מפני שהוא חלק מה־מימסד, מפני שייך לאותה קבוצה שאליה משתייך יהושע נרציון.

היותו של מר אברהצירא בן לעדות המיזרח מוכיחה גם מוכיחה כי לא העדה היא שקובעת כאן, אלא ההשתייכות או אי־ההשתייכות למי־מסד. כשאתה שייך למימסד אתה יכול להתחמק מחקירה (במיקרה תיק אפרסק של השר בורג) ומריצוי מאסר (אברהצירא וברנציון.)

רמי ביאזי, יפו

● ● ●

תחזקנה ידי המורדים

ברכה ללוחמי־החופש הפי־ליפיניים.

מעל דפי שבועון לחם לחופש כמו העולם הזה אני מבקש לשלוח בירכת „ישר־כוח לשוחרי החרות בארץ אלף האיים — הפיליפינים.

אינני יודע אם יעמוד להם כוחם להפיל את שילטון־הדיפש בארצם. למעשה, אני מסופק מאוד. אולם זו סיבה נוספת להחזיק להם אצבעות. תחזקנה ידיכם, מורדים אמיצים!

מרדכי אלישע, ירושלים

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים, מודפסים בד־מבנת־כתיבה, שצורפה אליהם תמונת הכותב. מיכתבים בעי־לום־שם לא יפורסמו. אין ה־מערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

עצמאי – מנהל מפעל

באם אתה מחזיק כלי־רכב אחד או יותר לצורכי עסקים, תוכל לקבל הצעות מעניינות ומיוחדות.

ב„רולי השכרת רכב"

בעיקבות החוק האינפלציוני ויוקר המימון, גדלה כדאיות השכרת הרכב.

טלפן ל„רולי השכרת רכב":
03–709577, 03–708601

איש המכירות שלנו ישמח לפגוש בך במשרדך למסירת אינפורמציה מדוייקת.

ב„רולי השכרת רכב"

מכוניות פרטיות ומסחריות מהמודלים האחרונים.

לאילנה שושן

בהבחרך לדוגמנית „המראה של 1983"

הרבה ברכות והצלחה בהמשך הדרך

מברכת מורתך לטיפוח חחן ודוגמנות

לאה פלטשר

שולה

ציפורניים מלאכותיות בשיטה אמריקאית חזקות באחריות וכן השתלת ריסים

תל־אביב, הממלך גורדון 89

טלפונים:
284919
295318

השתלת ציפורניים

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר מרדכי זידמן

הוצאת רשפים

יצחק כהן־אורגד התמנה מפני שאיש מבין ראשי חרות לא רצה לשלם את מחיר ההתמוטטות, ובינתיים בליברלים...

הבריחה מן האחריות

ביום הראשון בבוקר הגדיר כתב קול ישראל את העסקנים החותרים למינויו של סגן־דאש־הממשלה לתפקיד שר־האוצר כ„תומכי דויד לוי".

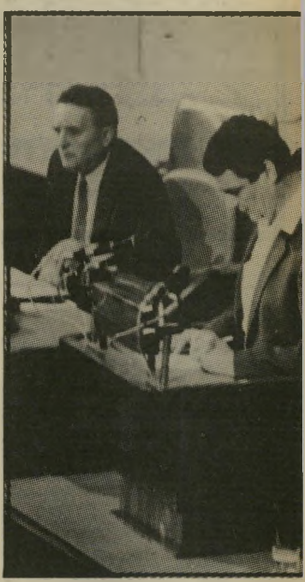
„מילוא ויצחק שמיר רוצים לסגוע בדויד לוי. אין להם מה להספיד מהמינוי. אם יצליח לוי, יהיה להם רווח רגיל. אם ייכשל, הם ייהנו מרווח כפול..."

קליינר הוסיף, ללא צל של היסוס, שכל תומכי לוי מתנגדים לכך שהוא יקבל את התפקיד. הוא לא ניסה כלל להסתיר את ציפיותיו מגורלו הצפוי של שר־האוצר, במצב הנוכחי. העובדה שרוני מילוא, שניהל את המערכה המרה ורצופת־ההשמצות נגד לוי במרכז חרות, עומד מאחורי הרעיון למנות את לוי, הפכה אותו חשוד עוד יותר.

מילוא יודע היטב שכל שר־אוצר ייאלץ לבצע שורה ארוכה של צעדים, שישניאו אותו על הציבור, ובעיקר על שכבות־המצוקה, שעליהן נשען דויד לוי. מינויו לתפקיד זה דווקא עכשיו נועד לערער את מעמדו, ולחסל סופית את המגמה הפופוליסטית בתוך חרות.

גם יורם ארידור, למרות השחצנות האישית שלו, היה מייצג מובהק של הגישה הזאת. קליינר, כמו יתר אנשי־לוי, רואה באריאדור בוגר מובהק בידידו הוותיק. הוא התבטא שאין ספק שאריאדור הוא, מכמה בחינות חשובות, שעיר לעזאזל, אבל „הגיע לו".

אמר קליינר די בציניות: „אריאדור לקח את המסר של הכלכלה הנכונה יותר מדי ברצינות. מיקרה קלאסי של שיכנוע עצמי. הוא לא ניתן בחוש־המידה של קודמיו ממפא"י, שידעו מתי להפסיק את כלכלת הבחירות, ולחצו על הברקסים בזמן."

אריאדור מצחיר אמונים
כעבור שלושה ימים

מזעמד לוי
מי רצה לסדר אותה

ההגדרה הזאת הצחיקה את ח"כ מיכאל קליינר, מראשי קבוצת לוי בתנועת־החרות. קליינר אמר מפורשות להעולם הזה, שהתוכנית לשלוח את לוי לטפל בירושת יורם אריאדור היא מזימה של ח"כ רוני מילוא.

לפרוק את האחריות

רוני מילוא היה גם השבוע דמות־מפתח בהתרוצצות שליוותה את ההתמוטטות הכלכלית, שהגיעה לשיאה בפרשת הדולריזציה ובהתפטרות אריאדור. כמקורבו של ראש־הממשלה החדש, וכעסקן בעל גישה קונספירטיבית מובהקת, עסק מילוא בשבועיים האחרונים בבעייה העיקרית, המעסיקה כיום את ראשי חרות: כיצד לפרוק מעליהם את האחריות לשואה הכלכלית שהם המיטו לא רק על המדינה, אלא גם על אזרחיה כפרטים.

משקיפים המקורבים לראשי חרות הדליפו השבוע להעולם הזה, שמילוא ואנשיו הביעו בגלוי הירהורי־חרטה על שלא קמה ממשלת־אחדות־לאומית. מילוא אף היה מוכן ליזום שיחות חדשות עם מיפלגת־העבודה, כדי לחלק עימם, מבחינה פוליטית את ירושת אריאדור.

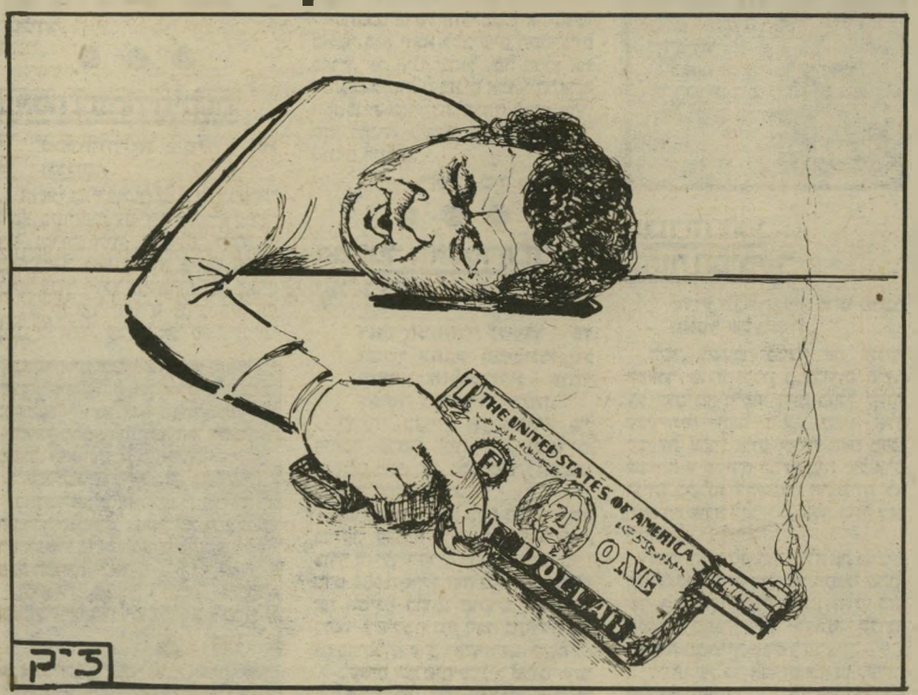
בשבוע שעבר ניסה מילוא, בקרחנות האופיינית לו, להחיות את הרעיון הזה, מתוך אמונה שתאוות־השררה של ראשי מיפלגת־העבודה עשוייה לרתום אותם למרכבה הכושלת של הבוס שלו, שמיר.

„יצחק שמיר, שממשלתו שרוייה במשבר עמוק כבר בימיה הראשונים (ראה הנדון), נאלץ לעבור את הביזיון הסומבי של ויכוחים בתוך מיפלגתו, וגילויים בוטים של בריחה מאחריות, שמבטיחים כבר עתה את סופה הלא־מכובד של הקאריירה הפוליטית שלו, דווקא כשהיא, כביכול, בשיאה."

דבריו הבוטים של קליינר נגד שמיר ומילוא מבטאים ברורות גם את אובדן האוטוריטה בחרות, שהיתה תמיד מיפלגה סמכותית מובהקת.

מנחם בגין, שסימל מאז ומתמיד את דמות המנהיג־האב בחרות, ברח מתוצאות מדיניותו הביטחונית והכלכלית, לתוך שתיקה דיכאונית, בעצם פסיכוטית. עסקנים בתנועתו היישוו השבוע את התנהגותו של בגין לזו של מצביא מובס, המכסה את ראשו בשמיכה, כדי שלא להתייצב לפני העובדות.

המימסד השמרני בתוך חרות, שהביס את הירייב הפופוליסטי דויד לוי

ביותר במדינה מבחינה אסתטית, אינו מאפשר את מינויו של מנהיג בכיר משוותיה לתפקיד־מפתח בממשלה.

האימרה האנגלית, שהיחרות קרובה מביאה לבוז הדדי, הולמת היטב את המצב בהנהגה הליברלית. מבחינת הליכוד כולו קיים כאן מצב קלאסי, לא בלתי־מגוחך, של ניטרול הדדי.

החרותניקים, מתוך שינאה הדדית, מבקשים להתחמק מהתפקיד של שר־האוצר. הליברלים, מתוך אותה הסיבה בדיוק, שסימל מאז ומתמיד את רמות המנהיג־האב בחרות, ברח מתוצאות מדיניותו הביטחונית והכלכלית, לתוך שתיקה דיכאונית, בעצם פסיכוטית. עסקנים בתנועתו היישוו השבוע את התנהגותו של בגין לזו של מצביא מובס, המכסה את ראשו בשמיכה, כדי שלא להתייצב לפני העובדות.

המימסד השמרני בתוך חרות, שהביס את הירייב הפופוליסטי דויד לוי במרכז חרות, עומד מאחורי הרעיון למנות את לוי, הפכה אותו חשוד עוד יותר.

מילוא יודע היטב שכל שר־אוצר ייאלץ לבצע שורה ארוכה של צעדים, שישניאו אותו על הציבור, ובעיקר על שכבות־המצוקה, שעליהן נשען דויד לוי. מינויו לתפקיד זה דווקא עכשיו נועד לערער את מעמדו, ולחסל סופית את המגמה הפופוליסטית בתוך חרות.

גם יורם אריאדור, למרות השחצנות האישית שלו, היה מייצג מובהק של הגישה הזאת. קליינר, כמו יתר אנשי־לוי, רואה באריאדור בוגר מובהק בידידו הוותיק. הוא התבטא שאין ספק שאריאדור הוא, מכמה בחינות חשובות, שעיר לעזאזל, אבל „הגיע לו".

אמר קליינר די בציניות: „אריאדור לקח את המסר של הכלכלה הנכונה יותר מדי ברצינות. מיקרה קלאסי של שיכנוע עצמי. הוא לא ניתן בחוש־המידה של קודמיו ממפא"י, שידעו מתי להפסיק את כלכלת הבחירות, ולחצו על הברקסים בזמן."

לפרוק את האחריות

רוני מילוא היה גם השבוע דמות־מפתח בהתרוצצות שליוותה את ההתמוטטות הכלכלית, שהגיעה לשיאה בפרשת הדולריזציה ובהתפטרות אריאדור. כמקורבו של ראש־הממשלה החדש, וכעסקן בעל גישה קונספירטיבית מובהקת, עסק מילוא בשבועיים האחרונים בבעייה העיקרית, המעסיקה כיום את ראשי חרות: כיצד לפרוק מעליהם את האחריות לשואה הכלכלית שהם המיטו לא רק על המדינה, אלא גם על אזרחיה כפרטים.

משקיפים המקורבים לראשי חרות הדליפו השבוע להעולם הזה, שמילוא ואנשיו הביעו בגלוי הירהורי־חרטה על שלא קמה ממשלת־אחדות־לאומית. מילוא אף היה מוכן ליזום שיחות חדשות עם מיפלגת־העבודה, כדי לחלק עימם, מבחינה פוליטית את ירושת אריאדור.

בשבוע שעבר ניסה מילוא, בקרחנות האופיינית לו, להחיות את הרעיון הזה, מתוך אמונה שתאוות־השררה של ראשי מיפלגת־העבודה עשוייה לרתום אותם למרכבה הכושלת של הבוס שלו, שמיר.

„יצחק שמיר, שממשלתו שרוייה במשבר עמוק כבר בימיה הראשונים (ראה הנדון), נאלץ לעבור את הביזיון הסומבי של ויכוחים בתוך מיפלגתו, וגילויים בוטים של בריחה מאחריות, שמבטיחים כבר עתה את סופה הלא־מכובד של הקאריירה הפוליטית שלו, דווקא כשהיא, כביכול, בשיאה."

דבריו הבוטים של קליינר נגד שמיר ומילוא מבטאים ברורות גם את אובדן האוטוריטה בחרות, שהיתה תמיד מיפלגה סמכותית מובהקת.

מנחם בגין, שסימל מאז ומתמיד את דמות המנהיג־האב בחרות, ברח מתוצאות מדיניותו הביטחונית והכלכלית, לתוך שתיקה דיכאונית, בעצם פסיכוטית. עסקנים בתנועתו היישוו השבוע את התנהגותו של בגין לזו של מצביא מובס, המכסה את ראשו בשמיכה, כדי שלא להתייצב לפני העובדות.

המימסד השמרני בתוך חרות, שהביס את הירייב הפופוליסטי דויד לוי במרכז חרות, עומד מאחורי הרעיון למנות את לוי, הפכה אותו חשוד עוד יותר.

מילוא יודע היטב שכל שר־אוצר ייאלץ לבצע שורה ארוכה של צעדים, שישניאו אותו על הציבור, ובעיקר על שכבות־המצוקה, שעליהן נשען דויד לוי. מינויו לתפקיד זה דווקא עכשיו נועד לערער את מעמדו, ולחסל סופית את המגמה הפופוליסטית בתוך חרות.

גם יורם אריאדור, למרות השחצנות האישית שלו, היה מייצג מובהק של הגישה הזאת. קליינר, כמו יתר אנשי־לוי, רואה באריאדור בוגר מובהק בידידו הוותיק. הוא התבטא שאין ספק שאריאדור הוא, מכמה בחינות חשובות, שעיר לעזאזל, אבל „הגיע לו".

אמר קליינר די בציניות: „אריאדור לקח את המסר של הכלכלה הנכונה יותר מדי ברצינות. מיקרה קלאסי של שיכנוע עצמי. הוא לא ניתן בחוש־המידה של קודמיו ממפא"י, שידעו מתי להפסיק את כלכלת הבחירות, ולחצו על הברקסים בזמן."

פת ואנטי־פת

מיכיון שלוי הוא פיקח דיו כדי לסרב למינוי, עלתה ברצינות ההצעה לבחור ביצחק מודעי לתפקיד שר־האוצר.

מודעי רוצה מאוד בתפקיד ואינו חרשש כלל מבישלון. הוא יותר אינטליגנטי מחבריו להנהגת המיפלגה הליברלית, אבל גם לוקה בשיגעון־גדלות.

הוא בטוח שהשעה כשרה לצעדים שמרניים־דראסטיים, ושהוא ממש נועד להציל את כלכלת־ישראל. יתכן שאנשי שמיר היו שמחים לתת למודעי את המעמסה הזאת, בעיקר כדי להטיל עליו את האחריות, בבוא הזמן.

למרבה האירוניה מטופר מינויו של מודעי דווקא על־ידי חבריו למיפלגה. נראה שעסקנים כמו גידעון פת חוששים שמודעי עלול באמת להצליח, אחרת אי־אפשר להבין את פעילותם הבלתי־נילאית נגר המינוי. מכל מקום, המצב במיפלגה הליברלית, שהיא הקבוצה הפוליטית המאוסה במרכז־המיפלגה, ושחיסל גם את חברו־לרייעה — אבל לא להתגודדות המיפלגתית העכשווית — יורם אריאדור, היה מאוחד השבוע בשאיפה לגולל מעליו את האחריות לאוצר־המדינה ולקבור במישרד זה אוייב פוליטי כלשהו.

אם ניתן, אוייב חיצוני, כמו המערך. אם לאו, לפחות יריב סניימי מסוכן, בדמותו של דויד לוי.

פת ואנטי־פת

מכיוון שלוי הוא פיקח דיו כדי לסרב למינוי, עלתה ברצינות ההצעה לבחור ביצחק מודעי לתפקיד שר־האוצר.

מודעי רוצה מאוד בתפקיד ואינו חרשש כלל מבישלון. הוא יותר אינטליגנטי מחבריו להנהגת המיפלגה הליברלית, אבל גם לוקה בשיגעון־גדלות.

הוא בטוח שהשעה כשרה לצעדים שמרניים־דראסטיים, ושהוא ממש נועד להציל את כלכלת־ישראל. יתכן שאנשי שמיר היו שמחים לתת למודעי את המעמסה הזאת, בעיקר כדי להטיל עליו את האחריות, בבוא הזמן.

למרבה האירוניה מטופר מינויו של מודעי דווקא על־ידי חבריו למיפלגה. נראה שעסקנים כמו גידעון פת חוששים שמודעי עלול באמת להצליח, אחרת אי־אפשר להבין את פעילותם הבלתי־נילאית נגר המינוי. מכל מקום, המצב במיפלגה הליברלית, שהיא הקבוצה הפוליטית המאוסה במערבולת בלתי־פוסקת של מהומות פוליטיות־כלכליות, שבמרכזן עומדת הבורסה. „משקיעים קטנים" באו במקום האזרחים, והתרוצצו בכלוב כמו עכברים מסוממים.

אילו ראו זאת חלוצי היישוב ומקימי המדינה, מברל כצנלסון ועד זאב ז'בוטינסקי, הם היו מתהפכים בקיברותיהם. בינתיים הפכו רק לשטרות־כסף, שהפכו במהירות לפיסות־נייר חסרות־ערך.

הממשלה שגרמה לכך יכלה להיחשב כאנטי־שמית, אלמלא היתה ממשלת הקיפות הלאומית, ההוד וההדר.

הממשלה

חתולים בשק

לאיש מן המעמדים לתפקיד שר־האוצר לא היתה תוכנית. המשבר יתמשך ויוביל לבחירות.

הממשלה החדשה־ישנה התחילה את דרכה במצב של התמוטטות (ראה הנדון). שלושה ימים אחרי שהצהיר שוב אמונים, התפטר שר־האוצר יורם אריאדור. ההתרוצצות סביב איוש התפקיד הפכה סימן נוסף למחלה.

המועמדים העיקריים היו בשלב הסופי גידעון פת, שנכשל לחלוטין בתפקידו כשר התעשייה והמיסחר. בתקופת כהונתו התמוטט הייצוא, פרח הייבוא, לקתה התעשייה בשיתוק וכשל המיסחר. מתחרהו היה יצחק מודעי, אדם בלתי־ציבי, ולפעמים קצת עצמה, מתחרים בלהט על אותו תפקיד עצמו.

זוהי הסיבה לעליית קרנו של ח"כ כהן־אורגד, שלפני חודש וחצי כמעט שהותקף פיסית על־ידי חברים משולהבי־יצרים במרכז חרות, מכיוון שהזעז למתח ביקורת על יורם אריאדור.

בהן־אורגד הוא גיץ קיצוני, בלכלן מיקצועי דיי־שמרני, ואיש משביל נעים־הליכות. גם הוא מאמין ביכולתו להצליח בתפקיד שר־האוצר. אך שלא כדויד לוי, אין לכהן־אורגד מה להספיד.

הוא פוליטיקאי אלמוני־יחסית, המקורב לשמיר, והסולד מאז ומתמיד מהקו הפופוליסטי של לוי ואריאדור. אין הוא נהנה, או סובל, מהביטחון העצמי המופרז של מודעי, ומבין שמרובר במשימה קשה מאין כמוה, אבל הוא מוכן בהחלט לנסות את כוחו.

כל השמות שהופרחו באוויר על־ידי מילוא ואנשיו, ובכללם זה של עזר וייצמן, נועדו לחפות על מיבצע פוליטי לא־מכובד ביותר, שניתן לכנותו רק כברייחה פחדנית מאחריות.

המזעמד החדש לתפקיד הוא מוצא של חוסר־ברירה. אריאדור העלה את הליכוד לשילטון, אבל נראה שצליבתו הסומבית אינה מצליחה להסיח את דעת הציבור מהעובדה, שאיננה טענה הוכחה, שהממשלה בולה — בגין, שרון, שמיר, הם הורביץ — גרמה למצב הנוכחי במדיניותם הכלכלית והביטחונית כאחד.

חיים ברעם ■

(המשך בעמוד 9)

העם ממשלה אנטי־שמית

כל עוד בלבב, פנימה, נפש יהודי הומיה, ולפאתי מיזרח קדימה, עין לבורסה צופיה...

אילו התבקש אנטי־שמי מן המניין לפני 100 שנה לתאר את דמותה של מדינה יהודית, אם תקום — היה מצייר את דמותה כפי שהצטיירה השבוע.

היתה זאת תמונה של מדינת־בורסה במשבר. בכל כלי־התיקשורת נפתחו מהדורות־החדשות בידיעות על מניות, על בהלת־דולארים, על הסדרם עם הבנקים.

בימי מילחמת־הלבנון סופרו ברחבי העולם הסיפורים על החיילים היהודים בחזית, הרצים בכל בוקר אל מכשירי טלפון־השדה כדי לתת הוראות לברוקרים שלהם, לפני שהם מדיעים לאמהותיהם שהם נותרו בחיים. עתה, מזה שבועים, נמצאת המדינה

הנדון:

זה התחיל במחדל מונומנטלי, שכמעט אי־אפשר להסביר

ממשלת נפל

מעולם לא התחילה ממשלה את דרכה ברגל־שמאל כל־כך שמאלית כמו ממשלתו הימנית־ימנית של יצחק שמיר.

כבר שעותיה הראשונות עמדו בסימן של כשל, אפיסת־כוח ותשישות. היא דמתה לרץ־מאראתון הנראה בקו־הזינוק כפי שנראה חברו בקו־הסיום.

מי שסבר כי יצחק שמיר יהיה „מטאטא חדש", שייטול לידיו את שרביט־המנצח במרץ ויחזיר לתזמורת הארמונית, אחדות ומנהיגות, התאכזב במהירות־שיא.

■ ■ ■

דממשלה חרשבעה בכנסת לפנות־ערב, מיהרה אל נשיא־המדינה והתכנסה לישיבתה הראשונה.

היתה זאת ישיבה של ממשלה מוכת־הלם, עייפה וזקנה.

הישיבה אך החלה, כאשר התפרסמו בכלי התיקשורת הדלפות הראשונות ממנה. משמע: כבר שעה קלה אחרי התחלת הישיבה, שדנה בעניינים החשובים ביותר של המשק הלאומי, רץ אחד השרים (ואולי יותר) החוצה כדי לפאר את עצמו ולהשמיץ את חבריו.

שיעור־הדליפה מישיבות הממשלה הזא כמד־חום, המגלה את עוצמת־המחלה.

והרי זו תופעה ניבזית. אתה יושב עם רעיך כדי לדון ברציונות על נושא חשוב ולקבל החלטות. יש ביניכם הסכמה על כך שהדיון יהיה חופשי, שכל אחד יגלה את דעתו, ישמיע את ספקותיו ויציע את הצעותיו — מבלי שיצטרך לחשוש שכל מילה היוצאת מפיו תתפרסם כעבור שעה. זהו תנאי מוקדם לתיפקוד סביר של כל גוף ביצועי.

כאשר אדם מפר את האמון ההדדי כדי לזכות בפירסומת־חינם לעצמו, לקדם את האינטרסים האנוכיים שלו ולפגוע ביריביו ובמתחריו — יש בכך משום שיפלות.

כאשר מתפשטת תופעה זו בממשלה, היא מאבדת את כושרה למשול. היא הופכת כנסת־זוטא.

ראש־ממשלה נבחן בכושרו למנוע תופעה זו.

רוידבן־גורין הצליח בכך במידה רבה. בימי יצחק רבין החלה ההידרדרות. כאשר אנשיו של שימעון פרס הדליפו בשיטתיות כל פרט אפשרי כדי להבאיש את ריחו של ראש־הממשלה. בימי בגין הפכה המחלה למגפה.

עכשיו מגלה כבר הישיבה הראשונה של ממשלת־שמיר שהמצב הורע עוד יותר.

■ ■ ■

ראש־הממשלה (וכל אדם אחר המנהל ישיבה של גוף ביצועי) נבחן גם בכושרו לקיים ישיבה מסודרת, שבה מושמעות הדיעות השונות בצורה מסודרת ומתקבלות ההחלטות המחייבות — וכל זה במיסגרת של זמן סביר.

כאשר מתמשכת ישיבה מעבר לזמן זה, מאבדים משתתפיה את כושר־הריכוז. בסופו של דבר אין ההחלטות המתקבלות סבירות.

כל זה קרה כבר בישיבה ראשונה זו של ראש־הממשלה שמיר.

אחד השרים הסתלק מן הישיבה בכעס, ואחר־כך התרצה וחזר בו, כמו ילד מופרע.

הישיבה נמשכה תשע שעות, אחרי יום ארוך של ויכוחים בכנסת וטכסים שונים.

בארבע בבוקר בא הקיסר אברהם שפירא, והפך את הקערה על פיה. כיום כבר ברור שרוב השרים לא הבינו על מה הוא מדבר וקיבלו את דעתו מתוך עייפות. בניגוד לדעתו של השר המופקד על הנושא הנדון. מכיוון שבממשלה שורר עיקרון „האחריות הקולקטיבית," הם אחראים כולם למעשי השר הזה, שפעל מטעמם ובשמם.

בסיום הישיבה אי־אפשר היה לקיים הצבעה, מפני שהיה ברור שהשר האחראי להחלטות שהתגבשו, תחת להכריע בהצבעה, הוסכם כי ראש־הממשלה ימסור את הדברים כ„סיכום".

איזה מוצא עלוב!

■ ■ ■

אחר־כך באה פרשת הבהלה ללחם.

בהחלטות כלכליות, כלל־ברזל הוא שאין מפרסמים אותן, ואף מונעים בירוקרטיה כל דליפה מראש, עד הרגע שבו מוכן הכל לביצוע.

כל סטייה מכלל זה, ותהיה הסיבה לכך כאשר תהיה, גורמת בהכרח לבהלה ציבורית.

ההחלטה הראשונה של ממשלת־שמיר כבר הפרה כלל־ברזל זה. היא הודיעה כי מחירי המיצרכים החיוניים יקפצו ב־50% לא מייד, אלא כעבור יממה!

הרי זה כאילו ציוו על הציבור: ריצו למכולת! הסתערו על הסופר־מארקט! רוקנו את האיצטבאות!

כולנו ראינו את המחזות. הם הזכירו את המתרחש באומה פרועה בשעה שפורצת מילחמה, כאשר האוייב עולה על העיר. אין לזה אח ורע במדינה נורמלית בעיתות־שלום.

עשירים ועניים, גברים ונשים, זקנים וצעירים נדחקו והתקוטטו בתורים הארוכים כדי לקנות כמויות־ענק של מוצרי־חלב מתקלקלים, בקבוקי־שמן וכיכרות־לחם.

אין להאשים איש מדם. הדדעה ממשלתית כזאת מ ו כ ר ח ה ליצור תבהלה כזאת.

זוהי אפיזודה קטנה וחולפת, ותוך ימים מעטים נשכח כולנו את המחזה המכוער והמבהיל הזה, המוכיח מה קטן הפער בין חיינו הנורמליים ובין סצנות של התמוטטות חברתית. אך אין לשכוח שזהו המעשה הראשון של ממשלה חדשה, שמעתה מופקדות בידיה החלטות על גורלנו, לשבט ולחסד, לחיים ולמוות ממש.

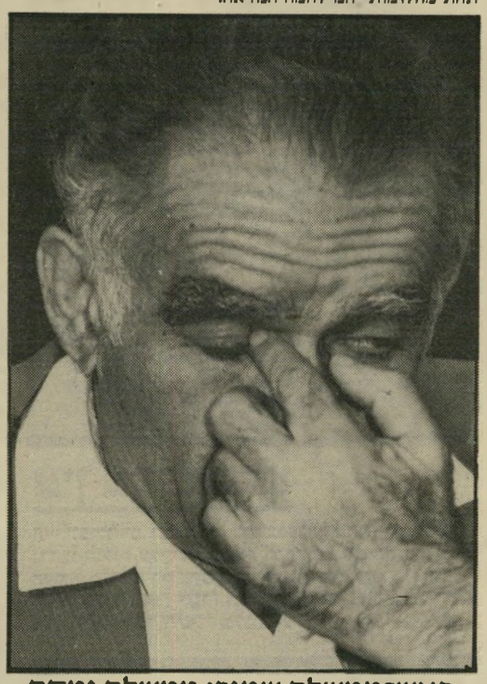
ממשלה שאינה מסוגלת להעלות את מחיר הלחם בצורה מסודרת, איך תעמוד במצב של ערב־מילחמה?

■ ■ ■

אמנם, ממשלה זו יכולה לטעון להצדקתה שנולדה בנסיבות חריגות מאוד.

היא נולדה ישר אל תוך משבר חריף ביותר. עוד לפני שעמדה על רגליה, נאלצה להתמודד עם מצב־חירום יוצא־דופן.

כבר היו בעולם ממשלות שנולדו בשעת משבר עליון — למשל, ממשלתו של וינסטון צ'רצ'יל, כשהעולם כולו התנדנד תחת מהלומות המילחמה הנוראה.

ראש־ממשלה שמיר: ממשלה נמסה

דווקא בשעת־משבר היתה לממשלה החדשה ההזדמנות להוכיח את יכולתה להתעלות מעל לרמה הרגילה, לתת בידי ראש־הממשלה את הסמכויות הדרושות למעשים נחרצים, להתלכד ולתסקר.

מול פני סכנה, חלים בכל בעל־חיים (וגם בבן־אדם) שינויים מרחיקי־לכת. כל האיברים מתפקדים ביתר מרץ, המוח נדרך לקבלת החלטות מהירות, המכאובים נשכחים. הוא הדין לגבי מימסד פוליטי. ואילו כאן קרה ההיפך: בשיא המשבר התנהגה הממשלה כעדת זקנים מתקוטטים בבית־אבות — בלי יכולת להתלכד ולהחליט במשותף, תוך האשמות והשמצות הדדיות.

■ ■ ■

אך יש השלכה הרבה יותר חמורה לעובדה שממשלה זו נולדה אל תוך משבר ממדרגה ראשונה.

זהו משבר בלבלי. כל משבר בלבלי הוא, קודם כל, משבר סיכולוגי.

הכלכלה אינה נושא מופשט, היא מקיפה את הפעילות החומרית של בני־אדם. בני־אדם מופעלים על־ידי רגשות, מחשבות, תחושות. לא האינטרסים האוביקטיביים שלהם קובעים את התנהגותם הכלכלית, אלא הצורה הסובייקטיבית שבה הם רואים את האינטרסים שלהם.

ההתנהגות הכלכלית של בני־אדם נקבעת, בראש וראשונה, על־ידי האמון שהם רוחשים לממשלה, לאוצר, למוסדות שונים (כמו הבנקים), לכסף.

מה זה כסף? הכסף אינו אלא פיסות־נייר. רק ההסכמה הכללית — שהיא עובדה סיכולוגית — מעניקה לכסף את ערכו.

הוא הדין לגבי כל שאר הנתונים הכלכליים. האמון הוא נתון כלכלי חשוב ביותר, ואולי הנתון מס' 1. ואילו תבהלה ציבורית עלולה להמיט אסון גם על הכלכלה היציבה והמבוססת ביותר. ציבור מבוהל, החרד לכספו, דומה לעדר פילים משתוללים, הדורסים כל דבר בנתיבם.

■ ■ ■

ביום שנולדה ממשלת־שמיר היה הציבור כולו אחוז בהלה. זה עתה עבר שני התקפי־תבהלה — הפאניקה של רכישת הדולארים והפאניקה של החשש למניות הבנקים. כמתאגרף שיכור־מהלומות התנדנד הציבור בזירה, והמתין למהלומה השלישית, הבלתי־נמנעת.

אי־האמון הציבורי כלפי כל המערכת הכלכלית התמקד בדמותו של איש אחד: יורם ארידור.

איני בא לשפוט כאן אם יש צדק בהתמקדות זו באיש אחד. עוד לא נאמרה המילה האחרונה על פרשת הישגיו וכישלונותיו של יורם ארידור. החשבון לא יהיה חד־צדדי. בוודאי איני מתכוון להצטרף לחבורת הגיבורים, שהתפלשו בעפר לרגלי ארידור כל עוד היה חזק ואיתן, והרוכים עליו עתה בהנאה, כשהוא מוטל על הארץ.

אבל איני דן כאן בשאלות של מוסר, ובוודאי לא בשאלות של צדק.

„תנו לי גנרלים שיש להם מזל!" קרא נפוליון. והוא הדין לפוליטיקאים.

אפילו היה יורם ארידור חף מכל פשע, אפילו מילא את תפקידו בנאמנות ובכישרון — זה לא היה משנה דבר.

כל זה אינו קובע כלל.

קובע כי ביום שקמה ממשלת־שמיר, המוני עם־ישראל זיהו את יורם ארידור עם אסונם, והתייחסו אליו באי־אמון מוחלט.

בצדק או שלא בצדק (ובמיקרה זה, דווקא במידה רבה של בצדק) לא יכול היה איש להאמין עוד להבטחות שלו ולתחזיות שלו.

הוא הפך לא רק כדור־עופרת המחובר לרגל הממשלה. הוא הפך גם מיכשול להבראת המצב.

האינטרס של הממשלה החדשה והאינטרס הלאומי־הכלכלי ציוו בצורה חד־משמעית: להחליף את ארידור בהנהגת האוצר.

■ ■ ■

יצחק שמיר אינו טיפש. הוא הבין זאת כמו כל אדם אחר. אם לא עשה זאת, פירוש הדבר שלא היה מסוגל לכך.

זהו מחדל ממאיר, שחרץ מראש את דינה של ממשלה זו.

כאשר קמה ממשלה חדשה, טיבעי הוא להחליף את התפקידים בין חבריה. גם כשאין לכך סיבה מיוחדת, הדבר רצוי במישטר דמוקרטי, ובכל מינהל תקין, טוב שמדי פעם מתחלפים בעלי־התפקידים, כדי לקדם גישות חדשות ומחשבה חדשה.

אך במיקרה זה, היתה זאת חובה. יותר מזה: היתה זאת הזדמנות־יחיד לבצע את השינויים, שהם דרושים.

אם רצה שמיר לשמור על ההרכב האישי המדוייק של הממשלה הקודמת, ולהחזיק בה גם רמויות היתוליות כמו יעקוב מרידור, אפסים כמו חיים קורפו, אנשים בלתי־יציבים כמו יצחק מודעי ותככנים חסרי־תקנה כמו אריאל שרון, יכול היה לפחות לבצע בה „חילופי־גברא" — מינהג מקובל בבריטניה. הוא יכול היה — למשל — להעביר את האוצר לידי משה ארנס, את מישרד־החוץ לידיו של יורם ארידור, וליטול לידיו את מישרד־הביטחון. בממשלה שיש בה 20 חברים, רובם מיותרים, יש כימעט אין־סוף של אפשרויות. ברור שקל לאין שיעור לעשות זאת בשעת הרכבתה של הממשלה מאשר כעבור זמן. כי בדרך זו איז צורך לפגוע באיש.

שמיר לא הרכיב ממשלה. הוא צילם ממשלה. בנסיבות הנתונות, היה זה מחדל מונומנטלי.

מחדל זה אומר דרשני. פירושו שאין לשמיר המעמד הסמכותי הדרוש כדי לנהל ממשלה. פירושו שאינו מסוגל לשלוט.

עובדה זו בשלעצמה חמורה יותר אף מן התוצאות הישירות של מחדל זה.

■ ■ ■

תוצאות אלה התגלו מייד — בצורה שאין לה תקדים בתולדות הממשלות בישראל, ואולי גם בעולם.

שר־האוצר הישן־חדש יזם קודם בחשאי רעיון מרחיק־לכת להבראת־המשק. הוא לא מצא לנכון לספר על כך לראש־הממשלה החדש, לפני שקיבל על עצמו שוב את התפקיד. הדבר הודלף. קמה סערה, שותפים־בקואליציה איימו, יורם ארידור התפטר, יצחק שמיר לא הגן עליו אף במילה אחת.

שלושה ימים אחרי שקמה הממשלה, כבר התפטר אחד משלושת שריה המרכזיים. בנסיבות הנתונות, זהו השר המרכזי ביותר.

מסביב לתפקיד הפנוי החלה התרוצצות נוראה. איש מן המועמדים לא הגיש תוכנית מגובשת — לא בדיונים הפומביים, לא בדיונים הפנימיים. ההתקוטטות כולה היתה סביב אמביציות אישיות, שינאות הדדיות, תככים סיעתיים. לא הוצגה מועמדותו אף של מועמד סביר אחד.

אין זו ממשלה המסוגלת לתפקד. אין זה ראש־ממשלה המסוגל לנהל את ענייניה של מדינה.

השבוע היה ברור בשוק המניות הסוליטיות: זוהי ממשלה קיצרת־מועד.

דבר תשקיף

גרוסברד לאוצר

אחד המינויים הראשונים של יגאל כהן־אורגד במישרד־האוצר יהיה לאריה גרוסברד, לשעבר מנכ"ל מישרד־התחבורה ומנכ"ל רשות שדות־התעופה.

גרוסברד הוא חברו האישי של כהן־אורגד, שאינו משופע בחברים פוליטיים.

עזר רוצה ברשימה עצמאית

בניגוד לפירסומים על מגעים לשובו של עזר וייצמן לתפקיד בכיר בממשלת יצחק שמיר, עוסק עתה וייצמן בבחינת מצע והרכב רשימה עצמאית, שהוא יעמוד בראשה.

הוא ממיין את האנשים, שאינם ח"כים, על פי תפיסת־עולם "שפוייה," כדבריו.

שהייה בלבנון

לחיילי־מילואים, שיחידותיהם שירתו באחרונה בלבנון, הזהיר שהם ישרתו שוב באיזור

דברים אלה, שנאמרו בתשובה לשאלה אם זהו שירות־המילואים האחרון בצפון, עוררו זעם רב בקרב המילואימניקים.

לוברני נדבר עם הסורים

בגילוין האחרון של הירחון הפאריסי „ישראל ופלסטין" נאמר, שבחודש מארס שעבר נפגש אורי לוברני, מתאם הממשלה בלבנון, המתואר בעיתון כסוכן המוסד, עם ריפעת אל־אסד, אחיו של נשיא סוריה, חאפט אל־אסד. ריפעת הוא ראש שירותי־הביטחון הסוריים.

על־פי הירחון, התקיימה הפגישה ברבאט, בירת מארוקו, ומטרתה היתה תיאום פעולות בין שתי המדינות בעניין לבנון, בכוונה להביא לחלוקתה בין הישראלים והסורים.

בתו של כהן־אורגד — חוזרת בתשובה

אחילה, בתו של יגאל כהן־אורגד, שהיתה לשעבר חוזרת בתשובה ומשמשת לשובב דתי בצרפת, גם כהן־אורגד עצמו הוא כן למישהו דתי, התחתן בבית־ספר דתי.

קול יבוא בפברואר

קנצלר גרמניה, הלמוט קול, יבוא לביקור רישמי בארץ בתחילת פברואר.

קול ביטל את ביקורו, שעמד להתחיל יומיים אחרי שמנחם בגין הודיע שיתפטר. הביקור נדחה לנובמבר, אך גם מועד זה לא ייצא אל הפועל.

מרידור לא יתפטר

בניגוד לפירסומים שונים, לא יתפטר השר לבלבלה, יעקב מרידור.

מקורביו הסבירו, שאינו יכול לפרוש בשעה קשה כל־כך לממשלת יצחק שמיר.

ערבות המדינה לבנקים — לא חוקית

חוק־מילווה־המדינה אוסר על המדינה לערוב לסכום שהוא גדול מעשרה אחוז מהתקציב.

הערבות החדשה, שלקחה על עצמה המדינה במניות הבנקאיות, בתוספת חובותיה האחרים, עולים על עשרה אחוזים.

היועץ המישפטי יהיה חייב, עד פתיחת הבורסה, למצוא מוצא מישפטי מהסבך, או לייזום חקיקת חוק מיוחד לעניין זה.

פרשיות נוספות בחיפה

תוך זמן קצר ייחשפו פרשיות־שחיתות ועבירות על טוהר־מידות בעיריית חיפה, שבה מעורבים אנשים מן הצמרת הנבחרת של העיר ופקידי עירייה בכירים.

למרות מועד הבחירות הקרב, לא תוכל מישטרת חיפה שלא להתערב בנושא.

אביבה אריזר עזבה את „מעריב"

אביבה אריזר, אשתו של שר־האוצר לשעבר, הפסיקה לכתוב את טורה הקבוע בצהרון „מעריב".

מקרבי אריזר אמרו, כי בעיתון המנהל מטעמים נגד יורם. אין מקום לאביבה."

אשתו של שר־האוצר החליטה על הפסקת העבודה ב„מעריב" כמה ימים לפני התפטרותו של שר־האוצר.

אין טלפון בקו

חיילי־מילואים, המחזיקים בקו בגיזרה המיזרחית בלבנון, נדהמו לגלות שניידות־טלפון, המיועדות לשיחות עם העורף, מגיעות רק פעם בכל שמונה ימים לקו.

תחת למלא את יעדן המקורי, משמשות הניידות את חיילי הקו השני בלבנון.

היועץ של שמיר נעצר בחשד שקיבל שוחד

השבוע עצרה המחלקה לחקירות הונאה, בראשותו של סנ"צ בנימין זיגל את גרשון אביעד, שהוא אחראי למינהלה במחלקת פקיד שומה מס' 5 במס־הכנסה.

אביעד נעצר בחשד שקיבל שוחד בסך אלפי דולארים.

העצור הוא חבר מרכז תנועת החרות, ועד לאחרונה היה יועצו המדיני של ראש הממשלה, כאשר יצחק שמיר היה שר־החוץ.

השליטה בבנקים — לציבור?

בקרוב עשוי להיווצר לחץ ציבורי חזק להעברה של חלק מהשליטה בבנקים הגדולים לידי הציבור, באמצעות המניות שבידו.

כיום שולטות בבנק לאומי ובבנק הפועלים חברות־אם, המחזיקות בחלק קטן של המניות, המקנות להן רוב גדול בשליטה בבנק. בבנק הפועלים שולטת חברת העובדים של ההסתדרות, ובבל"ל שולטת הסוכנות היהודית באמצעות אחת מחברותיה.

שינויים בבורסה

קרוב לוודאי שזמן קצר אחרי שייפתח המיסחר, יחולו שינויים בהנהלת הבורסה. השליטה המלאה של הבנקים בהנהלת הבורסה ובמוצעת־המנהלים שלה תפחת.

יתחזק גם מעמדן של הרשויות הממשלתיות, המפקחות על הבורסה. אליעזר שילוני, שהוא יו"ר הרשות לניירות־ערך, ויהודה הררי, שהוא הממונה על שוק ההון במישרד־האוצר, יידרשו להתערב יותר בנעשה בשוק ניירות־הערך.

חילוניים בירושלים מתארגנים

חילוניים ירושלמים מתארגנים כדי להתייצב מול הדרדים הקיצוניים.

מגמת ההתארגנות — שימוש בכוח נגד זורקי־אבנים בשבתות ומטרידי־חילוניים בשכונות שונות.

150 מיליון דולר בשבועיים

מאז תחילת המשבר הכלכלי רכש הציבור בבנקים, במשך שבועיים, סכום של 150 מיליון דולר, במזומן ובהמחאות־נוסעים. סכום זה גבוה פי שישה מקניית מט"ח בתקופה רגילה.

אין נתונים על כמות הדולארים שנקנתה בתקופה זו בשוק השחור.

החשד הוסר

הוסר החשד מעל מי שנעצר כחשוד בשוד ברירתה של פנינה רוזנבלום. המישטרה הפסיקה לחקור בכיוון האיש שנעצר בתחילה, ושהיה ממקורביה של פנינה רוזנבלום. אחרי שנחקר ושוחרר, פנתה המישטרה לאפיקי־חקירה אחרים.

תמריצי תפיסה במס־הכנסה

חוקרים במס־הכנסה עשויים לקבל בקרוב משכורת, שחלקה יורכב מאחוזים על תפיסת העלמות.

הפרשה, המעוררת סערה במישרד־האוצר, החלה כאשר ניסו למצוא מוצא לדרישות־שכר של העובדים עבור שעות נוספות. בשלב זה דנו ראשי אגף מס־ההכנסה בהשפעות התמריצים על שיטות־העבודה ולכידת מישתמטי־המיסי.

אלבום עשור לליכוד

רוני מילוא והמו"ל יהודה שיף מפיקים את אלבום עשור להקמת הליכוד, שיחזיק 1000 עמודים. תמונת הכריכה תהיה ידיהם של מנחם בגין, ג'ימי קארטר ואנוור אל־סאדאת, כפי שצולמו אחרי חתימת ההסכם בקמפ־דייוויד.

העמודים הראשונים של הספר, המיועד לחברי מיפלגות הליכוד וגם לקהל הרחב, יוקדשו למנחם בגין.

בגלל מחיר ההפקה, ישולבו בספר עמודי פירסומות, שאותן מארגן עדי הלפרן.

פאטנט לרכב לחורף

בישראל התחילו לשווק פאטנט אמריקאי, המקל על ראיית הנהג בימי־גשם. התכשיר, בצורת מישחה, מיועד למריחה על שימשות המכוניות.

מועד הופעה של הגיליון הבא של

העולם הזה

תלוי בשבתון יום הבחירות. אם יבטל השבתון, יופיע הגיליון ברגיל. אם יתקיים השבתון ככל זאת, תתאחר הופעת הגיליון בימים. הוא יהיה מצוי במקומות הממכירה בתל־אביב ביום ד' בערב ובירחבי הארץ ביום ה' בבוקר.

במדינה

(המשך מעמוד 6)

תימהוני, שלא הוכיח את עצמו עדיין בשום תפקיד ביצועי חשוב. באופק הופיע לפתע יגאל כהן־אורגד, עסקן אפור, חסר סמכות ותוקף, שהוא טכנאי כלכלי ממוצע.

אך לא רק רמתם של המועמדים גילתה את פשיטת־הרגל של השיטה. חשובה יותר היתה עובדה, שאיש לא שם לב אליה: אף אחד מן המועמדים לא הגיש תוכנית, או אף שירטוט של מדיניות חדשה לפיתרון הבעיות שגרמו למשבר.

איך ממנים? בשעתו העלה אלוף חשוב בצה"ל את המחדל הכרוך בשיטת מינוים של הרמטכ"לים.

בצה"ל, הרמטכ"ל הוא כל־יכול. כמו כל צבא, גם צה"ל אינו מוסד דמוקרטי. שבו מתקבלות ההחלטות במטכ"ל בהרמת־ידיים, על פי רצון הרוב. הקובע היחידי הוא הרמטכ"ל.

לכן, כאשר נבחר רמטכ"ל, נבחרת למעשה מדיניות ביטחונית וצבאית. אך מעולם לא נדרש מרמטכ"ל להציג לממשלה, ערב מינויו, תוכנית המגלה את גישתו ותפיסתו. הרמטכ"לים נבחרו על־פי שיקולים של ותק, מיפלגה, סימפטיה אישית, ובעיות אישיות בצמרת הצבא. למעשה התמנה, פחות או יותר, כחתול בשק.

עתה פועלת אותה השיטה בעת מינויו של שר־אוצר.

המפתח לפיתרון. המדינה נתונה במשבר כלכלי עמוק, כמעט קיומי. למשבר הזה יש סיבות.

כל מי שבא לתבוע אמון לעצמו בקברניט הכלכלה, חייב להניח לפני הציבור — או לפחות לפני הממשלה — ניתוח של הסיבות האלה. עליו להודיע מה הם, לדעתו, הגורמים למשבר, ועל הדרכים שבהן הוא מתכוון להתגבר עליהם.

אין שום ספק לגבי הגורמים שהביאו למשבר בישראל: השיעור העצום של הוצאות הממשלה. הדבר נגרם בין השאר על־ידי ההוצאה הביטחונית הכבירה, הסכומים האדירים הנקברים בגדה המערבית (שם מקימה ישראל, למעשה, מדינה שלמה שניה), ושורה אחוכה של משימות נוספות, כגון שרותי הרווחה והסיוע החברתי.

דוברת גנני
יש קביעות

מוסכם על הכל שהמפתח לכל פיתרון הוא צימצום ו־אסטי של הוצאות הממשלה. מועמד סביר לתפקיד שר־האוצר חייב היה להתייצב לפני הציבור והממשלה ולקבוע: אני מתכוון לקצץ בתחומים אלה־ואלה, ברוך האת־והואת.

למשל: אצמצם באופן דראסטי את תקציב־הביטחון על־ידי נסיגה מלבנון, הפסקת ההתנחלות בגדה. או, להפך — אקצץ את שרותי הרווחה, הבריאות והחינוך. וכן הלאה.

תרגיל בזוי. אף לא אחד מן המועמדים לא השמיע תוכנית כזאת. לאיש מהם לא היה מושג על הפיתרון הדרוש, או שהסתיר את תוכניתו מעיני חבריו והציבור.

כך הפך המירוץ כולו לתרגיל בזוי של צביעות פוליטית, הצגה מכוערת של אמביציות אישיות.

התוצאה ברורה מראש: בהעדר תוכנית של ממש, יכתיבו המאורעות את מעשי הממשלה. היא תתגרר ממשבר למשבר, מכישלון לבחירות — כאשר מולה עומדת מיפלגה כושלת שנייה, שגם לה אין פיתרון ואין החלטה ברורה על הדרך לטפל במשבר הכלכלי הקיומי.

המילחמה

הכרעה בצפון

בשביל אש"ף הגיעה שעת ההכרעה. אסד מתבונן להסתערות הסופית. למה זה יוביל?

מדרום לקו האוולי היתה ישראל נתונה במשבר פוליטי וכלכלי, שהיה במידה רבה תוצאה של מילחמת־הלבנון. 100 קילומטרים מצפון לאוולי היה אש"ף נתון במשבר קיומי חמור עוד יותר.

יאסר ערפאת נמצא בטריפולי, כשמסביבו מתהדק המצור. באיטיות בשיטתיות המשיך השליט הסורי, חאפט אל־אסד, את מילחמתו באש"ף, שמטרתה היא למנוע את הקמתה של מדינה פלסטינית עצמאית, שלא תהיה תלוייה בסוריה, ואת ניהולה של מדיניות פלסטינית עצמאית, שנועדה להשיג יעד זה.

הוא הידק את החגורה הצבאית מכל העברים הינשתיים, כאשר הוא מטיל מצור ימי על העיר.

בגידת חבש־חותמה. בעוד שנשלמות ההכנות להסתערות הצב־אית המכרעת, שנודעה לחכל את הכוח העצמאי האחרון של אש"ף בלבנון, ואולי גם ללכוד ולהרוג את יאסר ערפאת עצמו, מתהדק גם המצור המדיני.

השבוע נחל אסד ניצחון גדול, כאשר ראשיהם של שני אירגונים פלסטינים אחרים — „החזית העממית" של ג'ורג' חבש ו„החזית הדמוקרטית" של נאיף חוותמה — התייצבו לימינם של „מורדי אש"ף", שאינם אלא סוכני דמשק.

מבחינה רעיונית היו שתי תנועות אלה תמיד קרובות לסוריה ולברית־המועצות. אך מבחינה אירגונית הן תמכו, עד כה, בעצמאות הפלסטינית, ולכן בהנהגת פת"ח.

כניעתם לסוריה היא בעלת משמעות רבה. אפשר להבין מכך גם שברית־המועצות תומכת עתה באופן מוחלט בהתקפה הסורית על העם הפלסטיני, כשם שארצות־הברית תומכת בהתקפה הישראלית עליו.

מרוע שינו שני אירגונים אלה את כיוונם? יש לכך הסבר פשוט: מנהיגיהם ולוחמיהם גרים בדמשק. שם נמצאים נשותיהם וילדיהם, שם הבסיס לכוחם. לא היתה להם כל אפשרות להתנגד ללחץ הסורי ההחלטי. היה זה תלוי באסד בלבד מתי להציג להם אולטימטום, שאין ביכולתם לסרב לו. הוא החליט לעשות זאת עכשיו, כנראה כהכנה להתקפה הסופית.

שני אירגונים אלה הם קטנים, לעומת כוחו של פת"ח. אולם הם נחשבים כתנועות פלסטיניות אותנטיות, בניגוד לאירגוני־סוכנים גלויים כמו אל־צעיקה, ומיפקדה הכללית של אחמד ג'בריל, הכנופיה של אבו־נידאל ועוד.

לקראת סילוק. עם התפתחות זו נוצר מצב ברור:

● המצב של ערפאת והנהגת פת"ח בסוריה ובלבנון הפך בלתי־אפשרי. שרידי אש"ף העצמאי הנמצאים שם יצטרכו להסתלק, אם בכלל נותרה אפשרות זו. בשביל ערפאת עצמו, זוהי עתה שאלה של קיום פיסי.

● בכל רחבי הפזורה הפלסטינית, וכן בשטחים הכבושים, מנהיגותו של ערפאת היא בלתי־מעורערת. אין שם תמיכה כלשהי ב„מורדים", הנחשבים כבוגדים בעמם וכסוכני האוייב הסורי.

התוצאה הבלתי־נמנעת: התפלגות אש"ף לשני גופים. אחד מהם יהיה מבוסס על סוריה, ויהיה כלי בידי המדיניות הסורית והצבא הסורי. השני, בהנהגת ערפאת ועמיתיו, יהיה מבוסס על הרוב העצום של העם הפלסטיני, מחוץ לתחום סוריה־ולבנון — דבר השולל ממנה אופציה צבאית.

למצב זה יהיה השלכות רבות — לא רק לגבי המשך מילחמת־הלבנון, אלא גם לגבי המשך העימות הישראלי־פלסטיני בכלל.

מנגנון

המיקצועניות

שר הולך ושר בא — והדוברת נשארת דוברת?

הלשונות הרעות עברו השבוע שעות נוספות. כל טובי הלב ליקקו את השפתיים „דבורה גנני אכלה אותה," אמרו זה לזה עוזרי שרים ודובריהם, שקינאו בעלייתה המטאורית של דוברת מישרד־האוצר, דבורה גנני.

גנני הגיעה ליורם ארידור ממישרד־הבריאות, שם שימשה כדוברת לשרים ויקטור שם־טוב ואליעזר שוסטק. ארידור ביקש מגנני לשמש לו כדוברת, אחרי שראה אותה בעבודתה בעת שביתת־הרופאים.

„בואב לי הלב!" רכים יעצו לגנני שלא לעבוד עם ארידור. „הוא איש קשה," אמרו לה. „יהיה לך קשה להחזיק אותו ברסן, יהיה לך קשה להציגו באור חיובי לפני התיקשורת והציבור."

חודשיים וחצי מאז החלה לעבוד עמו ויומיים אחרי התפטרותו, אמרה גנני על הבוס שלה לשעבר: „הוא נהדר, מקסים. היה קשה לעבוד איתו, הוא איש שדורש המון ונמצא תמיד עם יד על הדופק של התיקשורת, עובד בקצב של מטורף, מ־8 בבוקר עד 8 בערב. אבל הוא אדם מקסים, וכואב לי הלב שרק מי שמכיר אותו מקרוב יודע את זה."

יד נשית. לקראת הראיון שנערך לו במבט. עם יעקב אחימאיר וחיים פלטנר, קויימה התייעצות של מקורבי השר. ארידור עבר קשה מאוד על הראיון הזה. הוא ישב עם הדוברת שלו שעות ארוכות, היא הסבירה לו, דיברה אל ליבו וניסתה לרכך אותו.

גנני, כך מספרים, שיננה לארידור שזה לא קשה להיות נחמד, לא להיות ארוגנטי ותוקפני, ולדבר אל העם — ולא גבוהה־גבוהה. למרות שאחימאיר ופלטנר היו קשוחים איתו בראיון, יצא ארידור מבניין־הטלוויזיה בהרגשה טובה. ואילו צוות מבט אמר אחרי הראיון, כי בהתנהגותו של ארידור „הורגשה יד נשית."

לדוברת מישרד־האוצר נודע על החלטתו של ארידור להתפטר, כאשר שהתה בביתו שברמת־אפעל. ארידור, רעיתו אביבה וגנני ישבו בסלון, ואז אמר ארידור כי דיבר עם שמיר והחליט להתפטר. שמיר ניסה לסבר את אוזנו והציע לו לקבל תיק אחר. תשובתו של ארידור: „אני לא רוצה אחרי כיסאות." — יחד עם זאת ניסה ארידור, בעזרת מקורביו, למצוא דרך להשאר בממ־שלה בכל זאת. הכל היה תלוי ביצחק שמיר. אילו היה מציע לארידור תיק ברצינות, ודאי שהיה מסכים לקבלו. אך שמיר לא הציע שום דבר.

„אכלה אותה?" אביבה ארידור אמרה למקורביו של השר, כי חיכתה להתפטרות של בעלה כבר זמן רב: „אני רוצה שהחיים בבית יחזרו למסלולם התקין."

מצבה של דבורה גנני, בשלב זה לפחות, טוב יותר מאשר של השר שלה.

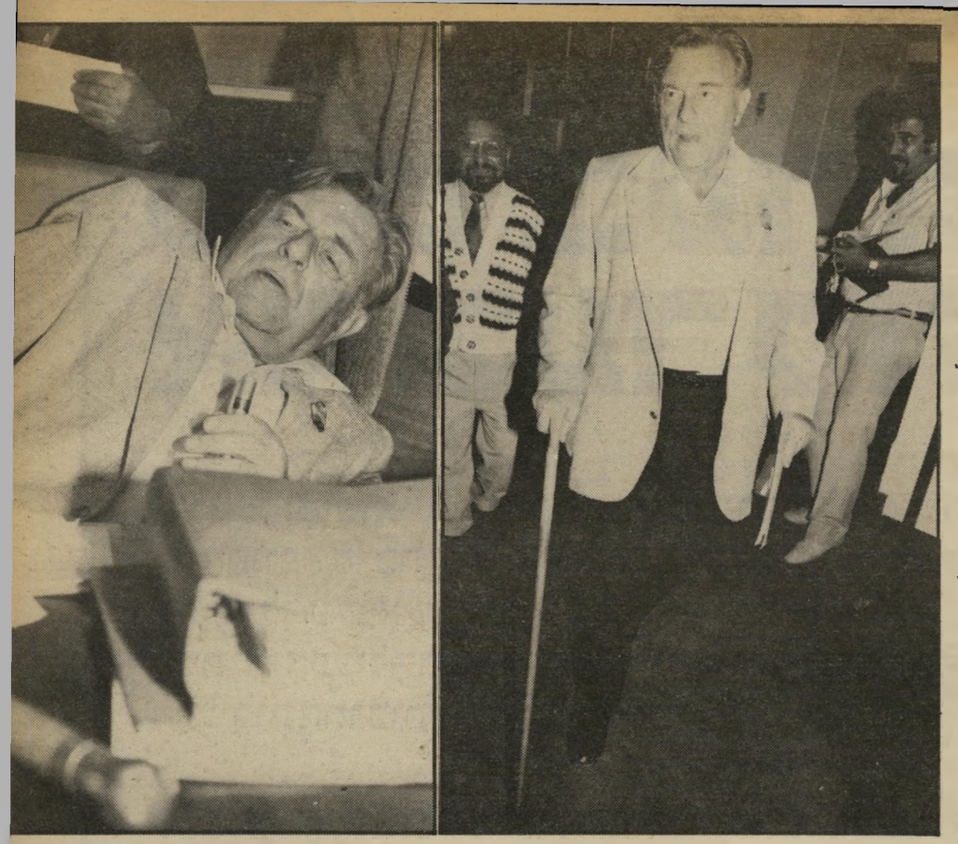
למרות השמועות כאילו „אכלה אותה", הרי ששבוע לפני הודעת ההתפטרות של ארידור קיבלה דבורה גנני קביעות במישרד־האוצר, וכעת היא על תקן דוברת מישרד־האוצר, ובהחלט לא דוברת שר־האוצר. אם השר החדש ירצה להחליף אותה ולהביא איש שלו, היא עדיין תישאר עובדת קבועה באוצר, אם כי צריך להניח שאז היא תהיה בצרות.

מה ילד יום? בדרך־כלל לא החליף שר־אוצר חדש את הדובר שלו. הדובר שקרם לגנני, בני פרידמן. עבר משר לשר. עד שהחליט ללכת מרצונו.

יש להניח שיגאל כהנאורגד ירצה להשאיר באוצר דובר שהוא איש־מיקצוע. ודבורה גנני היא בהחלט איש־מיקצוע.

באשר לתפקיד מזכירתו של שר־האוצר: המזכירה, נעמי זאגא, היא עובדת קבועה במישרד־האוצר מזה 20 שנה, ויש להניח שגם היא תישאר.

שני יועציו של ארידור, גדעון ספורמן ודני דרך, ממשיכים בשלב זה לבוא לליישכת־השר ומצפים לראות מה ילד יום.

ראש־עירייה קולק צולע על מקל ויושב בלישכתו
אגודת־ישראל סירבה לגנות

ירושלים

מכות של שבת

טדי קולק נשען על מקל וסובל מכאבים.

טדי קולק התייצב לעבודתו ביום הראשון כרגיל, בשעה 6 בבוקר. אולם הפעם, שלא כבכל פעם, נתמך טדי קולק במקל־עץ, בעל ידית מוזהבת בקצהו. הוא הלך לאט, שלא כדרכו, ומפעם לפעם עיווה את פניו בכאב, כשדרך על רגלו הימנית.

גופו של טדי קולק (72), היה מכוסה כולו בסימנים כחולים מן המכות שקיבל יום קודם, כשיצא מבית־הכנסת הכוכרי, הסמוך לשכונת מאה־שערים בירושלים. למרות זאת, לא נשאר קולק לבלות את היום במיטה, אלא המשיך בעבודתו כרגיל.

בערב התייצב לישיבה האחרונה של מועצת עיריית ירושלים לפני הבחירות. הוא צעד לתוך האולם בעזרת המקל, כשחברי־המועצה צופים בו ומלווים אותו במבטיהם, עד שהגיע, לאט־לאט, אל כיסאו שבשולחן העגול.

ללא שומרי ראש. חברי אגודת־ישראל באו גם הם לישיבת המועצה האחרונה. הם תלו את הכובעים השחורים שלהם על מיתלים מחוץ לאולם, ונכנסו פנימה במעילים שחורים, כשרק כיפות לראשיהם.

אחד הנושאים בישיבת המועצה היה הודעת משותפת של המועצה, המגנה את התקפת החרדים על טדי קולק. סערה פרצה באולם הדיונים כאשר התברר כי אנשי אגודת־ישראל לא הצטרפו להודעה זו.

קולק סיפר להעולם הזה שכ־200 חרדים שהתנפלו עליו ועל מלוויו, הפילו אותו ארצה והיכו אותו „כמה מכות יכשות." הוא אמר כי „זאת היתה חווייה ממש מזעזעת." ולא הסתיר את העובדה שהוא רואה ברבנים, המהווים סמכות מוסרית לפורעים, את האחראים לתקיפה. הוא דרש מגדולי־התורה, אבל גם מרבנים הקרובים לעדה החרדית, להוקיע בפומבי ההתקפה עליו, „אחרת הם שותפים ברורים למעשה."

למרות התקפה פרועה זו, הודיע קולק בפומבי, כי ימשיך ללכת ברחובות ירושלים לכל מקום ללא שומר־ראש, כמו שנהג תמיד.

להט בעד תרבות, אנו בעד להט!

אנו החתומים, אמנים, סופרים, אנשי תרבות ומוקיריה, מביעים את הוקרתנו על התנופה הרבה שחיי התרבות בתל־אביב־יפו זכו לה בתקופות שירותו של שלמה להט כראש העיר.
תחת ידו הפעילה והנמרצת, חזרה תל־אביב וכבשה את מעמדה כמוקד הפעילות התרבותית והאמנותית בישראל.

גם בתקופה של מצוקה כלכלית ידע ראש־העיר לשמור על הפעילות התרבותית מפגיעה תקציבית ועליו אנו סומכים שיראה בפיתוח נוסף של ערכי תרבות ואמנות בתל־אביב־יפו את אחת המשימות המרכזיות שלו.

אנו קוראים לציבור השוחר תרבות, ללא הבדל מפלגה והשקפה להבטיח את המשך עשייתו התרבותית של שלמה להט בראשות תל־אביב־יפו.

משה אפרתי
מוסקו אלקלעי
דן איתן
אביבה אורי
רפי בן־שחר
משה גת
יוסי גרבר
תיקי דיין
אילן דר
שלמה וישינסקי
שלמה ויתקין
מרים זוהר
דובי זלצר
יוסף זרצקי
אבנר חזקיהו
יפה ירקוני

מרסל ינקו
גידי לוי
אורי לוי
אריק לביא
עמי מעייני
רחל מרכוס־אלתרמן
אביבה מרכס
אריק סמית
רמה סמסונוב
עדנה פלידל
טובה פרדו

משה ציפר
ליאה קניג
דני קרוון
רפאל קלצ׳קין
אילנה רובינא
שושיק שני
דוד שריר
רינה שינפלד
עודד תאומי
ציונה תג׳ר
יגאל תומרקין

תל-אביבים בעד להט

המתנחל מאריאל ינהל את ישראל

1966: הוא פרש מתנועת החרות

1981: כמעט שלא נבחר לכנסת

1983: החפקיד המרכזי בממשלת הליכוד

ג'גאל כהן אורגד עמד בבית ז'בוטינסקי ומרר בבכי. הלילה היה ליל ההצבעה במרכז חרות על מועמדי המיפלגה לכנסת העשירית, ערב הבחירות של 1981.

מועמדי התנועה ברשימת הליכוד נבחרים בשלוש קבוצות של שיבעה. על־פי סיקרי־דעת־הקהל באותה תקופה, גם מקום בשביעיה השנייה לא היה בטוח.

כהן־אורגד רץ במטורף בין קומות מצודת זאב. „תצביעו בשבילי, תצביעו בעד כהן־אורגד," הוא צעק ובכה חליפות. בשלב מסויים התערב משה ארנס, ידידו האישי לטובתו. כל אנשי ארנס נחלצו לעזרה, והוא דורג במקום ה־20, המקום הלפני אחרון בשביעיה השלישית.

באותו לילה היה אורגד בטוח שהוא לא ייכנס לקארנציה נוספת. הוא בוודאי לא חלם שהוא עוד יתמנה למישרה ממלכתית חשובה כל־כך.

החזים הפוליטיים צופים בחובם הפתעות. במיוחד בתנועת החרות. האיש שלפני שנתיים וחצי אמרו עליו שהוא מחוסל, פעיל מיפלגה המייצג בקושי את עצמו, הוא שר־האוצר העשירי של ישראל.

כ הן־אורגד מזכר מעט מאוד, בעיקר בכל מה שקשור לעסקיו הפרטיים ולעברו הפוליטי.

אינטרנציונל ביידיש

מיהו, אם כן, הנץ הקיצוני, הבונה את ביתו בהתנחלות אריאל, שעסקנותו הפוליטית ועסקיו הפרטיים כמעט בלתי־ניתנים להפרדה.

כהן־אורגד נולד בתל־אביב, לפני 46 שנה. שמו המקורי היה יגאל כהן. מכיוון שלצידו בספסלי הליכוד יושב ח"כ מתל־עדשים בעל שם דומה, צירף שר־האוצר החדש לשמו את ראשי התיבות של ארבעת ילדיו: אורגד. כך הוא מנע טעויות בזיהוי בינו, איש חרות, ויגאל כהן מלע"ם.

כהן־אורגד גדל בתל־אביב. אמו היתה חברת פועלי־ציון־שמאל, והוא ידע לשיר את האינטרנציונל ביידיש, עוד לפני שלמד את התיקווה בעברית. בכל זאת, הוא למד בבית־ספר יסודי־דתי.

אך שנות בחרותו עברו עליו דווקא במחנה אחר, במחנה בית"ר. משם הגיע לחרות. כשסיים כהן־אורגד את לי־מודי־התיכון בתיכון עירוני א' והשיר־רות הצבאי בנח"ל, הוא נרשם ללימודים באוניברסיטה העברית ולמד שם כלכלה וחינוך. מחזיק בשני תארים, כלכלן ומחנך.

אחרי לימודיו הוא הגיע למסקנה, שרק מכלכלה הוא יוכל להתפרנס, ופנה עורף ללימודי־הרוח. במשך תקופה מסויימת הוא עבד במישרד־האוצר, בתקופה שמנכ"ל־המישרד היה הד"ר יעקב ארנון.

כהן־אורגד הצטרף בגיל צעיר יחסית לתנועת־החרות, אך עוד בטרם הספיק למצוא את מקומו בתנועה, הוא כבר היה בחוץ.

בשנת 1966 ניסו חלק מחברי התנועה לקרוא תגר על מנהיגותו של מנחם בגין. בתוך זמן קצר הם פרשו והקימו את המרכז החופשי. היו אלה שמואל תמיר, אליעזר שוסטק וקבוצת צעירים קריריסטים. כהן־אורגד הלך איתם.

בשנים אלה חשב כהן־אורגד לעצמו, שאולי כדאי לוותר בכלל על הפוליטיקה ולהתמכר לעסקים. בשנות הפריחה הכלכלית אחרי מילחמת־ששת־הימים היתה לו עבודה בשפע.

בשנת 1973 שב המרכז החופשי הביתה, כשהוקם הליכוד, בניצוחו של אריאל שרון. רק זמן מה אחרי־כן שב גם כהן־אורגד הביתה. מילחמת יום־הכיפורים עשתה לו משהו. הוא החל להקדיש זמן לפוליטיקה. הוא חרש את סניפי המיפלגה, לאורכה ולרוחבה של ארץ־ישראל השלמה. הוא התנגד להסדרים החלקיים עם המצרים ופעל להגדלת ההתנחלויות היהודיות בגדה, שהחלו לצמוח בהמוניהן, תוך עבודת נמלים של גוש־אמונים.

המזל שיחק לו בבחירות של 1977. הוא הוצב במקום לא־ריאלי, אך הניצחון הסוחף של הליכוד בבחירות־המהפך הכניסו אותו לכנסת, שם תפש מייד מקום בשתי ועדות חשובות ביותר: ועדת־הכלכלה וועדת־הכספים.

אוייב קמפ־דייוויד

כ אשר נבחר כהן־אורגד ח"כ, החלו רבים לתהות על ריקעו הכלכלי והיקף עסקיו הפרטיים.

בתוך זמן קצר גילה הצעיר שהוא עשה מקח־טעות. המרכז החופשי הפך להיות בימה בלעדית לאישיותו חסרת־המעצורים של תמיר. בבחירות של שנת 1969 זכתה הרשימה בקושי בשני חכ"ים, תחת הארבעה שהיו לה קודם. כהן־אורגד חש שהוא נמצא בשולי המפה הפוליטית, אך טרם העז לחזור הביתה.

כהן־אורגד היה בעל חברה פרטית לתיכנון ולייעוץ כלכלי בע"מ. לחברה היו שני מישרדים, ברחוב הירשנברג בתל־אביב וברחוב המלך ג'ורג' בירושלים. צוות של 18 כלי־כלנים ומזכירות עבד לצידו בפרר־ייקטים פרטיים וציבוריים. לפני מינויו, חברתו קיבלה חוזים גדולים ממישרד־השיכון.

חברה אחרת שהקים כהן־אורגד סמוך לכניסתו לכנסת היתה שותפות עם אריה קספר ודב סטיוארט רב. החברה נקראה סי־סי־די. ראשי־תיבות של שמות השותפים. עם הקמתה הם רכשו את אולפני הקלטות קפרי קורן ומכרו אותן זמן קצר אחרי־כן.

אך העיסקה הגדולה המתוכננת שלהם היתה לבנות בתי־מגורים בירושלים ברמה גבוהה, שנועדו להימכר לתיירים ולישראלים כהשקעה, ואולי אף למגורים.

כהן־אורגד לא השקיע פרוטה בחברה. הוא תרם לה את מישרדו בירושלים, וכן נתן לה שירותי־מישרד. שותפיו הם שהשקיעו מאות אלפי לירות.

כניסתו לכנסת הקטינה את צוות מישרדו לשמונה בלבד, ואחר־כך לשניים. כדי למנוע מעצמו אי־נעימויות, הוא העדיף להפריד הפרדה ברורה — כך לפחות הכריז השכם־וערב — בין עסקיו לבין ותפקידו הפרלמנטרי.

בתקופת כהונתו הראשונה בכנסת היה עליו להכריע הכרעה בין נאמנותו למנחם בגין ובין מחוייבותו לסיסמותיו הלאומניות. תחימת הסכם־השלום בין ממשלתו של מנחם בגין ומצריים חייבה נסיגה מכל סיני ופינוי ההתנחלויות שהוקמו בפיתחת־רפיח. כהן־אורגד, הנץ הקיצוני, לא תמך בהסכם. כך הוא הפך בין לילה לשותף אידיאולוגי למתנגדי הסכם קמפ־דייוויד, ביניהם יצחק שמיר, ראש־הממשלה ושר־החוץ הנוכחי, ומשה ארנס, שר־הביטחון כיום.

שר־האוצר המיועד היה חבר סניף רמת־אביב של תנועת החרות, שהיום נקרא סניף־עבר־הירקון. הוא נמנה עם תומכי ארנס בתל־אביב, שכללו אז את ותיקי תנועת החרות, כדויד שטרן ואברהם אפל.

מעמדו בסניף שלו היה חלש מאוד, אך זה לא מנע ממנו לנסות ולהגריל את השפעת מחנה ארנס בתל־אביב. היעד שלו היה סניף צפון תל־אביב.

פעילת ההתנחלויות שרה כהן־אורגד מניפה את ידה, כשלצידה יושב שר־האוצר החדש. האשה היא מנהלת בית־הספר בהתנחלות אריאל, והיא זכתה לשבחים מיקצועיים על פעולתה זו. הבעל, יגאל כהן־אורגד, עדיין לא עבר לגור בווילה שבנה בהתנחלות.

(המשך מעמוד 11)

שבראשו עמד מיכאל קליינר, היום ח"כ.

כהן־אורגד הסתנן לסניף בעזרת קבוצת פעילים בראשות יוסף פרנקל. הם טענו שקליינר ואנשיו דויד („דודי") אפל, בנו של אברהם אפל, ואחרים, הם מושחתים.

זמן רב התנהלו מאבקי־כוח בסניף, כאשר הקבוצה שזוהתה עם כהן־אורגד, שאינו חבר־הסניף, טוענת שהיא החזקה שבו.

הבחירות שנערכו בסניף, ערב מילחמת הלבנון, הוכיחו שמחנהו של כהן־אורגד בסניף צפון תל־אביב מחוסל. היו שתלו זאת ביציאה ממעגל הפעילות הפוליטית של ארנס, פטרונו של כהן־אורגד, שהיה שגריר באר־צות־הברית.

מצבו של כהן־אורגד בתנועתו היה די פאתטי. ותיקי המיפלגה לא שכחו לו את בגידתו בבגין כאשר הלך עם תמיר. חבריו במיפלגה היו ספורים. למרות שהוא היה יושב־ראש המועצה הכלכלית של חרות, לא היה לו כוח בתוך התנועה. הוא כמעט שלא הצליח להיכנס לכנסת בפעם השנייה.

רק נכנס, והוא כבר שכח מאין הוא בא.

הפקעת שכר־דירה

כהן־אורגד ויורם ארידור הם יריבים במשך שנים. בעוד שארידור נצמד לבגין ולא העז להרים ראש נגד מנהיגו, ולכן קודם בסולם המיפלגתי, אימב כהן־אורגד בגלל פזיזותו נקודות רבות במירוץ.

אחרי בחירות 1981, שבהן ניצח הליכוד, טענו רבים — גם בתוך המיפלגה — שמדיניות „הכלכלה הנכונה" של ארידור היא שהביאה את הניצחון לתנועה. הצלחתו של ארידור קרעה את ליבו של יריבו משכבר הימים, שאיתו הוא כמעט שלא מחליף מילה.

אבל כהן־אורגד החליט שסיכסוך אישי לא ימנע ממנו להתמודד על תפקיד ממלכתי. אומנם ארידור המשיך להיות שר־האוצר, אך כהן־אורגד היה מוכן להיות סגן־שר תחתיו.

גם שנה וחצי קודם לכן, כשמונה ייגאל הורביץ, ניסה כהן־אורגד לקבל את תפקיד הסגן.

משום מה, היה ח"כ הנץ בטוח שהמינוי בידיו. אבל יריביו הכינו לו הפתעה קטנה.

ממש רגע לפני שבגין היה צריך להכריע בעניין סגנו של ארידור, הסתבך כהן־אורגד.

בגיליון יום השישי של אחד הצהרונים פורסם, שכהן־אורגד השכיר דירה פרטית שלו, שבה התגורר בתו בירושלים, במחיר מופקע. נטען שהוא ביצע „תרגיל פיננסי," ניצל זכויות שלא הגיעו לו, ולמעשה הוליך שולל את השוכרים.

הפירסום היה זהיר ביותר, אך זה הספיק לבגין. בישיבת הממשלה שהתקיימה ביום הראשון שאחר־כך הציע ראש־הממשלה שכהן־אורגד יכני הזוג הרחיקה מאריאל אשה אחרת, שרצתה להשתקע במקום ולנהל את בית־הספר שם.

חברת אית"ם היתה התלכדות של 23 משקיעים ידועים מהימין. כל אחד הכניס לקופה המשותפת עשרת אלפים דולר, שנועדו לפעילות ראשונית בשטח. כהן־אורגד, יושב־ראש מועצת־המנהלים של החברה החדשה, היה הראשון להשקיע. אחריו עשה זאת בעל־ממגורות דגון בחיפה, ד"ר ראובן הכט. הצטרפו ליוזמה ח"כ ייגאל הורביץ, איש־העסקים שלום ירקוני, התעשיין ארנסט וודק, דויד קרמרמן, מקורבו של יעקב מרידור, ישראל שנקר, המתווך ניסים ברזיק, הפיר־

עם מינוי של יגאל כהן־אורגד, כל העמדות הבכירות במדינה תפוסות עכשיו בידיהם של מתנגדי השלום עם מצרים — ראש־הממשלה, שר־הביטחון, שר־החוץ ושר־האוצר

ימתין זמן קצר עד לבירור העניין. חיים קופמן מונה סגן־שר־האוצר, וכהן־אורגד איבד את עולמו.

אך לא להרבה זמן.

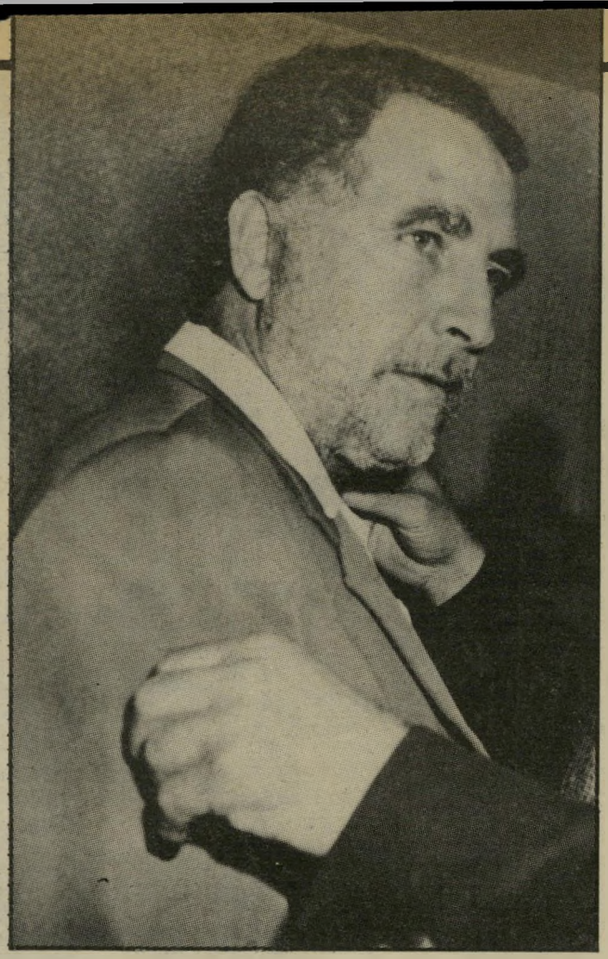
בחודש מרס 1982 הודיע ח"כ על הקמת חברה חדשה בשם אית"ם — חברה ציבורית להשקעות בתעשיות בגדה ובגולן.

לח"כ הימני היו כמה וכמה סיבות לפעול להקמת החברה. הוא אומנם טען, שמה שעמד מול עיניו היה התקדים של פינוי סיני והסכנה לעתיד ההתנחלויות בשטחים הכבושים האח־

סומאי חיים פלד, בעל חברת־הביטוח לביא זרובבל ליליאור, הברוקר יצחק מוריץ מחברת מוריץ את טוכלר, איש המיסתורין רפי („המסריח") איתן, שעסק בקניית קרקעות בגדה ובייעוץ לענייני טירור לראש־הממשלה, וחברו הטוב של כהן־אורגד אריה גרוסבורד.

הכיבוש כעסק מכניס

מיספר חבריו של כהן־אורגד הוא מצומצם ביותר. גרוסבורד,

קיבל כמתנה מיורם ארידור. הוא הוחזר לארץ בבושת־פנים, כששתי פקידות מקומיות טענו שהוא הציע להם הצעות מגונות.

כאשר היה ברוכק'ה בא לתל־אביב, עוד לפני שחלם שיהיה בניו־יורק, הוא היה מבלה ממושכות עם כהן־אורגד.

ובחזרה לאית"ם: החברה הוסיפה לעצמה עוד 100 משקיעים, שנתנו עשרת אלפים דולר כל אחד. בימים אלה היא מפירסמה תשקיף, המביא הצעות למשקיעים נוספים.

מדוע הוקמה החברה?

כהן־אורגד רצה, למעשה, לנצל את ההטבות היוצאות מן־הכלל שנותנת ממשלת הליכוד למשקיעים בשטחים הכבושים, בצורת הלוואות נוחות, מענקים על השקעות והקלות במיסוי. כיום יש לחברה שלושה מיפעלים, בתחום תעשיות עתירות־ידע, ושלושה אחרים הנמצאים בשלב תיכנון.

מיבחן ראשון לטוהר־מידותיו של כהן־אורגד כשר חייבת להיות הנתקותו מעסקיו הפרטיים, וקודם כל מחברת אית"ם. אם כי ברור ששאר שותפיו בחברה אינם מצטערים על מינויו. כהן־אורגד, כנץ קיצוני, ימשיך להזרים את כספי תקציב המרינה הגרעוני להתנחלויות ולאיכלוס הגדה ביהודים.

שובו של משה ארנס מארצות־הברית וכניסתו למישרד־הביטחון הביאו את כהן־אורגד ללישכת השר. זמן רב התרוצצה שמועה במצודת זאב, שכהן־אורגד ימונה לתפקיד סגן־שר־הביטחון. מקור השמועה היה מאוד־מאוד ברור, אך ארנס ויתר על סגן. לעומת זאת זכה כהן־אורגד, שלא מש מהכניין, לעבודות פה ושם, ואף נתן יעוץ חברי לשר שלו.

שובו של ארנס לארץ הקים מחדש את מחנהו, ומניותיו הפוליטיות של כהן־אורגד התעוררו לתחיה.

מיבחנו של המחנה היה אחרי התפטרותו של מנחם בגין. מאבק־הירושה שהתפתח באותו שבוע של תחילת ספטמבר מצא את כהן אורגד בדילמה.

פיצוץ במרכז

רבים חשבו שהוא יתמוך בדויד לוי. אחרים אמרו שהשר שלו, ארנס, תומך בשמיר, וכך יעשה גם כהן־אורגד. אך בעוד ארנס שמר בסוד את החלטתו, נתן כהן־אורגד פומבי לתמיכתו בשמיר. עד כדי כך, שבקרב אנשי לוי, שהיו בטוחים יומיים לפני המאבק שהוא איתם, כינו אותו „בוגד".

לכהן־אורגד לא הבטיח מחנה שמיר שום שלל ספציפי. אך התמורה באה הרבה יותר מהר ממה שחשב.

והנה עתה, לשימחתו, נפל ארידור לקרשים. כהן־אורגד מיהר להציע את עצמו לתפקיד.

למזלו, טירפדו הליברלים בעצמם את מינויו של שר מטעמם לתפקיד שהתפנה (ראה עמוד 46).

ואם לא די בזה, הפעיל כהן־אורגד את כל השפעתו על רוני מילוא ומיכאל דקל, מראשי מחנהו של שמיר, כדי שיפעלו אצל ראש־הממשלה למענו. הוא לא מש ממכשיר הטלפון בשבת שעברה ושוחח ארוכות עם השניים. ארנס הוסיף אי־אלה דברים, ובחלל האוויר הושמעה הסיסמה: „מגיע לה".

ביום החמישי שעבר, יום התפטרותו של ארידור, לא האמין כהן־אורגד שיש לו סיכוי. הוא התבטא שלפחות הפעם יש לעזור לו להיאבק שהוא ימונה סגן־שר. גם הוא עצמו הופתע מהצלח־תו.

השר המיועד הוא אב לארבעה וסב לשלושה. הוא יודע עברית, יידיש, אנגלית ומעט ערבית. הוא חסכן, ולמרות שמצבו הכלכלי איתן, ניכרים בו סימני קמצנות לא מובנים. מדי פעם הוא לווה מחברים כסף לכריך או שתייה ושוכח להחזיר. הוא מעשן סיגרים ולא לבוש בהידור. הוא חסיד דיבור בשפת־סתרים, שעיקרה היפוך אותיות. כך הוא משוחח עם יידים במקומות ציבוריים. הוא מעורה בחיי היום־יום, במחירים ובתנודות השוק.

הוא תומך בצימצום תקציב הממשלה, להוציא תקציב ההתנח־לויות, שבהן הוא רואה יעד לאומי הכרחי, ומכאן שהוא תומך בצימצום הסובסידיות ותקציבי הרווחה.

כהן־אורגד הכלכלן כשר־אוצר פירושו תקציב־שיא למישרד־הבי־טחון, שם יושב שותפו הפוליטי, לצד הזרמת כספים בלתי־פוסקת לשטחים. כהן־אורגד יגדיל את מיספר הניצים, מתנגדי הסכם השלום עם מצריים סביב שולחן הממשלה.

אין לו מדיניות כלכלית מהפכנית, אלא מדיניות של כיבוי־שריפות.

אבל הוא האיש המתאים במקום המתאים בממשלת הימין הקיצוני הישראלי.

בן־ציון ציטרין ■

בדרך להתנחלות

ח"כ יגאל כהן־אורגד מצייץ מ־מכוניתו בהפגנת שלום עכשיו, על כביש „חוצה־שומרון". כהן־אורגד היה בדרכו להתנחלות אריאל, שם הוא בונה את ביתו המפואר. ההפגנה התקיימה בסוף החורף שעבר, וכהן־אורגד נאלץ לחמתין במקום, עד שהמפגינים פינו את הכביש מהאבנים שהניחו במרכזו. הוא נמנע מלהיכנס לוויכוח.

רים. אך מול עיניו עמדה התנחלות אחת, מסויימת: אריאל.

כהן־אורגד, בניגוד לאנשי ימין אחרים, ממתנגדי הסכם־השלום, מימש את התיאוריה המדינית שלו. הוא החל לבנות וילה באריאל, שעד היום, אגב, עומדת ריקה. אשתו, שרה, הפכה למנהלת בית־הספר במקום. בתחילת עבודתה היתה נוסעת יום־יום מהקוטג' של המישפחה ברמת־אביב למקום עבודתה החדש. אהבת ארץ־ישראל של

לשעבר מנכ"ל מישרד־התחבורה ומנכ"ל רשות־שדות־התעופה, הוא אחד מהם. הוא בוודאי יזכה בתפקיד במישרד־האוצר אחרי כניסתו הרישמית של השר המיועד לתפקידו (ראה תשקיף).

חבר אחר של כהן־אורגד הוא ברוך („ברוכק'ה") אברהמסון, פעיל חרות מירושלים. ברוכקה היה עד לאחרונה מינהלן במישלחת הכלכלית בארצות־הברית, בתפקיד חסר־תוכן שאותו

היתרונות שלנו: אפשרות ל־3 תשלומים ■ מנוי ל־יחיד ■ מבצע פרסים ■ מועדון חברים ■ הנחות על שרותי קרקע

תכנית המינויים הטובה ביותר 1984

אירופה ב־$288

לונדון, פריז, מינכן, פיזה

...וזה לא הכל.

אלו היו היעדים העיקריים שלנו בקיץ '83. טסנו גם לאמסטרדם, גנואה, פרנקפורט וניו־יורק. בשנים שקונקורד 55 קיימת זכינו להטיס עשרות אלפי נוסעים מרוצים, בטיסות סדירות לכל רחבי אירופה. לנוחיותכם מצורפת טבלת טיסות לעונת החורף וכן, בקצרה, מעט מתכניות הנופש באתרי הסקי.

תכנית מינויים? מה זה ?

קונקורד 55 מאפשרת ללקוחותיה הקבועים לטוס לחו"ל במחירים מחלים ע"י תכנית מינויים מיוחדת. רכישת כרטיס מנוי עד לתאריך 31.10.83 מאפשרת לקונה לטוס לאירופה בכל תאריך החל מיום הקניה ועד ל־31.12.84 במחיר הנמוך בהרבה ממחירה של טיסה רגילה. עם רכישת כרטיס המנוי אתה מצטרף – חינם, למועדון CLUB 55, מקבל הטבות נוספות, ועל כך – בהמשך.

תכנית המינויים של קונקורד 55 היא היחידה המאפשרת רכישת מנוי בודד. אלפי מינויים כבר טסו עם קונקורד 55 בשנים הקודמות. הצטרף אליהם ותזכה גם אתה.

ויש גם הגרלה!

בין כל הרוכשים של כרטיסי המינוי בתקופת המבצע תערך הגרלת פרסים גדולה.

פרס ראשון: שבוע נופש זוגי כולל טיסה בלונדון או בפריס (לפי בחירתכם!)

פרס שני: 10×1 כרטיסי טיסה לאחד מיעדי קונקורד 55 (לפי בחירתכם!)

מזומן, תשלומים, איך שנוח לך

מחיר כרטיס מנוי בודד – $288 בלבד. תוכל להשוות את מחיר המינוי עם מחירי כרטיסי טיסה רגילים כפי שהם מופיעים בלוח הטיסות במחברת זו. מהנוסעים שידעו לממש את כרטיס המינוי בתקופה שבין 16.6.84 ועד 24.8.84 (עונת הקיץ) תיגבה תוספת סמלית של $35 בעת הזמנת המקומות. גם כך הרווח הוא עצום, ולזוגמא צרפנו באותן הטיסות את המחירים בקיץ האחרון.

לנוחות הקהל ניתן יהיה לרכוש את כרטיסי המינוי ב־3 תשלומים שווים. כרטיסי מינוי אשר נקנים בתשלומים – אפשר לנצלם החל מ־1.1.84.

- המחיר למנוי בודד במזומן – $288
- המחיר בתשלומים – 3×$100

אם לא תנצל את כרטיס המינוי עד 31.12.84 – כספך יוחזר לך – צמוד לשער ה־$!

יש לך מנוי? הצטרפת ל:

ההטבה הזאת שווה הרבה כסף. כל רוכש כרטיס מנוי מצטרף אוטומטית למועדון חברים אקסקלוסיבי – מועדון CLUB 55 ולמשך שנה אחת, ומה תתן לך החברות במועדון?

- הנחה של $15 על כל הזמנה של מלון או רכב שכור!
- הנחה של $30 ברכישת כרטיס טיסה שני בשנת 1984!
- ביטוח רפואי וביטוח רכוש חינם – לשבוע
- 20% הנחה ברשת המסעדות של קבוצת קונקורד 55!
- חברי המועדון יקבלו באופן שוטף חומר פרסומי של קונקורד 55 שיעדכן אותם בנושא הטיסות, תכניות החופש וישותפו במבצעי הנחות רבים.

החורף – בקיצ'יהל

קונקורד 55 תיקח אתכם החורף הזה לאתר הסקי מהמפורסמים ביותר בעולם – והמפותח ביותר באוסטריה – באזור קיצ'יהל מצויים יותר מ־180 ק"מ של מסלולי החלקה. לכל הרמות ממתחילים ועד למקצועיים. לנוסעים לקיצ'יהל מוצעים מבחר בתי מלון וכדאי להזמין מקום מראש. בקונקורד 55 תמצאו הצעות נוספות לחופשת סקי אוסטרית בקירשברג, בריקסן וסול. טסים למינכן ממשיכים לאתרים בהסעה מאורגנת ומתחילים להחליק! ביטוח רפואי ורכוש וביטוח סקי חינם – למשלמים עד 7 ימים מיום ההזמנה.

קונקורד 55 – לוח טיסות – חורף 1983/84.

יעד	ימי טיסה	מחירי חורף '84–'83	מחירי קיץ '83
לונדון	ג', ה'	$345	$395
פריס	ה'	$335	$375
מינכן	ב'	$325	$375
פרנקפורט	א', ד'	$335	$375
אמסטרדם	ג'	$335	$375

- לכל היעדים – מבחר הצעות לבתי מלון, השכרות רכב וחבילות נופש.
- כל הטיסות – במטוסי בואינג 737 חדשים ובמוביל ישראלי בטוח.
- ניתן לשלב יציאה מיעד אחד וחזרה מיעד אחר.

פרטים נוספים והרשמה בכל סוכנויות הנסיעות.

קונקורד 55 נסיעה טובה!

כל פרטי הטיסות יכולים להשתנות ללא הודעה מוקדמת. הטיסות מסוג OFF LINE כפופות לתקנות טיסות השכר. רשיון מפעיל 005.

משרד ראשי: רח' הירקון 112 ת"א טל. 03–293383

אימרה וולג'ש יטוס ל-LAS VEGAS

כן! מר אימרה וולגיש, מנהל סלון "ולי" בבאר־שבע השתתף במבצע "טריו 5 — קולסטון 2000" של "וולה" ובהגרלה הראשונה שהתקיימה ביום 5 באוקטובר 83, זכה בפרס הראשון — כרטיס טיסה לאליפות העולמית ה־20 לתסרוקות ולתערוכה המקצועית הבינלאומית בלאס־וגאס (ארה"ב) שתתקיים בחודש ספטמבר 1984.

להלן רשימת 50 הזוכים בחבילות שי של תכשירי "וולה":

	סלון / מספרה
1.	אוחנה מישל, גבעתיים.
2.	"אורלי", ירושלים.
3.	אזרד שמעון, אשקלון.
4.	"איילת השחר", בת־ים.
5.	"אלדד", רחובות.
6.	אליעי רינה, ראשל"צ.
7.	אלפרון רניז, ערד.
8.	"אנדרה", תל־אביב.
9.	בן־לולו סימה, קריית־גת.
10.	בן־שושן ריימונד, ירושלים.
11.	בר־אור מרים, נצרת עילית.
12.	בראונשטיין מיכאלה, ראשל"צ.
13.	ג'בלי יצחק, באר־שבע.
14.	גואטה ויקטור, באר־שבע.
15.	גולדמן איטה, גבעתיים.
16.	"ג'יל", חולון.
17.	גיסר פני, קיבוץ רמות מנשה.
18.	גרנות שושנה, רמת־גן.

	סלון / מספרה
19.	דיל זהבה, ירושלים.
20.	"דניאל", נתניה.
21.	היכל היופי — מתי, ראשל"צ.
22.	ויסמן הלנה, חיפה.
23.	"ולי" וולגיש אמרה, באר־שבע.
24.	"ונוס", ירושלים.
25.	"ורדה", תל־אביב.
26.	זיידמן אברהם, רמת־גן.
27.	זלמנוביץ רוזה, ראשל"צ.
28.	טליאס מלכה, רחובות.
29.	יהודה ומלכה, תל־אביב.
30.	יוסי וארי, תל־אביב.
31.	"מור"־שרינה, חיפה.
32.	מונטליו לוטי, ירושלים.
33.	מזרחי יעקב, חולון.
34.	מזרחי עדה, חיפה.
35.	מחפוד אסנת ויהו , רחובות.
36.	מסיקה רינה, נצרת עילית.

	סלון / מספרה
37.	משהיוף יאיר, תל־אביב.
38.	נג'את בן־ציון, רמת־גן.
39.	"נולדי", תל־אביב.
40.	ניר רבקה, קבוץ אושה.
41.	"סימה", הרצליה.
42.	פינקלשטיין גילה, ק. מוצקין.
43.	ציגלאוב אברהם, בת־ים.
44.	צרפתי סימי, קרית גת.
45.	קלדרון בנימין, ירושלים.
46.	"קליאופטרה", ירושלים.
47.	ראובני אוולה, חולון.
48.	"רחל", ק. מוצקין.
49.	שפריר ריאנה, ק. אתא.
50.	תבק רחל, רחובות.

הזכיות יחולקו לזוכים באמצעות הסוכנים.

ספרי ישראל! כולכם עשויים לזכות בטיסה ללאס ווגאס ובחבילות שי בהגרלות הבאות במסגרת מבצע טריו 5 של "וולה"!

תנאי ההשתתפות במבצע "טריו 5 — קולסטון 2000"

א. מלא את כל הפרטים בתלוש ההשתתפות. **ב.** צרף 5 אריזות ריקות של "טריו־קולסטון 2000" (לנוחיותכם — אין צורך לשלוח את כל הקופסה. אפשר לשלוח רק את ה"לשון" העליונה של הקופסה שעליה מודפס המספר של הצבע) **ג.** שלח את האריזות (או ה"לשונות" של הקופסאות) יחד עם התלוש, לת.ד. 1365 ירושלים, מיקוד 91013.

ההשתתפות אינה מוגבלת, כל אחד יכול להשתתף פעמים רבות — וכל המרבה מגדיל את סכוייו. מועד ההגרלה הבאה — 24 בנובמבר 1983

תלושי השתתפות נוספים ניתן לקבל אצל כל הסוכנים והסיטונאים

פרטים לגבי הטיסה ללאס ווגאס עם קבוצת "וולה", ניתן לקבל במחלקת ההדרכה של "וולה" ת.ד. 1365, ירושלים, מיקוד 91013, או בטלפון: 852131–02 (לבקש מחלקת ההדרכה)

תלוש השתתפות במבצע "טריו 5 — קולסטון 2000"

WELLA יד-ביד עם סַפָּרי ישראל

לכב' חברת "אינטרקוסמא־וולה" בע"מ,
ת.ד. 1365 ירושלים, מיקוד 91013

רצ"ב 5 אריזות טריו להבטחת השתתפותי בהגרלה.

שם הסוכן: _____

שם הסלון: _____ טלפונים: _____

שמי: _____

כתובתי: _____ מיקוד: _____

בנייני הבנקים: בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים

„אלמד את הבנקים לקח!"

כמה אחדים אחרי הודעת הבנקים על הפסקת ויסות מניותיהם, נפגשו רבורה, רופאה מצליחה המנהלת קליניקה פרטית; איתן, תעשיין המנהל מיפעל לייצור קופסות, ועזרא, פקיד בכיר בחברת מחשבים.

הם ישבו בחדר־הקבלה של מישרדו של עורך־דין נודע, המתמחה בענייני כלכלה ומיסים. רבורה ואיתן הכירו זה את זו ממיפגשים חברתיים, ובאופן טיבעי התגלגלה השיחה אל מניות הבנקים שהיוו את להיט היום.

„הספקת למכור בזמן?" שאלה הרופאה את התעשיין. „לא. מנהל־הבנק שלי אמר לי לא למכור. הוא התחנן והבטיח, ואמר לי כי לא יהיה כל שינוי במניות הבנקים. כאשר רציתי למכור חלק מתיק־ההשקעות שלי ולהמיר את מניות־הבנקים במטבע־חוץ, הוא לגלג עלי. אחר־כך, כדי להרגיע אותי, הוא אמר לי שמשקיע גדול כמוני לא צריך לחשוש. אחרי ימים ספורים הזמין אותי למישרדו ונתן לי מיכתב התחייבות מהנהלת הבנק. במיכתב כתוב שהבנק מתחייב כי מניותיו יעלו לפחות בשיעור הדולר. הבנק התחייב לפצות אותי במיקרה שהמניות לא יגיעו לרמה זו."

בשלב זה הצטרף לשיחה גם עזרא שישב קודם בצד וניסה לקרוא את עיתוני הבוקר. „או מצבך מצויין: לך בוודאי יש עילת תביעה נגד הבנק, והוא יהיה חייב לפצות אותך ולתת לך את ההפרשים שבין המניות לדולר. אתה לא צריך ייעוץ מישפטי. אתה צריך רק להגיש את התביעה. לי יש בעיות. אני לא הייתי קליינט כל־כך גדול של הבנק שלי, ואין לי כל הבטחות, ואכלתי אותה חזק."

דבורה אמרה: „אני לא יודעת אם יש לי בכלל עילת תביעה נגד הבנק שלי, אבל כבר באוגוסט היתה לי הרגשה שצריך למכור את מניות הבנק. טלפנתי ליועץ ההשקעות שלי בסניף הבנק, וביקשתי ממנו למכור את המניות. הוא אמר לי מייד כי לא יעשה זאת. 'אל תעשי שטויות!' הוא אמר לי, 'אם את רוצה למכור בואי ותתייעצי אתנו.' הלכתי לבנק, והוא אמר לי שאני עושה טעות חמורה, ושהוא לא ייתן לי להרוס את תיק־ההשקעות שלי. כדי לשכנע אותי, הוא סיפר לי כי הבנק בדיוק החליט על תמריץ לקניית מניותיו. 'כל מי שמוכר פח"מ וקונה מניות של הבנק שלנו,' הוא אמר, 'יהיה פטור מעמלה. אם כל עם ישראל קונים מניות בנקים, אז למה את צריכה למכור?' הוא שאל. האמת היא שזה די שיכנע אותי, לא מכרתי את כל מניותי, אלא עשרים אחוז בלבד. מאז הסתובבתי בהרגשה שעשיתי שטות נוראה, ושאני הולכת להפסיד. ובאמת הפסדתי השבוע בגלל כל המניות שלא מכרתי בזמן."

„נמכור את הבנק?"

„לכם בטח יש תיק־השקעות־שמן, ולבנק היה כדאי להתחנף אליכם ולהשקיע בכם זמן ומרץ. ואתם גם כנראה מנוסים יותר ממני, מי חשב באוגוסט למכור מניות בנקים?" אמר עזרא. „אני עוד ביום חמישי, יומיים לפני ההכרזה על הפסקת הוויסות, לא ידעתי מה לעשות. באתי לסניף הבנק שלי והתייעצתי עם היועץ הקבוע שלי. הוא בחור טוב ובאמת דאג. בבנק, באותו יום, כבר היה תור כמו בקופת־חולים ביום ראשון בבוקר. אנשים מילאו את אולם־הכניסה, וליד דלפקי מטבע־החוץ השתרך תור אדיר. שמעתי את מנהל־הבנק אומר שעות מעט אוזל מלאי המטבע המזומן שברשותו.

„כמו אידיוט, במקום לתת הוראה מיידית למכור ולהצטרף כמו כולם לתור ליד משאבות הדולארים, עליתי ליועץ שלי. הוא ישב מכווץ בפינה ונראה כאילו יש לו כאב־בטן. אבל הוא שמע אותי ואמר: 'תראה עזרא, אני מכיר אותך, ואני יודע שחלק גדול מתיק־ההשקעות שלך זה במניות. עד היום לא התחרטת על כך. היתה תשואה גבוהה ביותר. במשך השנתיים האחרונות הרווחת במניות האלה הרבה יותר מאשר בדולר, אז למה שזה ישתנה כעת?'

„הוא באמת בחור טוב. הוא אמר לי: 'כדי שנהיה שקטים, אני אטלפן להנהלה ואברר,' שמעתי אותו במו־אוזני מדבר עם מישהו בהנהלה. הוא שאל אותו אם עומד לחול איזה שינוי במדיניות הבנק לגבי מניותיו, ואחר־כך פנה אלי ואמר כי הבטיחו לו שלא יקרה כלום, ושהמדיניות תישאר בתוקפה. אז מה יכולתי לעשות אחרי זה? ירדתי והלכתי לעבודה."

„אני חושבת שדווקא לך יש עילת־התביעה הכי טובה מבינינו," אמרה לו רבורה. „פקיד הבנק שלך בוודאי לא יכחיש את השיחה שלכם יומיים לפני המפולת. וכיוון שהוא אמר לך משהו שהתברר כשקר, כעבור כמה שעות, הוא בוודאי אחראי, ובתור עובד של הבנק, הרי גם הבנק אחראי לעצות שלו," אמרה דבורה.

„יש לי עוד סיפור מרגיז," ה התעשיין. „לפני כחצי שנה נזקי בדחיפות להלוואה, כדי לקנות מכ חדשה. היה לי חלק מהכסף אבל הי זקוק ליותר. התייעצתי עם מ הסניף שלי והוא אמר לי, שאם א מניות של הבנק בסכום מס ואשאיר אותם כערבות להלוואה, הוא יראג שאקבל את ההלוואה ל נזקקתי. זו היתה הדרך היחידה ל לקנות את המכונה, וזה מה שעש היום כל המניות הללו לא שוות. עדיין צריך להחזיר את ההלו צמודה ועם ריבית." קולו כמעט נ

מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין מדור זה מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי. בכל מיקרה ייתכן שיש בידי המשקיע כמה עילות תביעה.

תדריך

1) **במיקרים שבהם הבטיח הבנק על־ידי מנהליו או יועציו הפיננסיים הבטחות כלשהן למשקיעים במניות הבנקים, יתכן שוני בגלל הבדלים בעובדות.**

2) **עילות התביעה יכולות להיות בנזיקין. כמו העילות של רשלנות, תרמית והיפר חובת חקוקה.**

3) **במיקרים מסויימים תיתכן גם עילת תביעה חוזית, או לפי סעיף 39 לחוק החוזים, המדבר על היעדר תום־לב.**

4) **אחרי בדיקה מדוקדקת של העובדות, ייתכן כי יתברר שחלק מהבנקים ו/או עובדיהם עברו גם עבירות פליליות במהלך העניינים. אם ניסו להניע לקוחות לקנות מניות בנקים בידעם את מצבן האמיתי, ולא העמידו על כך את הלקוחות, עברו עבירה על סעיף 54 (א) לחוק ניירות־ערך. עונשה של עבירה זו הוא עד שלוש שנות מאסר. עבירות פליליות נוספות על חוק הבנקאות (שירות־ללקוח) וחוק החברות אפשריות במיקרים נוספים.**

5) **אין בביטול העתירות לבג"ץ, שבהן ביקשו העותרים להמשיך את מדיניות ויסות המניות, כדי לפגוע בהבטיחות מהשוג דלעיל. הבג"ץ סרב להתערב במדיניותה הכלכלית של הממשלה. אולם בתי־המישפט לא יהססו להתערב, כאשר מדובר בהתחייבויות ספציפיות שבין הבנק ולקוחותיו.**

אם גם אתה מקורבנות הבנקים, יתכן שיש לך עילה לתביעה נזיקים על הפרת חוזה, או אפילו לתלונה על עבירה פלילית

(המשך מעמוד 15)

או על סעיף אחר מחוק הבנקאות, שגם עליה דיבר העורך־דין."

„האמת היא, שכעת אני לא מבין איך יכולתי להיות כזה אידיוט ולסמוך על ייעוץ פיננסי מצד פקיד של הבנק," אמר עזרא. „הרי ברור שהפקיד מקבל את משכורתו מהבנק שלו. אולי הוא אפילו מקבל בונוסים אם הוא מוכר יותר מניות של הבנק ומביא לו יותר רווחים. אז איך אני יכול להאמין לו, שהוא יקח את האינטרס לי במקום ראשון ויתחשב בי יותר מאשר בבנק שלו?"

התעשיין אמר לפתע: „שמעתי אתמול שעורך־דין יוסף שגב הגיש תביעה לבית־המישפט המחוזי. הוא תובע בשם שלושה לקוחות של בנק, כי תהיה חלוקה של זכויות ההצבעה בבנק על פי סכומי ההשקעה של כל משקיע. ובינתיים הוא מבקש שבכל מועצת־מנהלים של בנק ישב נציג הציבור. אתם יודעים שבעצם, לבעלי השליטה בבנקים אין כמעט מניות בבנק של עצמם? אתם יודעים שבבנק לאומי יש לחברת הכשרת הישוב 75 אחוז מזכויות־הצבעה בזמן שברשותם 0.56 אחוזים בלבד מהון המניות? הייתם מאמינים שדבר כזה קיים? וזה לא יותר טוב בבנקים האחרים. אם תתקבל התביעה שלו, אז כולנו נהיה בעלי חלקים בבנק, והציבור שהפסיד הוא שישלוט בבנקים."

„ומה נוכל לעשות בזכויות הצבעה הללו? נמכור את הבנק?" שאלה דבורה בחיוך. „כן," אמר עזרא. „אני הייתי מוכר - יותר ממחצית הסניפים המפוארים של הבנקים. הייתי מייעל אותם, מוריד את משכורות העתק שמקבלים הפקידים ומצמצם את הסגל. לפחות זה היה מקטין קצת את ההפסדים שכולנו נסבול."

דלתו של עורך־הדין נפתחה לפתע והלקוח שהיה בפנים יצא. על הסף עמד עורך־הדין ושאל את השלושה: „גם אתם בענייני מניות הבנקים?" „כן" ענו השלושה פה אחד. „טוב, אז אני מציע שתיכנסו יחד, ואני אתן לכם קודם כל הרצאה קטנה על החוק, ואחר־כך, אם יהיה צורך, נשב עם כל אחד לחוד ונגמור תביעות מישפטיות."

על כורסות־העור הנוחות ישבו השלושה והקשיבו להרצאתו של עורך־הדין.

ניתוח מישפטי

אמר עורך־הדין: „אומנם, לכל מיקרה נסיבות שונות. אבל עילות־התביעה מוגבלות במיקרה מניות הבנקים לכמה ראשים. מי שיש בידו התחייבות מבנק, שמניותיו ישאו רווחים ולא יפלו משער הרולר, ודאי שיש לו עילת תביעה על הפרת חוזה. הוא יכול לתבוע את הנזקים שנגרמו לו בגלל ירידת המניות מתחת לשער הרולר, ולדרוש פיצוי מתאים על הפסדיו.

„אבל גם משקיעים קטנים יותר, שלא זכו להבטחות בכתב, יש להם עדיין עילות־תביעה חזקות למדי. מניות הבנקים נסחרות מזה שנתיים תוך ידיעה ברורה של כלכלנים ואנשי בנקים, כי הן שוות רק כשישית ממחירן. היה ברור כי זה בלון התופח ומתנפח עד שהוא יתפוצץ. נכון שאיש לא ידע בדיוק מתי יתרחש פיצוץ. אבל הוא היה צפוי. כל זמן שהמניות נשאו תשואה גבוהה, כולם היו מרוצים. אבל גם אז נעשו כנראה כל מיני מהלכים בלתי־חוקיים על־ידי חלק מהבנקים או חברות בת ואחות שלהם. הבנקים הבטיחו בתשקיפים שהוציאו, כי מניותיהם תהיינה מווסתות. מאחר שלפי חוק החברות, אסור לחברה לקנות מניות שלה כדי לווסת את מחירן, עשו זאת בדרך כלל על־ידי חברות־בת או חברות־אחות.

„ברגע שהחלו הצעים גרולים הוויסות נמשך, אך הבנקים הגיעו למצב כלכלי קשה. זה מוכיח כי הם עזרו לווסת את המניות והילוו לשם כך כספים לחברות הקשורות איתם. זוהי כנראה עבירה פלילית של הבנק על פי סעיף 98 לחוק־החברות. אילו מישהו היה דואג לשמור על החוק קודם, ולמנוע מצב כזה, יתכן שלא היינו מגיעים לכאן.

חוסר תום־לב

„ע בירה פלילית אחרת, אשר נעברה על־ידי בנקים רבים, היתה כאשר היתנו מתן הלוואות בקניית מניות הבנק."

„זה בדיוק המיקרה שלי," קרא התעשיין.

„זה גם מצבם של תעשיינים רבים אחרים," הסביר עורך־הדין, „אבל סעיף 7 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) אוסר התניה כזאת, והוא יוצר עילת תביעה אזרחית וגם עבירה פלילית."

„יתכן שאם תתלוננו במישטרה, תיפתח חקירה, ותוגש תביעה פלילית. תהיה לזה לפחות השפעה לעתיד. אולי יתחילו לשמור על החוק והסדר לפני מפולת ולא יחכו שהכל יתמוטט כדי לשמור על החוק. הרי כל החוקים הללו נחקקו בדיוק כדי למנוע את מה שקרה.

„אני רוצה לעבור מכאן לעילות הנזיקים, כיוון שאחת מהן מתבססת על הפרתן של כל ההוראות הפליליות הללו שאותן הזכרתי. סעיף 54 א (1) לחוק ניירות־הערך קובע, כי אסור לכל אדם להניע או לנסות להניע אדם אחר לקנות או למכור ניירות־ערך תוך העלמת עובדות מהותיות שהוא יודע אותן או חייב לדעת. זוהי עבירה פלילית שעונשה עד שלוש שנות מאסר, ואם פקיד הבנק שלך, שייעץ לך בזמן האחרון, לא העמיד אותך על מצבו האמיתי של השוק, והרגיע אותך, כאשר הדמה להטה. אז יתכן שעבר עבירה לפי סעיף זה. ועל כן, על סעיף זה אפשר לבסס גם תביעת נזיקין בעילה של היפר חובה חקוקה. עילה זו חשובה במיוחד, כיוון שנגדה אין הבנקאי והבנק יכולים להתגונן בטענה של הסתכנות מרצון.

„נגד עילות התביעה בנזיקין בגלל רשלנות פקיד־הבנק, שלא הזהיר אותך מפני סכנה ונגד העילה החמורה יותר של חוסר תום־לב מצד פקיד־הבנק שהישלה אותך כי הכל בסדר, כאשר מסביב כולם מכרו מניות בנקים — יש לבנק הגנה לפי סעיף 5 לפקודת הנזיקין. הם יכולים לטעון, כי כל הציבור במדינת־ישראל ידע היטב את ההפרש בין עלותן של המניות ובין שוויין, וכן את העובדה כי יועץ ההשקעות בבנק הוא פקיד של הבנק ודואג בראש ובראשונה לבנק שלו. אם בכל זאת סמכתם עליהם, הרי שהסתכנתם מרצון, וידעתם מה אתם עושים. ואם אדם רוצה לקפוץ מהגג מרצונו החופשי, אין על כך אחריות.

„אולם הגנה זו אינה עומדת לבנק במיקרה של תביעת נזיקין על הפרת חובה חקוקה. שהרי החוק שהופר נחקק כדי להגן עליך, ואינך יכול לוותר על הגנתו.

„מובן שבמקרים מסויימים יש גם למשקיע הקטן, שהתייעץ עם פקיד הבנק, עילה של הפרת חוזה. שהרי יש לפקיד חובה לתת ללקוח שירותים מיקצועיים, ויש לו חובת נאמנות כלפי הלקוח. אם לא קיים חובה זו והעדיף את טובת הבנק על פניו, יש גם בכך עילת תביעה.

„טוב," סכם עורך־הדין, „זהו המצב על קצה המזלג. אני יכול רק לייעץ לכם שאם תחליטו להגיש תביעה, ויש לכם עילות אחדות, תגישו את התביעה על סמך כל העילות כולן, ולא תוותרו על אף עילה אחת."

„רק עוד שאלה אחת," ביקש עזרא. „האם הבנקים אחראים בכלל לייעוץ שנתנו הפקידים שלהם?" „בוודאי," ענה עורך־הדין, „הפקידים לא פעלו כיועצים עצמאיים. הם היו שלוחיו של הבנק, ולכן באחריות שילוחית אחראי גם הבנק לכל עצה שנתנו ולכל פעולה שפעלו. יתכן שהפקידים גם אחראים באופן אישי, ונראה שמבחינה פרוצדורלית צריך לתבוע לדין גם אותם, אבל למרות המפולת, נדמה לי כי נכסי הבנק עדיין רבים מנכסי פקידיו וכעת הכנסו בבקשה אחד אחד לייעוץ אישי."

אילנה אלון ■

... ובינתיים, ירדה הדממה על ביתו של בגין, שם שוררת אווירה סוריאליסטית

בגין... בגין...

ימזום צורם נשמע ושער־הברזל נפתח. איש־ביטחון במעיל־ספארי בהיר יצא החוצה. 6 וחצי בבוקר. הוא צעד באיטיות סביב הבית, מתבונן, מסתכל ובוחן כל פינה.

רחוב בלפור בירושלים היה שקט לחלוטין. מכוניות מעטות נסעו בכביש, כשהגיהן אפילו לא מפנים מבט לעבר ביתו של מנחם בגין, ראש־הממשלה לשעבר.

השער נפתח שוב, ושוטר מנומנם יצא החוצה. השמש התחילה לבצבץ מבעד לעצי הזית והאורן שבחצר הבית, השוטר התמתח, פיהק פיהוק רחב, הלך כמה צעדים ברחוב כדי לרענן את עצמו וחזר לעמדת השמירה. הוא גמר את מישמרתו ועוד מעט יבואו להחליפו. גם הפעם עבר לילה שקט, ברחוב שקט, בבית שקט וחסר פעילות.

אור נדלק בקומה השנייה של הבית. בחדר הנמצא מאחרי המירפסת. על המעקה כמה עציצי גרניום פורחים ומטפס ירוק ורענן, המכסה חלק מן המירפסת הפונה לרחוב סמולנסקין.

גם בחדר הסמוך לו נדלק האור. שום קול אינו נשמע מתוך הבית פני־מה. אנשי־הביטחון ממשיכים בפעי־לותם בחצר הבניין.

בעוד זמן קצר תצא לאה בגין, בתו של מנחם בגין, לעבודתה.

לאה מתגוררת בביתו של בגין מאז מתה אמה, עליזה. בשעה 7 ורבע בדיוק בכל יום, יוצאת לאה בגין מן הבית. היא לבושה בחצאית כחולה וחולצת פסים. אלה הם מדים של אל־על.

לאה יוצאת במהירות, מברכת בבר־קר טוב את אנשי־הביטחון והשוטרים, אינה מתמהמהת. היא לוחצת על הכפתור שעל קיר־האבן בירכה האחת, ובשניה פותחת את שער־הברזל. לאה יוצאת ליום־העבודה. היא צועדת במהירות לכיוון תחנת האוטובוס. לפני צאתה כבה האור בשני החדרים שליד המירפסת. האם אלה החדרים שבהם מתגורר אביה? האם הוא נמצא שם? האם הוא בריא, חולה?

צחוק בתוך השקט

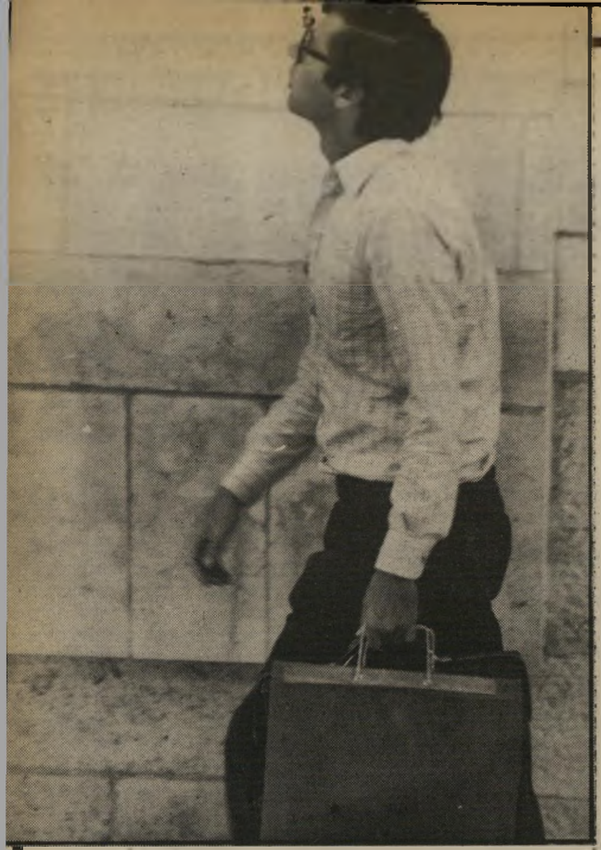
עו"ד ערי־הברזל סגור, כך גם הדלת שמאחריו. זו דלת בהירה עשוייה

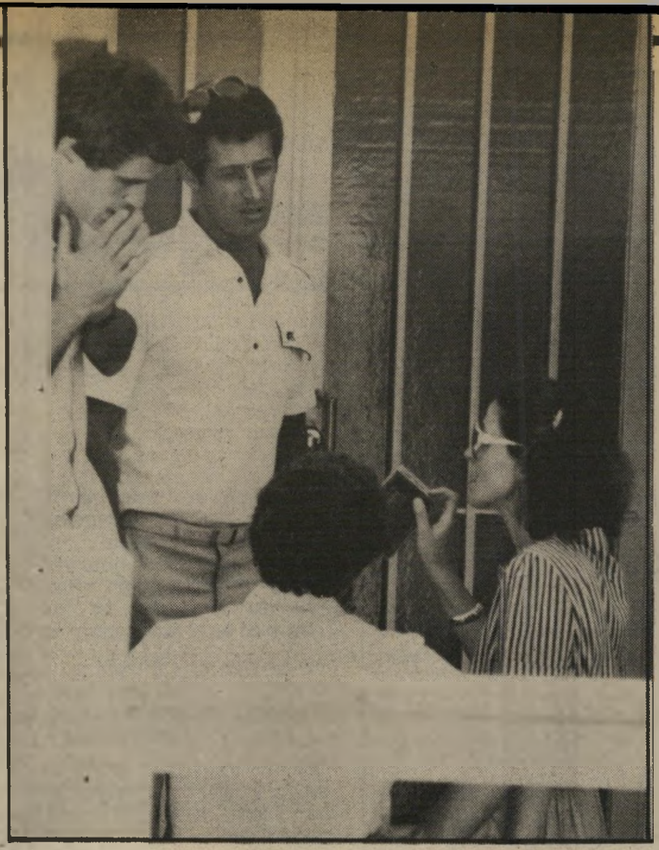

הגנן חיים התימני, בא בכל בוקר בשבע וחצי בדיוק, ומשקה את הגן סביב ביתו של בגין. הוא גם שוטף ומנקה את המדרגות שבכניסה. חיים אינו נכנס לתוך הבית. כשהוא גומר את עבודתו הוא עוזב את המקום בצהריים, עד היום שלמחרת.

הנהג דמתי בא לביתו של בגין בכל יום, לפחות פעם אחת לפני הצהריים, ומביא לו את העיתונים. לפעמים הוא מופיע יותר מפעם אחת ומביא מיסמכים שונים, או לוקח אותם. דמתי הוא מהיחידים הנכנסים ממש פנימה אל תוך הבית.

הבת חסיה

בתו הצעירה של בנין (מימין), עם דמותי. חסיה איתו בבית ומטפלת בו בפועל, היא בתו לאה, העובדת בחברת אל־על.

הבן בנימין

בנימין־זאב („בני") בנין, בנו של ראש־הממשלה לשעבר, בא מפעם לפעם לבקר את אביו העצוב. ביום השני השבוע, בא בנימין־זאב בבוקר ויצא מחבית אחרי זמן קצר.

זכוכית בתוך מיסגרות ברזל צבועות. בתוך הבית לא מורגשת שום תגובה. התריסים הפונים לכיוון רחוב בלפור מוגפים כולם, עד הסוף. לא נותר שום חרך. כאחורי הבית יש גדר־עץ גבוהה, שמסתירה אותו.

הבית שקט. ב־ 7 וחצי בדיוק, ככל יום, כבר תקופה ארוכה, מופיע הגנן, חיים. הוא לבוש בחולצה בהירה, במיכנסיים כהים וכובע־קסקט כחול לראשו. הוא מזוקן וצועד במהירות לכיוון שער־הברזל. הוא מצלצל בפעמון, השער נפתח בזימזום.

חיים נכנס פנימה ופונה אל מאחרי הבית. הוא נועל לרגליו מגפי־גומי שחורים ומתחיל את עבודתו. הוא משקה, עודר, מעשב, גוזם. הוא בוודאי מכיר כל פרח ושיח בחצר ביתו של ראש־הממשלה לשעבר, אבל אל הבית פנימה אינו נכנס. את בגין ראה, אולי, כשזה היה ברדרכו החוצה או פנימה.

הבית עדיין שקט. בשעה 8 ורבע יוצאת אסתר, המבשלת, לקניות. ככל יום בערך באותה השעה. בידה תיק קטן ושקית־ניילון. היא חוזרת כעבור שעה.שקית־הניילון מלאה. היא מעיפה מבט לעבר השוטר הישוב בשער, מחליפה כמה מילים עם איש־הביטחון, ונבלעת מעבר לדלת־הכניסה.

המיטבח נמצא בקומה הראשונה של הבית, מאחרי עץ־הזית.

הזיתים כבר מתחילים להשחיר, הגיע הזמן לקטוף אותם. אך איש בוודאי לא יעשה זאת.

הבית שקט. שום תנועה אינה נראית מבעד לחלונות. במוסך חונות שתי מכוניות אמריקאיות אפורות. הן נמצאות שם ללא שימוש. פעם בכמה ימים בא מישהו להתניע אותן, ווהו.

קרטונים לאריזה

ביום החמישי לפני הצהריים בא לרחוב סמולנסקין אוטו כחולגדול ממישרד ראש־הממשלה, וממנו פרקו כ־30 ארגזי קרטון, שהוכנסו לתוך הבית. איש־הביטחון ביקש לשים את הארגזים בחדר הקטן למטה.

השוטרים בחדר השמירה מתחלפים. אותם של הלילה חובשים את הכובעים והולכים הביתה לישון, ומחליפיהם הרעננים מתיישבים בחדרון הקטן, כשלפניהם עוד יום ארוך, משעמם, חסר־פעילות.

קבוצת נערות במיכנסי ג'ינס הדוקים וחולצות טריקו חולפת ליד הבית. הן צוחקות בקול רם ומפטפטות, מפירות את העצבות והשקט. האם בגין שומע אותן אולי כן. בכל אופן, הוא לא מציץ מן החלון לראות מי מעז להיות עליז כל־כך הבוקר.

שעות הבוקר חולפות לאט־לאט. השמש עולה מעל העצים ושולחת קרניים אל הגינה. הממטרה מתיזה מים אל עבר הפרחים, וקרני־השמש הנשברות יוצרות קשת ציבעונית ועליזה. האם בגין רואה את המראות האלה? אולי מבעד לווילון. פניו, מכל מקום, אינן נראות בחלון.

9 בבוקר. בחדשות מודיעים על משברים כלכליים, על פיזזות, על מניות, על סערות־בנקים ועל הבורסה הסגורה. אבל הבית ברחוב בלפור שקט.

המנקה באה לעבודה. היא עוברת את שער־הברזל ונעמדת ליד דלת־הכניסה לבית. בידה הימנית היא מנשקת את המזוזה. כך היא עושה כל בוקר, ומיד אחרי כן נכנסת פנימה. האם היא רואה אותו, את מנחם בגין? האם היא מדברת איתו?

חתול אפור גדול ושמן חוצה בריצה את השביל המרוצף. הוא ניגש לעבר פח־האשפה השחור ומבלה שם בולילה זמן־מה. האם הוא מוצא בפח את ארוחותיו של מנחם בגין, שאינו אוכל, ולכן הוא נראה מפוטם כל־כך?

מכונית לבנה נעצרת בפתח הבית. השוטר מציץ מן החלון, בוחן את המכונית בעיון ואחר כך מחייך חיוך רחב.

מנחם דמתי, נהגו הוותיק של בגין, בא, כמו בכל יום, כדי להביא את העיתונים. הוא יוצא מן המכונית וצועד בקלילות לעבר הבית. מחליף כמה מילים עם אנשי־הביטחון והשוטרים שבכניסה, ואחר־כך נכנס פנימה, לתוך הבית. הוא עולה במדרגות ופונה לאחד החדרים שמאחורי המירפסת.

זמן קצר אחרי כן יוצא דמתי החוצה. הוא מרכיב שנית את משקפי־השמש הכהים. הוא נפרד בחיוך מאנשי־הביטחון והשוטרים, ונוסע לדרכו.

לפעמים בא דמתי אל הבית יותר מאשר פעם ביום. לפעמים הוא מחזיק בידו, נוסף לעיתונים, גם כמה מיסמכים לחתימה. לפעמים מוציא מן הבית מעטפות עם מיסמכים בתוכן. האם בגין מתפקד וחותם על מיסמכים?

ארגזי קרטון לאריזה

ב שעה 2 בצהריים צועדת לאה בגין חזרה מתחנת־האוטובוס. היא אינה מביטה לצדדים, היא צועדת ישר קדימה. השער נפתח בזימזום, ניד ראש לשלום לשומרים, ולאה בגין נבלעת בתוך הבית.

חיים, הגנן, גמר בינתיים להשקות את הגינה. הוא גם ניקה ושטף את המדרגות שלפני הבית, גילגל את צינור־ההשקיה ויצא החוצה. הוא גמר את העבודה להיום, מחר יחזור שוב, בדיוק באותה השעה, וישקה שוב את כל הפרחים.

השמש עוברת לאט־לאט לצידו השני של הבניין. בשעה 5 וחצי שוב נדלקים האורות בשני החדרים שמאחורי המירפסת. לאה בגין נראית מבעד לחלונות המוארים, כשהיא עוברת במהירות מחדר לחדר.

האם אביה קורא לה? האם היא מטפלת בו? מגישה לו תרופות? מאכילה אותו? האם הוא צופה בערב בטלוויזיה? האם הוא יודע כי שר־האוצר התפטר, וכי ממשלתו של יורשו, שמיר, עומדת לפני התפוררות?

בשעה 10 בלילה כבים האורות בחדרים הפונים לכיוון רחוב סמולנסקין, והבית עדיין שקט לחלוטין.

וכך בכל יום. הדברים קורים בשעות קבועות, האנשים המסתובבים סביב הבית ובתוכו הם אותם האנשים, העושים אותם הדברים באותן שעות קבועות.

ביום החמישי לפני הצהריים נעצרה לפני הבית מכונית טרנזיט כחולה. איש חובש־כיפה יצא מתוכה, פתח את הדלת האחורית והתחיל להוציא מתוך המכונית ארגזי־קרטון ריקים. איש־הביטחון שפתח לו את הדלת, ביקש ממנו להניח את הארגזים בחדר הקטן בכניסה לבית.

הוא כנראה לא ראה את בגין כאשר נכנס. הוא הוביל פנימה 30 ארגזי קרטון, סגר את הדלת ונסע לדרכו.

אלה היו בוודאי הארגזים שנועדו להכיל בתוכם את חפציו וספריו של מנחם בגין, כשיעבור לדירתו החדשה.

פעם בכמה ימים באים לבית גם ילדיו האחרים של בגין, חסיה ובנימין־זאב. הם משוחחים עם אנשי־הביטחון, שוהים זמן מה בתוך הבית פנימה, בקומה השנייה, ויוצאים משם.

שום רופא או אחות לא נראו באים אל ביתו של בגין. אפילו לא רופאו האישי מרווין גוטסמן. האם בגין בריא? האם אינו זקוק לשום טיפול רפואי? האם הוא רק מקבל תרופות מבתו לאה?

בינתיים, כך נודע, עמלים אנשי מישרד־התיקשורת בהתקנת מערכת טלפונים חדשה בביתו של ראש־הממשלה הנוכחי, יצחק שמיר, המתגורר ברחוב הסמוך.

האם בגין ישאר, ככל זאת, בבית שברחוב בלפור?

המדינה שכרה לו בית בשכונת יפה־נוף בירושלים, סמוך לבית בנו, בנימין. זהו בית הצופה אל נוף משגע של יער ירושלים. באחת הדירות בבית זה מתגורר שר־התחבורה, חיים קורפו. האם יעבור בגין אל ביתו החדש?

ענת פרגוסטי ■

התחנה הבאה

ביתו החדש של בגין בשכונת יפה־נוף בירושלים. הבית נמצא סמוך לבית בנו, בנימין. דירתו של ראש־הממשלה לשעבר בגין נמצאת בקומה השניה.

מדוע קורקע השר הליברלי לפני שהמריא?

צחוק, צחוק — אבל...

אי לא הבין מדוע הם עשו זאת זה לזה. מדוע ניסה גידעון פת להכשיל את יצחק מודעי שניסה להכשיל את פת. מדוע הודיעה „כנופיית הארבעה" — מנחם סבידור, יצחק ברמן, דרור זייגרמן ודן תיכון — אולטימטיבית, שהיא תכשיל את מינוי אחד משני מועמדי הליברלים לתפקיד שר־האוצר.

הכל היו בטוחים שהשינאה האישית והמאבקים, בקרב הליברלים, הם שעמדו מאחרי כישלון התנועה להציג לפני ראש־הממשלה, יצחק שמיר, מועמד אחד ויחידי, מוסכם על הכל, לתפקיד המרכזי של המשק הישראלי. היתה לכך סיבה אחרת.

מועמד פת
ברית כפויה

הבית הליברלי בוער

ב־30 באוקטובר אמורה להתכנס מועצת המיפלגה הליברלית. על סדר יומה תונח הצעת החלטה של נשיאות המיפלגה.

תוכן ההצעה הוא הסיבה לכל המתיחות העכשווית במיפלגה. מדובר בשינוי תקנון, אך בעיקר בקביעת נוהלים חדשים לקבלת חברים, ניהול הצד הפיננסי של המיפלגה ודרך בחירת מועמדי הליברלים לרשימת הליכוד לכנסת.

קבלת התקנון המוצע מבטיחה את הישארותם של ראשי המיפלגה במרכז המפה הפוליטית. לעומת זאת, היא לא הסכים לתקנון שימנע מכוחות רעננים מלהיבחר לכנסת, ושיבטיח לנצח את מקומם בבית־הנבחרים של השרים ומקורביהם.

אך בחודשים האחרונים חל מהפך. מותו של מנהיג המיפלגה, שימחה ארליך וניסיון הנפל של קבוצת מודעי, קבוצת החמישה, להיות סיעה עצמאית בליכוד ולהביא לפירוק המיפלגה הליברלית הרליקו אור אדום בבניין המיפלגה ברחוב אבן־גבירול בתל־אביב. הכל ראו שהבית בוער והחליטו להתאחד, כדי להבטיח את כיסאותיהם.

נשיאות המיפלגה, אשר יוזמת את השינוי, כוללת את השרים מודעי, פת, אברהם שריר, משה ניסים, ופסח גרופר. כמו־כן כוללת הנשיאות את יושב־ראש איגוד העובדים הליברלים, צבי רנר הקשיש, ואת יושב־ראש הנהלת הסוכנות אריה דולצין.

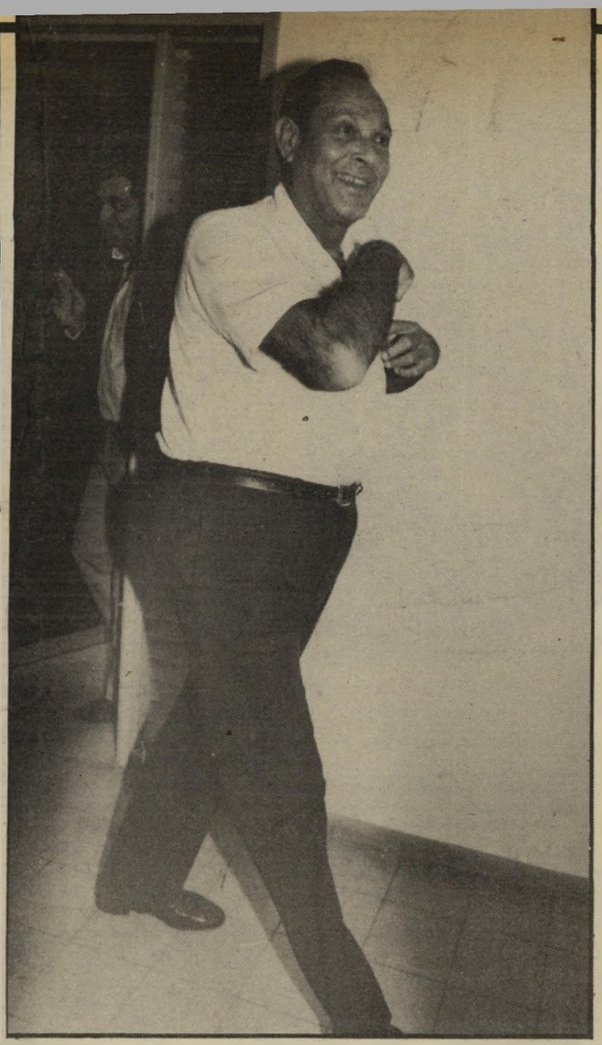
חברי הנשיאות מייצגים גם את המחנות השונים במיפלגה. מודעי מחסלת, לתמיד, את כנופיית הארבעה ועוד ח"כים חסרי גיבוי פנים־תנועתי.

להבטיח את הכסאות

שלוש שנים עובר שר האנרגיה והתשתית, יצחק מודעי, על התקנון. הוא אפילו הכניס תיקונים הכרחיים בנוסח הכמעט־סופי, בכתב־ידו. פעמיים ניסתה הנשיאות להעביר את סעיף שינוי שיטת הבחירות ונכשלה.

הסיבה לכישלון — הרוב במיפלגה מועמדי המיפלגה לבית־הנבחרים, כאשר בכל פתק מופיעים לפחות שישה חברים של איגוד־העובדים.

ההפתעה טמונה בהמשך: „מיקומם של המועמדים שנבחרו לכנסת, ייקבע על־ידי ועדה, שיבחר המרכז, על־פי הצעת הנשיאות. מיספר חברי הוועדה לא יעלה על שיבעה."

מועמד מודעי
תקנון חדש

מיפלגה מתפגרת

כך בא לעולם הפרק המרתק בתקנון הנשיאות של מודעי, העוסק בבחירת מועמדים לכנסת. המרכז יבחר בבחירה חשאית את וגרופר הם אנשי הגוש לתמורה. מולם ניצבים אנשי שריר ופת, כוח אחד. רנר, מאיגוד העובדים וניסים מהרשימה המרכזית מצאו את עצמם, בתוקף הנסיבות, מתקרבים למודעי, וכל זאת כדי לחסום את אנשי שריר־פת, מלהשתלט על המיפלגה.

אך זייגרמן ורשימת הצעירים, כמו קבוצת איזון של סבידור, והח"כים תיכון וברמן, מצאו את עצמם נטולי השפעה לחלוטין.

על רקע זה הם התארגנו כבר לפני חודשים אחדים, כדי לסחוט מחרות את ההכרה בהם בחטיבה עצמאית ואת ההבטחה שיקבלו מקומות ריאליים בכנסת הבאה.

הנשיאות המשוסעת התאחדה בנושא אחד והוא — איך להבטיח את הישארותם בכנסת הבאה.

למרות השינאה בין מרכיבי הגוף העליון, הם ידעו שאם לא ימצאו נוסחת־פלא, קיים חשש שבוועידת המיפלגה הקרובה הם לא יעברו את מחסום 60 או 75 אחוזי התמיכה שיידרשו מכל מי שמכהן קאדנציה שניה ויותר בכנסת. וזה כולל את כל חברי הנשיאות הנוכחיים.

כלומר, חברי הנשיאות מבטיחים לעצמם, בכל מיקרה, מקום ריאלי.

אם מוסיפים לכך את ההגבלות הקשות שהם מטילים על קבלת חברים חדשים, הרי שרי הליברלים עוד יכולים לשבור את שיאו של יוסף בורג בישיבתם סביב שולחן־הממשלה.

אך הרעיון לא נראה לכל חברי המיפלגה. לא רק חברי „כנופיית הארבעה" קפצו מזעם. גם ח"כי הספסלים האחוריים, כמו בני שליטא ויהודה פרח, מתנגדים לתיקון המוצע.

הם חוברים לקבוצה גדולה של עסקני דור־הביניים במיפלגה שבה נמצאים הפירסומאי דויד אדמון, איש־העסקים והקבלן ניסן נוימן, עורכי־הדין משה רום והד"ר יהודה בן־יהודה ואחרים.

מטרת ההתארגנות הנגדית היא הכשלת תוכנית הנשיאות והצגת תקנון מתחרה.

בעוד הנשיאות נמנעת מלהעביר את הצעת התקנון המפורטת שלה בין חברי המועצה, עושים מתנגדי התר כנית וחסידי אחוז החסימה לוותיקי הפרלמנט, נפשות להצעת־הנגד שלהם.

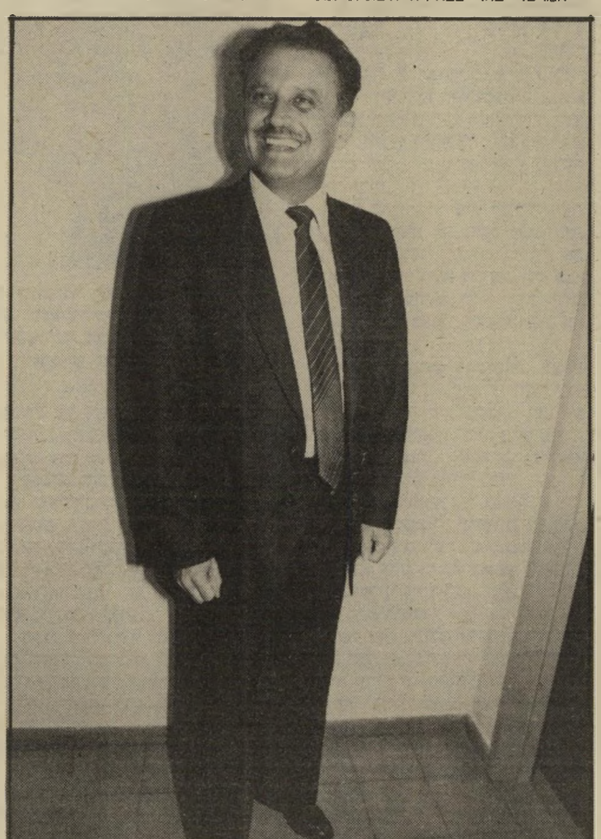
לטענתם, אם תתקבל הצעת הנשיאות ייסתם הגולל על המיפלגה.

מעבר לכך דורשים מתנגדי תקנון הנשיאות, שתחוסל הקופה העצמאית של רנר, הגיזבר, שהוא השליט הבלעדי על קופת האיגוד, שכספיה מגיעים מדי חודש בחודשו מההסתדרות.

הם דורשים את ביטול הסיעות, מתן סמכויות אוטונומיות לסניפים ולמוסדות הנבחרים, ביטול הנשיאות ותפקיד יושב־הראש שלה ופתיחת שערי המיפלגה למצטרפים חדשים, ללא הגבלות ביורוקרטיות מכבידות.

זהו הרקע האמיתי למאבקים העכשווים במיפלגה, שהכל מתייחסים אליה כאל גוף פוליטי שהתפגר.

בן ציון ציטרין ■

מרוויחן שריר
תמיכה במזימה

טרמפ לאומי

תכנית בנק לאומי שמלווה את החייל שלך וגם מכינה אותו לחיים האזרחיים

יש לך בן או בת בגיל גיוס עזור להם לתפוס "טרמפ לאומי".

"טרמפ לאומי" — התוכנית החדשה של בנק לאומי המיועדת לחיילים ובאה לענות על צרכיהם המיוחדים של החייל והחיילת מיום הגיוס, לאורך כל תקופת השרות ועד יום השחרור.

איך תוספים "טרמפ לאומי"

תן לבנך עצה טובה — לפתוח חשבון עובר ושב על שמו עוד בטרם התגייס, לחשבון זה יעביר צה"ל את משכורתו החודשית. חשבון זה יזכה אותו בכרטיס כספומט ובשרשרת הטבות, הנחות והלוואות ויעמיד לרשותו "טרמפ לאומי" עד יום השחרור.

מיום הגיוס

"טרמפ חינם" — הבנק ינהל את חשבונו ללא עמלה במשך כל תקופת השרות.

מתנות לטרמפיסטים — עם פתיחת החשבון שי חינם — תיק כלי רחצה מהודר ונוח שישמש אותו בכל תקופת השרות.

"טרמפ לעתיד" — תכנית חסכון מיוחדת לחיילים "כח לחיילים" הבנק מעמיד לרשות החייל הלוואה מיוחדת להשקעה בתכנית זו. כשבנך ישתחרר מהשרות יעמוד לרשותו סכום כסף נכבד שיסייע בידו להגשים את תכניותיו.

לאורך כל השרות

לאורך כל תקופת השרות יהנה החייל מפנקסי שיקים חינם ומכרטיס כספומט. לרשותו מעמיד בנק לאומי למעלה מ־220 מכשירי כספומט וש.ב.א מקרית שמונה ועד אילת. וכן 385 סניפי קבוצת בנק לאומי בכל רחבי הארץ, מה שנקרא — **"טרמפ לאומי" בכל פינה.**

"טרמפ עדיף" — אפשרות למשיכת יתר בחשבון שיקים בגובה משכורתו הצבאית החודשית.

"טרמפ בידור" — מדי פעם יודיע הבנק על הנחות בארועי בידור וקנית מוצרים לחברי "טרמפ לאומי".

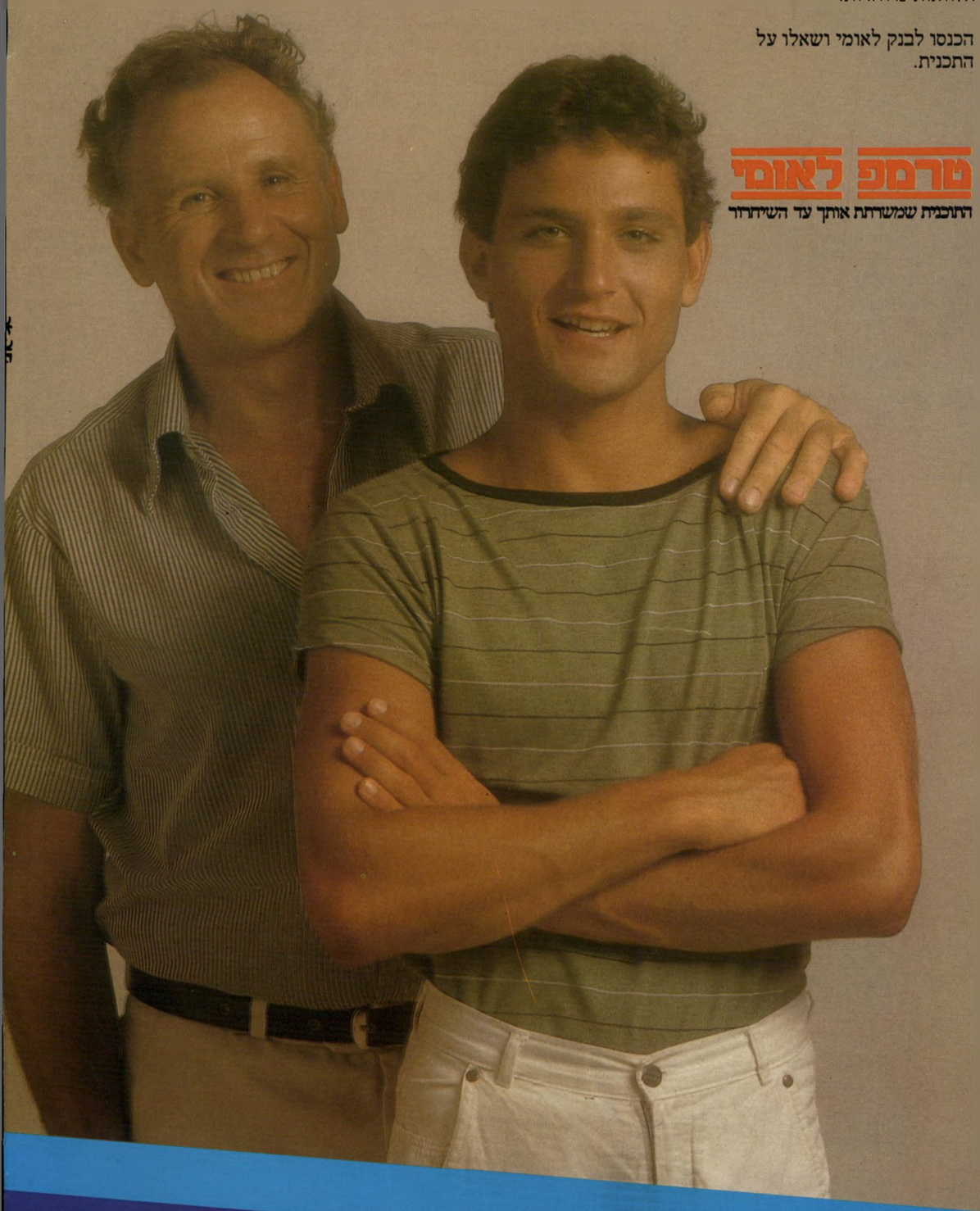
וגם בעת השחרור

ואחרי שלוש שנים כשבנך עומד להשתחרר מעמיד הבנק לרשותו הלוואות מיוחדות.

הכנסו לבנק לאומי ושאלו על התכנית.

טרמפ לאומי

התוכנית שמשרתת אותך עד השיחרור

אנשים לשירות אנשים

בנק לאומי

אל תרגישו בגדי
לונדניה

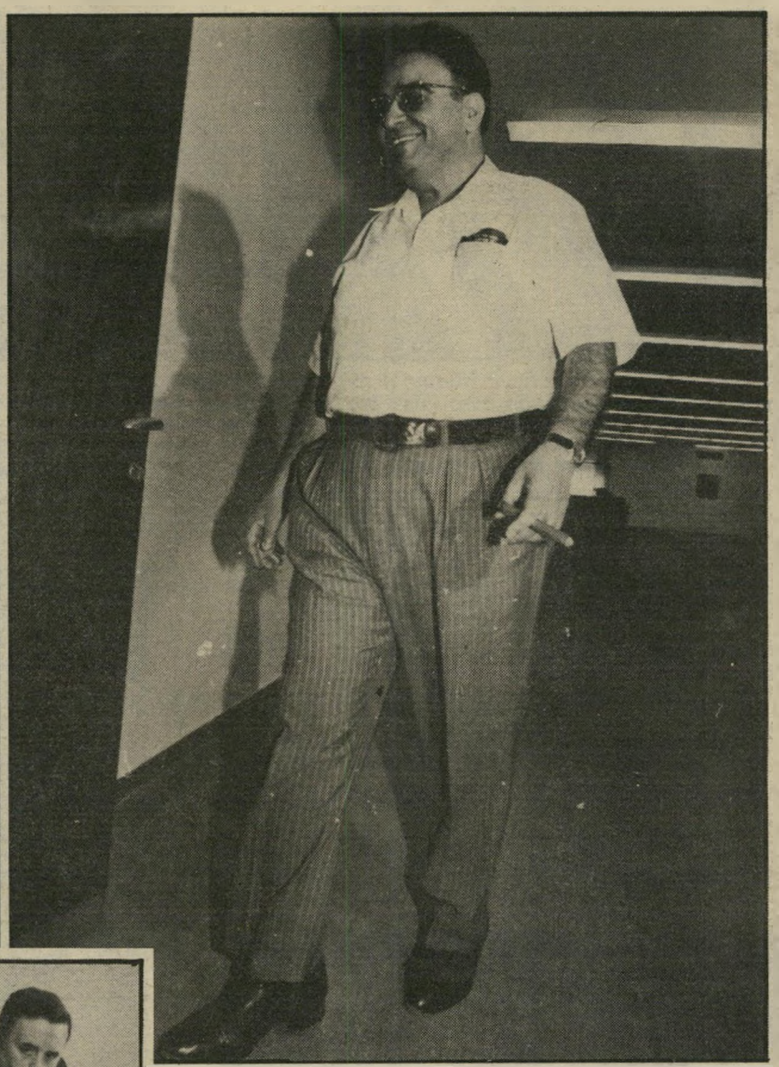
מדוע התקרב משה ארנס לדרוזים ומה הוא מסר על־פי ירוחם משל

■ תוכנית הדוקומנטריזציה שהס־עירה את המדינה ביום החמישי שעבר, גרמה פעם נוספת למכות במערכת החדשות התל־אביבית של קול ישראל. ראש־המערכת **רוני דניאל** דרש **ממשה נסטלבאום**, שראיין את הוא חובב הקפה השחור. אנשי הפלאנגות מציעים לאורחיהם משקה חריף, ואילו הדרוזים מסתפקים בסיפל־קפה.

■ מנצור, שהוא ערבי בן העדה הדרוזית, סיפר שהפלאנ־גות הקימו מכון־מחקר רציני להסביר, שמסר ביידיש משמעו סכין.

■ הברון **דודו דותן** גילה, שערב סגירת רשימות המתמו־דדים לראשות המועצה המקו־מית לרמת־השרון, פנו אליו מיפלגות שונות והציעו לו שיתמודד על ראשות המועצה מטעמן: **דותן סיפר** שכמעט התפתה, עד שנזכר שבחגיגות־העצמאות הוא יצטרך גם לברך כראש־המועצה וגם להופיע בתוכנית האמנותית.

■ בישיבת הוועד המנהל של רשות־השידור פרץ ויכוח סוער בענייני ספרות, בין חבר הוועד **אהרון פאפו** ומנכ"ל הרשות **יוסף** („טומי") **לפיד**. פאפו דרש לבטל את הנוהג שלפיו מזמינים לטלוויזיה אנשי־ספרות

אהרון אזן החליף את בגדיו ביום השבעת הממשלה החדשה שלוש פעמים. שר־העבודה־והרווחה. איש־תמ"י, בא לכנסת באותו הבוקר כשהוא לבוש בחולצה לבנה (למעלה מימין). כאשר הוא חתם באותו הערב על הצהרת־האמונים שלו כשר, הוא לבש מעיל־רוח כחול (במרכז). חצי־שעה מאוחר יותר, כאשר כל חברי הממשלה החדשה באו למישכן־הנשיא להצטלם בתמונה משותפת עם חיים הרצוג, בא השר אהרון אזן כשהוא לבוש בחליפה (למעלה משמאל). כפי שדורשים כללי הטקס הנהוגים במעמד מן הסוג הזה.

מזכ"ל־ההסתדרות, להביא את הכתבה. נסטלבאום הסביר שהוא צריך קודם לערוך אותה. דניאל, שהיה מתוח מאוד, חטף מידו את החומר. נסטלבאום גבה־הקומה קרא לעברו בכעס: „אתה חושב שאני **מירון צור**, שתרביץ ליי" כשהוא רומז למכות שהיו בין דניאל וצור לפני כמה חודשים. „כן" השיב דניאל והחל חונק את נסטלבאום. התקרית התרחשה לפני שידור מהדורת בחצי היום, שבה רואיין **יורם אריזור**. נסטלבאום רץ למנהל הרדיו **גידעון לב־ארי**, שהיה במקום, והתלונן באוזניו על התקיפה. לב־ארי קרא לדניאל לבירור ודרש שיתנצל לפני נסטלבאום, אך הכתב הודיע מייד שהוא לא יסתפק בהתנצלות.

■ הרגלי השתיה של שר־הביטחון המודח **אריאל שרון** ושל השר הנוכחי **משה** („משה") **ארנס** הם שגרמו, כנראה, לשינוי ביחסה של ממשלת ישראל כלפי הניצים בלבנון. בתוכנית בירה ומצב רוח של **יעקב אגמון** גילה יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים **כמאל מנצור**, ששרון אוהב לשתות עארק ואילו ארנס

לילימוד תולדות ישראל. הם שיננו את ההיסטוריה של הציונות ולמדו את דיבריהם של **זאב ז'בוטינסקי** מחד גיסא **וברל כצנלסון** מאידך גיסא. כאשר הם נפגשו עם אישים ישראלים ממחנות שונים, הם נהגו לצטט באוזניהם את דיברי החזון שכתבו האבות המייסדים של המחנה שעימו נמנו האור־חים.

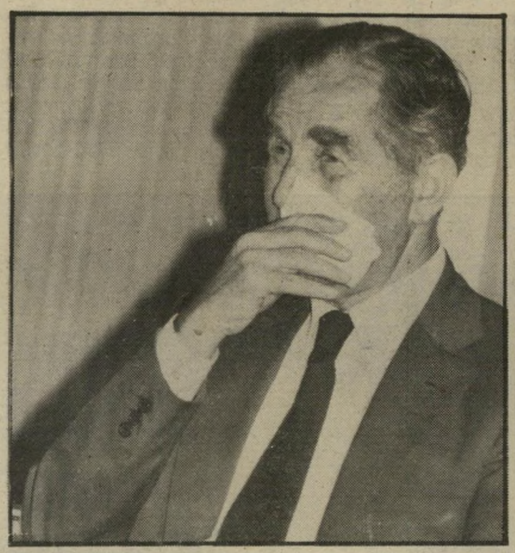
■ אגמון הסביר מהו ההבדל בין פסימיסט וריאליסט: „הפסי־מיסט קונה דולארים והריאליסט אוגר שימורים."

■ חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות **יצחק ולבר**, שהוא ממלא־מקום מזכ"ל הסתדרות המורים, תמך בישיבת הוועדה בקיום שביתה בת יום אחד, בתגובה על הצעדים הכלכליים של הממשלה. נציג שינוי **יגאל בן־נון** חשב שהשביתה מיותרת, וטען שצריך להעביר מסר לציבור. ולבר אמר: „מסר צריך לתת דווקא לממשלה." בדעתו לא הבין במה המדובר, אך המזכ"ל **ירוחם משל פרץ** בצחוק־דם. ממלא מקומו **ישר־אל קיסר** ביקש לדעת על מה צוחקים. ולבר התנדב מייד המקורבים למערך, כדי שיש־מיצו את הליכוד. העיר לפיד: „**יזהר** („ס' יזהר") **סמילנסקי** הוא סופר גדול." הגיב פאפו: „אף אחד לא יכול לקרוא אותו. תראה לי איש אחד עלי אדמות שהצליח לקרוא את שני כרכי ימי־ציקלג." לפיד: „הוא כתב את חירבת חיזעה." פאפו: „גם כן מציאה. וחוץ מזה, גם **עמוס קינן** טען שסיגנונו של יזהר הוא בלתי־אפשרי."

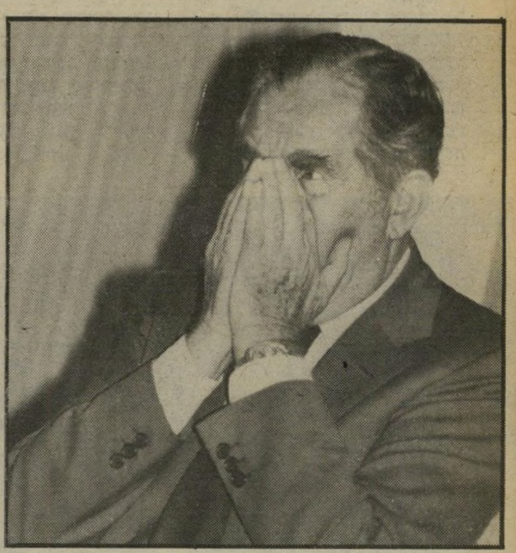
■ פרט לא־ידוע בביוגרפיה של אשת שר־האוצר המתפטר **אביבה אריזור**: הוריה הם בעלי אולם־השמחות קפה־תכלת ברחוב שנקין בתל־אביב. לא אחת, כשהם בחו"ל, לוקחת אביבה את ניהול האירועים על עצמה. מדי שבת נוהגים בני מישפחתו של אריזור לאכול חמין ממיטבה האולם.

■ יושב־ראש הנהלת הסוכ־נות **אריה דולצין** אוהב את המיטבח המיזרחי. לעיתים קרובות הוא נוהג לאכול חומוס עם פול במיסעדה מיזרחית בקרן הרחובות אבן־גבירול ודיזנגוף. דולצין, המכיר את נוהלי המקום, ניגש בעצמו למיטבח, מזמין גם קערת ירקות ומקפיד לנגב את החומוס בפיתה.

מה אומר טדי קולק למתחרהו ומדוע סירב דודו דותן להתחרות על ראשות־המועצה של רמת־השרון

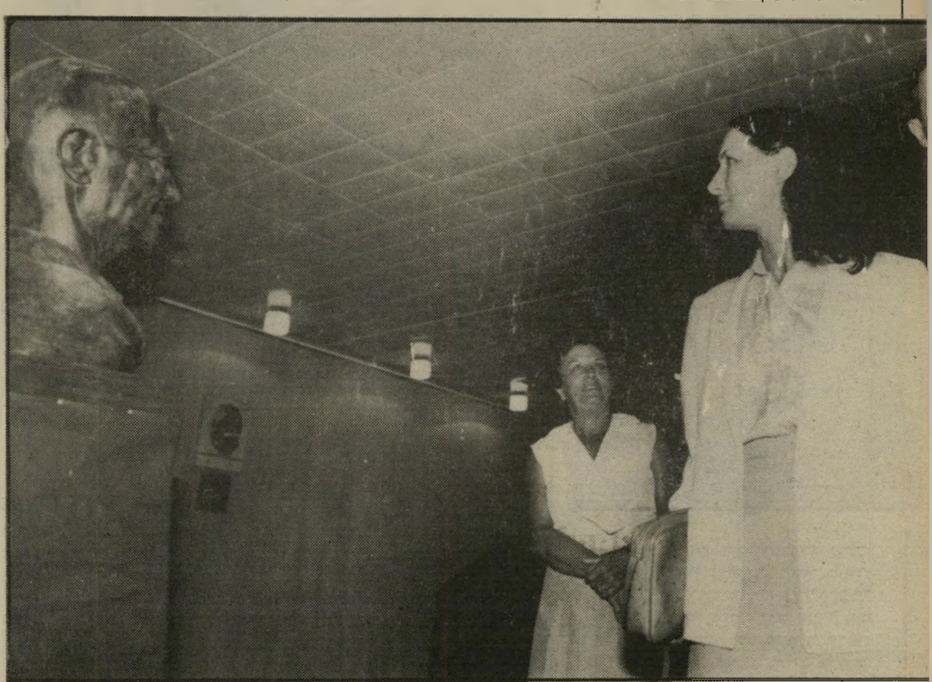

חיים הרצוג מתעטש ומסתיר את פיו בין ידיו, מגרד את עינו ומנגב זיעה מפניו בעזרת מיטפחת. נשיא המדינה, שצולם באירוע חברתי בתל־אביב, נאלץ בתוקף תפקידו להשתתף בעשרות אירועים בחודש, במקומות שונים בארץ. הרצוג משתדל שלא לענות בשלילה על ההזמנות הרבות המגיעות ללישכת, ולכן הוא מוצא עצמו גומא קילומטרים רבים בכל שבוע. לחלק מהאירועים שאותם הוא מכבד בנוכחותו, מצטרפת רעייתו, אורה, שעמדה בעבר בראש המועצה לארץ־ישראל יפה.

■ בהמשך הוויכוח הסביר פאפו, שלסופרים אין מה לומר בענייני פוליטיקה יותר מכל אזרח אחר, ונקב בשמות סופרים דגולים, שחלקם פנו לפאשיזם וחלקם לקומוניזם. פאפו ידוע כקורא ספרים נלהב, הקורא בשפות שונות: בבולגרית, באנגלית, בצרפתית, בספרדית ובעברית. הוא מספיק לבלוע שלושה ספרים מדי שבוע.

■ הוכחה לכך היתה לפאפו בישיבת ועדת־ההסברה של הטלוויזיה, שבה השתתף גם לפיד. בדיון על התוכניות ליום ירושלים הפגין פאפו בקיאות יוצאת מן הכלל בהיסטוריה של ירושלים. לפיד: „רואים שהתכוננת לישיבה." פאפו ביקש הסבר. לפיד: „לא יכול להיות שאתה יודע בעל־פה את התאריכים." פאפו לא הצליח לשכנעו שהוא יודע את מה שאמר מידיעה אישית.

■ כאשר שמע הבימאי **אילן אלדד** את הבשורה, הוא חש בפעם הראשונה בחייו מהי משמעותו של צירוף המילים: נקמה מתוקה. אלדר, בימאי הסרט המגילה על־פי **איציק מאנגר**, קיבל הודעה משותפיו הגרמניים להפקה, שהטלוויזיה הירדנית התעניינה בסרט הטלוויזיה המגילה, והיא מתכוונת להקרינו בחג־הפורים הקרוב בטלוויזיה הירדנית. אלדר נזכר שבעבר, כאשר היתה הקרנה מיוחדת של הסרט בישראל, צפה בה טומי לפיד והוא הוריע שהוא ירכוש את הסרט כדי להציגו בחג־הפורים. לבסוף נמלך בדעתו והחליט להשקיע אלפי דולארים בצילומי ההפקה הבימתית של המחזה, שהוצגה באותה העת בארץ. צופי הטלוויזיה יוכלו כנראה באותו ערב לצפות בשתי הגירסות של המגילה – הקולנועית בירדן והבימתית בישראל.

יעל דיין בתו של משה דיין מביטה ממרחק רב בראשו המפוסל של אביה (למעלה), בעוד שימעון פרס, בעבר שותפו הפוליטי של המנוח, ניצב לצד הפסל (למטה). השניים ואחרים באו לעצרת־הזיכרון לדיין, ביום־השנה למותו. בשנה שעברה נדשו המוזמנים את אולם רקאנטי במוסיאון תל־אביב, ולכן החליטו השנה המארגנים לקיים את העצרת בבית־החייל. אך האולם לא היה מלא אפילו עד חציו. בכניסה הוצב הפסל שפיסל דויד („דודא") אדלשטיין, והבאים עברו על פניו. מארגן הערב, יעקב בן־הרצל, שכתב את הטקסט, סידר את השקופיות וליקט הקלטות של דיברי־דיין, החליף ברגע האחרון חלק מהקטעים של דיין בדברים אקטואליים, על יחסו לנושאים כלכליים כאינפלציה והדולר.

■ בדיחה שמהלכת בירושלים: מה אמר ראש העיר **טדי קולק** למועמד הליכוד לראשות־העירייה **שלמה תוסיה־כהן**? „שק לי בתוסיה!"

■ ערב הבחירות המוניציפליות ניסה להסביר **חנן בן־יהודה**, מנהל קרן תל־אביב לפיתוח ומאנשי מטהו של **שלמה** („צ'יץ") **להט**, את סיכויי המועמד שלו. הוא הזכיר שחבר המועצה המנוח מטעם המפד"ל **חיים בויאר** נהג לומר לפני כל מערכת בחירות עירונית: „אינני יודע מי יהיה ראש־העירייה, אבל אני יודע מי יהיה סגנו." לדעת בן־יהודה, המצב כיום הוא שונה. „זו הפעם הראשונה בתל־אביב שידוע מי יהיה ראש־העירייה, אך לא ידוע מי יהיו סגניו."

■ בליל השבת שעברה התארח צ'יץ' בחוג־בית בביתה של העיתונאית **מירה נוף**. עוזרי ראש־העירייה ביקשו שלמקום יוזמנו תושבי־העיר המתנגדים ללהט, כדי שהוא יוכל להתווכח איתם. כאשר טילפנו לשחקן **שלמה בר־שביט**, הידוע בהשתייכותו למיפלגת־העבודה, וביקשו שיבוא על תקן של מתנגד — הוא הודיע שהוא תומך בצ'יץ', ולכן לא יבוא.

■ במתח רב היה עורך־הדין התל־אביבי **משה זינגל**, שהגיש עתירה לבית־המישפט הגבוה לצדק בעניין שינוי מדיניות הבנקים לגבי המניות הבנקאיות הנסחרות בבורסה. העותר שבשמו פנה היה **משה סקרבניק**, פנסיונר תל־אביבי ואביו של עורך־הדין **יעקב סקרבניק**, העובד במישרדו של זינגל.

עומרי ניצן המנהל האמנותי של תיאטרון חיפה (מימין), מצביע לפני מנהל התיאטרון, נועם סמל, על אורחים חדשים שבאו למסיבה. התיאטרון החיפאי התארח במועדון החיפאי של רפי שאולי, במסיבה לכבוד הצלחת נפש יהודי בפסטיבל אדינבורו, בסקוטלנד. סמל שתה כוס־תה.

אנשים

■ בחוג הבית של צ'יץ' נכח גם איש "הפרלמנט של ראשון" **זאב** ("רוק") **מאירזיין**, שסיפר כי למרות שהוא חבר במרכז המיפלגה הליברלית, הוא יתמוך ב**מאיר ניצן**, מועמד המערך בעירו, ראשון־לציון.

■ כאשר סייר **מרדכי וירשובסקי**, מועמד שינוי לראשות עיריית תל־אביב, ברחוב אלנבי, הציע לו אחד הסוחרים כיסא, כדי שיוכל לשבת מעט ולנוח. השיב וירשובסקי: "לא, תודה. אני נאבק על כיסא אחר."

■ בחנות אחרת קפץ ילד בן 7 ואמר לווירשובסקי: "אני לא אצביע בשבילך!" כשביקש לדעת מדוע, ענה הזאטוט: "אני אצביע בשביל המערך, כי שם עובדת הסבתא שלי!" אחר־כך הסכים הילד לגלות שסבתו היא "דווקא כן." שאל ח"כ אגודת־ישראל: "מה?" תיכון הנרגז השיב: "כלום." כך בא על סיומו דו־השיח בין השניים.

■ אריאל שרון בא ביום החמישי שעבר לעזור ל**בלפור קיוויתי**, מועמד הליכוד בבאר־שבע, במסע הבחירות שלו. קוויתי, שלא זוכה באהדה רבה בעיר, גם בקרב תומכי הליכוד, כינס מסיבת־עיתונאים בהשתתפות שרון. אחד העיתונאים היקשה על השר ושאל, אם הוא בכלל מכיר את המועמד שלו הוא עוזר במסע־הבחירות. שרון הודה שהוא אינו יודע מיהו בלפור קיוויתי.

■ "למה הדולר הוא 'רוק'?" שאל **בן־ציון** ("בנצי") **שירה**, יועצו לעניני תיקשורת של שר־הדתות. "כי היהודים קטפו אותו בוסרי."

שימעון עדן זוכה בחיבוקה של חברתו החדשה **אורסולה** ("יוכי") **בוכפלנר**. עדן בא עם הצעירה הבלונדית לפסטיבל־הסרטים בוונציה, כדי לעזור לה למצוא עבודה. יוכי בת ה־22 שיחקה כבר ב־20 סרטים גרמניים. היא התגלתה על־ידי צלם הירחון פלייבוי, ואחד מהסרטים שבו השתתפה היה פרק בסידרת ג'יימס בונד. עדן, המגדיר עצמו כיורד הראשון מישראל, והמתגורר בברלין, מבוגר בהרבה מבת־זוגו – אך הדבר לא הפריע לשניים, שמשכו תשומת־לב הכל בוונציה.

לילי מנחם, חברת מועצת־העירייה ומועמדת לקדנציה נוספת.

■ חבר מרכז חרות **אנדרי קלצ'ינסקי** עוזב את מקום עבודתו במינהל מקרקעי ישראל והצהיר: "פרשתי מהרפת של נורדיה." כשהוא רומז למי שסידר לו את מקום עבודתו הקודם, סגן־שר־החקלאות **מיכאל דקל**, בן־מושב נורדיה.

■ מזכירת סיעת חרות בכנסת ומצליפת הקואליציה **ירדנה מלר** עקבה השבוע בדריכות אחרי ההתפתחויות הכלכליות. היא רכשה באחרונה דירה בירושלים ושקעה בחובות גדולים. השינוי בשער המטבע הגדיל את הסכומים שהיא צריכה להחזיר.

■ אחרי שהופיע ועיין, בדיבור ללא־הפסק, את כל חברי ועדת־הכספים של הכנסת, אמר ח"כ **אברהם שפירא**: "לסיכום העניין על ההישג שבהסדר שבין הבנקים והאוצר אני אקצר. אתם הרי יודעים שאני לא אוהב לדבר הרבה." העיר ח"כ הליברלים **דן תיכון**:

פסוקי השבוע

● **נשיא המדינה חיים הרצוג**, אחרי ששרי ממשלת יצחק שמיר עזבו את מישכן הכנסת: "אינני מקנא בהם."

● **המישנה לנגיד בנק ישראל, יקיר פלסנר**: "תוכנית הדולריזציה היא גאונית."

● **הרב מנחם הכהן**: "האוצר החליט על נסיגה חדצדדית לקו־הירוק."

● **הנ"ל**: "עו"ש — עובר ולא שב."

● **המנחה מני פאר**: "הייתי מציע לאחד את מישרדי האוצר והבריאות, כדי שאותו פקיד יכניס לנו את החוקן."

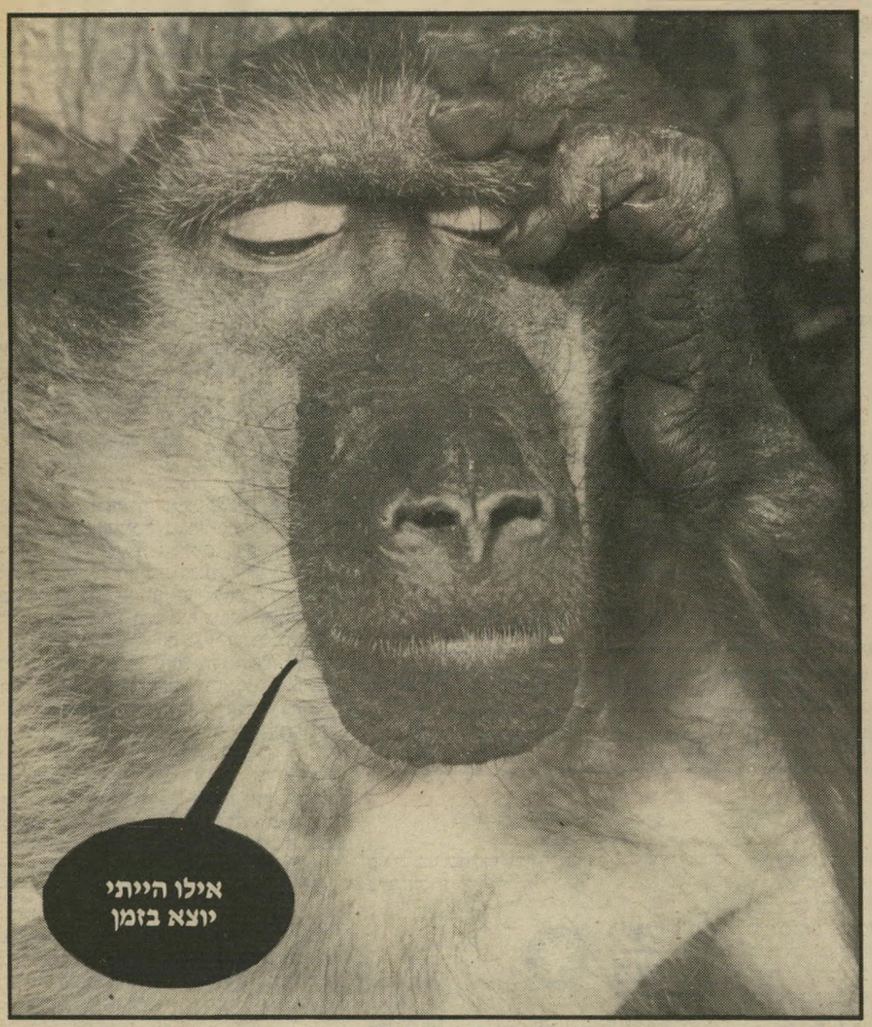
● **הנ"ל**: "הייתי ממנה את אהרון אבו־חצירא לשר לענייני עבודות־חוץ."

● **הבלשן עידו אבינרי**: "הבנקים — החמסן של המדינה."

● **הנ"ל**: "כל יהודי חכם, אך העם טיפש."

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

קוץ שלא יצא בזמן

הפרשן הצבאי של „העולם הזה" מנתח את הצפוי

צפונית לנהר אוולי ודרומית לו, מאחורי קווי צה"ל

מיבצע אפרוח

הקרבות שפרצו בשוף, אחרי נסיגת צה"ל משם, לא הפתיעו איש. היה ברור לכל כי אחרי יציאת צה"ל יישלף שד האיבה הבין־עדתית מן הבקבוק. שד זה היה גדול מן הצפוי. המילחמה לא התנהלה רק על השליטה בשוף, אלא גם על השליטה בלבנון כולה. המאבק התמקד, למעשה, בקרב על השילטון המרכזי.

מילחמה זו לא היתה בלתי־נמנעת. היא תוצאה של שרשרת מישגים וטעויות שביצעה ישראל בלבנון, ובראש וראשונה בעצם הכניסה לשוף.

המאבק על השליטה בשוף, בימי מילחמת־האזרחים של 1975/6, הסתיים בדחיקתן של הפלאנגות אל מחוץ לשוף. כי גם אחרי שנכנסו לשם הסורים, אז — תוך כדי לחימה בדרוזים ובעלי־בריתם דווקא, ובשיתוף כוחות הפלאנגות של בשיר ואמין ג'מייל, הם מנעו התבססות של הפלאנגות במקום. כל עוד שהה הצבא הסורי בביירות ועל כביש ביירות־דמשק נמנעה לחימה בין דרוזים לפלאנגות. הדרוזים שלטו באיזור השוף והפלאנגות שלטו באיזור כסרואן (מדינת גוניה).

הפלישה הישראלית שברה את כל הכלים. היא סילקה את הסורים ובכך הפכה את צה"ל, אוטומאטית, לשוטר השוף. אלא, שבניגוד לסורים, איפשרה ישראל, אם מתוך טיפשות ואם מתוך פזיזות, את חדירתן של הפלאנגות לשוף.

הפלישה הישראלית לשוף לא נתקלה בהתנגדותה של המיליציה הדרוזית של ג'נבלאט, אשר העדיפה לא ליטול חלק בלחימה, והשאירה את כלי־הנשק במחסנים. אולם כניסת הפלאנגות ותחילת מעשי ההתעללות בדרוזים הביאו לתגובת־נגד דרוזית ולאט לאט החלו מתגבשים בשוף קווים וחזיתות לחימה. ידיה של ישראל היו במידה רבה כבולות. מצד אחד, היו הפלאנגות בעלות־בריתה, ומצד שני לא רצתה ולא יכלה לפגוע בדרוזים, בין השאר מחמת התסיסה שהדבר היה גורם בקרב הדרוזים בישראל.

ההיקלעות למצב בלתי־אפשרי זה, תחת אישם של שני הצדדים, היתה אחד הגורמים העיקריים לנסיגה. כניסת הפלאנגות לשוף נתפסה על־ידי הדרוזים, ולא בלי מידה רבה של צדק, כאיום על קיומם, הן כפרטים והן כעדה. יש לזכור כי השוף הוא רק אחד מן האיזורים בלבנון, שבהם יושבת אוכלוסיה נוצרית. נוסף למיקלט הבטוח יחסית בכסרואן, לדרוזים, לעומת זאת, אין מקום־מיקלט אחר בלבנון מלבד השוף.

על רקע זה באה פנייתם של ג'נבלאט ובני־עדתו אל הסורים. ג'נבלאט רחוק מלהיות „סוכן סוריה בלבנון והיו אלה, ככל הנראה, סוכנים סוריים אשר רצחו אותו במרס 1977.

נטייתו של ואליד אל הסורים נובעת מתוך שיקול קיומי ומדיני. הכנסתן של הפלאנגות לשוף על־ידי ישראל דחקה את ג'נבלאט לברית עם הסורים, שכן זה הכוח היחיד שהיה יכול והיה מוכן לסייע לו ללחום בפלאנגות. (אפילו מישפחת ארסלאן, הידועה בנכונותה לפשרות עם השילטון המרכזי, נדחקה לזמן מה ליישר קו עם הג'נבלאטים, עקב איום הפלאנגות).

הברית בין ג'נבלאט והסורים עומדת על אם כי הם עמדו בהבטחתם הראשונה, נועדו הבטחותיהם האחרות לנטרל את ישראל ולהפיג את החששות בה, כדי לאפשר להם ולבעלי־בריתם חופש פעולה להשגת יעדיהם.

אין ספק שג'נבלאט היה מעדיף להימנע מהכנסתו של אש"ף לשוף. אולם האיום של הפלאנגות וצבא לבנון, הצורך בכוחות מצויידים בנשק כבד והתלות בסורים — הביאו להכנסתו של אש"ף לשטחים שפונו על־ידי צה"ל כבר מן הרגע הראשון, כאשר ברור היה שהדבר מתוכנן מראש.

ג'ונבלאט אינו סוכן סורי ★ אל־ג'מייל רוצה להחליש את כוחות הפלאנגות ★ האמריקאים רוצים להסתלק ★ סוריה היא המנצחת וישראל היא המפסידה

סורי" כפי שתואר על־ידי כמה מכלי־התיקשורת בישראל.

נשק חם נשק קר

ואליד ג'נבלאט ובני משפחתו חשבון ארוך עם הסורים. בשנת 1976 לחמו הכוחות המשותפים, בראשות אביו, כמאל ג'נבלאט, נגד הכוחות הסוריים והפלאנג'יסטים, אשר הנחיתו עליהם מיתקפה מתואמת. כמאל ג'נבלאט עמד בראש המתנגדים למריניותה של אינטרס של שני הצדדים ועשוייה להתערער, ואף להתפרק, עם השתנות התנאים שהביאו ליציירתה. בד בבד עם כריתת הברית בינו ובין הסורים דאג ג'נבלאט לשמירה על הקשרים שנוצרו עם ישראל, כאשר מטרתו העיקרית של ג'נבלאט היתה להבטיח את אי־התערבותו של צה"ל במתרחש בשוף אחרי הנסיגה.

בפגישות שהיו בין ג'נבלאט ונציגיו ובין אורי לובראני, מתאם־הפעל בלבנון, וגורמים ישראליים אחרים, הבטיחו הג'ונבלאטים לאפשר לצה"ל לסגת ללא אש, לא להכניס את אש"ף לאיזורים שיפונו והודיעו כי כל מטרתם היא סילוק הפלאנגות מן השוף.

גם טענתם של ג'נבלאט ושל שליחיו, שיעדיהם היו מוגבלים לסילוק הפלאנגות, היתה מטעה ויעדיהם רחבים הרבה יותר.

אחרי הנסיגה הועלה הטיעון כאילו לא היתה בעיה של הפלאנגות בשוף וכי הללו היו מוכנות להסתלק מאחזיהן במקום, אילו היה נכנס לשם צבא לבנוני. טיעון זה יכול אולי לסבר את האוזן הישראלית, אך לא להניח את הדעת הדרוזית. גם אילו היו יחידות הצבא הלבנוני, שיועדו להיכנס לשוף, מורכבות ברובן מחיילים שיעיים, הרי שיש לזכור, כי מרבית הקצונה בצבא הלבנוני היא נוצרית וכי צבא זה סר למרותו של אמין ג'מייל — איש הפלאנגות.

מפקד הצבא, הגנרל איברהים טאנוס, סייע בימי מילחמת־האזרחים לגורמים נוצריים, ומינויו לתפקיד נתמך בתוקף על־ידי הפלאנגות. בנוסף, תמיד היתה פתוחה בפני השילטון האופציה להגדיל את שיעור החיילים הנוצריים ביחידות. אחרי שהוכנסו לשוף. לחימתו של צבא לבנון (כולל חלק מן השיעים בו) להגנת מישטרו של ג'מייל רק מוכיחה את הסיכון שהיה טמון לדרוזים בכניסתו של הצבא לשוף.

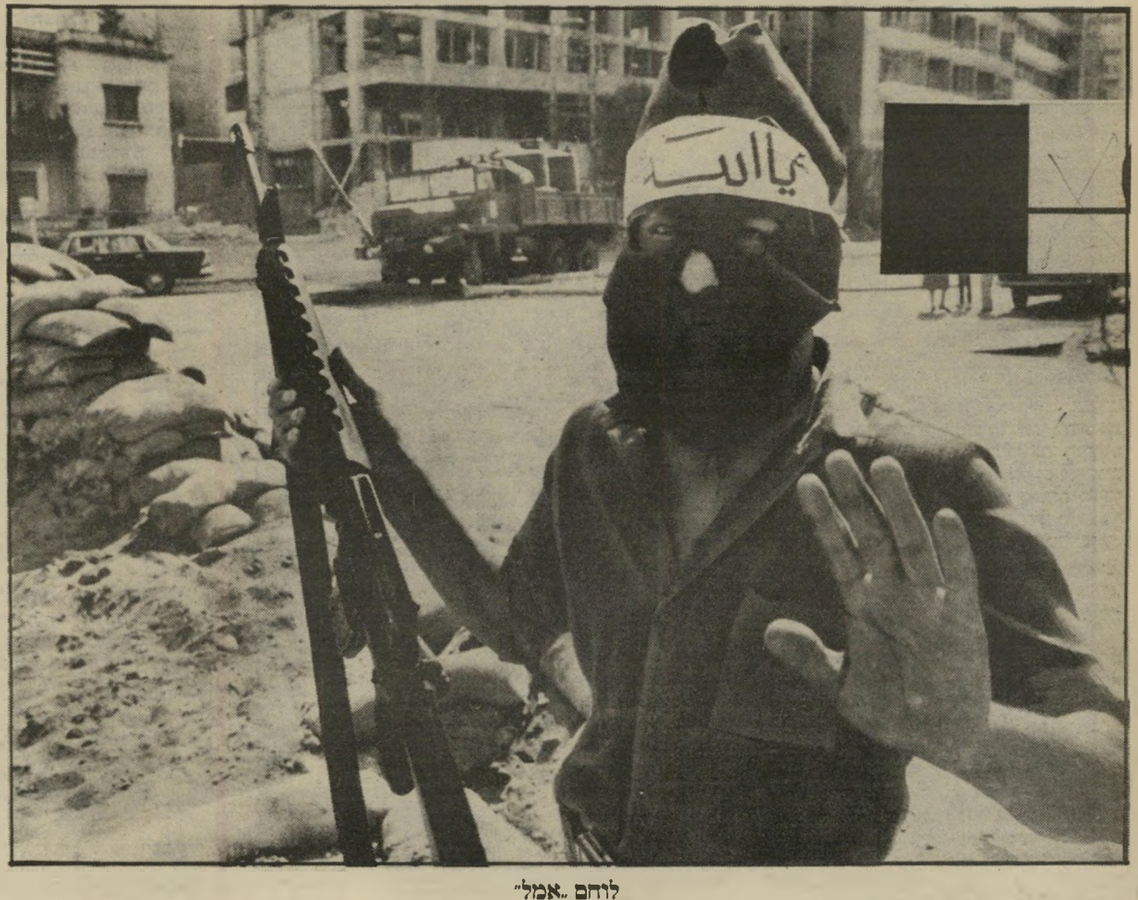
על רקע זה מובנת התנגדותם של הדרוזים לכניסת צבא לבנון לשוף. מהלכי הפלאנגות ואמין ג'מייל, שהדרוזים אינם מבדילים ביניהם, יצרה הרגשה אמיתית של איום בקרב הדרוזים, ועל רקע זה אפשר להבין את התעוררותם של 50 אלף דרוזים בשוף לאחוז בנשק חם או קר, שעה שהמיליציה של ג'נבלאט מונה לכל היותר כ־15 אלף לוחמים מהם רק כ־5000 סדירים.

תבוסה בשוף

מצבן של הפלאנגות בשוף היה נחות מלכתחילה. במהלך השנה האחרונה עברו הפלאנגות תהליך של התדלדלות והיחלשות. הם גילצו לוותר על מאחזם בנמל ביירות, שהיקנה להם משאבים כספיים. וכן על בסיסים וכוח אדם לטובת צבא לבנון, אשר אמין ג'מייל רצה לחזק את היסודות הנוצריים בו ולהפכו למישענתו. הדבר נובע במידה רבה מחשדנותו של אמין כלפי הסיעה הצבאית בפלאנגות, שהונהגה בעבר על־ידי אחיו בשיר. באופן זה תרם אמין ג'מייל להחלשת כוחם הצבאי של הפלאנגות.

התמוטטותו של כיס הפאלנגות בשוף היתה צפויה. הפלאנגות ניהלו מערכה פסיבית ולא ניסו אף לפרוץ את המצור הדרוזי, למשל על־ידי פתיחת הציר העולה מן החוף לדיר־אל־קמר, או על־ידי תקיפת הכוח הדרוזי בכפר חים. ללא פריצת המצור וחבירה עם כוחות נוספים של הפלאנגות ו/או צבא לבנון, היו סיכוייהם להחזיק בשוף אפסיים.

תבוסת הפלאנגות בשוף שינתה את אופי המערכה. בעוד שבשבוע הראשון היא התנהלה

לוחם „אמל"
שורה של תביעות לקבלת עמדות־מפתח

לוחמים דרוזיים בהרי השוף
מטח־פגזים מכוון היטב השמיד את הכוח

בעיקר בין הדרוזים ובעלי־בריתם לבין הפלאנגות, הרי לאחריו נפל נטל הלחימה נגד הקואליציה של הכוחות הדרוזיים והפלסטינים שהתקדמה לעבר ביירות, על צבא לבנון.

כוחות צבא לבנון החליפו את הפלאנגות בחלק מאחזיהן בגיזרה שמדרום־מזרח לביירות, כאשר גדוד חי"ר 82 מחטיבה 8 תופס את סוק־אל־ע'רב, המונעת חבירה בין הכוחות הדרוזיים בעליי ובין אלה שבשוויפאת, בעוד יחידות אחרות של החטיבה מתפרסות באיזור כחלה־עריא שעל כביש ביירות־דמשק.

בגיזרת החוף התפרס גדוד 42 מחטיבה 4, באיזור ח'לדה־כפר סיל, על־מנת למנוע מן הדרוזים, היושבים בגבעות ערמון, לנתק את ציר החוף מדרום לביירות. כוח אחר מן החטיבה חבר לבסיס הצבא הלבנוני שבכפר מתא.

מן הצד השני נשאו בנטל הלחימה: המיליציה של ג'ונבלאט וכוחות מאירגונים שונים של אש"ף וממיליציות לבנוניות שונות. מן הפת"ח לחמו באיזור חטיבת ירמוך, או חלק ממנה. וכוח מגדוד חללי ספטמבר בפיקודו של מוקדם (סא"ל) אבו־נאסר. (חללי ספטמבר היה הגדוד הממוכן של הפת"ח אשר הושמד ביוני 1982 על־ידי צה"ל בצידון, אולם נראה כי הוקם מחדש בצפון לבנון). כמו כן נטלו חלק בקרבות כוחות מאירגון א־צאעיקה, כוח של החזית העממית של חבש, כוחות מן החזית הדמוקרטית של תוואתמה וכן כוח מאירגונו של ג'בריל. כן השתתפו בלחימה אנשי אל־אמל השיעית, ואנשי המיליציה של המיפלגה הקומוניסטית.

הסורים כמעט שלא נטלו חלק בקרבות באיזור השוף, אם כי כוחותיהם באיזור הועמדו בכוננות. כוחות אלה כללו יחידות באיזור המתן, (לטענת הפלאנגות ספגה סוללת תותחי 130 מ"מ מגדוד הארטילריה פגיעה ישירה מתותחיהם, ביום הראשון לקרבות.)

איומים ופיתויים

עמידתו המפתיעה של צבא לבנון מול המיתקפה שהונחתה עליו, היא זו שהצילה, בינתיים, את מישטרו של ג'מייל. חלק ניכר מן הדרוזים בצבא לבנון אומנם ערק והצטרף לכוחותיו של ג'ונבלאט, אולם נראה כי החיילים המוסלמיים לא ערקו בהמוניהם. וכך, בניגוד לתחזיות, לא התפורר צבא לבנון עקב הפעלתו בעימות.

עם זאת יש לזכור כי הכוח שבלם את המיתקפה על סוק־אל־ע'רב היה גדוד העילית של צבא לבנון, שאומן על־ידי נחתים אמריקאים, נעזר בסיוע־אש של אניות הצי השישי ונהנה מייעוץ מיקצועי של אנשי הכומתות הירוקות.

מן הצד השני תקף את סוק־אל ע'רב ערב רב של אירגונים שונים שמידת התיאום ביניהם היתה לקויה ביותר ולפיכך לא הצליחו למוטט את מערך ההגנה. במיקרה אחד הצליחו התוקפים לחדור לעיירה, אולם מטח־פגזים מכוון היטב מספינות הצי השישי השמיד את הכוח החודר.

חוסר יכולתם של הדרוזים והפלסטינים להגיע להכרעה בסוק־אל־ע'רב היה אחד הגורמים להפסקת־האש. גורמים נוספים: האיום האמריקאי להחריף את המעורבות הצבאית ונכונות מימשלו של ג'מייל להגמיש את עמדותיו.

המצב ששרר בין סוריה לארצות־הברית ערב הפסקת־האש הזכיר את מישחק המכוניות האמריקאי אפרות. על־פי כללי המישחק, מרהירים שני נהגים את מכוניותיהם זו מול זו והראשון שניבהל מחשש התנגשות וסוטה הצידה, זוכה בתואר אפרות.

הן האמריקאים והן הסורים נקטו מדיניות הצהרתית של הליכה לקראת עימות. במישחק יכול כל צד להגביר את אמינותו על־ידי נקיטת אמצעים, אשר ימנעו ממנו לסטות הצידה גם אם ירצה, כמו פירוק הגה־המכונית והשלכתו החוצה. ההצהרות האמריקאיות, ובייחוד זו המתחייבת לא לתת לסוק־אל ע'רב ליפול, לא היו אומנם בבחינת זריקת ההגה, אולם היו לפחות הנחת מנעול על ההגה, אשר תקשה את השליטה במכונית ותשהה את הסטתה הצידה גם אם ירצו בכך.

האמריקאים גם הפעילו לחצים על ג'מייל לקבל חלק מתביעות הסורים, כולל מתן מעמד של משקיף לסוריה בוועדת הפיוס. יש, כנראה, גם סעיפים והבנות שלא פורסמו. שילוב זה של איומים ופיתויים הוא ששיכנע את הסורים לסטות הצידה (יש להניח שגם ללחצים של סעודיה היה חלק בהחלטתם, אם כי לא כגורם מכריע).

וכמובן, גם רצונם של הדרוזים בהפסקת־אש שימש שיקול. ג'ונבלאט חשש מהפיכת השוף לזירת־לחימה בין הסורים והאמריקאים או מפגיעה קשה בכוחותיו על־ידי האמריקאים, רבר שעשוי היה להביא לכניסת צבא לבנון ואולי אף לשיבת הפלאנגות לשוף. ולבסוף: הלחצים שהופעלו עליו על־ידי חלק מבני עדתו בלבנון ובישראל.

הפלישה הישראלית שברה את כל הכלים והנסיגה הישראלית שלפה את שד האיבה הבין־עדתית מן הבקבוק

מדינות מעבר לים

בשלב זה הצליחה המעורבות האמריקאית לבלום את המיתקפה לעבר ביירות. אין ספק שבלוחמה סדירה תצליח עוצמת האש האמריקאית המרוכזת מול ביירות לבלום את המיתקפה, אם תתחדש. הגעתה של אוניית המערכה ניו־ג'רסי תרמה תרומה משמעותית להגברת עוצמת האש האמריקאית מול ביירות. אך ההשפעה של הגעתה היא בעלת משמעות מדינית ופסיכולוגית יותר מאשר צבאית.

עם כל התיגבור בעוצמת־האש שנושאת בחובה ספינה זו, הרי היא נופלת, במידה רבה, מעוצמת־האש שמסוגלים להנחית כ־60 מטוסי הקרב המצויים של סיפונה של נושאת־המטוסים אייזנהאואר השוהה מול ביירות מאז תחילת הקרבות (על סיפון האייזנהאואר מצויים אומנם כ־90 מטוסים, אולם רק כ־60 מהם הם מטוסי־קרב והשאר משמשים למשימות של לוחמה בצוללות, לוחמה אלקטרונית, אתראה, סיור/צילום, תידלוק ותובלה).

אך הופעתה מול ביירות חיזקה את אמינות האיום האמריקאי, ואילו היתה מופעלת היתה מגבירה את הקושי של בעלי־בריתה של סוריה לתפוס את סוק־אל־ע'רב, וייתכן שבכך תרמה להחלטת הסורים להפסיק את האש.

יחד עם זאת, יש לזכור כי בעוד שלאמריקאים יש תשובה ללוחמה סדירה, הרי שגורמי השמאל הלבנוניים ואש"ף עשויים לפעול נגדם בלוחמת גרילה. השימוש ב"גרילה ארטילרית" — הפגזות־פתע, במטרה לגרום למכסימום נפגעים בקרב האמריקאים, על־ידי השיעים מבורג' אל־ברג'נה והדרוזים מן הגבעות, עשוי לחזק את הדרישה בארצות־הברית להחזיר את הנחתים הביתה. פעילות כזאת תאלץ את האמריקנים להפעיל ארטילריה ומטוסים נגד יישובים, כאשר על כל לוחם שייהרג ייהרגו גם אזרחים רבים, מה שיגרום למחאות הן באירופה והן בארצות־הברית.

במוקדם או במאוחר עשויים האמריקאים, שמיתחמם בשדה־התעופה נשלט על־ידי ההרים, למצוא את עצמם נאלצים לבצע פעולה לתפיסת נקודות שולטות אלה.

במידה שיעשו זאת יעלה להם הדבר בניפגעים שרעת־הקהל האמריקאית רגישה להם ויביא אותם לשליטה באוכלוסייה עויינת שתפגע בהם באמצעות לוחמת גרילה. זו תסתייע בירי ופיגועים מחלקים אחרים של השוף, ובמיקרה כזה יעמדו בפני הדילמה. אם להרחיב את מאחזם או לא.

יש להניח כי על רקע זה יעדיפו האמריקאים שצבא לבנון ישתלט על תוואי שטח אלה, אולי בסיוע אש אמריקאי. אולם גם אם יצליח צבא לבנון, שנכשל בנסיונו להנחית התקפת־נגד באיזור כיפון, לעמוד במשימה זו, עדיין יהיה

(המשך מעמוד 25)

המערך בשדה־התעופה פגיע לאש ארטילרית משאר חלקי השוח.

גם הקירבה לאיזורים שבהם ערוך הצבא הסורי, עשוייה להביא לעימות בין האמריקאים לסורים והדבר טומן בחובו סכנה של התדרדרות נוספת והרחבת הסיכסוך.

באשר ללוחמת גרילה, יש לזכור כי נסיונם של האמריקאים באיזור והכושר המוריעיני שלהם בו, קטן מזה של ישראל ולכן יתקשו יותר מאשר ישראל ללחום נגד הגרילה. לכך תתרום גם האי־סימטריה ביחס ללבנון שבין ישראל לארצות־הברית. בעוד שלבנון גובלת בישראל וניתן לשכנע חלקים גדולים של האוכלוסיה בה ברבר הצורך לפעול שם, הרי שהדבר יקשה מאוד בארצות־הברית שעבורה לבנון היא מדינונת קטנה מעבר לים, ובעיני רבים חסרת חשיבות אסטרטגית.

על רקע ההתנגדות של רוב דעת־הקהל האמריקאית למעורבות בלבנון, ספק אם תוכל ארצות־הברית להתמיד בה. אילו לא היו האמריקאים מתערבים בקרבות, ומניחים למישטרו של ג'מייל ליפול היו יוקרתם ומעמדם סופגים מכה מסויימת, אולם זו תהיה כאין וכאפס לעומת המכה שיספוג מעמדם באיזור אם ייאלצו לסגת במידה שמעורבותם הצבאית תיכשל (אילמלא התפתו לתמוך במשטרו של אמין ג'מייל והיו רבקים במשימות המקוריות של הכוח הרב־לאומי, לא היו מציבים את מעמדם במיבחן כלל.)

מסוקים מעל חיפה

מדהים, כיצד עשר שנים אחרי תום מילחמת וייאטנאם — ושנה אחרי שהחלה מתבהרת תמונת הכישלון הישראלי בלבנון, חוזרים האמריקאים על כל שגיאותיהם ועל שגיאותיה של ישראל מתוך אמונה אוולית כי בכוח צבאי יוכלו לפתור בעיות סבוכות ומורכבות.

בוויאטנאם הקימו האמריקאים מישטר חסר כל בסיס פוליטי שנשען על הנשיא דיאם וחוסר־הבסיס של מישטר זה והבאים אחריו היה הסיבה העיקרית לכישלון הלחימה נגד הגרילה.

בלבנון הועלה אמין ג'מייל לשילטון על־ידי הכוח הצבאי הישראלי וכעת הוא נתמך על־ידי הכוח הצבאי האמריקאי. אולם תמיכה זו במישטר, הנשען על חלק קטן מן האוכלוסייה הלבנונית (חלק מן המארונים וההנהגות הפסקת־האש פתחה בפני האמריקאים פתח להיחלצות מן המצב אליו נקלעו. אם יצליחו האמריקאים להביא את מישטרו של ג'מייל, את מתנגדיו ואת הסורים, להסכם שיאפשר להם להסתלק מלבנון בכבוד, חסכו לעצמם את השקיעה בביצה הלבנונית. אולם אם יתעקשו להישאר שם עד לנסיגת כל הכוחות הזרים, יוסיפו להסתבך ולשקוע בבוץ.

מבחינתה של ישראל, דומה כי בטווח הקצר המסורתיות של הסונים והשיעים), לא תצליח, אלא להאריך את חייו במידת־מה ותסבך את האמריקאים בפעולה צבאית חסרת־תוחלת על כל המשמעויות הכרוכות בכך.

יו"ר־אש"ף ערפאת
אינו מעוניין בהצלחת שליחי סוריה

תשרת הגנתה של ארצות־הברית על מישטרו של ג'מייל ומניעת שיבת הסורים ו/או אש"ף לביירות הכרוכה בכך, את האינטרסים של ישראל. אולם, בטווח הארוך יביא כישלון אמריקאי והפגיעה הנובעת ממנו למעמדה של ארצות־הברית באיזור, לפגיעה בישראל.

(בתקופת הקרבות הפכה חיפה, ככל הנראה, לבסיס לצי האמריקאי שמול ביירות. באחרונה באו לחיפה פריגטה מסוג אוליבר, אוניית־אספקה למשחתות מסוג גומפרס, אוניית־תחמושת מסוג קילאווה ואוניית אפסנייה קרבית מסוג מארס. גם הפריגטה בואאן, אשר יתה את יריית הפתיחה של הצי האמריקאי מול ביירות, בהפגיזה את עמדות הדרוזים בשמלאן, ערכה כמה ימים לאחר מכן ביקה קצרה לנמל חיפה. בסוף השבוע הראשון לקרבות היתה פעילות מוגברת של מסוקים אמריקאיים מעל מפרץ חיפה, שבו שהו אותה עת אוניות־אספקה אמריקאיות.)

סוריה הפכה פניה

ראה, אם כן, כי ההתערבות האמריקאית לטובתו של ג'מייל תצליח לכל היותר לדחות את ההכרעה. דבר זה מעלה את השאלה מה תהיה ההכרעה ומה יהיו תוצאותיה?

הן לסורים והן לדרוזים וגורמי שמאל לבנוניים אחרים, אינטרס משותף להכות את הפלאנגות ואת כוחות צבא לבנון, המגינים על אמין ג'מייל, וזאת כדי לאיים על מישטרו.

האם מעבר למטרת ביניים זו זהות מטרותיהם הסופיות של השותפים לגבי המישטר וחלוקת הכוח בלבנון לאחר מכן? במילחמת האזרחים של 1975/6 לחמו הדרוזים יחד עם מיליציות רבות ושונות במיסגרת התנועה הלאומית. מטרתה היתה לשנות את הסטאטוס־קוו בלבנון, שהעניק את השליטה בעמדות־המפתח, וכתוצאה מכך במדינה, לעדה המארונית.

מולם לחמו אירגונים נוצריים־מארוניים בעיקרם, שאוגדו במיסגרת החזית הלבנונית מתוך מטרה לשמור על הסטאטוס־קוו הקיים ועל הנכסים השילטוניים שהעניק להם. בעוד שחלוקת הכוח בלבנון נעשתה על־פי מפתח עדתי, שהתבסס על מיפקד האוכלוסין של 1932, שבו נקבע כי הנוצרים הם הרוב, טענו אירגוני התנועה הלאומית כי מיפקד זה אינו משקף את המציאות וכי הלא־נוצריים הם הרוב.

כך, למשל, טענו הדרוזים שלפי מיפקד 1932 היוו 6.3 אחוז מן האוכלוסיה, וכעת מישקלם באוכלוסיה גבוה יותר. מטרתם הסופית של הדרוזים ובעלי בריתם הלבנונים היתה לסלק את המארונים מעמדות־המפתח. כוונה זו מצוייה באחת מתביעותיו של ג'ונבלאט, המיועדת להקנות לדרוזים עמדות־מפתח לשליטה בנעשה בצבא לבנון.

שליטה כזאת היתה מאפשרת להם לקדם קצינים לא־נוצריים ובכך להפוך את עיקר הפיקוד של צבא לבנון מנוצרי ללא־נוצרי ולחזק את היחידות הלא־נוצריות בצבא לבנון (מתוך שבע החטיבות של צבא לבנון בשלוש יש רוב נוצרי, בשתיים רוב סוני ובשתי הנותרות רוב שיעי).

כמו כן היה הדבר מאפשר לשים קץ להגמונית הנוצרית בחיל־האוויר הלבנוני.

גם אנשי אל־אמל השיעים העלו, לפני הצטרפותם לקרבות, שורה של תביעות לקבלת עמדות־מפתח במימשל, בתוקף היותם העדה הגדולה יחסית בלבנון.

מטרתם של הדרוזים ובעלי בריתם הלבנוניים חורגת מן המטרה הראשונית של חיסול האיום הנוצרי על השוח. המטרה הבסיסית היא חיסול השליטה המארונית על עמדות־הכוח בלבנון או לפחות רכישת עמדות־מפתח שיהוו קרשי קפיצה טובים למטרה זו.

ומה הן מטרותיה של סוריה בלבנון? דמשק ראתה בלבנון, מאז ומתמיד, חלק מסוריה וקיומה של לבנון עצמאית היה לצנינים בעיניה. לכן גם סירבו הסורים להקים שגרירות בלבנון. בפעולותיה בלבנון, מאז מילחמת־האזרחים של 1975/6, נהגה סוריה במדיניות של תמיכה בקיומו של מאזן־כוחות בלבנון בין הנוצרים והלא־נוצרים.

בכל פעם שנראה היה כי כוח אחד גובר, תמכה סוריה בכוח הנגדי ובכך מנעה התגברות של אחד מן הצדדים.

בתחילת מילחמת־האזרחים תמכה סוריה במתנגדי הסטאטוס־קוו נגד תומכיו. כאשר התחילו הללו לגבור, הפכה סוריה את פניה ותמכה בנוצרים נגד הכוחות המשותפים ולאחר מכן שוב חל מהפך, וסוריה פעלה לריסון הנוצרים וכעת היא תומכת בחזית ההצלה הלאומית הפועלת נגדם.

ערפאת מייחל להזדמנות

תנגדותם של הסורים להתגברותו של צד כלשהו נבעה מאופיים של שני הצדדים. קיומו של המישטר המארוני בלבנון, בעל

המטרה: סילוק הכוח הרב־לאומי

נסיך בנדר אבן־סולטן הצעיר (34) הוא צנחן, טייס־קרב, מדריך־טיס ומוסמך ליחסים בינ־לאומיים. הוא גם בנו של שר־ההגנה הסעודי ואחיינו של המלך, פאהד. כל אלה סייעו לו, במידה לא־מעטה, להשיג את הפסקת־האש בלבנון, ה־179 למניין בעשר השנים האחרונות.

מאז עבר כבר חורש, הפסקת־האש נשמרת והנסיך בנדר מונה, בינתיים, לשגריר ארצו בוושינגטון. אך מה הוא התסריט באם המשא־ומתן בין הצדדים יעלה על שרטון והאש תחודש?

אם יתמוטט המשא־ומתן יש להניח שתחודש האש בלבנון, אם כי הפסקת־האש עשויה להתמוטט עקב התפתחויות בשטח, ללא כל קשר למשא־ומתן. במידה שתחודש האש יעמדו בפני הסורים ובעלי־בריתם מיגוון של אופציות:

● חידוש המיתקפה לעבר ביירות. במידה והדרוזים והפלסטינים יצליחו לכבוש את סוק־אל־ע'רב, הם יוכלו לחבור אל הכפר הדרוזי שוויייפאת ולכיס הדרוזי שמדרום לו, באיזור שמלאן. משוויייפאת יוכלו הדרוזים ו/או הפלסטינים לחדור לשכונות הדרומיות של ביירות. בשכונות אלה מצויים לוחמי המיליציה השיעית אל־אמל, כמה מאות מאנשי אש"ף שחזרו והסתננו לביירות וכן אנשי המוראביטון, המיליציה הנאצריסטית הסונית. אשר שבה והופיעה בזירה, אחר שנעלמה ממנה, עקב המכה שספגה עם כניסתו של צה"ל למערב־ביירות לפני כשנה.

אופציה נוספת שתעמוד בפניהם היא לאיים על ארמון הנשיאות בבעבדה, תוך התגברות על הכוחות הלבנוניים ו/או צבא לבנון בכפר שימא.

חידוש המיתקפה על סוק־אל־ע'רב יגרור תגובה אמריקאית, כאשר העוצמה שריכזו האמריקאים מול ביירות תוכל לפגוע קשות בתוקפים. אם תופעל במלואה. נוסף למטוסים ותותחי הספינות, יוכלו האמריקאים להפעיל את שני גדודי הנחתים הנמצאים באיזור, כאשר אחר מהם בשדה־התעופה והשני על נושאת־המסוקים טראוה.

על סיפונן של נושאת־מסוקים זו ונושאת־המסוקים השניה שמול ביירות, האיבוגימה — יותר מ־50 מסוקים לתובלת־סער, אשר יוכלו לתגבר את צבא לבנון בנחתים אמריקאים במהירות, אם יוחלט על כך. לאופציה זו יש, מבחינת הסורים ובעלי־בריתם, סיכון רב וסיכוייה מעטים.

● מיתקפה לעבר כביש החוף — הכוונה היא לניסיון לנתק את כביש־החוף באיזור כפר־סיל ח'לדה או אף דרומה יותר, באיזור דמור, ובכך לנתק את ביירות מן הדרום. גם במיקרה כזה יוכלו האמריקאים להתערב ולהנחית את הגדוד שעל הטראוה באמצעות נחתות המצויות בה ובספינות האמפיביות האחרות העוגנות מול ביירות. הצלחה של מהלך לניתוק הציר תקשה על מישטרו של ג'מייל אך לא יהיה בכך להכריעו.

● מיתקפה באיזור אל־ח'רוב — הדרוזים יוכלו להגביר את המאמצים באיזור זה, המצוי בין נהרות האואלי והדמור. עד כה היו שם קרבות בהיקף מצומצם וככל הנראה גם מעשי טבח (מקורות שמאל לבנוניים מסרו על טבח שעשו הפלאנגות בכפר אל־בורג'יין) אולם קיימת אפשרות להגברת המאמץ הדרוזי נגד הכפרים הנוצריים באיזור זה, כולל מאמץ לניתוק ציר החוף.

● לוחמת התשה — ירי לעבר איזורים נוצריים, בסיסי צבא לבנון והפלאנגות, ואולי אף על הנחתים ויתר מרכיבי הכוח הרב־לאומי. ניהול לוחמת־התשה כזאת יוכל לאפשר להם לנצל את האיום בהתדרדרות ללחץ על המימשל האמריקאי.

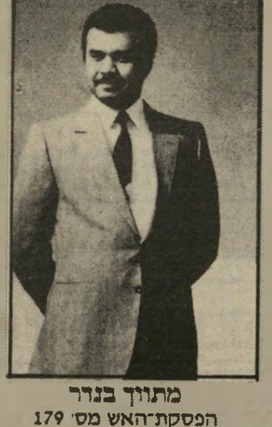
לחליפין, פגיעה בכוח הרב־לאומי עשויה להביא ללחצים להוצאתו, אם כי התגובה הצרפתית על הפגיעה בהם הוכיחה כי פעילות כזאת עשויה להשיג את ההיפך. בעלי־בריתה של סוריה יתקשו לעמוד בלוחמה כזאת, מול עוצמת האש האמריקאית והדרוזים בשוח, אשר ייפגעו ממנה, ילחצו להפסיקה.

● לוחמת גרילה — לוחמה זאת תוכל להתנהל נגד צבא לבנון. אך יש להניח כי היא תופנה בעיקר כלפי האמריקאים ושאר מרכיבי הכוח הרב־לאומי, על־מנת לזרז יציאתם מלבנון, ובכך לשמוט את מישענתו של מישטר ג'מייל. ניהול לוחמת־גרילה כזאת יהיה קל יותר נגד הצרפתים והאיטלקים המוקמים באיזורים מאוכלסים ויש להניח שהיא תהיה שילוב של מארבים ופיצוצים.

האמריקאים, לעומת זאת, ממוקמים, כידוע, בשדה־התעופה ואם יסתגרו במיתחמם, כפי שעשו בזמן הקרבות, ניתן יהיה לפגוע בהם באמצעות מרגמות, קטיושות, בזוקות מאולתרות.

יש להניח שעיקר המאמץ יופנה נגד הכוח הרב־לאומי, כאשר הסורים ובעלי־בריתם ינסו לסלק את כולו, או לפחות, ליצור לחץ על ממשלות המדינות האירופיות שבכוחות, להוציא את כוחותיהן, ובכך להשאיר את האמריקאים לנפשם.

הסורים או בעלי־בריתם יוכלו להשתמש באחת מן האופציות הללו או בשילוב של כמה מהן. בינתיים גם נמשך המצור הדרוזי על העיירה דיר־אל־קמר, כאשר האיום על חייהם של 40.000 הנוצרים שם ישמש כקלף־מיקוח בידי ג'ונבלאט אם כי תוקפו של קלף זה מוטל בספק, בשל ההבטחה הישראלית למנוע טבח בעיירה.

מתווך בנדר
הפסקת־האש מס' 179

האופציות לפני אש"ף

מן הבחינה הישראלית יש מקום רב לדאגה עקב ההתפתחויות האחרונות. זאת לא רק עקב האפשרות לשיבתו של אש"ף לביירות, אלא גם עקב האפשרות שנפתחה בפני אש"ף לנהל לראשונה מזה שנים את הטרדה/תשה נגד צה"ל לאורך קו האוולי. אם כי ניתן להניח כי הדרוזים לא היו רוצים לראות בהתבססותו של אש"ף בשוף ובכל מיקרה היו מנסים לדחוק אותו להתבססות בביירות ולאורך החוף באיזורי דמור וחלדה.

אולם כל עוד לא הוכרע הצבא הלבנוני, המחזיק באיזורים אלה והמהווה איום על השוף, יזדקקו הדרוזים לכוחות אש"ף המצויים בשוף, כדי לעמוד מול איום זה, ותלותם בסורים תאלץ אותם לאפשר לאש"ף לפעול מתחומם.

מבחינתם של הסורים יהיה להם נוח להפעיל את אש"ף נגד צה"ל מאיזורים אלה, אם כי יש לשער שלא יניחו לערפאת ותומכיו להתבסס בהם. הדבר נובע מאי־רצונם של הסורים לאפשר לאש"ף בסיס עצמאי, מה שיקטין את יכולתם להשפיע על הנעשה בו, וכן מחשש כי תומכי ערפאת עשויים, בבוא היום, לסייע לג'ונבלאט ולגורמים לבנוניים אחרים נגדם.

אך קיימת אפשרות של הסתננות תומכי ערפאת לאיזורים אלה וייתכן שעל רקע זה באה הדרישה הסורית האולטימטיבית לתומכי ערפאת לעזוב את הבקאע ולעבור לצפון לבנון.

השטח, ממנו יוכל לפעול אש"ף נגד קו האוולי, הוא איזור אל־חַ'רוב שבין נהרות האוולי לדמור. ביניהם שולטות הפלאנגות על חלקו המערבי של האיזור, אולם אם הדרוזים יפנו לשם את מאמציהם וידחקו את הפלאנגות, יגברו בטווח הארוך האופציות הפתוחות בפני אש"ף.

וכך הלאה, וכך הלאה. לפחות בטווח הקצר מעוניינים הסורים למנוע פעילות של אש"ף בקו האוולי. פעילות לאורך האוולי עשויה לתת לישראל עילה לפגוע בכוחות הנאמנים לסוריה, הערוכים באיזור עליי וכביש ביירות־דמשק. כוחות אלה, הבנויים ללוחמה סדירה, פגיעים במיוחד לתקיפות־אויר והשמדתם תשלול מן הסורים קלף חשוב במישחקי הכוח שלהם, הן כלפי מישטרו של ג'מייל, הן כלפי המיליציות הלבנוניות, והן כלפי נאמני ערפאת.

אשר לערפאת, הוא אינו מעוניין בהצלחתם של שליחי סוריה לחדור לביירות. שכן כניסתו של אברמוסה לביירות בעוד ערפאת מנוע בידי הסורים מלהגיע לשם תהווה פגיעה קשה ביוקרתו (אם להאמין לסצנת מקורות סודיים רשמיים פגעו תומכי ערפאת בשיירות אספקה שנועדו ללוחמים בסוק־אל־ע'רב).

על רקע זה אפשר להבין את התנגדותם של הסורים והדרוזים לכניסתם של תומכי ערפאת לשוף ופעילותם נגד צה"ל.

עם זאת, אין להוציא מכלל אפשרות שאנשי ערפאת יצליחו, בכל זאת, להסתנן לאיזור האוולי ולכצע פיגועים נגד צה"ל.

צה"ל נוקט מיגוון של פעולות כדי למנוע אפשרות זו, כשהבולטת שביניהן היא הפעלת הסיורים המשוריינים מצפון לאוולי. סיורים אלה יוכלו למנוע התבססות של כוח סדיר באיזור, אך לא פעילות של גרילה. יש להניח שאש"ף יקים באיזור בסיסים קטנים — „בטבע" — כפי שנהג באיזורים שונים בדרום לבנון לפני המילחמה. בסיסים כאלה ממוקמים בדרך־כלל הרחק מצירי התנועה. במקומות שהגישה אליהם בכלי־רכב קשה ביותר או אף בלתי־אפשרית ולכן הפעלת סיורים משוריינים חסרת תועלת נגדם.

צה"ל יוכל לבצע פשיטות חי"ר על בסיסים אלה, בהן ייהרגו חלק מן המצויים בהם והשאר יברחו וליום המחרת הם יקימו בסיס חדש במרחק־מה משם. וכך הלאה וכך הלאה — הדינמיקה הזאת מוכרת היטב מניסיון השנים של גבול הצפון.

ברבות הזמן עשויים הסיורים המשוריינים עצמם להפוך מטרה לפיגועים על־ידי מארבים או הפעלת מטענ־יצד, מכוניות תופת.

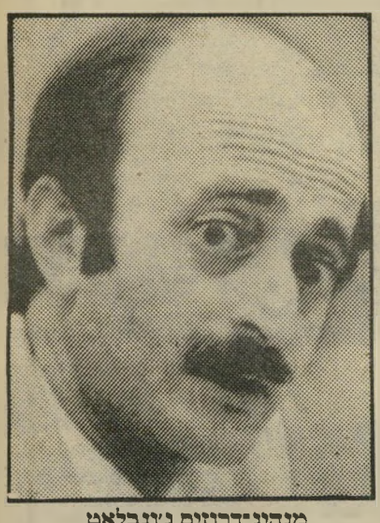
לעלות על הרכב ולנסוע. אש"ף יוכל לפעול נגד צה"ל בקו האוולי גם ללא התבססות בשטח. חלק מן הפעולות שבוצעו ברדום בעבר בוצעו על־ידי חוליות שבאו מאיזור ביירות וחזרו לשם אחרי ביצוע הפעולה.

אם אכן הדרוזים לא ירשו לאש"ף להתבסס בשיטחם, אולם יתירו להם לנוע בו, מה ימנע מחולייה שתבוא מאיזור ביירות (או הבקאע) להציב קטיושות עם מנגנון־זמן, כשהן מכוונות לעבר יעדים ישראלים שמרדום לאוולי, ואחר לעלות על ריכבם ולשוב לביירות (או לבקאע)?

לפי הצהרותיו של ערפאת הרי ניהול לוחמה נגד צה"ל בקו האוולי עומד בראש מעייניו וגם אם הכוחות הנאמנים לו לא יצליחו לבצעה, יש להניח שהסורים יאפשרו זאת לכוחות הנאמנים להם. היותו של השטח ריק מבצא סורי יאפשר להם להימנע מהסתבכויות עם צה"ל.

מייסד „התנועה הלאומית" במאל ג'ונבלאט
כלי־הנשק נשארו במחסנים

מנהיג־הדרוזים ג'ונבלאט
שותפות למטרות מיידיות

חפיפה מושלמת בין יעדיהם של הגופים בחזית ההצלה ובין יעדיה של סוריה. יש הסכמה לדרוש את ביטול ההסכם עם ישראל אך לא תהיה זהות במחנה זה בדרישות לגבי המישטר בלבנון וחלוקת הכוח בין העדות.

אין להוציא מכלל אפשרות שהמשא והמתן ילווה באש ובפעילות צבאית, על־מנת ללחוץ על מישטרו של ג'מייל, ובעיקר על האמריקאים החוששים מהתדרדרות מעורבותם. כדי שילחצו על גמייל לוויתורים.

מבחינתו של גמייל עומדות בפניו כמה אופציות. אם יגלה גמישות, ייתכן שיצליח לתקוע טריז בין הסורים ובעלי־בריתם להציל את מישטרו, מצד שני [illegible]

להשיג עבורם עמדות־כוח אמיתיות שהרי או לא יהיו יותר תלויים בסוריה וזו תאבד את עמדת־הכוח שלה בלבנון.

לפיכך, אין זה מן הנמנע, כי הסורים יגיעו להסכם כלשהו עם ג'מייל, או עם גורמים מארוניים אחרים, מאחרי גבם של הדרוזים ובעלי־בריתם. הסורים ובעלי־בריתם המקומיים מופיעים כעת, כלפי חוץ, כחזית מלוכדת, אך אין הדבר מפריע לכל אחד מן הצדדים לתכנן כיצד ובאילו נסיבות לתקוע סכין זה בגבו של זה.

ולסיכום — למעשה מתנהל העימות בלבנון בשלושה רבדים עיקריים:

ברובד מקומי — הלחימה בין המישטר למתנגדיו.

הרובד האיזורי — המאבק בין סוריה, התומכת במתנגדי המישטר, ובין ישראל, התומכת במישטר. קיימת א־סימטריה בין פעילותן של סוריה וישראל. בעוד הסורים תומכים באופן פעיל במתנגדי המישטר, עיקר התמיכה הישראלית במישטר נובעת מן האיום הישראלי להתערב במידה והסורים ייכנסו לשטחים שפונו על־ידי צה"ל, דבר המנטרל את העוצמה הצבאית הסורית ומונע ממנה להשתתף במערכה.

הרובד הגלובאלי — העימות בין ארצות־הברית לברית־המועצות. גם כאן יש א־סימטריה במידת המעורבות. בעוד שברית־המועצות תו־מכת בסורים מרחוק, על־ידי ייעוץ וכדומה, הרי האמריקאים מעורבים ישירות בקרבות לתמיכה במישטרו של ג'מייל. ברית־המועצות היתה מעוניינת שארצות־הברית תסתבך בלבנון, ושמעמדה במרחב יתערער עקב כך, אולם שני הצדדים שואפים להמנע מהתדרדרות המצב לעימות ביניהם ושאיפה זו תטיל ריסונים על הצדדים.

כאשר הסכימו הסורים להפסיק את האש ולפנות לתהליך מדיני היה בידם פחות מכפי שקיוו להשיג. אין ספק שמתן מעמד של משקיף לסורים בוועדת־הפיוס הוא בעל חשיבות רבה מבחינתם, בשל הלגיטימציה וההכרה שניתנה בכך למעמדם בלבנון. אולם מתן מעמד דומה לסעודיה מקזז בהישג זה.

קבלת הווטו שהטילו על השתתפותם של אישים מסויימים, חיזקה אף היא את מעמדה של סוריה. אולם הרכבה של ועדת־הפיוס עדיין לא מבטיח שהסורים יצליחו להשיג את כל מטרותיהם.

מבין חמשת האישים המתנגדים למישטר בוועדה יוזע רמון אדה כמתנגד למדיניותה של סוריה בלבנון (ב־1976 היה המועמד לנשיאות של הכוחות המתנגדים לסטאטוס־קוו מול אלייאס סארקיס שנתמך על־ידי הסורים). אשר לג'ונבלאט. ברי וכראמה, אף הם אינם סוכנים סוריים.

היחיד שעליו יוכלו הסורים להסתמך [illegible]

יהיה כנראה דווקא סוליימאן פרנג'יה, אשר עקב היות מעוזו בעיירה זע'רתא באיזור השליטה הסורית בצפון לבנון, כושר התימרון שלו כלפיהם מוגבל ביותר (אומנם מעוזו של רשיד כראמה היא טריפולי, שגם היא נמצאת באיזור השליטה הסורי, אולם אחיזתם של הסורים בעיר רופפת יותר).

קשה לצפות את אשר יתרחש במהלך המשא־ומתן, אולם יש לזכור כי אין בהכרח

הנשיא אל־ג'מייל
נכונות להגמיש עמדות

הצורך שהיה לו בתמיכתם בלחימה נגד הפלאנגות וצבא־לבנון ולא מנטייה אידיאולוגית.

אם הברית בינו ובין הסורים הגיעה לנקודת שבר, הרי יזדקק לתמיכתם של ערפאת ואירגונים פלסטיניים אשר אינם סוכני סוריה. ייתכן שלהזדמנות כזאת בדיוק מייחל ערפאת, שחזר לאחרונה ללבנון, ואשר נסיונותיו להתפייס עם הסורים עלו עד כה בתוהו.

סכין בגב

לש להניח שבמידה וישיגו הסורים את מטרותיהם בלבנון, הם יזרקו כמה עצמות לבעלי־בריתם הלבנונים. אך הם לא יפעלו

BROADWAY 80

בבדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

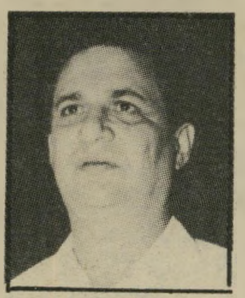

בן האינפלציה אנוכי

אני בן האינפלציה. היא היתה הסנדקית שלי.

אני מתכוון לזה באופן מילולי. כאשר נולדתי, השתוללה בגרמניה האינפלציה הגדולה. הדפיסו שטרות־כסף בסכומי־עתק, וכאשר זה לא הספיק, פשוט החתימו שטרות בחותמת־גומי שהפכה מיליונים למיליארדים. הבולאים אוספים עדיין בולים גרמניים מן השנה ההיא, בסכומים של מיליונים. לא עלה אז על דעת איש שאפשר למכור בולים ששום מחיר אינו רשום בהם.

אבי סיפר לי שהיו משלמים אז משכורת פעם ביום. העובד היה מכניס את ערימת־השטרות לשקית, רץ לחנויות, קונה את המיצרכים שהיו דרושים לו, וחוזר לעבודה. כעבור כמה שעות כבר עלו המיצרכים פי כמה.

אריזור

כתינוק בן־יומו לא הייתי ער להתפתחויות אלה. אבל ראיתי במו עיני את ההמשך. האינפלציה בלעה את חסכונותיהם של מיליוני גרמנים קטנים. עולמם חרב עליהם. כגרמנים טובים, הם ידעו שאדם צריך לעמול קשה, לחסוך בשקדנות פרוטה לפרוטה, ואז, בהגיעו לגיל זיקנה, יוכל לכלכל את עצמו בכבוד. זה היה בטוח כמו זריחת השמש בבוקר ובוא הקיץ אחרי האביב.

ביטחון זה התערער לפתע. האינפלציה לא בלעה רק את הכסף, היא בלעה גם את הערכים הבסיסיים, שעליהם היתה מושתתת החברה. שום דבר לא היה עוד בטוח. הכל שקע בתהום: הכסף, הערכים, האמונה, סמכות השילטון, הביטחון האישי.

מן התהום העכורה הזאת עלתה הרוח הרעה, שהילכה לאחר מכן אימים על גרמניה ואירופה כולה: הרוח הרעה של הנאציזם. באיחור של עשרים שנה, הרגה האינפלציה הגדולה גם שישה מיליון יהודים.

אבי דווקא התעשר באינפלציה. הוא היה בנקאי, מומחה לניירות־ערך ופעיל ותיק בבורסה. הוא קנה ומכר וצבר הון תוך כמה חודשים. הוא לא העלה על דעתו מה תהיינה התוצאות. אבל ברבות הימים הבין, ובכל שנותיו בארץ לא נגע עוד בנייר־ערך.

מי שמשחק כיום באינפלציה, עלול לגרום לתוצאות שאין הוא חוזה אותן גם בסיוטי־לילה. אמנם. העולם השתנה בשישים השנים האחרונות. נוצרו הרבה שסתומי־ביטחון. הכלכלנים מאמינים שהם מתוחכמים יותר. יתכן שיורם אריזור חכם מהיאלמאר שאכט. הגאון הפיננסי הגרמני, שכוכבו דרך באותה שנה.

אך אני יליד האינפלציה, והמיפלצת הזאת מפחידה אותי מאוד. קל מאוד לממשלה לפגוע בחסכונותיהם של אנשים קטנים. אבל ההיסטוריה הוכיחה שזה גרוע מפשע — זוהי איוולת מסוכנת מאוד.

גימיק מעל לכל

איני יודע מה מקור המילה „גימיק". אני יודע רק את משמעותה: תעלול או טכסיס. שכל מטרתו היא לרכוש תשומת־לב ופירסומת־עצמית.

הבוהה של שולמית אלוני היתה גימיק. וגם הצעקות של צ'רלי ביטן, בעת השבעתו של יורם אריזור. (לא כן קריאת־הביניים של תופיק טובי, שציין בתום נאומו של יצחק שמיר שראש־הממשלה לא הזכיר אף במילה אחת שיש ערבים במדינת־ישראל).

פוליטיקאי רשאי וחייב להשתמש בכל אמצעי סביר כדי להטיף לדיעותיו ולעשות להן נפשות. השאלה היא אם הגימיק עוזר לכך, או שלא נועד אלא למשוך תשומת־לב אישית.

הנסיון שלי מלמד שיש כאן לא פעם סתירה. גימיק מוצלח יכול לגרום לסערה ולמשוך פירסומת — אך להזיק לעניין שאותו כביכול בא בעל־הדבר לקדם.

בעשר שנותי בכנסת היו לי שני נסיונות כאלה.

האחד היה בכנסת השביעית. הייתי בחו"ל כאשר הציעה הממשלה (של המערך) תיקון לחוק „מיהו יהודי", תוך כניעה לסחיטה דתית. בהעדרי החליט שלוש כהן, שהיה אז מס' 2 בסיעה, לעשות מעשה רדמאתי.

כשבאתי ישר מנמל־התעופה לכנסת, הסביר לי את תוכניתו: לעלות לדוכן־הנואמים ולהצית את תעודת־הזהות שלו.

נדהמתי. ראיתי לנגד עיני שריפה בכנסת, הדוכן עולה באש, פאניקה, חברי־כנסת נרמסים למוות במנוסתם. „עצתי להימנע מכך.

כפשרה התקבלה הצעה מתונה יותר: ששלום כהן יקרע את תעודת־הזהות בעת נאומו.

הדבר גרם לשערוריה בכנסת, ולסערה בארץ כולה. רוב האנשים לא הבינו את משמעות המעשה, וסברו כי הנה ח"כ קורע את סמל־המדינה.

למחרת היום החל יו"ר הכנסת, ראובן ברקת, לשאת נאום־גינוי. ראיתי בכך מעילה בתפקיד וחריגה מסמכות. היה עלי גם להגן על חבר־לסיעה. קראתי קריאות־ביניים תקיפות. נצטוויתי לצאת מן האולם. סירבתי, ואז נישאתי החוצה על כפי הסדרנים.

עשיתי את כל זה באי־רצון רב. לדעתי רוצה הציבור לראות כנסת רצינית, מכובדת ומסודרת. אני דוגל מאוד בקריאות־ביניים, שהן מכשיר פרלמנטרי לגיטימי. אך אני שונא גימיקים, ההופכים את הכנסת לקירקס.

בפעם אחרת, בכנסת התשיעית, בעת דיון סוער על שלום עכשיו, לבשתי חולצת־טי של תנועה זו. באמצע הדיון פשטתי את מיקטורני, וסיסמת התנועה נתגלתה לעיני הח"כים.

כעבור כמה דקות ניגש אלי סדרן ואמר לי שיו"ר־הכנסת מבקש אותי לבוא אליו ללישכתו. היו"ר, יצחק שמיר, ביקש אותי לשבת ופנה אלי בחיוכו: „תראה, אורי, יש לנו דיעות שונות, ולא אתווכח על כך עכשיו. אבל אם אתה לובש היום חולצה עם סיסמה זו, תבוא מחר גאולה כהן בחולצה עם סיסמה אחרת, ובסוף כולם ינופפו בסיסמאות במליאה. לאן נגיע?"

חזרתי למליאה ולבשתי את המיקטורן מעל לחולצה.

לכוחות הדמוקרטיים אין עניין בהריסת הכנסת, כבודה ותפקידה. גם לא בשביל כמה שניות של התמוגגות על מירקע הטלוויזיה.

פליני על שפת־הים

בשבוע שעבר השתתפתי בסרט של פליני.

לא, פליני לא היה שם. וגם המצלמות לא הגיעו. אבל חוץ מזה היה הכל בסדר.

עונת־הרחצה הגיעה לסופה הרישמי. בתום היום האחרון של העונה, בשעה 3 אחרי־הצהריים, קיימו אברמל'ה ודויד המצילים מסיבה לחוג קטן של ידידים.

לקחו חסקה והעמידו אותה על גבי כן, על החול, לפני סוכת־המצילים. על שולחן מאולתר זה הגישו וודקה ובירה (זה הולך טוב מאוד ביחד, כמו מציל ותיירת שווידי, או כמו מרידור וארידור), קבאב, צלעות, פיתות, טחינה וסלט־ירקות שלא היה

מבייש את מאיר פעיל.

אברמל'ה לוי ודויד מלמד הם המצילים בתחנת־גורדון בתל־אביב, ויש להם חוג־ידידים מגוון. היו שם שמוליק קראוס ויגאל תומרקין, יורם לוקוב ואופליה, אייבי וכל מיני חתיכות. אכלו ושתו, שתו ואכלו. ומצב־הרוח התרומם בהתמדה.

זה התחיל בשלוש. אחרי חמש החלה השמש לשקוע. המים היו חלקים כראי, האופק הארים, ומיפרש בודד ריחף על המים בין שוברי־הגלים. אלוהים צייר תמונת־קיטש, שתומרקין ולוקוב לא היו מעזים להציגה בתערוכה.

הכלבים רדפו אחרי היונים, שחיפשו פירורי־אוכל בחול. החתיכות האחרונות, שהיו שרועות בסביבה, אספו את עצמן ואת חפציהן והלכו הביתה, כדי להתכונן לעיסוקי הערב, החלונות בגושי־הבטון המכוערים של בתי־המלון החזירו את קרני־השמש האחרונות. שקט גדול ירד על הכל. זיכרונות משנת תרפ"א התגלגלו על החסקה ככדורי פינג־פונג, ומחשבות גדולות ששכחתי אותן, והירהורים על מה ואיך ומדוע ולשם־מה.

עליתי לרגע לסוכה, כדי לקחת את החולצה שלי עם רדת הלילה, וראיתי את הכל מלמעלה, מזווית המצלמה. ואז התברר לי הכל: זה לא קרה במציאות, זה קרה בסרט של פליני.

יתכן שהוודקה עזרה להשלמת התמונה.

מלכי הכביש

נסעתי בערב לירושלים. היה חשוך. הכביש היה עמוס מאוד. נהגים „והידים" סתמו את המסלול השמאלי, כדרכם בקודש ובישראל. הכנסתי קלטת של ויוואלדי לרשמקול.

לפתע הרגשתי בו.

לא ראיתי את פניו. גם לא הבחנתי ברגם מכוניתו. היא היתה אפורה.

הוא עקף אותי. כעבור זמן־מה עקף אותי שנית. נראה שעקפתי אותו בינתיים.

זיהיתי אותו מייד. נהגים מסויימים, שיש להם סיגנון מסויים של נהיגה, מכירים איש את רעהו בכביש. הם שייכים לאגודה בלתי־מוצהרת. נדמה להם שהם מלכי־הכביש.

מבלי להיידבר, מבלי שאף ראינו איש את רעהו, החלה בינינו תחרות. גם הכללים הוסכמו בצורה אילמת.

לא היה זה מירוץ. מדי פעם נתתי לו לעבור על פני בכוונה, ואני חושר שכך נהג גם הוא.

עיקר התחרות היה להתקדם במהירות המירבית מבלי להפר את כללי התנועה הטובה. אם היה המסלול הימני פנוי, נסעתי בו. לא חסמתי לפניו את המסלול השמאלי. אבל ניצלתי כל אפשרות מזדמנת בתנועה — למשל, כשהוא נסע במסלול הימני מאחורי נהג איטי — כדי לעבור על פניו.

עברנו כך על פני עשרות רבות של מכוניות. לא ראינו אותם אלא כעצמים נעים, שהיה צורך לחשב את תנועותיהם.

זאת היתה תחרות מרתקת, ואולי פה ושם גם שכחנו להסתכל בספידומטר. הרגשתי שהמכונית ואני הפכנו יחידה אחת, שאני חש את המכונית, כמו סוס אציל. זהו תענוג אמיתי.

ביציאה מן הכביש המהיר, לפני קיבוץ צובה, הוא סטה ימינה ונעלם. לא ראיתי את פניו.

זר פרחים לפולה

הראיון המרתק של שרית ישי עם בתו של דויד בן־גוריון, גאולה בן־אליעזר, שפורסם כאן לפני שבועיים, עורר בי הרבה זיכרונות על פולה.

ב־1946 הוצאתי, יחד עם חברים, כתב־עת בשם במאבק, שרגל בריעה שהיהודים בארץ־ישראל מהווים אומה עברית חדשה. נאמר לי שעמוס בן־גוריון קרוב לדיעות אלה. הלכתי לביתם של הבן־גוריונים כדי לדבר איתו.

עמוס לא היה בבית, וגם לא אביו. אבל פולה בן־גוריון הזמינה אותי להיכנס למיטבח ולחכות.

השיחה היתה חופשית, והתגלגלה לחיים ארלוזורוב. הזכרתי אותו ואת בן־גוריון, ופולה קראה: „איך אתה יכול להשוות! הרי בן־גוריון הוא אינטלקטואל!"

באמצע שנות ה־50 ניהלנו מערכה חריפה נגד עמוס בן־גוריון, שהיה אז סגן־מפק"ל המישטרה, והדבר הסעיר את המדינה במשך שנים. אישי־הסתרים של בן־גוריון־האב, איסר הראל, קבע אז שהעולם הזה הוא האוייב מס' 1 של המישטר, ופתח במיתקפה נגדית קיצונית, שהלכה והחריפה לקראת סוף העשור.

ב־1959, לקראת ראש־השנה, היה עלי להתבודד כדי לכתוב את המאמר השנתי הגדול על אישי־השנה. בחרתי לעשות זאת במקום שהיה אהוב עלי, מלון מינס על הר־כנען. כשהגעתי לשם, חייכה בעלת־הבית חיוך מיסתורי ואמרה: „אני יודעת למה אתה פה." התעלומה פוענחה כאשר הסתבר כי דויד בן־גוריון בא להתגורר במלון, כדי לנהל משם את מערכת־הבחירות בגליל לכנסת הרביעית.

„העולם הזה מונח על המיטה שלו!" לחש לי מלצר ביום ג' בערב. מכיוון שהגליון היה אמור להגיע לצפת רק למחרת היום, היתה בכך מחמאה גדולה. נראה ש„הזקן" קיבל את העולם הזה השנוא עליו — שהוא לא קרא לו מעולם אלא רק בכינוי „השבועון המסויים" — באמצעות שליח מיוחד, מיד עם הופעתו.

בבוקר ירד בן־גוריון ואכל ארוחה חטופה, תוך שהוא מעלעל בתנועות מהירות ועצבניות בערימת כל עתוני־הבוקר, שהיתה מונחת לפניו. הוא קרא פה ושם, אכל מבלי לשים לב מה הוא אוכל ויצא לדרכו.

גם אני קמתי כדי לכתוב את המאמר, אך במיסדרון ארבה לי פולה בן־גוריון. „אתה, בוא הנה!" ציוותה עלי. צייתי.

„שב," פקדה. ישבתי.

„למה אתה מתקיף את עמוס?" שאלה. „עמוס הוא בחור נהדר. רק אתמול טילפנתי למרי (אשתו) ושאלתי איפה עמוס, והיא אמרה שהוא רוחץ את הכלים. אז אני שואלת אותך!"

השיחה הזאת נמשכה כארבע־חמש שעות בתערובת של אנגלית־אמריקאית ועברית. לפולה לא היה מה לעשות, ובן־גוריון נעלם עם כל שומרי־הראש שלו. גיליתי לה בסוד מי יהיה אישי־השנה, וכששמעה כי תהיה זאת יעל דיין, ביטאה את דעתה עליה. היתה זאת דיעה שלילית, בלשון המעטה, כמו גם דעתה על גולדה מאיר, ורה וייצמן (אשת הנשיא הראשון, שהיתה שנואה עליה במיוחד, מפני שהתיימרה להיות גברת גדולה) ואחרים. גם משה דיין לא היה חביב עליה, בגלל התנהגותו כלפי אשתו, רות.

חיבבתי את פולה, מפני שהיא לא השתנתה. כאשר קמה המדינה, כל העסקנים ונשותיהם השתגעו. עסקן סוג ז' הפך „שר", בעל מכונית־שרד וראש לישכה וכל השאר. בורים הפכו הוגי־דיעות, תפרנים היו לאילי־הון. נשות ה„שרים" הפכו כולן גבירות חסודות, שהתלבשו לפי מיטב האופנה של פאריס.

פולה

פולה נשארה בדיוק כפי שהיתה, האשה שהיתה הולכת לחנות בפינת רחוב בן־יהודה ואומרת למכולתניק: „תן לי את הביצים הכי טובות, זה בשביל בן־גוריון." סיפרו שפעם יצאה מפתח הבית, עצרה שני חיילים ושאלה: „אתם אוהבים את בן־גוריון?"

כשאישרו זאת, אמרה: „אז היכנסו ותזיזו את הארון שלו!"

סיפרו עליה סיפורים בלא־ספור. למשל, ששאלה את דאג האמרשילד, מזכיר־האו"ם ההומו־סכסואלי, „מדוע אתה לא מתחתן? תראה כמה שזה טוב!" וששאלה את שר־החוץ הצרפתי, קוב דה־מרווייל הקר כקרח, „מי אתה?" וכאשר השיב בטון צונן שהוא שר־החוץ של הקהיליה הצרפתית העירה: „כך אתה נראה!"

באחת המסיבות נתקלה ברוזי, מי שהיתה אשתו של אריק רולו, העיתונאי הצרפתי הנודע. רולו הוא יליד־מצריים, ממוצא ספרדי. גם רוזי בת־מצריים, אך ממוצא אשכנזי. אחרי שיחת־נפש ארוכה, שאלה פולה: „איך זה שבחורה נחמדה כמוך התחתנה עם ספרדי?"

כשנפטרה, כתבתי עליה מאמר־הספד. למחרת היום קרה דבר מפתיע. דויד בן־גוריון, שמעולם לא אמר לי שלום, קיבל את פני במיזנון־הכנסת בבירכת־שלום לבבית (שנינו היינו אז ח"כים אופוזיציוניים).

מייד לאחר מכן התחיל לדעוך. כמו בגין אחרי מות עליזה.

ריקי בידלבלייר:

„כנראה שאוהבים אצלכם שחורים!"

אני מוכרחה להודות שלא היה לי קל למצוא השבוע מישהו שמתפעל מהארץ שלנו. אך – יגעת ומצאת תאמין, ואני אכן מצאתי. האיש הוא ריקי בידלבלייר, בן 22, זמר־שחקן־רקדן מלונדון, שהגיע לארץ להופעות בקוליסאום, והוא מסתובב ברחובות תל־אביב כולו התפעלות. שאלתי אותו מדוע הוא כל־כך שמח.

אני פשוט מופתע לטובה. הזמינו אותי לבוא ולהופיע בתל־אביב והחלטתי לבוא, כי ההצגה חייבת להימשך. אבל אחטא לאמת אם אומר שלא דאגתי. הייתי בטוח שכבר בטיסה ייחטף המטוס שלנו ושכולנו ננחת באיזו ארץ ערבית. במקום זה, הטיסה היתה נהדרת. הדיילות ממש פינקו אותי. הנוסעים התייחסו אלי באמהיות אמיתית. כשהתקרבנו לישראל וראו את האורות של תל־אביב, כל הנוסעים מחאו־כפיים. עשרות פעמים בחיים שלי נחתתי בכל מיני נמלי־אוויר בעולם, ומעולם לא ראיתי דבר כזה. כשנחתנו, כולם עזרו לי, כולם הסבירו לי מה צריך לעשות ולאן צריך לפנות. באנגליה אתה יכול למות ברחוב ואף אחד לא יתעניין בך. פה זה הכל אחרת. כנראה אוהבים אצלכם שחורים.

● לא היה אף רגע של אכזבה?

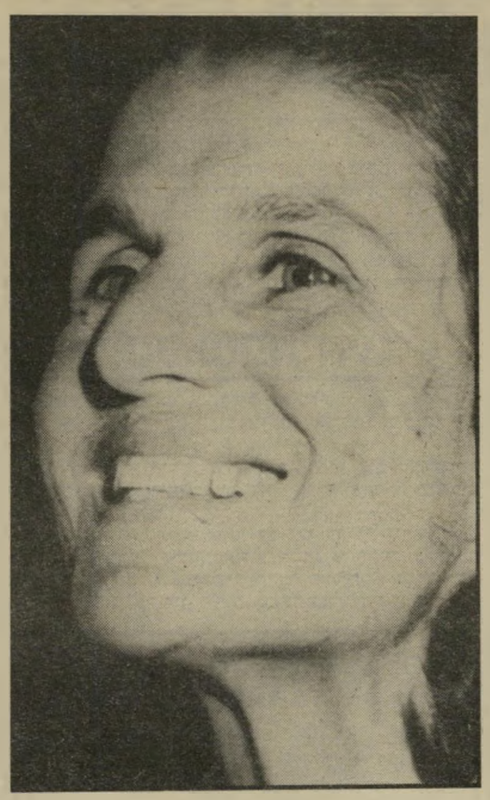
להיפך. הגעתי למלון וקודם כל בדקתי אם יש איזה פצצות מוחבאות. אמא שלי אמרה לי לבדוק טוב טוב. ראיתי שאין שום פצצות. גם אין חיילים ברחובות ואין טנקים כמו שחשבתי. בלונדון חשבתי שכולם רואגים פה כל הזמן ומפוחדים — אבל טעיתי.

● השבוע היו לאנשים דאגות רבות בענייני כספים, לא הרגשת שום עצבנות?

ראיתי שיש תורים ארוכים בבנקים ושכל אחד הציע לקנות ממני דולרים, אז הבנתי שיש איזו בעיה כלכלית כרגע בארץ שלכם. אבל אני רוצה להגיד לך, שמשש יש לכם ארץ נהדרת ומפתיעה. יופי של חיי לילה, יופי של בחורות, יופי של מוסיקה והרבה שימחה.

● מה הדבר שהבי מצא חן בעיניך בארץ?

זה שככל חדר במלון יש מיקלחת, זה דבר משגע. אבל הכי הכי נפלא בעיני, זה ההמצאה הזאת שלכם שמברז אחד אפשר לקבל גם מים חמים וגם מים קרים באותו הזמן. זו המצאה גאונית, שאתה לא צריך למלא כיור משני ברזים, כדי לרחוץ את הפנים.

לאה רבין:

„אני מרגישה אשמה ואני מצטערת שזה קרה!"

בשבוע שעבר נשלל רשיון־הנהיגה של לאה רבין לחודשיים, והיא נקנסה ב־4000 שקל. בשל נהיגה במהירות מופרזת. עורך־הדין שלה ניסה לתרץ את המעשה בכך שהגברת רבין נוסעת הרבה בכבישי הארץ לעבודות התנדבותיות. שאלתי את לאה רבין, האם לדעתה עבודה התנדבותית יכולה להוות מישקל־נגד לעבירה על החוק.

מובן שלא. לחוק צריך לציית בכל מיקרה ואין למיקרה כל קשר לעבודה ההתנדבותית שלי. מצד שני, אני גם לא מקבלת את זה שזילזלתי בחוק.

● בכל זאת, נסעת במהירות לא מותרת.

הכביש שבו נסעתי במהירות גדולה נמצא בתוך מכלול של כבישים שבהם מותר לנסוע במהירות של 70 ק"מ לשעה, כמו כביש קיריית־שאול וכביש מעודאביב. הכביש שאני נסעתי עליו, לא שונה באופיו מהכבישים האלה. מין הראוי היה לפחות לשים תמרור של תיזכורת, שפה זה שטח בנוי ואסור לנסוע במהירות של 70 קמ"ש, כמו בכביש שלידו. נכון שאני חייבת לדעת שבשטח בנוי צריך לנסוע רק 50 קמ"ש ובהעדר סימן אחר, כך צריך לעשות, אבל אני גם מאשימה את המישטרה בזה שהם לא עוזרים לאזרח לכבד את החוק, אלא רק תופסים אותו כשהוא עובר עליו. אילו היה תמרור מתאים, אני בטוחה שזה לא היה קורה לי. אבל עם הכל, אני מרגישה אשמה ואני מצטערת שזה קרה.

אלי דה־קסטרו:

„ההודים והערבים רוצים עיר יפה ופורחת!"

מי זוכר היום בכלל את הבחירות למועצות המקומיות? מי מתעניין בזה בכלל, חוץ מהמועמדים עצמם? אחד שזוכר ומתכונן היטב הוא ראש עיריית עכו, אלי דה־קסטרו. אלי דה־קסטרו משמש ראש עיריית עכו כבר ארבעה חדשים מאז התפטר ראש־העיריה הקודם, ישראל דורון. שאלתי אותו אם ארבעה חודשים לא הספיקו לו לטעום את הטעם ומדוע הוא רוצה להמשיך.

אני מתעסק בפוליטיקה לא מהיום, כך שאת הטעם אני מכיר מזמן. יש לי תואר מהאוניברסיטה בשילטון מקומי, שלוש שנים הייתי מנהל מחלקת־הגביה וחבר מועצת העיריה. כראש־העיריה אני ממש בתחילת דרכי. להגיד שזה מוצא־חן בעיני זו מילה גסה, בעיני זה אתגר, ואני רוצה לראות את עצמי כממלא שליחות ציבורית.

● מהו הדבר הראשון שתעשה למען העיר שלכם?

הדבר הראשון שצריך לעשות הוא להפוך את עכו לעיר תיירות. גם ככה 60 אחוז מהתיירים הבאים ארצה עוברים את העיר, וכולם באים לראות את הריבוע הקטן הזה שמחזיק היסטוריה של חמשת אלפי שנה. בריבוע הזה גרים הערבים של עכו, ועכשיו אנחנו בונים להם דירות משופרות, שאליהן הם יעברו. אז יהיה אפשר לעשות מהמקום אתר־תיירות.

● אתה אומר שמעבירים את הערבים לבניינים שבונים עבורם. מדוע לא לשכן אותם ביחד עם היהודים?

קודם כל בגלל שזה מה שהם רוצים. יש בעכו גם שכונות מעורבות, אבל יש ערבים שרוצים לגור בשכונות נפרדות.

● בארבעת חודשי כהונתך עשית הסיבות גדולות בעיריה, איך נתנו לך?

אני כבר הרבה זמן חלק מהמערכת. ביצעתי את השינויים בשיתוף עם עובדי העיריה. המערכת לא דחתה אותי, אלא עזרה לי לשפר את הדברים. התלבשנו קודם כל על ניקיון העיר, שהיה מוזנח מאוד, התחלנו בכנייה לרווחה, התחלנו לעשות פארקים ושתלנו אלפי פרחים בעיר.

● האם אין לערבים של עכו מועמד משלהם לראשות־העיריה?

לרשימת חד"ש יש מועמד לראשות־העיריה, אבל אין לו הרבה סיכויים.

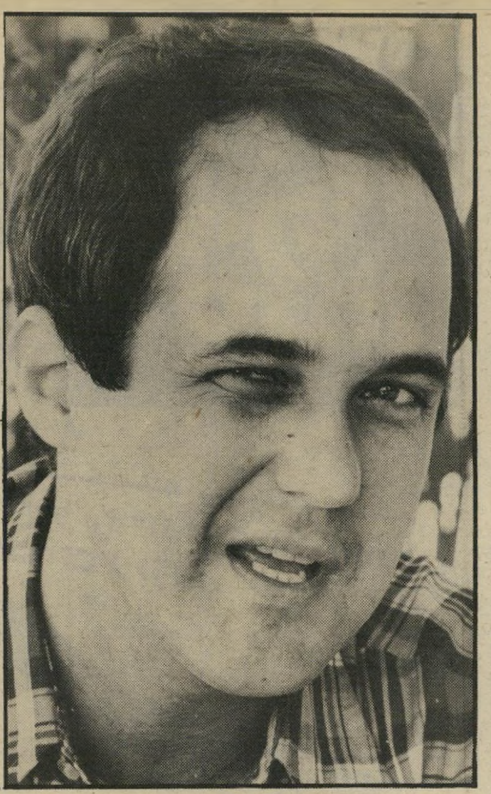
● כמה קולות של ערבים אתה חושב שתקבל?

בעכו יש זכות הצבעה ל־5000 ערבים. אני מניח שארבעת אלפים מתוכם יבואו להצביע ולפי ההשערה שלי, אני אקבל מתוכם 2500 קולות.

● האם יש בעיות מיוחדות לעכו בגלל שהיא עיר של ערבים ויהודים?

לא בעיות יומיומיות מיוחדות. כולם רוצים עיר יפה ופורחת.

אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

מני פאר:

„אנחנו הולכים ברגל — אז למה לדבר במאך?"

תוכנית הדולריזציה של יורם אריזור מתה לפני שנולדה. אבל העובדה היא שכבר זמן רב מאוד משמש השקל כמטבע לקניית לחם, גבינה וביצים. כשמדברים על דברים יותר גדולים, מדברים בדולארים. אחד המעטים שנלחם את מילחמת כבוד השקל הוא המנחה מני פאר. פאר, המנחה כמעט כל דבר בארץ, הוא מנחה נדרש מאד במכירות פומביות של אמנות, בגלל בקיאותו הרבה בנושא. בכל המכירות הפומביות לא נענה פאר לבקשות ולהפצרות של מארגני המכירות, והמשיך לדבר בשקלים. השבוע, במכירה פומבית, שנערכה ב„מכון וייצמן", נכנע גם מני פאר לדולר האמריקאי. שאלתי אותו: מדוע הרים דגל לבן?

לדאבוני, הרמתי דגל ירוק. אבל את בטח רוצה לדעת מדוע התעקשתי כל־כך הרבה זמן להכריז את מחירי הציורים רווקא בשקלים.

● **נבון.**

פשוט הרגשתי לא נעים לעשות מכירות בדולארים. אני לא בהונולולו ולא בפורטוריקו. אנחנו בישראל, ולישראל יש המטבע שלה. זו נראית לי התיימרות. זה כמו ללכת ברחוב ולדבר עם אשתי אנגלית. אנחנו אנשים שהולכים ברגל, או מקסימום נוסעים באוטו ישן שנוסע 60 קילומטר לשעה, אז למה לדבר במאך? אבל בשביל להיות כן עד הסוף, אגיד לך שהיה עוד דבר שהרגיז אותי מאוד. לחלק מהציורים נתנו מחירים בדולארים ולחלק בשקלים. זאת אומרת, מישהו כבר עשה את החלוקה של ציירים שווים יותר ושווים פחות. כשראיתי שוריצקי נמכר בדולארים ואילו שטרייכמן בשקלים, תירגמתי הכל לשקלים. אולי קוטג' בריטי על אדמת יהודה ושומרון צריך להימכר בדולארים, אבל צייר ישראלי צריך שיימכר בכסף ישראלי.

● **אם כך מדוע נכנעת?**

קודם כל, נמאס לי לשמוע שאני נאיבי. ובמכירה האחרונה שנערכה במכון ויצמן למען בית ינקו, כשהתחלתי להכריז בשקלים, כל רגע מישהו צעק לעברי: „כמה זה בדולארים?", הם אמרו שאם אני מדבר בשקלים הם לא יודעים אם זה הרבה או מעט. אז כמו שאמרתי לך, הרמתי את הדגל הירוק ונכנעתי וגם הרגשתי רע עם זה. והנה, התוכנית הכלכלית של אריזור באה והלבינה את חטאי.

אסתר אלכסנדר:

„אני רואה עתיד כלכלי יותר גרוע!"

לחלק גדול מהציבור בארץ היה ברור שאריזור צריך ללכת. מסתבר שחבריו בממשלה לחצו כל־כך שבלית־ברירה הוא הגיש את התפטרותו. עד לכתיבת שורות אלה, לא נראה כי יש קופצים רבים על המישרה שלו. בשיחות שלא לציטוט, אמרו לי אנשים שאף אחד פחות מסופרמן לא יצליח לתקן את מה שאריזור הרס. פניתי אל הכלכלנית אסתר אלכסנדר ושאלתי אותה כמה אחוזים מהבעיה הכלכלית שלנו נפתרו עם התפטרותו של יורם אריזור.

שום דבר לא נפתר. כל מי שיבוא אחריו ימשיך את אותו הקו.

● **אפילו עזר וייצמן?**

עזר וייצמן לא מבין כלום בכלכלה. הוא יעשה מה שהפרופסורים וראשי המימסד והבנקאים וכל שאר הפיננסיירים יגידו לו לעשות. יהיו פיחותים גדולים, יקצצו, יבטלו סובסידיות, יורידו את השכר וכל זה יביא לאינפלציה גדולה ולאבטלה גדולה. ארצות המערב נמצאות במצב כלכלי רע. מה שמציל אותם, זה שאין להם בעיות ביטחון כל־כך גדולות כמו אצלנו.

● **מה שאת אומרת זה שיורם אריזור באמת לא אשם בכלום?**

אני חושבת שהוא אשם בעיקר בזה שהוא הפסיק להיות נאמן לעצמו. אריזור התחיל טוב. הוא ניהל מדיניות של פיתוח, התוצר הלאומי עלה, השכר עלה ומאזן התשלומים לא התקלקל. אף אחד לא זוכר, אבל היתה תקופה שגם האינפלציה ירדה. ואז הוא נכנע ללחץ של ראשי המימסד ושמע לפרופסורים ושינה מדיניות. הוא בחר לו עוזר כמו עזרא סרן, שהוא שקרן שעושה הכל מתוך שיקולי־כוח. ככה נכשל אריזור והפיל את קולנו.

● **בלומר, אין לך שום טענה כלפי האיש עצמו?**

יש לי טענה רצינית, ואני מאשימה אותו שנכנע מתוך שיקול של שמירת הכיסא שלו.

● **ומה, לפי דעתך, צריך לעשות עכשיו, כדי להציל את המשק?**

צריך לנקוט מדיניות של הרחבה כלכלית, מדיניות של פיתוח. יש לנו הרבה מאוד משאבים של כוח־אדם ושל מכונות שהם מובטלים, צריך להזרים כספים ולא לקצץ בתקציב, אבל בתנאי שההזרמות יפעילו את גלגלי־המשק ולא ייכנסו לכיסים הפרטיים של כל מיני ספקולנטים. מרכז תוכנית ההצלה: צריך להוריד את שער הריבית שהיום הוא חונק את הייצור.

● **ומי יעשה את כל זה?**

אף אחד. לא הליכוד ולא המערך. הדבר היחידי שיכול להציל אותנו זו התנגדות מאוד נמרצת של הפועלים, ובראשם ההסתדרות.

● **את רואה עתיד טוב יותר בזמן הקרוב?**

אני רואה עתיד כלכלי עוד יותר גרוע.

שאול סמירה:

„אמן לא שייך לאף מדינה ולאף ארץ!"

השבוע נפתחה בגלריה גולי מ. בתל־אביב תערוכת ציוריו של צייר ישראל שחי בחו„ל. בדקתי מי האיש ומסתבר שעבודותיו מוצגות במקומות מאוד מכובדים בעולם, כמו מרכז רוקפלר בניו־יורק ומוסיאונים בקנדה, צרפת, יוגוסלוויה, איטליה, בלגיה, הולנד ועוד. בגלריה מוצגות גם ביקורות נלהבות מאוד מהרבה ארצות. כמי שמתעניינת בנושא, התפלאתי מאוד שעד היום לא שמעתי על הצייר שאול סמירה, ושאלתי אותו איפה הוא התחבא?

אחרי שלמרתי ציור בפאריס חזרתי ארצה. היה מיתון ולא יכולתי להתפרנס מציור. הרגשתי גם שלא מעריכים אותי מספיק. באותה תקופה הזמינו אותי להציג בבלגיה ונסעתי. כדור־השלג התחיל להתגלגל והיום אני צייר מכובד מאוד באירופה. בבלגיה אני ממש סופר־סטאר. הממשלה הבלגית קנתה כמה עבודות שלי וכל המוסיאונים שם קנו.

● **ולא חזרת להציג בישראל?**

בישראל הייתי צריך להתחיל הכל מהתחלה, אחרי שכבר טעמתי את טעם ההצלחה. אני גם לא רואה את עצמי כצייר ישראלי, בעיני אמנות היא אוניברסאלית ואמן הוא אוניברסאלי.

● **ובכל זאת, איפה הבית שלך?**

נולדתי בעיראק, הייתי שם עד גיל 10. בארץ חייתי 14 שנה ואחר־כך 15 שנה באירופה. אולי את יכולה להגיד לי לאן אני שייך? ויש בארץ בעיה שמציקה לי מאוד. בכל פעם שאני בא, אני צריך להתגונן מפני שאני חי בחו„ל. שיירדו כבר מעניין הציונות, ושיפסיקו לתת לאנשים להרגיש אזרחים סוג ב'.

● **אם כך, מדוע בכלל חזרת להציג כאן אחרי כל־כך הרבה שנים?**

באתי כי גלריה טובה הזמינה אותי. אם גלריה מכובדת בקטמנדו תזמין אותי להציג — אסע.

● **במימסד האמנותי בארץ כמעט לא מביעים אותך. האם כל מה שאמרת עד עכשיו אינו סוג של התגוננות מהביקורות שתתחיל לקבל השבוע?**

המבקרים שאהבו את עבודותי וכתבו עלי בהערכה מתו, אני מדבר על יואב בר־אל ועל נהור. ברור לי שעכשיו אני עומד למיבחן בפני הביקורת הישראלית, אבל אני יודע שהאמנים עצמם מעריכים אותי וזה נותן הרגשה טובה. אבל לא צריך להפריד בין ביקורת בישראל ובין ביקורת באירופה או בארצות־הברית. אמן לא שייך לאף מדינה ולאף ארץ.

דניאלה שמי

אצל אברהם גינדי

$1 = 69ש'

ההשקעה הטובה ביותר
דירה מנשיון

השקלים שלך שווים אצל אברהם גינדי יותר.
אין חוכמות! כל 69 ש' שתשלם בפועל יהיו שווים $1.
זה לא הכל — בנוסף לכך תזכה בהנחה
משמעותית של עד $15,000.

תנאי רכישה:

- בהרשמה ---------- $1,000.- במקום $10.000.-
- בחתימת החוזה ------- $9,000.- במקום $40,000.-
- הלוואות בנקאיות נוחות מכספי אברהם גינדי עד $50,000.- במקום $10,000.-
- היתרה בתשלומים נוחים.

בדיקה השוואתית קובעת:
דירה של אברהם גינדי — יותר מכל דירה אחרת — היא ההשקעה היחידה שעולה: בערכים דולריים מאז שנת 1972.

ערבות בנקאית צמודה לכל דורש!

אפשרות לקבל את דירתך הישנה בשיטת TRADE IN

נתניה

"לב נתניה"
פרויקט יוקרתי במרכז העיר. דירות יוקרה דו-מפלסיות, מגרש טניס מרטי, טלויזיה במעגל סגור, מתקני משחקים לילדים, חדר תרבות בכל בנין ועוד ועוד... (כולל מיתוג)

4 חדרים
מחיר מבצע **$61,000** ~~$75,000~~

5 חדרים
מחיר מבצע **$70,000** ~~$90,000~~

ב"גני-ניצה" מול הים, הפרוייקט היוקרתי ביותר הנבנה כיום בנתניה.
בריכת שחיה, מגרש טניס פרטי ועוד...
3 חדרים
מחיר מבצע **$70,000** ~~$85,000.-~~
3 חדרים + גג + חדר
מחיר מבצע **$125,000** ~~$138,000.-~~

ברח' בארי, 3 חדרים, מסודרת
מחיר מבצע **$44,000** מחיר סופי

במרכז נתניה, 3 חדרים, חזית
מחיר מבצע **$49.000** מחיר סופי

פתח-תקוה

ברח' חפץ חיים, 3½ חדרים
מחיר מבצע **$60,000** מחיר סופי

ברח' בן צבי, 4 חדרים
מחיר מבצע **$61,000** ~~$75,000.-~~

ברח' עין-גנים, 4 חדרים, מסודרת
מחיר מבצע **$67,000** מחיר סופי

ברח' עין גנים, פינת כרמלי, 4½ חדרים
מחיר מבצע **$78,000** ~~$91,000.-~~

רמת-השרון

בפרויקט גני-שרון, בבנין בן 9 דירות בלבד, דירת 3 חדרים (דירה חדשה של לקוח התברה עפ"י השער הרשמי של הדולר).
מחיר סופי
מחיר מבצע **$70,000**

ראשון-לציון

ב"גן-הברושים", פרוייקט היוקרה בפינת הרחובות קק"ל-טרכטנברג דירות בנות 5 חדרי[illegible] 2 מפלסים ו-7 דונמים גן ציבורי צמוד
מחיר מבצע **$85,000** ~~$100,000~~

בשכונת היוקרה אברמוביץ, 3 חדרים, מסודרת ויפה
מחיר מבצע **$49,000** מחיר סופי

בגבעת לוינסון, 3 חדרים+חדר
מחיר מבצע **$51,000** מחיר סופי

במערב העיר, בנין מפואר בן 8 דירות בלבד, 4½ חדרים, יוקרתית
מחיר מבצע **$78,000** ~~$90,000~~

הצעה מיוחדת לאמיני טעם
באזור אקסקלוסיבי, דירת ענק יוקרתית ומהודרת עם תוספות לרוב.

קוטג'ים בגני-איתי
בראשון-לציון הירוקה, ברח' ירושלים — שכונת וילות יפהפיה.
קוטגים בני 5 חדרים + חדר טלוויזיה ב-3 חצאי מפלסים.
מחיר מבצע **$99,000**
והחל מ-

רחובות

בבנין יוקרתי בן 6 דירות בלבד, 4 חדרים.
~~פרויקט חשוב~~
מחיר מבצע **$68,000** ~~$78,000~~

המחירים אינם כוללים מע"מ

פתוח במוצ"ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו בת"א, ראשל"צ, נתניה פ"ת פתוחים במוצ"ש החל מצאת השבת.

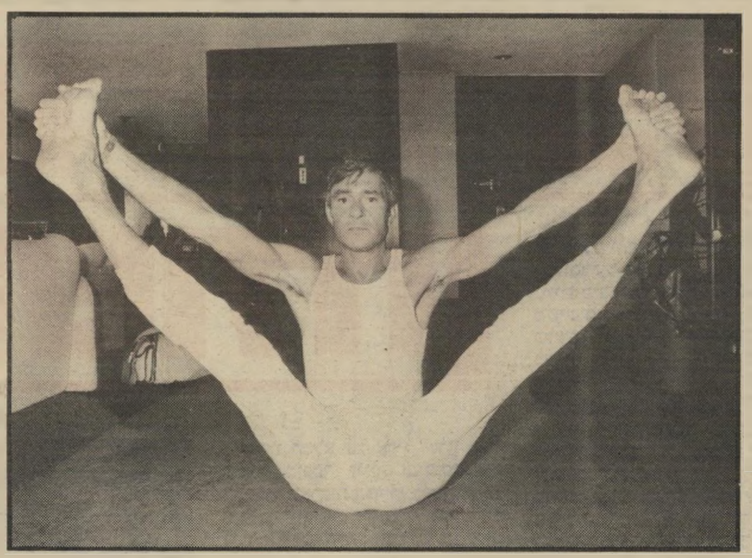
משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1 R-5AB Tel. 6361748

אברהם גינדי

תל-אביב	פתח-תקוה	רמת-השרון	ראשון-לציון	נתניה
ככר המרינה ה באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62 צמוד לתחנת הדלק סונול	הרצל 18

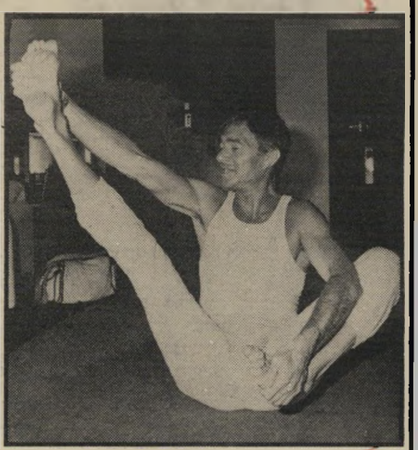
אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

מירשם כלל־עולמי: איך להיות צעיר, בריא ויפה

טילפנו אלי ואמרו לי שווידאל ששון מוכן להיפגש איתי לארוחת־צהריים בסוויטה שלו במלון הילטון. אני לא כל־כך זוכרת שביקשתי. אבל אם הוא כבר הזמין — לא נעים לסרב. כל מה שאני ידעתי על הנושא הוא שווידאל ששון הוא ספר־צמרת צרפתי.

בגלל הצרפתי לבשתי אוברול שחור (פעם קראתי באיזה מקום שהצרפתים אוהבים שחור), ובגלל הספר־צמרת, שמתי על הקוקו שלי את הגומיה הכי־אלגנטית שהיתה לי בבית. כשהגעתי להילטון הסתבר לי שכמו כל האינפורמציות שלי בזמן האחרון גם זו לא כל־כך נכונה. אדון ששון הוא בכלל אנגלי, וספר־צמרת הוא הפסיק להיות לפני 12 שנה. המיקצוע שלו עכשיו הוא מיליונר משוגע על בריאות ויופי.

ולפני שאמשיך לערכן אתכם בענייני בריאות ויופי מבית־מידרשו של וידאל, אני מוכרחה להגיד שטלוויזיה וצילומים עושים עוול נורא לאיש. פגשתי אותו ביום החמישי בצהריים, גבוה, דק, יפה ומרשים. ראיתי אותו יום אחרי זה בטלוויזיה וכמעט לא זיהיתי אותו. המצלמות מוסיפות לך־10 שנים, וזה חבל, כי את הבן־אדם אנחנו בדרך־כלל רואים רק בצילומים, וצורתו היא כרטיס־הביקור של התיאוריות שלו.

כשהיה בן 27, תוך כדי הטיפוס במעלות הקריירה, הרגיש שהוא עייף ותשוש. מישהו סיפר לו על חוות־בריאות שעושה נפלאות לבן־אדם — והוא הלך. שם הוא למד איך עובר הגוף שלו, מה צריך לאכול, ממה צריך להימנע, איך צריך לחשוב בקשר ליופי, בריאות ונעורים. מאז הוא שרוף לנושא.

במשך שנים נסע לחוות־הבריאות פעמיים בשנה, לשבוע שמתחיל ביום צום, נמשך ביום הרצאות, אחר־כך יוגורט וכך הלאה. הוא התחיל להרגיש טוב, לאהוב את עצמו.

אחרי שנים עזב את אנגליה ועבר לארצות־הברית. הוא מרבה בנסיעות בעולם ולחווה באנגליה כבר קשה לו להגיע באופן קבוע. לכן הוא המציא לעצמו חווה פרטית בבית, והוא ארוק לנושא.

אני מקשיבה לכל התיאורים על עינויי הגוף שהוא עובר (לפי דעתי, לא לפי דעתו) אבל קשה לי להתווכח איתו כשאני מסתכלת עליו ורואה איך הוא נראה שיגעון, אפילו מבלי להזכיר את גילו (55!). הוא חושב שהשכנה המכוערת שלי מהבית ממול נראית ככה רק מפני שהיא רוצה להיראות ככה. אין אנשים שצריכים להיראות מכוערים. אני מסבירה לו שהשכנה שלי, בעוונותיה, נולדה נמוכה ושמנה עם שער דליל, אבל זה לא משכנע אותו. „כל אחד שרוצה להיות בריא ויפה יכול, הוא רק צריך לחשוב על זה כל הזמן ולהיות בטוח שזה חשוב לו.“

תוך כדי הסבר הוא מביא תיק־יד ענק ומראה לי את תוכנו. 10 ק"ג של כדורים בשלל צבעים וצורות. ויטמינים. מינראלים. קלציום, ומה לא. הוא מסתכל עלי ובכל הרצינות שבעולם אומר לי, שבבוקר הוא לוקח 30 כדורים, בצהריים 17 ובערב רק 16. עד שאני נרגעת מהעניין, הוא מרביץ שניים־שלושה שפגטים על הריצפה וכמה כיפופי־גב, ומתיישב על־ידי כדי לתת לי מירשם כלל־עולמי לאיך להיות צעיר בריא ויפה. בבקשה.

קמים בבוקר ומייד מרביצים איזה שלושת רבעי שעה של התעמלות־הבוקר ומתיחת כל האברים בגוף. תוך כדי לבישת בגדי־הים בולעים את 30 הכדורים ומזנקים לבריכה. חצי שעה של שחיה מאסיבית עושה טוב מאוד. נכנסים הביתה, מתנגבים וניגשים לארוחת־בוקר רצינית. לפעמים זו ביצה מבושלת, לפעמים זה יוגורט וברדך כלל (ארבע פעמים בשבוע) זה משקה־הבריאות שהוא בעצמו המציא. לא נוגעים בקפה ולא נוגעים בסוכר — כי זה רעל. במשך כל התהליכים האלה הראש כל הזמן אומר לעצמו: אסור לאבד את הנעורים, אני רוצה להיות צעיר ובריא, אני רוצה להיות יפה.

במשך היום אוכלים מעט מאוד, בעיקר ירקות ופירות. בשר אוכלים רק פעם אחת בשבוע. פעם בכמה ימים עושים איזה חוקן לניקוי האישיות, ופעם בשישה חודשים עושים בדיקות כלליות מאד אצל הרופא, לראות אם הכל בסדר. בכל פעם שיש כמה דקות פנויות עושים איזה תרגילי־התעמלות, כיפופים, שכיבות־גב וכיוצא בזה. קוראים המון חומר על ביולוגיה, אנטומיה, לוקחים קצת שיעורים ביוגה וביציבה נכונה, חופפים את השערות בכל יום ומתלבשים יפה.

בעצם, זה הכל. אם נשאר לכם זמן בין הדברים האלה, אתם יכולים למלא אותו בטיסות בין ניו־יורק ופאריס או בין תל־אביב ולוס־אנג'לס, זה מה שווידאל ששון עושה — ותיראו איך הוא נראה.

באתי אליו בן־אדם מאושר. יצאתי משום מיואשת לגמרי. פשוט אין לי 12 שעות ביום להקדיש למראה שלי, ולכן, כנראה, כל חיי אני אראה ככה.

הנה משקה־הבריאות של וידאל ששון — להנאתכם.

גזר או פפאיה, או כל מיץ אחר לפי בחירתך, בננה או פירות אחרים
2 ביצים טריות
2 כפות ניבטי חיטה, עדיף לא מבושלים
2 כפות סובין
2 כפות אבקת פרוטאין (ללא סוכר, כמובן)
1 כף לציטין
לערבב את כל החומרים ולשתות.

לא על הלחם לבדו

חשבתי לעצמי איזה מתכון יכול להתאים לשבוע של משבר כלכלי. הדבר הראשון שעלה לי בראש היה חוזה, שהוא כידוע, המאכל הלאומי של עם ישראל בשעות מצור. אבל הסתבר שבחודש אוקטובר לא גדלה החוזה בשדותינו.

אז הנה רעיון גדול כדי לחסוך כסף (למי שעוד חושב שלחסוך כסף זה מעשה נבון). הרעיון הוא לארוחת־ערב אינטימית לשניים או מקסימום שלושה אנשים.

המצרכים הדרושים הם כיכר לחם פרוס לפרוסות יפות, קצת דמיון, ו־10 דקות של חיפוש במקומות העמוקים של המקרר. הביטו בתמונה ותיראו מה שאני מצאתי וממה אפשר להרכיב ארוחה יפהפיה ומשביעה, ותוך כדי אכילה אפשר אפילו לעשות פרצופים לאריזור שחושב שהוא תקע אותנו עם לבן ולחם שחור. כל מה שיש על הכריכים שבתמונה זה שאריות.

2 חתיכות דג מלוח — שמשחררות צינצנת כמעט ריקה.
כמה פרוסות של נקניק יקר שקופלו יפה כדי שייראה יותר.
2 מלפפונים חמוצים קטנים — משחרר עוד צינצנת.
שאריות של גבינה 9% ועליה גרגירי פילפל שחור.
חצי עגבניה.
2 פרוסות גבינה צהובה, שמטעמי חסכון נחתכו לרצועות דקות מאוד.
חצי גמבה אדומה.
מלפפון אחד טרי, שהספיק לקשט כמה כריכים.
3 עלי חסה.
קיווי אחד, שעומד כבר חודש במקרר ואף אחד לא רוצה לאכול אותו.
כמה פרוסות סלק מהסלט של אתמול.
חצי שניצל שהילד השאיר בצהריים.
כמה כפיות של קוקטייל פירות, שלא מספיקות למנה שלמה וחבל לזרוק.

כל הדברים המוזכרים ניתנים להחלפה בדברים שיש לכם במקרר. מה שחשוב הוא לסדר הכל בצורה יפה. דבר נפלא נוסף בארוחה הזאת: אחריה המקרר נראה נקי מצינצנות ריקות, ואפילו אפשר להחזיר אותן למכולת ולקבל כמה גרושים. בכל פעם שאני עושה ארוחה כזאת, בעלי חושב שאני גאון. אחר כך זה עובר לו, כמובן.

על הזין של מזרחי, דיסקונט, הפועלים, לאומי והבינלאומי.

מחאה

הפירסומאים אודי פרידן ויעקב פרנקו נורא־נורא כועסים על הפגיעה של הבנקים באזרח הקטן. את דעתם ואת מחאתם הם מפזרים היום באלפי עותקים לכל המודדה עם דעתם.
דפוקי כל הבנקים יתלו את המדבקה על המכונית שלהם, ונראה להם מי שם מה על מי.

דניאלה שמי

מהיטלר הצעיר עד ברנדו המזדקן, ממאידאנק עד צברה ושאחילא —

השבועון „טיים" חגג את יום־הולדתו ה־60 ומגלה סודות מחדרים רבים

בן־גוריון דפק על השולחן

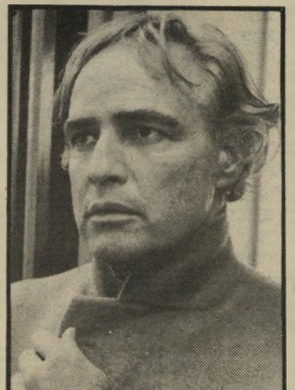

בן־גוריון, 1948
בשעה ארבע בדיוק

אטום מרם נבקע. היצוא העיקרי של יפאן היה משי גולמי. חברת־הסילון טרם קמה וכאשר דיברו על „שואה" התכוונו, בדרך כלל, לדליקת־ענק.

השנה היתה 1923 והנרי לוס, צעיר אמריקאי יליד סין (בן להורים מיסיונרים), בן 24, הוציא לאור את הגליון הראשון של שבועון החדשות טיים (זמן). היה זה גליון בן 32 עמודים, שעורכיו, כמספר בזיכרונו־תיהם, מילאו בקושי שלוש מוניות.

היום, 60 שנה יותר מאוחר, טיים הוא אבן־היסוד של אימפריית־תיקשורת, עם אלפי עובדים ומחזור שנתי של מאות מיליוני דולר, המוציאה לאור שבועונים, ירחונים וספרים; מחזיקה בבעלותה תחנות טלוויזיה ואפילו מגדלת בעצמה, ביערותיה היא, את העצים לנייר שלו היא זקוקה להדפסת פירסומיה.

בראנדו (ב„הטאנגו האחרון")
בדירה לא־מרוהטת

ביוגרפיה של אישים

ה יו אלה 60 שנה שבהן עולם ומלואו השתנה מקצה אל קצה.

*"בעת כינון המערכת הנוכחית של **העולם הזה**, בשנת 1950, היו לסיגנון ולנוסח **טיים** השפעה רבה על סיגנון **העולם הזה** ומדורי.*

טיים ליווה את השינויים האלה בנאמנות מדי שבוע. אם כי תוך כדי כך השתנה גם הוא. מסיגנון קצר ופשטני עבר לכתבות ארוכות יותר, מעמיקות יותר, חושפות יותר.

אולם תמיד ידע טיים סודות מן החדר, והוא גילה סודות מחדרים רבים: מישקלו המלא של אריק שרון (124 קילו); מיספר זוגות מיכנסי־נשים שנמכרו בארצות־הברית בשנת 1969 (45 מיליון); מה היה אחוז האלכוהול בבירה המיוחדת שהיו מבשלים להיטלר (אחוז אחד בלבד).

מפירסום כתבות ללא התימת מחבריהן, כדי להשוות לשבועון אחידות כוללנית, עבר טיים, ב־1970 לכתבות חתומות. אבל הוא עדיין בוגל במידה רבה בעיקרון של ההיסטוריון הסקוטי תומאס קרלייל (1795־1881) אשר קבע, כי „היסטוריה היא הביוגרפיה של אנשים גדולים", ועדיין מרבה למקד את הכתיבה באישים.

טיים עדיין סבור כי אובייקטיביות גרידא בדיווח חדשות לא רק שאינה אפשרית אלא היא גם בלתי־רצויה. יחד עם הקפדה על הגינות ואיזון, עיסוקו של עיתון הוא, בסופו של דבר, בחריצת מישפט.

וטיים עדיין מחזיק בעיקרון העיתונאי שלו — מתי שרק אפשר, לספר את הסיפור לפי סדר העניינים. ווה גם מה שעשה השבוע בגליון היובל ה־60 המיוחד והכרסתני — 80 עמודי־מערכת ועוד 24 עמודי מודעות, בהשוואה ל־50 עד 60 עמודי מערכת בגליון רגיל**.

בליווי מאמרים מסכמים, אשר נכתבו במיוחד לגיליון היובל (מילחמה ושלום; על האמנות ותמורותיה) בחר טיים מיבחר מייצג מכתבות כל שנה משישים שנותיו, חזר והדפיסן, כלשונן, גם באותיות הדפוס שנהגו בשנים עברו, ואשר על כמה מהן אבד בינתיים הכלח, ובליווי התצלומים המקוריים שאיירו את אותן הכתבות.

בין מאות הכתבות האלה תופשת ישראל מקום טוב, באמצע. ישראל זכתה לכיסוי מעל ומעבר לגודלה, החל מהקמת המדינה: „אדם מגושם, בעל עטרת שיער לבן מחשמל, לבוש בחליפה כחולה קלה, עניבה וחולצה לבנה, שיחק בעצבנות במישקפיו ונייר־ותיו, הציץ לעיתים תכופות בשעונו. בשעה 4 אחר־הצהריים בדיוק רפק דויד בן־גוריון, ראש־הממשלה הראשון של המדינה היהודית, באגרופו על השולחן והחל קורא. בהגיעו למלים המצחירות על „הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל, אשר תיקרא ישראל," מחא הקהל (במוסיאון תל־אביב הישן בשדרות רוטשילד) כפיים ופרץ בבכי.

מרד במינכן וטבח בספרד

ב פסיפס הזה של 60 שנות היסטוריה, החמיץ טיים מעט מאוד. בשנתו הראשונה, 1923, ידע לספר, תחת הכותרת המרידה במרתף הבירה:

„בחסות החשיכה פרצו לרחובות מינכן, בירת בוואריה, הפלדמרשל אריך פון־לודנדורף, חתום־פנים, מרר־שע ודבק במטרתו, כשהוא מלווה על־ידי האוסטרי הנאמן שלו, הר אדולף היטלר, כדי לבצע הפיכה לטובת בית הוהנצולרן, ביום ה־9 בנובמבר, יום השנה החמישי להתפטרות הקיסר."

וכך נמשכת הכתבה עד סיומה:

„פלוגות־הסער של היטלר שלטו בעיר, ולמחרת זרחה השמש באור־יקרות. ה'קאנצלר' היטלר ו'המפקד העליון' לודנדורף נמצאו במישרד־המילחמה. כשהרייכסווהר הבאווארי, הנאמן לממשלה החוקית, פרץ לבניין, ואחרי קרב קצר רוכאה 'מרידת מרתף־הבירה'."

אלא, כפי שההיסטוריה וטיים ידעו לספר בשנים הבאות — לא לתמיד.

ב־1937, תחת הכותרת פשע איום, סיפר טיים: „בגארניקה, עיירה ספרדית של 10 אלפים נפש, מיפעל־תחמושת קטן וקטרקטין בפרברים. גארניקה היא גם בירתם המסורתית של הבאסקים. לעיירה הזאת היו באים מלכים ספרדיים, כולל פרדינאנד ואיזובלה, ונשבעים ליד גזע־אלון עתיק להגן על זכויותיהם של בני העם הבאסקי.

„בשבוע שעבר שטפו מטוסים גרמניים את המקום גלים־גלים, בעוקבים את הבתים מיסודותיהם בפצצות כבדות, ותוך שיתחרר נחלי פצצות־התצה מבריקות, עשויות אלומיניום ובנות קילו כל אחת, אשר הפכו את העיר הקדושה לכיבשן.

„בחולפם מעל גגות הבתים, באו אחרי המפציצים מטוסי־הקרב, כשהם יורים ממיקלעיהם, מריצים את האיכרים המבוהלים דרך שדותיהם, כשהם משתרעים ארצה לתוך דמם הם. יותר מ־800 גברים, נשים וילדים נהרגו."

יחסי־מין בעמידה

ך כך זוועות והישגים, משברים והצלחות — טיים מסקר הכל. חוק וספורט, רפואה ואמנות, תיאטרון וקולנוע.

הנה, למשל, הפתיח לכתבה דיוקנו של אדם חושני, ב־1973, המדברת על סירטם השערורייתי (באותם ימים) של

מיכתבים למערכת: זה אתה, טדי?

„טיים־ כלל בגיליון־היובל מיבחר מיכתבים למערכת, אחד מכל שנה, רבים מהם בהתימות של קוראים ידועי־שם (כמו נשיא ארצות־הברית פרנקלין רוזוולט; הצייר סאלוואדור דאלי; הסופר ויליאם סארויאן; המתעמלת הרומנית נאדיה קומנצ'י). רבים הם גם המיכתבים מקוראים סתם, כמו זה של ו'ז ג'נס מבייטסווייל, ארקנסו, הכותב ב־1930:

„ציינתם (בגיליון הקודם) כי הנשיא הובר משקה בכית הלבן חתול־אסופי מן הרחוב בחלב. האם חלב זה הוא על חשבון העם האמריקאי או שהנשיא מספק את החלב מחשבונו הואי?"

ב־1948, למשל, היתה לשוחקן הקולנוע האמפרי בוגארט תלונה של ממש:

„בבקשה לכלול את העלמה (לורן) באקאל ברשימת הצוות של (הסרט) קי לארגו במדור קצר וקולע בקולנוע שלכם, ולוא פעם אחת בלבד — משום שהעלמה באקאל היא אשתי, ואני צריך לחיות עימה. העלמה באקאל התעייפה כבר מזמן להיות מתוארת בתור 'כוכבי'."

שוברים את הצלחות. במיכתבה הענייני כתבה הזמרת הדרום־אפריקאית מרים מאקבה, בת שבט הקוסוסה, ב־1960:

„היתה לכם טעות קלה בקשר לשמי האפריקאי, ואם מותר לי — הייתי שמחה לאיית אותו עבורכם במדוייק:

זנזילה מאקבה קייגוואשו נגובאמה ייקאתאלי אנכסוזה בנטנה באלומזי קסה אופון אונאג'אבוליסה אונפקלי מביזה יוסשוזלה סיתי קסה סאקו קוויגיבה...."

הגיב טיים ביובש:

התרגום החופשי לשמה של העלמה מאקבה הוא: יש אימרה, כי אחרי האריזה (בני שבט) הקסוסה שוברים את הצלחות."

אישיות בינלאומית אחרת שהיה לה מה לכתוב לטיים היה המשורר הרוסי יבגני יבטושנקו. כתב הוא ב־1968:

„במדור אנשים פירסמתם תצלום שלי יחד „עם מעריצה צ'ילית מיסתורית" אשר, לדבריכם, ליוותה אותי מצ'לה למונטיבידיאו וחזיה עימי בבית־המלון.

„לרוע המזל, אני חייב לסווג כתבה זאת כבלתי־מדוייקת. קודם כל, הגברת הזאת אינה צ'ילית. היא אורוגוואית, ואין לה כל סיבה לגור עימי באותו בית־מלון, כי יש לה בית במונטיבידיאו.

„שנית: בתמונה היא מופיעה איתי לבד, אבל לצידנו היו באותה העת רבים מידידי האורוגוואיים וידידים מן השגרירות הסובייטית, אשר ליוונו, יחד עם אותה גברת, מיד לאחבה באל"ף רבתי ומשולשת."

ראש־עיירייה קולק
שיחה מאוסטרליה

מסדרים את הרהיטים. ב־1980 כותבת גנסי רגן, באותה העת עדיין אשת המועמד לנשיאות, המתרוצצת איתו במסע־הבחירות ברחבי ארצות־הברית:

„רק למען הסדר הטוב: איני קונה שמלות של 5000 דולר; אין לי אוסף תכשיטים נרחב ולא אוסף של ציורים או עתיקות; וכן אין לי ספר או ארי־כל־פנים צמודים.

„אני עושה את שערי אחת לשבוע, ואני פשוט איני מבינה מה הייתי עושה עם ארי־כל־פנים. אולי הוא היה יכול לסדר מחדש את הרהיטים בכל פונקי הדרכים שבהם אני מגלה לאחרונה?"

וכמובן, לא נעדר גם הפן הישראלי. במיכתב האחרון המייצג את 1982, כותב הקורא טדי קולק (הזהתם: ראש־העירייה, ירושלים):

„מאז הופיעה כתבתכם על ירושלים, היו לנו אינסוף קריאות־טלפון מקוראיכם הבודקים את מיספר־הטלפון שלנו בבית. המיספר הזה מופיע עכשיו גם בטיים וגם במדריך הטלפון הירושלמי. המטלפנים מצלצלים ממקומות מרוחקים כדטרויט (בארצות־הברית) ופרת, אוסטרליה, והם שואלים אם אכן זה אני, ראש־העירייה."

מארלון בראנדו ומאריה שניידר (טאנגו האחרון בפאריס):

„הגבר הוא בגיל־הביניים, בעל רעמת־שיער ופנים חרושי נסיון־חיים. הנערה צעירה, שועלית, לא־איכפתית. שניהם זרים מוחלטים איש לרעהו, והם בודקים דירה פאריסית לא־מרווחה העומדת להשכרה.

„לפתע אוסף הגבר את הנערה אל זרועותיו, נושא אותה לקצה החדר ואז הוא מחבק ומנשק אותה ברעבתנות. הוא קורע את תחתוניה מעליה ומקיים איתה יחסי מין בעמידה, כשהוא עדיין לבוש בכל בגדיו."

אבל, כאמור, לעתים קרובות מאוד כיוון טיים את הזרקור לעבר ישראל. את הכתבה הבאה, המתארת את היום האחרון של המנדאט הבריטי, ליווה במובאה מספר משלי (פרק כ"ו, פסוק א'): אל תתהלל ביום מחר, כי לא תדע מה ילד יום.

וכך כתב „טיים" בכל אחת מחמש השנים הגורליות לישראל:

1948: שיחרור

בין שחר ורוד מעל הרי מואב למישנהו הגיע, בשבוע שעבר, היום. הוא הביא עימו אירועים נכבדים מספיק לדחוק הצידה את דאגות המחר. ליהודי ארץ־ישראל הביא היום הזה מדינה משלהם. הראשונה ב־1878 שנה. לבריטים זה הביא את אובדנו של בסיס בן 10460 מילין רבועים בים התיכון — ושיחרור ממעמסה שחטפו לעצמם, באופטימיות של אימפריה, 31 שנים קודם לכן. לערבים זה גרם להקשחת החלטתם. והערכה יותר מפוכחת של סיכויים לניצחון.

זמן קצר אחרי עלות השחר ב־14 במאי, הורד דגל־בריטניה מן התורן

היטלר (עם הגנרל לודנדורף) 1923
חתום־פנים ומרושע

אשר מעל לארמון־הנציב, על הר העצה הרעה בירושלים. ללא בירכת פרידה מיהודי או ערבי טס הנציב העליון הבריטי, הגנרל סר אלאן גורדון קאנינגהאם עייף־המראה, לחיפה, במטוס של חיל־האוויר־המלכותי. שם, בשעה 10:05 לפני הצהריים, עלה על סירת־צי אשר החישה אותו לסיירת הקלה יוריאלוס.

על הסיפון השמיע נגן בחמת־חלילים מנגינה עצובה. בדיוק בחצות יצאה יוריאלוס מתחום שלושת המילין של המים הטריטוריאליים של ארץ־ישראל. ממטה הצי המלכותי שעל הר־הכרמל נורתה רקטה בקשת איטית ונפלה דולקת אל בין עצי הברוש הגבוהים והאפלים על מידרון ההר.

המנדט הבריטי הסתיים.

1967: מילחמה

שום מידה של התראה, כמה שלא תהיה רועשת, אינה מצליחה להכין אנשים לזעקת צופר־האזעקה נגד התקפה מהאוויר. בקאהיר, בשבוע שעבר, האזעקה כמעט שלא הורגשה בפעילות הבוקר של הבאזאר. זה לא היה תרגיל. בתקיפות־אוויר מדהימות של טרם־שחר, לרוחב העולם הערבי, כמעט שחיסלו סילונים ישראליים את כוחות־האוויר הערביים — ויחד איתם חוסל גם כל סיכוי לניצחון ערבי. עם ליל יום השני, בסיום יום הקרבות הראשון, הוכחדו כ־400 מטוסים צבאיים של ארבע מדינות ערביות. מצריים לבדה איבדה 300; סוריה — 60; ירדן — 35; עיראק — 15. המחיר לחיל־האוויר הישראלי, בן 400 מטוסי־הקרב: 19 מטוסים.

1973: אוקטובר

דצפירות החלו ליילל שעה שכל ישראל שמרו על יום־הכיפורים, היום הקדוש וגם השקט ביותר של השנה היהודית. כמקובל, היו עשרות אלפי חיילים בחופשה, בבתיהם. רשות־השידור הישראלית סגרה את שידוריה באותו היום. כאשר המוני מתפללים יצאו מבתי־הכנסת בסיום תפילות־הבוקר הנמשכות חמש שעות, הם גילו כי הרחובות מלאים במשאיות ממהרות, באוטובוסים ובג'יפים. בשעות המאוחרות של אחר־הצהריים כמעט כל ישראל — וגם רובו של העולם ידע שפרצה מה ששר־הביטחון, משה דיין, כינה „המילחמה לחיים ולמוות."

1977: סאדאת

שתי דקות לפני השעה שמונה במוצאי השבת — שעת הנחיתה הערבית נבחרה בקפדנות, כדי שלא לחלל את השבת היהודית — התקרב הבואינג 707 המצרי הלבן, אשר הפסים האדומים שלו הבהיקו לאור הזרקורים, למקום העצירה בנמל התעופה של תל־אביב, נמל בן־גוריון. חצוצרני הצבא הישראלי הריעו תרועת־ברכה, וכשאלפי ישראלים מנופפים בדגלי האדום־לבן־שחור המצריים שרכשו זה עתה, יצא מן המטוס הנשיא אנוור אל־סאדאת ב„שליחות קדושה", לדבר במישרין עם העם בישראל על השלום.

1982: לבנון

דדוחות הראשונים היו חלקיים אך מחרידים. קבוצה של אנשים חמושים נכנסה למחנות הפליטים של צברה ושאתילא, בדרום ביירות, ופתחה באש על כל מי שראו. הם רצחו צעירים בקבוצות של עשרה או 20; הם הרגו אמהות, תינוקות וזקנים. הם אפילו ירו

ילדי מאידאנק
אמיתות קשות

המשרפה נראית כאילו היתה מאפייה גדולה או כיבשן קטן. לכאן הביאו הנאצים את הגופות, הישר מתאי־הגאזים. הם גזרו אותן לגזרים בצורה מדעית. הם יכלו לכלות 1900 איש ליום.

השואה: הם רישנו את השדות בעצמות יהודים

לא רק מדינת־ישראל, אלא גם העם היהודי ניבט לעיתים קרובות מעל רפי טיים. את היריעה הראשונה, המבשרת את השואה, מביא טיים ב־1939, תחת הכותרת עבדים:

הרציף שלפני תחנת־הרכבת בלובלין, אשר בפולין הכבושה בידי הגרמנים, המה מאדם. היה זה המון של יהודים שכותי־אל ושכורים ברוחם, אשר נעו רק כאשר רחפו אותם. הם היו חסרי־כל. מה ששימש להם כמיטען אישי היה תרמיל פה, תיק־יד שם, ולעיתים רק חבילת־בגדים. בהדרגה נאספו היהודים מן התחנה והועברו לעבודת־פרך של 12 שעות ביום.

לובלין נבחרה לאחרונה על־ידי אדולף היטלר כמקום־מאסף ליהודים, שאותו תיכנן זמן רב. עד האחד באפריל הבא (1940) יש לפנות בהתאם לצו ממשלתי גרמני, 650 אלף יהודים ללובלין או ל„שמורות" רוסיות.

מאפייה או כיבשן. תמש שנים יותר מאוחר מדווח טיים, תחת הכותרת רצח בע"מ:

לפני שבועיים תאר כתב סובייטי את מחנה־הרצח הגרמני ליד לובלין. בשבוע שעבר ביקר כתב טיים במוסקבה, ריצ'ארד לאוטרבאך, במאידאנק. להלן דיווחו:

מכוניתנו עצרה לפני שער שמור היטב. „זאת היא מאידאנק," אמר רימיטרי קודריאבטסב. ראיתי לפני אזור־מגורים זמני, ענקי, לא בלתי־מושך. היו בו בערך 200 צריפים אפורים־ירוקים, שמורים היטב, כשביניהם רווחים לקליטת מירב האור, האוויר וקרני־השמש. היו שם כבישים מתפתלים וגינות־ירק ופרחים.

היה עלי למצמץ פעמיים בעיניי כדי לקלוט את האמיתות הקשות: 14 עמדות מכונות־הירייה, אשר קניהן מזדקרים לתוך השמיים הכחולים כל־כך; גדר־התיל הכפולה, הטעונה חשמל והמתנשאת לגובה ארבעה מטרים; מאורות־הכלבים. אשר עד לפני זמן קצר היו בהן מאות כלבים שריריים טורפי־אדם.

נסענו מרחק קצר הלאה, לגינת־כרוב. הכרובים הגרולים, רחבי־העלים, היו מכוסים באבק־פיח אפור ובקירבתם היו ערימות נשאות של חומר חום־אפור. „זה," אמר קודריאבטסב, „זה הוא דשן. שיכבה של עצמות־אדם, שיכבה של אפר־אדם, שיכבה של זכל־בהמות. זה ייצור מזון גרמני: הרוג אנשים, רשן כרובים."

בסוסים. וכשהכל נגמר הם ניסו, בדו
שהזכירה את מילחמת־העולם השניי
להשמיד את הערות על־ידי דחיפ
הגופות בדחפורים לתוך קיברי־אח
מאולתרים. כתב טיים רוברט סו
ביקר במחנה צברה מאוחר ביום השי
שעבר ומנה 50 גוויות במקום אח
עובר של הצלב האדום בבית־חולי
שכן העריך כי 450 גופות הוצאו מש
המחנות.

מה קרה? למעשה הסכימו הכל
הרוצחים היו אנשי מיליציה לבנוני
נוצריים ימניים. אמר קצין של הכוחו
הלבנונים: „חיכינו במשך שנ
להיכנס לשם."

יותר שאלות עורר התפקי
שהישראלים מילאו בעניין. לבטח ל
היו אלה חיילים ישראליים שירו, א
הישראלים שלטו בשטח, היו לה
מחסומים ליד המחנות, והם ה
בטווח־שמיעה של היריות. כיצד ומדו
הם הרשו לאנשי המיליציות להיכנ
למחנות?

חייל ספרדי ברגע מותו, 1936 (צילום של בוב קאפה)
נחלים של פצצות

קינוח של דולארים

★ הרצל: צא מן הטריפו

איזה דודה!

אל **אולם** החתונות והברי־מיצוות באו הרבה קרובי־מישפחה, ידידים, עיתונאים ושחקנים. כל המוזמנים ישבו מסביב לשולחנות עגולים והאולם הקטן שנמצא בדרום תל־אביב, קרוב לים, היה דחוס ומחניק. בשלב מסויים התחילו האורחים לריב על הירוקים הפופולריים ביותר.

כמות הדולארים שהציפה את מרי, יכלו לפטור אותה מן הצורך לרוץ לבנק לרכוש את השטרות המבוקשים.

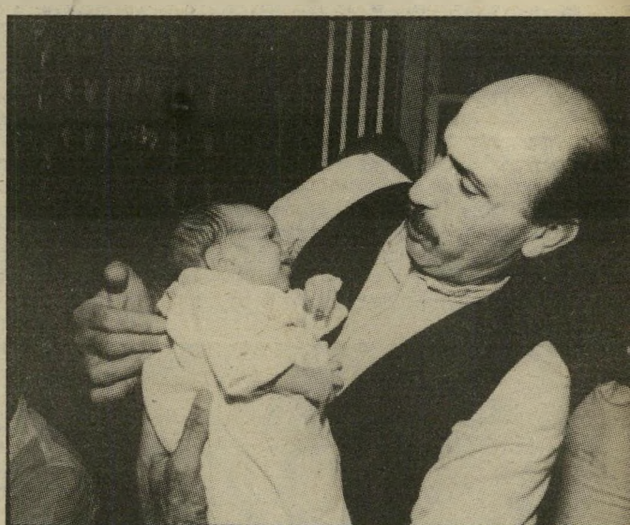
בסיום הערב הצטרפה הדודה מארגנטינה לרקדנית־הבטן; ארגנטינה כללה לא ביישה את המיזרח־התיכון בניעניועי העכוז, וגם לא בצבירת הדולארים.

שהדודה אינה אלא ישראל גוריון, שמכסכב בסרט ברמות אשה.

לצורך הצילומים חיפש ג'ורג' עובדיה, בימאי הסרט, שחקן שיתחפש, והוא יהיה גולת הסרט. הבחירה נפלה על ישראל גוריון, שהוא מצחיקן אמיתי.

בובה הבימאי ג'ורג' עובדיה מציג את בתו אליה לפני האורחים. את בנו הקטן הוא לא יכול היה הציג בתחילת־הערב, מכיוון שהוא ישן. הבת נשארה כל הערב ערה וחייכה בכל פעם אל המצלמות.

הבן של ג'ורג' השחקן יוסף שילוח היה הראשון שהבחין כי בנו של ג'ורג', יעקב, התעורר. הוא לקח אותו והצטלם איתו. שילוח משחק בסירטו של עובדיה בתפקיד הראשי.

כיסאות. מייד הוסיפו שולחנות והסדר שב לכנו, אך לא לזמן רב.

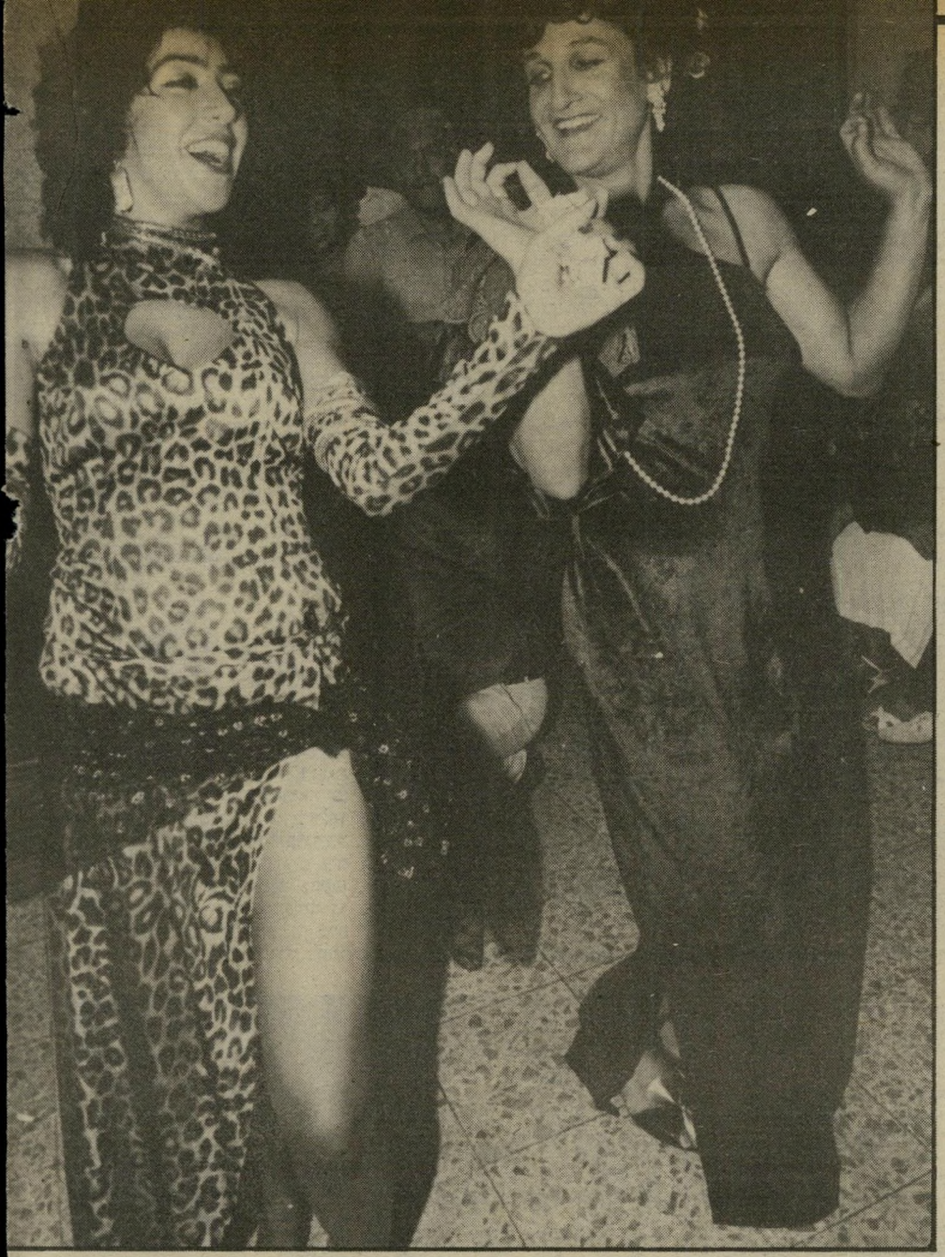
המוזמנים כאו לברך את הבימאי ג'ורג' עובדיה לרגל הולדת בנו יעקב, ולסיום צילומי הסרט הדודה מארגנטינה.

ברקע נשמעה מוסיקה ערבית, ושירים של אום־כלתום ליוו את האירוע. בעוד המוסיקה מתנגנת ברקע החלו מגישים את הכיבוד. המנה ראשונה שהוגשה לשולחן היתה פול, המנה שניה בורקאס, המנה עיקרית, שניצל, קבאב, כבד, עוף, בשר־בקר, וכתוספות: אורז ותפוחי־אדמה. ולקי־נוח... הדודה מארגנטינה ורקדנית־בטן.

רוב המוזמנים לא ידעו שהפתעת הערב תהיה הדודה, ויתרה מזאת — ישראל הגיע למסיבה באיחור. הוא בא אחרי שסיים את הופעתו בהבימה בהצגת יושע העגל. למסיבה הגיע בשעה 11 וחצי, יחד עם רות רוידסון, המלבישה של הסרט. בתחילה נכנסו למישרד האולם. ורק אחרי חצות, נכנס לאולם עצמו כשהוא לבוש בביגדי אישה.

בזמן שישראל התלבש והתאפר הלהיבה את המוזמנים רקדנית־בטן אמיתית, מרי סימון.

מרי רקדה לצלילי להקת רמת־גן ואם מישהו חשב שעם ישראל מיסכן ושהפרוטה אינה מצויה בכיסו, יכול באותו ערב לראות, שהאינפלציה אינה משפיעה על הנוכחים. מרי, רקדנית־הבטן, הוצפה בהרבה שטרות של כסף, לא רק בשקלים, אלא, גם בשטרות

גבר ואשה המחוללת מימין אינה אלא השחקן ישראל גוריון, המחו־פש לאשה. בסרט הוא מגלם תפקיד של אשה, היא הדודה מארגנטינה. בשיאה של המסיבה המפוצצת לבש ישראל גוריון את ביגדי ההופעה שלו מהסרט והצטרף אל רקדנית־הבטן הידועה מרי סימון.

בן־סירא השחקן יענקל'ה בן לכבוד הדך־הנולד הישראלי החדש הדודה מארגנטינה.

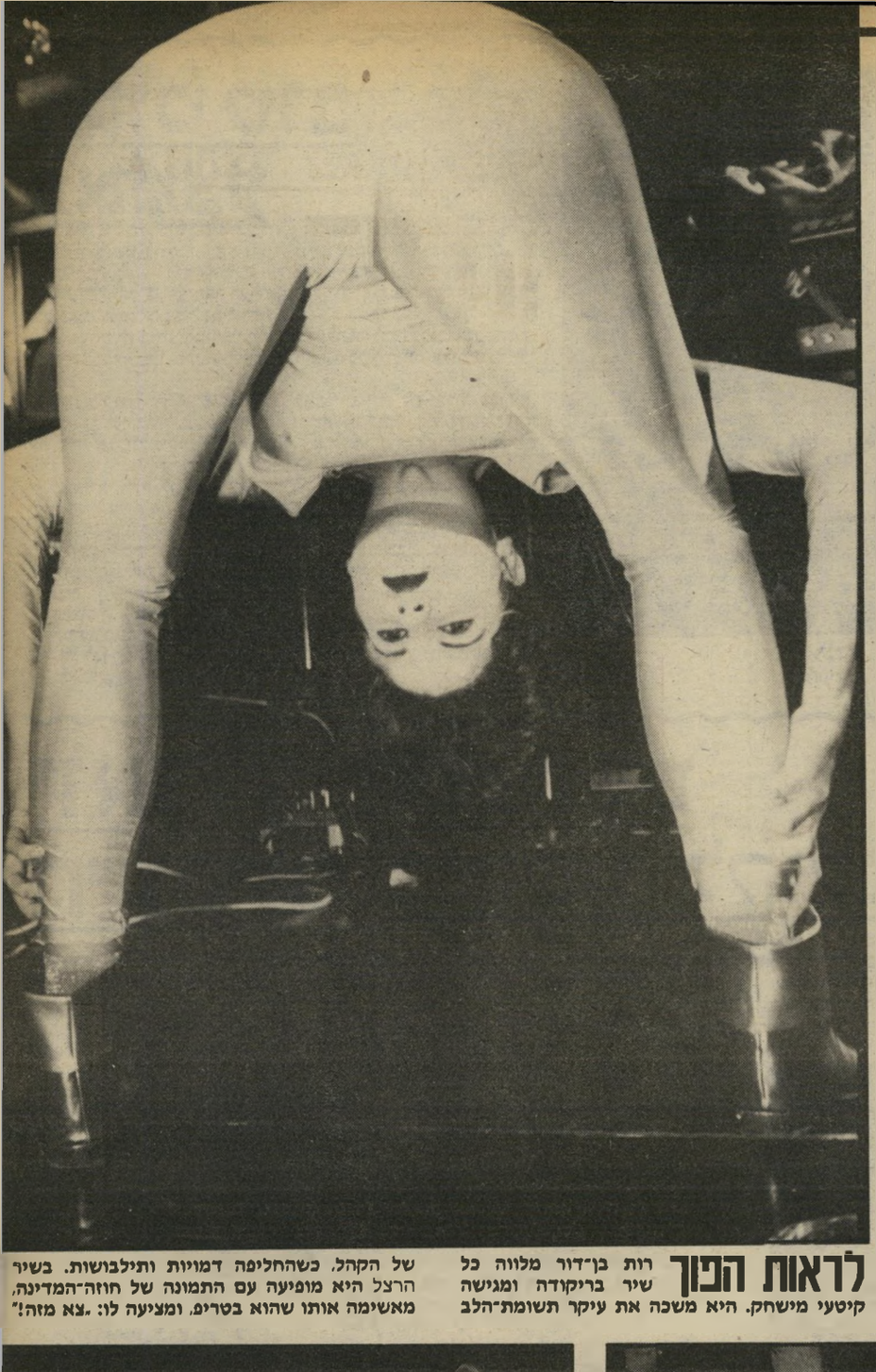
ילד טוב ירושלים

להקת „תיסלם" התפרקה, להקת טיפול נמרץ התפרקה ואת המקום שהתפנה בצמרת הרוק הישראלי מנסות לתפוס להקות חדשות. אחת מהן, להקת ים, מציגה את המוסיקה שלה, שהיא יותר קרובה לג'אז, ומשלבת בין השירים שלה מופעים של רקדנית פנטומימאית, ומסבירה את השילוב הזה כמוסיקה תיאטריקון.

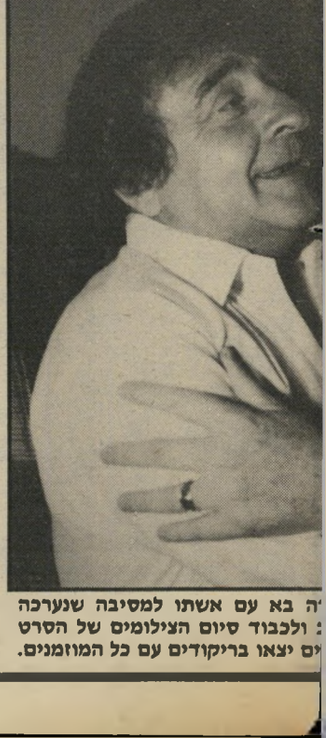
היוזם והעומד בראש הלהקה הוא צביקה נתן, יליד ירושלים, (22), סטודנט למישחק באוניברסיטת תל־אביב. הוא בוגר בית־הספר למוסיקה שליד אוניברסיטת ירושלים, והיום משחק בסירטו של יקי יושע, בתפקיד של נגן גיטרה. איתו בלהקה יוחאי שפירא, שגם הוא מגיע מאזור ירושלים, אבל מקיבוץ קריית־ענבים.

אצבע מאשימה רות בן־דור (20), חיילת ופנטומימאית, מציגה את הקטע ששמו פס לבן. מילות השיר המושמע אומרות: „לשתות קצת סאחלב, קח כדור, פס לבן."

לראות הפוך רות בן־דור מלווה כל שיר בריקודה ומגישה קיטעי מישחק. היא משכה את עיקר תשומת־הלב של הקהל, כשהחליפה דמויות ותילבושות. בשיר הרצל היא מופיעה עם התמונה של חוזה־המדינה, מאשימה אותו שהוא בטריפ, ומציעה לו: „צא מזה!"

ה בא עם אשתו למסיבה שנערכה ולכבוד סיום הצילומים של הסרט ים יצאו בריקודים עם כל המוזמנים.

צפרדעים שני חיילי־סדיר בחופשה, דובי כרמי ובישי בן־זאב, רוקדים לצלילי להקת ים. אומר דובי: „ראינו את צורת הריקוד הזאת מעל קסטה של וידיאו וזה מצא חן בעינינו."

רגליים למעלה זהו לא תרגיל־התעמלות או אימון צבאי, למרות שהמדגים הוא החייל בישי בן־זאב מבת־ים. זהו סיגנון חדש של ריקוד מודרני שראה בקסטה מיובאת.

התל־אביבי היחידי שבחבורה הוא המתופף אורן בלבן.

בין השירים שלהם ישנם מסרים פוליטיים. לחבר'ה האלה יש השקפה פוליטית נחרצת על התדמית של המדינה שבנו להם ההורים. שיר על הרצל אומר כך: „הרצל צא מהטריפ, הפסק לחלום, אין אגדה." וזה רק מעט ממה שהלך בהופעת הבכורה במועדון הרוק ליקוויד, בתל־אביב.

ציפי מנשה

מקום טוב באמצע

מה קורה שם, בוויצ'ו – אין להם תוכניות־פנסיה לגברות הכבודות, אין גיל־פרישה, לא עורכים אף־פעם חילופי־גברי באירגוני־הנשים?

רעייה יגלום, הנשיאה העולמית של וויצ'ו, תפסה כבר מזמן מקום טוב באמצע. ושאף אחד לא יידחף!

היא עסקנית בוויצ'ו עוד מימי איכה, בעלה והילדים בז'נבה שבשווייץ, והגברת נמצאת כאן. זאת אומרת, כאשר אינה בשליחויות עלומות ברחבי העולם.

בעת ביקורה של **אופירה נבון** במצריים, יחד עם גברות כבודות, נשלחה גם רעייה יגלום. כשהתייצבו הגברות לצילום רישמי, דחפה רעייה את **בלה אלמוג** מידיעות אחרונות – איך היא מעזה לעמוד על הדונם שלה, היא הרי רק עיתונאית!

כשחזרה בלה ארצה, יצאה וויצ'ו ממדורי־העיתון, עד שהגיע מיכתב־התנצלות חתום על־ידי רעייה. מאז וויצ'ו שוב בעיתון.

בשבוע שעבר ערך **גידעון אוברזון** תצוגת־אופנה. רעייה איחרה קצת. כל המקומות בשורה הראשונה נתפסו כבר על־ידי נשות־דיפלומטים, נשות־חברה וכמה עיתונאיות. לרעייה נותר מקום רק בשורה השנייה.

החצופות תפסה את המיגרש שלה!

תחילה תפסה כיסא ונגררה אותו למעבר בשורה הראשונה. אך זה לא היה זה. לכן קמה וביקשה להתחלף במקומות, עד שהגיע למקום הראוי לה — באמצע.

רעייה יגלום
לדחוף!

קולגים עליזים מאוד

שמח בידיעות אחרונות. לא מי־יודע־מה, קצת. הסנסציות הן בכותרות העיתון, לא במערכת. אך פה ושם פועלים היצרים — אתם יודעים איזה — גם במיסדרונות המערכת.

נתחיל **בעופר דן**, עורך מדור השקל. עיתונאי־הכלכלה הם מטבע הדברים סולידיים ומחושבים. גם עופר. אבל פה ושם יש גם מגמה מעורבת.

המגמה המעורבת של עופר התחילה כשפגש את **ריקי בהן**, שמחליפה מדי פעם את **מירה אברך**. ריקי היא גרושה עם שני ילדים, צעירה בהרבה מאשתו, רופאת־העיניים באיכילוב. עופר עזב את הבית, וביחד עם ריקי עבר להתגורר ברמת־השרון, בדירה שכורה.

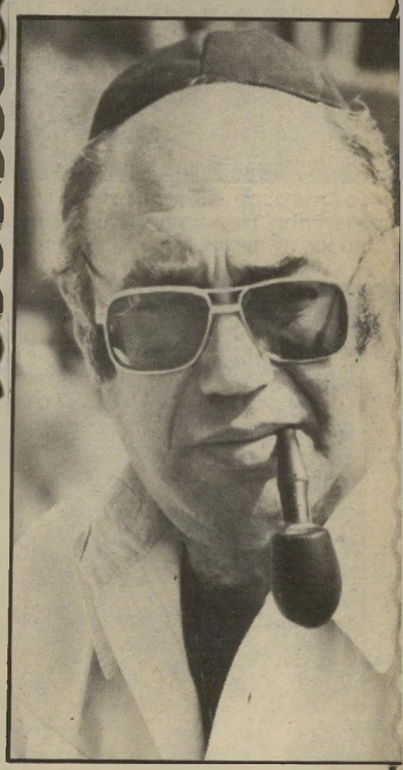
בנו טילפן וביקש מאבא שיחזור לאמא. אבא נכנע וחזר הביתה. כלכלן נשאר כלכלן. הבונוס העיקרי: אשתו הרופאה, ליידי אמיתית, יפה ומרשימה.

משה ורדי סוער קצת יותר. הוא בנו של **הרצל רזנבלום**, העורך הנצחי ומחבר מאמרי המערכת, שהלך בדרכי אביו ומשמש היום עורך־חדשות. במישרדו של אחד העורכים. **רב יודקיבסקי**, הוא פגש במזכירתו, **גבי דורות**. מפה לשם התחיל רומן. השניים פתחו בהליכי־גירושין עם בני־זוגם. משה עזב את הבית לפני שנה ומחכה לגט, ואילו גבי קיבלה כבר את הגט שלה.

לא הבטחתי לכם מי־יודע־מה, נכון?

יואל חי וקיים

על נסיון השוד כבר קראתם בעיתונים. **יואל נוימן** בא הביתה מהמיסעדות שלו. הבית הוא בשיכון בבלי. מישהו חיכה לו בתוך הדירה, חבוש בגרב־ניילון על הראש. התפתח מאבק. השודד חתך את צווארו של יואל וגם את העורק הראשי

יואל נוימן
שחיטה בלתי־כשרה

לראשו. פרץ של דם כיסה הכל. יואל המשיך להאבק, ולא ויתר על התיק עם הכסף שבידו.

השכנים נזעקו, אחד מהם חסם איכשהו את פרץ־הדם. הגיעה המישטרה והגיע אמבולנס — ויואל ניצל.

השכן יכול לרשום בפינקסו, שמגיע לו נשיקה ממני. שיבוא לגבות. מי שמציל את יואל מקבל אצלי נשיקה. תנסו ותיווכחו!

למה הנשיקות? יש לי פינה חמה בלב־האבן שלי ליואל.

חופה עם דוקטור לקולנוע

מכירים את **אברהם ארביב**? אם לא, ההפסד כולו שלכם. אחרי שהתחיל את דרכו כמלצר אצל **רפי שאולי**, הגיע ברבות הימים לבעלות חלקית ולניהול מיסעדה ברחוב דיזנגוף. אחר־כך נעלם לכמה שנים מהשטח. מספרים לי שהיום רואים אותו חד וברור, כלי מישקפיים, בפאב בסביבות רחוב ירמיהו בתל־אביב, שאותו הוא מנהל.

לאן נעלם ארביב? הוא היה קצת חולה, במחלה שלא כדאי לדבר עליה. אך הוא החלים כליל. תודה לאל.

פעם היתה צצה איתו גם **סמדר דרור**, אשתו. היום היא כבר פנויה הרבה זמן. פעם הם היו נשואים חזק, אחר כך חלש, ולבסוף רבו והתקוטטו מאוד והיום הם גרושים מאוד.

סמדר היפהפיה נסעה לשיקום בלוס־אנג'לס. שם מחלימים יותר מהר. בעיקר אם תופשים איזה תפקיד קטן בסרט, או כתחליף — איזה מפיק או שחקן.

כשהגיעה לשם, פגשה אחד מכאן. קוראים לו **אלדד פרי**. אלדד ואחיו הם בניו של קבלן בניין תל־אביבי. האח לומר רפואה ואלדד הוא כבר דוקטור — לסרטים. שניהם מצליחים במיקצועם ואלדד הצליח גם עם סמדר.

לאחרונה חזרו השניים ארצה. ולפני שתיערך החופה, עסוקה הכלה כמוכרת בבוטיק בלונדון מיני־סטור.

סמדר דרור
שיקום בלוס־אנג'לס

יואל התחיל את הקריירה ברמת־גן, במכבי ובכדור־סל. מהתחלה כזאת יוצאים תמיד פליי־בויס. גם יואל יצא כזה. רק שהוא יצא עם כמה קילוגרמים וסנטימטרים יותר מהמותר.

פעם היה נשוי קצת לחתיכה בשם **רותי**. מאז היא כבר מזמן נשואה לפרופסור ברמת־אביב. אבל כשהיא הולכת ברחוב אומרים: „הנה רותי נוימן", השם נשאר, אם יקראו לה רותי **סוקולובסקי**, אף אחד לא יידע למי הכוונה.

אחר כך איבר את ראשו, התאהב **בצפירה קינן**. צפירה לא פחות יפה מרותי. והיא גם מלבסית. היה ביניהם רומן של שנים על שנים, עם המון הפסקות באמצע. את בנה מנשואיה הראשונים הוא אוהב ככבנו. כשצפירה קמה ונסעה לארצות־הברית והתיישבה שם בקביעות, חטף יואל זעזוע־מוח. מאז הוא מנסה להשתדך באמצעות תוכניות רדיו מוזרות לפני ואחרי חצות. קצת השתגע!

פה ושם עלה יואל לכותרות. פעם כמפיק־קולנוע שלא כל־כך הצליח. קולנוע? למישפחה היה חלק בקולנוע ארמון דויד של פעם.

בעשור האחרון הפך מיסערן. בין השאר היה בעל מיסעדה בדיזנגוף.

יואל הוא אחד מהחבר'ה שצובעים לפעמים את העיר בצבעים עליזים יותר. עכשיו בא איזה אידיוט וניסה לשחוט אותו. חפשו אותו והביאו אותו אלי לביקור קצר, עשו טובה!

רחל מרחלת על כל העולם

איך לזכות בשטיפת־ריצפה

גלינג־גלינג. הטלפון מצלצל. מי על הקו? „קוראים לי **רוויטל נדב**, אני מנהלת מישרד־הכרויות לפנויים ופנויות. ביום ראשון אני עורכת ערב מיוחד לרווקים אולי תכתבי עליי?"

רוויטל נדב
ספונג'ה והצלפות

פילפלים הודיים — בייִדיש

זובין מהטה
דיסקרטיות

לזובין („זובי בייבי") **מהטה** יש, כמו להרבה בייביס, הרגלים קבועים. יכול להיות שמוצאו הודי. אך באופיו ובכושר ההישרדות הוא גאליציאנר.

זובי בייבי הוא כינוי־החיבה שלו בפי מכיריו ומוקיריו כבר הרבה־הרבה שנים — בערך מאותה התקופה שבה ייסד עם עוד כמה גליצאים — כמו **סינחם צוקרמן, דניאל בירנבוים ויצחק פרלמן** — את המאפיה הישראלית בעולם המוסיקה.

לימים הצטרפו עוד אחד או שניים למאפיה, אך כבודם של האבות המייסדים של המיסדר נשמר מכל.

בכל תיזמורת חשובה בעולם רוברים את שפת המקום — אנגלית, צרפתית, איטלקית, גרמנית. וכשפה שניה לכל אלה — יידיש. מיטב הנגנים בתיזמורות העולם הם גליצאים כמוהו. כדי שלא ירמו אותו מאחורי גבו, למד גם זובי יידיש. הוא לא מדבר באופן שוטף, לא בצרורות. אך הוא מבין מצוייין. ושמעתי שאומרים שהוא אוהב יידיש, בעיקר כשהוא שומע בדיחה עסיסית.

זובי הוא גם פריק של כושר גופני, עושה תרגילי יוגה וכושר כל יום. בכל מקום שאליו הוא מגיע, הוא דואג לעיסוי טוב, למרחץ הגון ועוד דברים טובים. בכיסו הוא נושא כמות סבירה של פילפלונים חריפים, שאותם הוא מגדל בגנו בקליפורניה, ובכל מקום שבו הוא אוכל — והוא אין־טעם שבאנינים — הוא מוציא קצת פילפל מהכיס ומתבל את האוכל לפי טעמו.

כשזובי מגיע ארצה, שומרים עבור סוויטה בקומה ה־17 של[illegible]

כשהמיווודות נפרקות, נשמעות דפיקות בדלת — הרא[illegible] מחזרותיו הרבות מגיעה.

לגליצאי יש הצלחה לא נורמלית עם נשים. אחת באה, הולכת, והאחרת תופסת מייד את מקומה. רק בשבוע שעבר הוא עזב את ישראל אחרי שלושה שבועות. שבהם פתח את הקונצרטים של העונה עם הפילהרמונית.

אבל הדיסקרטיות אצלו היא העיקרון החשוב ביותר. הוא לא ייראה ולא יופיע עם מחזרת בפומבי. כשהוא לוקח אותן לקונצרט, הוא לא מפגין לראווה את הקשר. היא תשב בין מאזיני הקונצרט, ואולי הוא יעיף בה מבט בשעת מחיאות־הכפיים. כשייצא לסעוד ידאג שתהיה איתם חברה נוספת, כאמצעי־הסוואה.

מועמדים בלי סיגנון

ישראל זה לא אמריקה, ואמריקה זה לא ישראל. אומנם, לאחרונה רצו להפוך אותנו באופן רישמי לסוחרים בדולארים, אבל מסתבר שבינתיים זה לא זה.

באמריקה, כל מועמד מטפל בשיניו לפני הבחירות, ועושה גם אי־אלה תיקונים פלסטיים, אם אפשר. אצלנו רק **שימעון פרס** שיפץ את עצמו לאחרונה. כי החיוך חשוב.

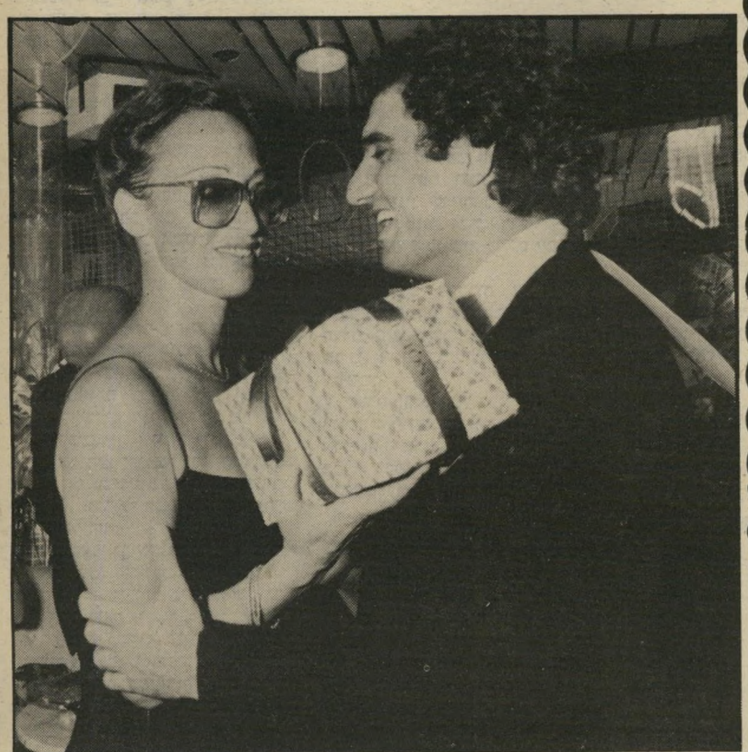
אשתו של המועמד חייבת להיראות זוהרת, והמישפחה אידאלית, כי אם הבית רקוב — אז בטח משהו לא בסדר אצלו.

בארץ אף אשת מועמד לראשות־עירייה לא היתה מוכנה לעשות שום מאמץ מיוחד עבור בעלה.

זיווה להט לא הולכת לחוגי־הבית שבהם מופיע בעלה. אשתו של **דוב בן־מאיר, לילי**, ילידת אורוגוויי, לא עשתה שום דיאטה לקראת הבחירות, ותרומתה הגדולה היתה ניסוח כרוז לקהילת תושבי דרום־אמריקה, המוכרת לה.

ואילו **ויולה**, אשתו של **מרדכי וירשובסקי** — לה זה בכלל לא היה מתאים. היא הרי קרובה של הכנר המהולל **אייזיק שטרן**. זה קרה אחרי שהביאה את בת־דודתה לקונצרט שלו בהיכל־התרבות, ובת־דודה, **דורה**, לחצה את ידו ועוררה את סקרנותו של אייזיק, כשהודיעה שאת היד שלחצה את ידו לא תרחץ שבוע. אחרי שבוע נישאו.

ואילו אשתו של **טדי קולק** מעולם לא השתתפה בשום מסע־בחירות. מה, היא צריכה לחטוף מכות, כמו אלה שקיבל בעלה? היא מחכה בבית.

שולמית קיסרי וידיד
מי לקח ממי ספרים?

מה פיתאום? ממתי אני כותבת על דברים כאלה?

„אפילו במוסף של הארץ כתבו עליי. **דודו אורן** ישב אצלי שלושה ימים במישרד, וערך כתבה על שלושה עמודים."

הסכמתי, איך אפשר לסרב לנימוקים כאלה?

„נולדתי בכפר סבא," היא סיפרה. „אבא טכנאי. אמא ואני עברנו אצל **הלנה (עפרה)** שבע שנים. היום השיטות של הלנה מיושנות. היא שידכה שידוכים, אני מכירה הכרויות.

„באים אלי כל מיני אנשים, גרושים, רווקים, נשואים, שנשותיהם גירשו אותם מהבית, סאדו־מזוכיסטים, כולם.

„איני מחטטת. לא איכפת לי מי הם ומה הם. רוצים להכיר מישהו או מישהי — ואני מכירה להם. באים מזוכיסטים, שרוצים שיכו אותם ויתעללו בהם. המין לא חשוב. אם את רוצה אני יכולה לשלוח לך אחד כזה. הוא יעשה לך ספונג'ה, ירחץ את הכלים, ינקה את הבית. אלא שמדי פעם את צריכה להצליף בו קצת.

„בחיי. אפילו אל־על, הבדק, ואגד. הזמינו אצלי מקומות לעובדיהם, שיוכלו לקחת חלק במיפגש ביום ראשון."

לא נעים

ביום הראשון נשמעו בבית־המישפט טענותיהם ההדדיות של **גיל ושולמית קיסרי**. זהו שלב נוסף במילחמה המתנהלת בין זוג העיתונאים מזה כמה שנים — למעשה, מאז חזרתם ארצה מפאריס, שם שימש גיל ככתב מעריב במשך כמה שנים.

גיל הוא בנו של עורכו ובעלו הראשון של העולם הזה, **אורי קיסרי** המנוח. האב סימל תמיד את הג'נטלמן המושלם מהאסכולה הישנה. ספוג תרבות אירופית, בעיקר צרפתית. על אורי קיסרי לא הייתם קוראים אצלי במדור. לא הוא.

השבוע דן בית־המישפט בצו־מניעה זמני, האוסר על שולמית להיכנס בכוח לדירתם המשותפת — אחרי שדירה חלופית נשכרה עבורה, נוסף על דמי־המזונות המשולמים על־ידי גיל.

גיל טוען, ששולמית פרצה לדירה בכוח, בעזרת מסגר, אחרי שהחליף את המנעולים. שולמית טוענת, שהיתה רשאית לעשות זאת. שולמית טוענת שגיל התאכזר אליה נפשית.

השופט **חיים אילת**, ששמע את הצדדים, טוען שאין קיים מושג כזה בחוק הישראלי — התאכזרות נפשית.

שולמית טוענת שגיל פרץ לדירתה, הוציא ספרים בצרפתית השייכים לה, או ששלח את אחד הבנים לעשות זאת. גיל מכחיש וטוען, ששולמית לקחה מדירתו בעת הכניסה בכוח לדירה ספרים שלו, וכי נעלמו מהדירה 123 דולר. שולמית טוענת, שלא היא לקחה, וכי לא היו דברים מעולם, ומעירה כי גם לאמו של גיל יש מפתחות לדירה...

בקיצור, מי שנקלע לסביבתם, נזקק לקובע־פלדה.

לוא יכולתי, הייתי מושיבה את השניים בחדר נעול, שיישרו את ההדורים. אין יציאה מהחדר עד להסכמה הדדית. אתם חושבים שזה נעים לכתוב על קולגים?

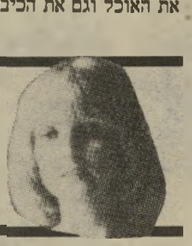
ואילו **אייבי נתן**, לו לא מחכה אשה בבית. אפילו את בתו ונכדתו הוא אינו רואה, ולצילומי־הפירסום שלו נעזר בילדתה של עתונאית־חברה.

הווידוי המזעזע של גרושה בת 55 — על בדידותה, חייה, נסיונותיה

„אני לא מוכנה לגברים!"

אני, **כמו הרבה** חברות שלי בנות גילי, בערך 45־55, מרגישה שב־איזה אופן אנחנו מנודות מהחברה. בגלל מצבנו כגרושות, אין לנו חיי־חברה ולא חיי־מין. יש לכך כמה סיבות. לא אגיד שיש חוסר גברים, אבל גבר בגיל שלנו רוצה אשה ב־20־30 שנה יותר צעירה. כשהציעו אותי למישהו בן 60, הוא אמר „זאת זקנה בשבילי." אני בת 55. זה מקובל שגבר בן 70 יוצא עם אשה בת 50.

ברור לי שיש יותר נשים מגברים. אני מרגישה זאת לפי כמות הנשים שיש בסביבה שלי, לעומת מיספר הגברים. לא ברקתי בסטאטיסטיקה, אחרים בדקו. אבל אני מבינה שהמצב הסטאטיסטי לא כל־כך נורא. הסיבה העיקרית שגברים יכולים להרשות לעצמם נשים צעירות, היא, אולי בגלל שחסרים גברים לקבוצת הנשים הצעירות יותר, בגלל המילחמות.

„מה יש לי להפסיד? אני לא משחקת בתולה!"

קשר רופף כזה — לחכות לבואו פעם בשבוע — מאשר להיות לבד. הנשים האלה, מציעות לגבר גם את המיטה, גם את האוכל וגם את הכיבוד.

כשהוא גומר את המיספר הוא הולך. כשאשה מפתחת קצת יותר רגשות כלפי הגבר, הוא בורח מהר מאוד. לי היה קשר עם אדם נשוי שהיה אלוף בצבא. זה היה לפני הרבה שנים. מייד אחרי שהתגרשתי, בשנת 1974. אז הביתה. היו לי כמה אכזבות מגברים. הגבר הראשון שהכרתי מייד אחרי גירושי היה אדם מאוד משכיל, עולה חדש מהונגריה, שכתב הרבה ספרים. מי שהכיר לי אותו אמר לי שמישפתתו שם נחשבה למכובדת מאוד.

כשהוא בא אלי, הבית היה מלא בספרים. הוא התפלא באוזני, איך משהו משותף יכול היה להיות בינינו. הוא, הרי סופר ואדם אינטלקטואלי ואני רק בעלת־מיסעדה. הוא אמר שהוא בטוח שלי עולם לא יהיה בעל־מיסעדה כשם שהוא בטוח שאני לעולם לא אכתוב ספר.

■ ■ ■

אבל **העובדה** היא, שאני עכשיו עובדת על התואר השני במדעי־הרוח, וכבר כתבתי ספר בנושא פוליטי ואני מתכוננת לכתוב עוד אחד. בינתיים גם קראתי את הספרים שלו ואין בהם שום דבר להתפאר בו.

זה היה קשר אחד. היום אני לא מכוערת ואז, לפני כעשר שנים, הייתי עוד יותר יפה. שכנה אמרה לי יום אחד, שיש לה מישהו נורא נחמד להכיר לי, ושהוא בגילי. הוא לא כל־כך יפה, אבל היא חושבת שיהיה בסדר. מה יש לי להפסיד, אמרתי, אני הרי לא משחקת את הבתולה הביישנית.

הופיע גבר, שנהיה לי לא טוב ממנו מהרגע הראשון, נמוך, עם מישקפיים כפולים. הוא בא פעם, פעמיים. בפעם הרביעית נכנסנו למיטה. לא היה לי חשק במיוחד, אבל רציתי לשבור את הקרח, כדי להתקרב למישהו. הגאווה שלו היתה כל־כך גדולה. הוא סיפר לי שנשים רודפות אחריו. אבל אף פעם לא הוציא אותי מהבית, חוץ מפעם אחת, אחרי שהבאתי את זה לידי עימות.

הוא היה בן 60, אני הייתי בת 45, והוא נתן לי הרגשה שהוא עושה לי טובה שהוא בא אלי. הנשים, הוא סיפר לי, היו באות אליו הביתה ועוזרות לו ברחיצת כלים ובניקיון. מהר מאוד ניתקתי איתו את הקשר. לדעתי הוא היה אדם אגואיסט.

אלה הגברים שיש, לצערי.

גם עם האלוף, הסתיימה הפרשיה בצורה מכוערת, ולא כל־כך באשמתי. את האלוף הזה פגשתי במיפגש פוליטי. הייתי. כמוהו, פעילה שם. כשהחלטתי לסיים את הקשר איתו, יצאתי אחרי־כך לחו"ל וכשחזרתי זה שוה נגמר לחלטין, אבל

למעשה, הגבר המבוגר לא מקבל אשה צעירה, מפני שהוא כל־כך יפה, מקסים או נחמד. הוא מקבל אותה כי הוא מוציא אותה. הוא מזמין אותה ומחזר אחריה ומוציא עליה כספים וזה מקובל.

כשבילי זה לא היה אסון אילו אשה היתה יוצאת עם גבר צעיר ממנה ומשלמת כשבילו אם צריך, אבל זה — חס־וחלילה, זה לא מקובל בחברה שלנו.

■ ■ ■

התגרשתי **לפני** עשר שנים. ידעתי שאקלע למצב קשה. הייתי אז בת 45. נראיתי צעירה מגילי ודי בסדר. ידעתי שיהיה לי קשה להתחתן שוב ולכן בגירושי אלה, שהיו גירושי השניים, לא מיהרתי כל־כך להתגרש. הייתי נשואה בפעם השנייה 12 שנה. בפעם הראשונה הייתי נשואה 10 שנים. מתוכן חמש שנים חכיתי להתגרש.

במדינת ישראל יש חוק, לפיו קשה לאשה להתגרש אם הגבר לא מעוניין בכך. הגבר הוא שנותן את הגט. ומי השופטים? גם גברים. דבר ראשון מנסים להשלים, דבר שני יש מילחמה בין עורכי־הדין. אלה לא מתביישים לנפח את העניין. אבל כל זה נחלת־העבר, וזה עכשיו בשבילי לא חשוב. עכשיו חשובה לי הבדידות של הגרושות בגיל הזה.

מאז שאני גרושה טפחו כמה עוכדות על פני. אחת מהן היתה גילוי שוק־הגברים העלוב שיש לאשה בת גילי. היות שאת גרושה, חושב כל גבר שאת מכירה, שהוא עושה לך טובה שהוא בכלל נפגש איתך. במקום לדבר איתך או לפתח יחסי־ידידות, הם רוצים מייד להיכנס למיטה. הם לא נותנים לעצמם להיפתח.

אני קוראת לגברים כאלה אימפוטנטים — לא במיטה, אלא באופן ריגשי. הם מפחדים לפתח קשר.

הסוג השני, שאני והחברות שלי פוגשות, זה הגברים הנשואים. זה היה בעבר. עכשיו הרבה שנים לא היו לי יחסים עם גבר. בערך שמונה שנים.

פשוט מאוד ויתרתי, אחרי שראיתי את השוק העלוב שיש. רוב הגברים שנשים בגילי נפגשות איתם, שואפים לדבר אחד — יחסי־מין. אלה גברים נשואים, המנהלים חיי מישפחה מלאים ולכל אחד מהם יש, אם לא אחת, אז כמה בחורות שאיתן הוא מקיים יחסי־מין מהצד.

רוב הנשים בגילי הן נשים פחדניות. כל־כך אומללות ובודדות שמעדיפות עדיין חשבתי שהוא עושה לי טובה. אחר־כך לא היה לי טוב בקשר איתו ורציתי לנתק את הקשר. החברות שלי ייעצו לי לא לנתק את הקשר. „אשה לא צריכה להיות לבד, יותר טוב שיש משהו, מאשר כלום."

הוא היה בא, אני הייתי מכינה את המשקאות ואת האוכל. כמעט לא נקשרה בינינו שיחה, מפני שהוא היה אדם מאוד סגור. זה לא היה רק איתי, אחר־כך נודע לי שזה כך גם עם נשים אחרות.

גם נשים ־ מדברות על ביצועי הגברים ומנתחות אותם. נודע לי שבכל מקום נהג לדבר על אשתו שאינה מבינה אותו. אבל להתגרש? זה לא בא בחשבון.

האדם הזה אף פעם לא הביא לי, או לאחרות, מתנה. הם יודעים רק לקחת. אולי זה הישראלי שלנו, שלמד לקחת במובן הפוליטי — השנוור. הם, הגברים, עושים אותו הדבר עם הנשים.

■ ■ ■

דפסקתי **ללכת** למיפגשים שיש לאנשים בגילנו. בכל המקומות האלה — כמו לבני־ברית, הרוב הן נשים, כמובן. אפשר מייד להבחין בהבדל. הנשים הרבה יותר יפות, הרבה יותר מטופחות, הרבה יותר משכילות ונחמדות. הגברים שנראים שם, הם עם קרחת וכרס וסירחון כפה. ובאמת, מוטב לא ללכת ולא לראות אותם. מוטב לשבת בבית.

אני הגעתי למצב כזה שלקונצרט, לקולנוע, למיסעדה, לים או לבית־קפה, אני יכולה לצאת עם חברות. הן יותר מעניינות ויש איתן יותר על מה לדבר. איתן אפשר לדבר גם על נושאים רוחניים ופוליטיים.

כשאת באה לגבר הוא יודע הכל. הוא יכול להיות אפילו חסר השכלה לחלוטין, אבל הוא יודע הכל יותר טוב. הוא גם מייד מתחיל לשכנע את האשה שתסכים עם זה שהוא יודע הכל.

יש לי ידידה, אלמנה מזה 15 שנה, שהתלוננה לפני לא פעם בכעס רב איך גברים מנסים כל־כך מהר לשכנע אותה שהיא לא מבינה שום דבר, ומתייחסים אליה כמו אל ילדה קטנה. זאת אשה באותה תקופה ניהלתי את המיסעדה שלי. הוא היה גבוה ומייד ראיתי איתו. בהמשך השיחה הבנתי למה הוא היה כל־כך נחמד, הוא פשוט היה נשוי.

אני לא פמיניסטית ואני לא אנטי־גברים. אני בטוחה שיש גברים נחמדים, אבל אותם אני לא פוגשת. הם נשואים ועסוקים בעבודה שלהם וב־מישפחה שלהם. מה שאנחנו מכירות זה את הגברים שמחפשים. עם הגבר ה־הונגרי, שהתנהג יפה, נכנסתי למיטה. הוא לא היה מסוגל. האכזבה היתה גדולה, אחרי פעמיים, שלוש שזה לא הלך. אני הייתי נורא עדינה, אבל הוא התחיל להעליב אותי, ואמר שהשמלות שלי לא יפות, והתחיל למצוא בי חסרונות.

הוא אמר שרק איתי זה לא הולך לו ושזה עוד לא קרה לו.

מובן שהעסק נגמר. לקראת הסוף הוא צילצל והזמין את עצמו אלי.

אמרתי לו שאני לא מעוניינת והבהרתי לו את כל החסרונות. בעיקר את זה שהוא אימפוטנט באופן ריגשי, כי המיטה זה לא הדבר הכי חשוב.

הוא הרגיש נורא והתחיל לחזר אחרי וניסה לאנוס אותי. כשניסיק אותי, השפתיים שלי היו סגורות וניקיתי את הפה ביד, אחר־כך. הוא אמר לי שאני עוד אתחרט על התנהגותי, בעיקר כשארצה מין. אמרתי לו אין דבר, אני אעשה ביד. זה היה מישפט שפגע בו קשות. ולזה התכוונתי בדיוק, כי הרגשתי שהוא מתנהג אלי כאל חפץ ולא כאל אדם. הוא קם והלך, ויותר לא שמעתי ממנו.

■ ■ ■

אחריו **היתה** לי פרשייה עם עוד איזה אלוף, שמצא חן בעיני כש־נהג לבוא לאכול במיסעדה שלי.

„אל תהיי יותר פיקחית אל תהיי יותר גבוהה!"

באותה תקופה היה סגן־מנהל חברה גדולה כלשהי. הוא היה גם המפקד של בעלי לשעבר. לא היה בינינו כלום, אבל אחרי כמה שנים הוא צילצל אלי יום אחד, לפתע פתאום.

ידעתי מחברות שהיו לו בעיות בבית. חשבתי שהוא יבוא ויוציא אותי מהבית. הוא הופיע עם בקבוק ויסקי. לי נהיה לא טוב כשראיתי את הבקבוק. גבר לא נותן בחינם, אפילו לא בקבוק ויסקי. הבנתי שהוא מתכוון להשתכר ולהיכנס איתי למיטה. בינתיים הבחנתי שהוא הזדקן ונראה ממש רע. לא רציתי להשתתף בשחייה. הוא שתה והלך מאוכזב. לפחות הוא לא ניסה לקחת משהו בכוח.

מאז, זה היה לפני כשמונה שנים, אין לי קשר עם אף אחד. אני לא מעוניינת. אני מאמינה שאם זה צריך לבוא, זה יבוא. אני לא ארוץ יותר.

היו לי עוד כמה נסיונות. הלכתי הרבה לבארים עם חברות. אמרו לי שבבארים מסתובבים גברים מהעולם התחתון, אז הפסקתי גם את זה. יצאתי לכמה מקומות לרקוד. הכל היה עלוב, ממש עלוב. שמתי אפילו מודעה בעיתון ואני לא רוצה לדבר על כמה שזה מגעיל. עלי תמיד היו מתלבשים איך שהייתי מגיעה לאיזה מקום.

כשבאתי פעם לבניי־ברית התיישבו על השולחן סביבי איזה חמישה גברים. הייתי הכי יפה. אבל הם לא היו שווים שום דבר. עלובים. יותר טוב לשבת בבית. התחילו לצלצל אלי ולבלבל לי את הראש. אני לא רציתי לבזבז עליהם את זמני.

חברות סחבו אותי להמון מיפגשי לילי־שישי. אני יודעת שיש הרבה מיפגשים כאלה בארץ, בשנים האחרונות. ושוב, בכל המיפגשים האלה היו הנשים יותר נחמדות. אם היה גבר אחד ראוי לציון, כל הנשים היו מתלבשות עליו ומסתובבות סביבו.

יום אחד הודיעה לי מכרה מבוגרת, שיש לה מישהו נחמד מאוד בשבילי. הגבר הזה שכח אצלי משהו במיקרה, וכשהוא בא לקחת, עמדתי ליד הדלת ולא זזתי משם. לא רציתי בעיות. לא רוצה שבשביל כוס קפה , שאגיש לו

והוא כבר יתחיל לשים עלי ידיים. היה עוד גבר שהלכתי איתו בפעם הראשונה לקולנוע, והוא כבר הרגיש צורך ללכת איתי שלובי־זרוע, וכבר הציע לי נישואים.

אולי אני מפונקת, אבל אני יודעת שאני עדיין מאמינה באהבה, עד כמה שזה נשמע נאיבי. בכל זאת אני לא מפחדת להיות לבד. לפעמים זה מעיק. אני יוצאת הרבה עם חברות שלי. אני עסוקה בלימודים. לא הלכתי ללמוד כדי לברוח מהבדידות.

הלכתי ללמוד כי זה עניין אותי כל השנים. זה היה חלום חיי — לדעת. הרגשתי מתוסכלת שלא היתה לי השכלה. לא למדתי כשהייתי צעירה. לא נתנו לי ללמוד. סיימתי רק עממי וזה באיזה שהוא מקום הפריע לי כל החיים.

זה יותר טוב לגבר, שאהיה ללא השכלה. אז אני, אוטומאטית, יוצאת הטיפשה ואז אני תלויה בו, מנדנדת את הראש ומחייכת לו. עכשיו יותר קשה כי איתי מתנהלים ויכוחים. יש לי דיעות משלי והן מאוד מגובשות.

אני מאוד ליבראלית, אבל נוטה לשמאל חזק. הפגנתי בכל ההפגנות נגד המילחמה בלבנון. אני עכשיו טוענת שלא צריך לצאת משם, לא בגלל שאני בעד כיבוש, אבל תראו מה שקרה בלבנון. צריכים להיות ריאליסטים. אנחנו השארנו שם אדמה חרוכה.

■ ■ ■

אני **לא** מתביישת להשמיע ככל הזדמנות את הדיעות הפוליטיות שלי. אני בטוחה, למשל, שלא יהיה שלום ושקט לעולם עד שלא ניישב את הבעייה הפלסטינית. זה אסון מה שעשינו. השלום נעשה בין מנהיגים ולא בין אנשים. המנהיג שלנו קיבל פרס־נובל, אבל תראו לאן כל זה הוביל.

אני אנטי־ליכוד אבל גם אנטי־מערך. אני בעד יוזמה חופשית, אבל נגד המצב במדינה. השחיתות אוכלת כל חלקה טובה. אני לא מאמינה בשום פוליטיקאי שלנו. לא עניין העם והחברה עומד לנגד עיניהם, רק עניין הכיסא שלהם. כי שם הם יכולים עוד להרוויח ולנצל. היתה לי איזו אמונה

עם גברים נשואים ורווקים ועם וחברות

בשרה דורון. אבל היא מכרה את כל הרעיונות הליבראליים שלה תמורת כסא. כי אחרי כסא בא מייד גם נהג ואחר־כך מזכירה.

■ ■ ■

א חרי הגירושים שלי המשכתי לטפל בעסק כשנה, עד שהרגשתי שזה נעשה קטן עלי. הרגשתי שה־מיסעדה משעממת אותי, כי מיציתי אותה לחלוטין. מה שעניין אותי בעסק, זה שהקמתי אותו ויכולתי להצליח לעשות משהו. אז לא הייתה לי אפילו בגרות. לקח לי שנתיים לעשות בגרות חיצונית. אחר־כך נרשמתי לאוניבר־סיטה העברית.

חבורת הנשים, שאיתן אני בקשר, הייתי עוזבת את המדינה. הרבה נשים שהכרתי בזמן האחרון, מספרות לי שהגברים האירופאיים הרבה יותר סימ־פאתיים בגיל הזה. יש להם הפיניש האירופאי, מדברים יותר יפה לנשים, ואין להם השוביניסטיות, העליונות היהודית הזאת, שהגבר הוא „ברוך שעשני גבר". אם מטפטפים את זה לנער מילדות, מובן שזה עושה לו משהו.

כולנו תוצר של סוציאליזציה. אנחנו כולנו שומעים ורואים שהאבא הוא הגיבור, והאבא הולך לצבא והאבא הוא הנהג והוא מתקן את החשמל. ולאמא יש כאב־ראש והיא שמבשלת. ככה הילדים גדלים.

חברה אחת שלי הודתה שהיא חינכה את הבת שלה לוותר לאחיה, „כי את הגבר צריך לפנק."

אני מבינה שהרבה גברים בארץ נהרגים בצבא. וכמה פצועים? מספיק. אני בטוחה שבקבוצת הגיל שבה נהר־גים, חסרים גברים. מה עושות הבחו־רות? מחפשות גבר יותר מבוגר. במובן הביולוגי, זה לא כל־כך טבעי, כי גבר מבוגר הוא גמור. גבר בשיא אונו הוא כשהוא צעיר, אז הוא טוב במיטה. ה־גברים המבוגרים אינם טובים במיטה. יש לי די ניסיון.

לדעתי, אשה בגיל הזה היא בשיא הפריחה שלה. היא יכולה להתחיל פעם אחת ולא לגמור. אין זונים גברים, יש זונות נשים. זאת אומרת, שאישה אחת יכולה לספק הרבה גברים, בזמן שגבר אחד יכול לספק מקסימום שתי נשים.

אתמול הייתי בבריכה עם חברה שלי, שהיא מהנדסת במיקצועה. גרו־שה צעירה, בסביבות גיל ה־40. יש לה ג'וב מצויין. היא כבר 12 שנה בארץ, ולא הצליחה למצוא גבר אחד רציני. היא נוסעת הרבה לחו"ל בגלל עבודתה, אבל לא מעוניינת לעזוב את הארץ. היא אוהבת את המדינה.

הנה דוגמה של אשה במצבי, והיא הרבה יותר צעירה. לא הייתי נוסעת לחו"ל, כדי לייבא גבר לעצמי. אבל אם אכיר מישהו, אפילו שלא יהיה יהודי, ולא יהיה תושב־הארץ, לא אסרב. הקריטריון היחידי שמשחק תפקיד אצלי זו האהבה. אני לא חושבת שזה רק אצלי. רוב הנשים רוצות משהו ללב ולא ריקנות.

את הבעל הראשון שלי לא אהבתי. הורי בישלו לי נישואין עם אדם אמיד ומבוגר ממני. אז הייתי בקושי בת 17. את הבעל השני שלי אהבתי. לא הייתי צריכה להתחתן איתו, כי הוא היה גבר אלים, שהרים עלי ידיים.

אילו לא הייתי שבורה כל־כך אחרי הנישואים הראשונים, לא הייתי מתח־תנת שוב. היה לו אופי דיכאוני, והוא היה נכנס למרה שחורה. הוא היה תמיד מיילל על זה שהוא לא הצליח וכל העולם היה אשם. אז לא תפסתי שה־אשמה היתה רק בו.

היום, אנחנו הגרושות, מחפשות משהו יותר מאשר סתם להתחתן. כולנו נשים מסודרות עם דירות ומכונית ועבודה. יכולות להרשות לעצמנו לנסוע פעם בשנה לחו"ל. אז סתם לקחת גבר, כדי לנקות אחריו ולבשל לו ולתת לו דין־וחשבון, אנחנו לא רוצות.

אני, למשל, לא מחפשת שהוא יהיה הגבר המסודר כמו שיהיה הגבר הנעים. לי גם לא איכפת שזה יהיה גבר צעיר שאוהב אותו ואני מוכנה גם לפרנס אותו. אני יכולה להרשות לי את זה. לא שיהיה בטלן, ושלא יעבוד. אבל לסייע לו מבחינה כלכלית. זה לא כל־כך הגיוני מה שאני אומרת. כי הגבר שאני רוצה צריך להיות אדם שיש לו

„אני מאמינה שאם זה צריך לבוא, זה יבוא!"

הן יותר צעירות. יש לי חברה־אלמנה שבעלה מת מהתקף־לב ולא השאיר לה פנסיה. אשה יפה, בת פחות מ־50. היא היתה בת פחות מ־40 כשהתאלמנה. כל הזמן לא מצאה גבר אחד רציני. נדבקו אליה רק גברים נשואים שרוצים הרפתקה צדדית. זה נכון שהיא אשה קשה, יש לה דרישות. אבל יש לה גם מה לתת. היא עצמאית. עבדה בשתי מישרות, כדי לפרנס את שני ילדיה הקטנים. זה לא קל. היא הכירה גברים באמצעות מכרים. החיים החברתיים שלה שונים מאשר שלי. היא מתחברת עם מישפחות נשואות.

מה שלא כל־כך יפה, שהיא הרבה בוכה ומקטרת וכנראה מרחמים עליה, אז היא מוזמנת הרבה לזוגות. אותי זה משעמם. אין לי שפה משותפת איתם. לי יש בעיות ואינטרסים אחרים. הילי־דים. הבעל, הבישול, הטיול באירופה והחרסינה, זה הממוצע שמעניין את הזוגות.

רוב הזוגות בגיל שלי הם די עשירים. מצפם לפחות די טוב. אם היא מופיעה ביניהם ומצהה הכספי לא טוב זה לא כל־כך נעים. יש לה גם אותן בעיות שיש לי. היא גם הודתה שלא היו לה יחסי־מין עם גבר קרוב לחמש שנים. כי כל מי שהכירו לה, או שהיה שתוי, או מדוכא מהחיים, או אגואיסט.

פעם היא הכירה מישהו שלא הפסיק לספר לה על נסיעותיו לחו"ל, עליהם הוא מוציא אלפי דולרים. הוא פוגש אשה, שנלחמת על פרנסתה, ולא חשב אפילו להביא לה מתנה.

גם במיטה הגברים מאוד אגואיס־טים. הם מחכים שהאשה תשרת אותם במיטה, ליטופים וחיבוקים בכל המקו־מות האינטימיים. אבל ההיפך — לא! לחברה הזאת היה ויכוח על הנושא הזה והוא פשוט אמר לה: „אבל אצל האישה זה מלוכלך למטה."

אז או שהגברים האלה הם דכילים או שהם לא יודעים מה זה מין, או שרגש העליונות שלהם קיבל הרבה חיזוקים. גם בגלל הדת היהודית וגם בגלל הצבא.

לדעתי, הצבא מסרס את הגברים. בכל המובנים. עושה אותם לגבר עליון. בטח. אם הוא צריך להיות כל הזמן עם הטנק בין הרגליים זה נכון. הרי כל אמצעי־הלחימה, זה הכל בצורת אברי־מין של הגבר. וכל זה בא כדי להרוג ולהרוס.

לא הייתי בצבא, כי התחתנתי מאוד צעירה. אבל שמעתי מצעירים שמלמ־דים אותם שכל דבר זה האוייב. נכון שצריך לדעת להישרד בחיים, אבל איך גבר כזה יוצא אחר־כך לחיים? איך היחס שלו לבחורות? זה הכל רק לדפוק, לזיין, לאנוס ולנצל.

■ ■ ■

ל מרות שאני מדברת ככה, אני לא מיואשת. אילו הייתי מיואשת, יכולה להתבטא בכנייה. שרע, ולא טוב לה, ושחסר לה, ולחברות שלה יש.

האמת היא שעם חברות כאלה אין לי הרבה במשותף. אני רק שומרת איתן על קשר רופף. יש לי היום יותר קשר עם חברות שלקחו את עצמן בידיים. לדוגמה, החברה המהנדסת ההונגריה, שאלתי אותה פעם איך זה שתמיד יש לך שימחת־חיים. או היא אמרה לי שהיא מתכננת את זה: „אני ממלאה את החיים עם פרוייקטים. אני הולכת להרבה חוגים. יש לי חוג ליוגה וחוג לברידג' וחוג לקבלה. הזמן אצלי מלא."

שמעתי מהרבה נשים שדווקא בגלל הבדידות הזאת, הן עשו דברים שלא היו מעזות לעשות במיסגרת של נישואין. הן התפתחו באופן אינטלקטו־אלי ורוחני. יש להן זמן לעשות את זה.

■ ■ ■

ה הבדל ביניני ובין נשים אחרות במצבנו, שאנחנו לא מוותרות על פגישה שקבענו בינינו. כל השאר נידחה, אפילו פגישה עם גבר. יש לי עוד חברה, גם היא גרושה יותר מ־20 שנה. היא לא טיפוס שיושב בבית. אז יש לה הרבה גברים. גבר אחד קבוע שכביכול מתגרש (אבל את זה אני שומעת ממנה כבר עשר שנים). היות שהוא לא מספיק, אז כל פעם היא ניפגשת עם מישהו אחר. אבל שמעתי ממנה שכל מה שיש לה זה פחות מ־50 אחוז גבר. אין לה שום קשר ריגשי עם אף אחד.

זה נכון שמוציאים אותה, והולכים למיטה. אבל כל הארבעה גברים שיש לה זה פחות מגבר אחד וזה מאוד עלוב. זה היה ברגע של פתיחות, שהיא אמרה את זה שלא טוב לה.

אז יש לי שני סוגים של חברות. כאלה שהשלימו, לא שוויתרו על מציאת בן־זוג, אבל החברות בינינו חשובה לא פחות. ויש סוג שני של חברות, שעד השנייה האחרונה לא הזמינו את עצמם אליה הביתה. כל אחד ניסה להתעסק איתה.

אין לי בעיות סקס. עכשיו מאוד ניירגעתי. פעם רציתי מאוד. היו לילות שנורא בכיתי. לפעמים זה חוזר לי. עכשיו, בעיקר כשאני רואה סרט של אהבה, לא מין. זה מה שחסר לי. הקשר הריגשי־נפשי עם מישהו שאוכל לאהוב ולהתפנק ולפנק אותו. אז יש לי רגעים קשים, אבל זה עובר לי מהר. אני כבר מזמן לא בוכה. אין לי דמעות. כנראה שבכיתי מספיק בחיים שלי.

זה הרבה הודות לרוחניות שאי־מצתי. אני מאמינה בגורל, וזו אחת הסיבות שאני כבר לא רצה ומחפשת. שיהיה מה שיהיה. אז יש לי שקט נפשי. אני רואה את הבעיות יותר אצל החברות שלי שאין להן את העניין של שקט נפשי, שכל השיחה של הערב רעיונות כמוני ושיהיה גם מצליח. באיזשהו מקום זה מילכור.

■ ■ ■

ג ברים שמתגרשים בגיל שלי, הם משני סוגים. הגברים שמתאהבים בבחורה צעירה ועוזבים את נשותיהם מזה 30 שנה. סוג שני, כמוני, שלא יכול לסבול יותר. אם אשה בגילי מתגרשת, זה סימן שהגיעו מים עד נפש. הגבר שמתגרש בגלל צעירה גם יתחתן איתה. הגבר שמסתובב בשוק הוא קאקר ואז הוא גם מגיע אלי. אני לא רוצה אותו וגם האחרות לא.

אני שומעת מהחברות שלי שהן מנסות לתפוס אלמן טרי. אם יודעים להתלבש עליו בזמן אז אלמן טרי זה חומר טוב לחברות שלי. הייתי בקורס לתיקשורת פעם, והמרציכה שם שהעבירה את הקורס, סיפרה את זה באופן גלוי, שהיא שמעה על מנכ"ל שהתאלמן, והיא עשתה הכל על־מנת לתפוס אותו, והצליחה.

יש לי חברה טובה שהרבה שנים היתה גרושה, היא היתה יוצאת עם גברים, אבל לא היתה בררנית. היה לה פחד להישאר לבד. לא חשוב עם מי יצאה, רק לא להישאר לבד. כשהיו עוברים כמה שבועות והיא היתה לבד, היא היתה נכנסת לדיכאון. עכשיו, לא מזמן, היא הכירה גבר אלמן ואחרי שנה הם התחתנו.

נדמה לי שהיתה גרושה איזה 20 שנה, ואף פעם לא היה לה מישהו רציני. היו לה הרבה הרפתקאות עם הרבה נשואים ולא נשואים. אבל, כל הגברים שלה ביחד, לא הייתי יוצאת אפילו עם אחד מהם. פעם היא עשתה מסיבה והזמינה המון גברים. כשראיתי איזה סחורה כמעט חשבתי לא להת־גרש.

■ ■ ■

ח ברה אחת סיפרה לי מיקרים מזעזעים על הגברים שהיו בחייה. רובם היו נשואים. ביניהם היה לה איזה חבר־כנסת נשוי. הוא היה בא אליה, שותה ויסקי, אוכל וישן, כשהיה לו זמן. לגברים האלה מותר לעשות הכל, ואוי ואבוי אם יתפסו את נשותיהם בצורה דומה.

אני לא מבינה את הנשים האלה, שהבעלים שלהן בוגדים בהן על ימין ושמאל.

כשבני זוג נפרדים הגברים מתעל־מים מהאשה. רק אם קורה מיקרה קיצוני, שהגבר הוא במיוחד רע, זה הפוך. אף אחד לא עוזר במילות־עידוד. להיפך. החברה שלי היתה בחתונה, לא מזמן. כל החברים שלה ישבו איתה בשולחן. קמו כולם לרקוד. אף אחד לא הזמין אותה לרקוד. כל הגברים האלה

„אני כבר מזמן לא בוכה. בכיתי מספיק בחיי!"

א ני מודעת לזה שחוסר מין מביא למצב בריאותי לא טוב. אצלי זה כאב־ראש. חסר משהו בחיים.

החלום שלי זה לא היה מה שיש לי היום. החלום שלי היה להיות נשואה, עם מישפחה מאושרת, להיות מארחת גדולה, מתעסקת בפוליטיקה ועוזרת לבעלה. אבל זה לא יצא.

אם הייתי גבר לא היה שום יוצא־דופן בי. הייתי עכשיו אדם נשוי, מטפח את ילדיו. אני אוהבת ילדים, יש לי שניים משלי. והייתי מפרנסת אותם טוב. הייתי בעל חברה גדולה או אפילו שר בממשלה. אבל כאשה לא יכולתי להתבטא במיסגרת נישואי, בגלל ה־מיגבלות של האישה, שבעלה נותן לה להרגיש שרק הוא יודע הכל והיא אפס.

בכל זאת, לא הייתי רוצה להיות גבר חס־וחלילה. המוסכמות של החברה לא נותנת לאישה את היכולת להתפתח במלוא כושרה. הרי תמיד נתנו לי עצו מאוד ברורה. אל תהיי יותר פיקחית ממנו, ואל תהיי יותר משכילה ממנו

(המשך בעמוד 66)

לייצר מעילי־גשם — זה כל פעם להסתכל על השמיים. אם אין גשם — אז אין עונה! אבל —

בגד־ים הולך תמיד

„זה אני!" לאה גוטליב, האשה שהעלתה את בגד־הים הישראלי על המפה, ומגלגלת מחזור ענק.

ארצה, בשנת 1949, מהונגריה. הם ניצלו מידי הנאצים, כשהם מחופשים לנוצרים, גוררים את בנותיהם הצעירות ממקום למקום. לפני המילחמה היה לארמין גוטליב בית־חרושת למעילי־גשם. לאה גוטליב, שהיתה אז כלה צעירה, נלוותה אל בעלה לכל מקום: „אהבתי אותו מאוד והלכתי איתו לכל מקום, גם כשהלך לקנות בדים. כך התחלתי להרגיש את הבדים ואת הצבע. בבית־החרושת הסתכלתי על הגזרנים, וכך נכנסתי לענף הטקסטיל."

אחרי המילחמה עברו לצ'כיה, התכוונו להגר לאמריקה. אך הכסף נגמר, הוויזה האמריקאית בוששה והגוטליבים התחילו לייצר בגדי־ילדות בקונפקציה.

„שנתיים עבדנו וחסכנו כסף. אחרי השנתיים נותרנו בלי גרוש." הכסף הצ'כי איבד מהערך שלו, כמו מה שקורה עכשיו בארץ.

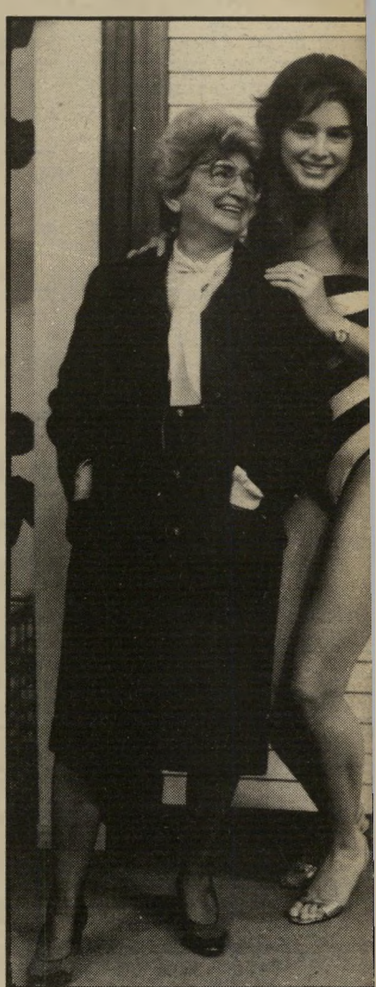
„אני ממישפחה מאוד מתבוללת, לא שמעתי אף פעם על פלסטין, אף פעם לא שמעתי על הציונים־סטים. בצ'כיה שמענו שיש ישראל, יש מולדת. חשבנו נבוא לישראל, למה לנסוע לאמריקה? היינו במישלוח האחרון שיכול היה סמל למעמד ויוקרה. בתים שאינך יכול להיכנס אליהם לפני שעברת את אישורו של השוער בפתח, בתים בעלי אולם־כניסה מרווח, בריכת־שחיה ומיסעדה. הם אינם דומים כלל לבתים שבהם התגוררה מישפחת גוטליב כאשר הגיעה לארץ.

גוטליב צוחקת, כשהיא נשאלת על ביתה הראשון בישראל: „כעת אני גרה במיגדל־דויד. אבל כשבאנו לארץ לא היה לנו כסף. בגנואה אמרו לנו שאקורדיון הולך טוב בארץ־ישראל. יש לו ביקוש בקיבוצים. מכרתי שני מעילי מינק וקניתי אקורדיון.

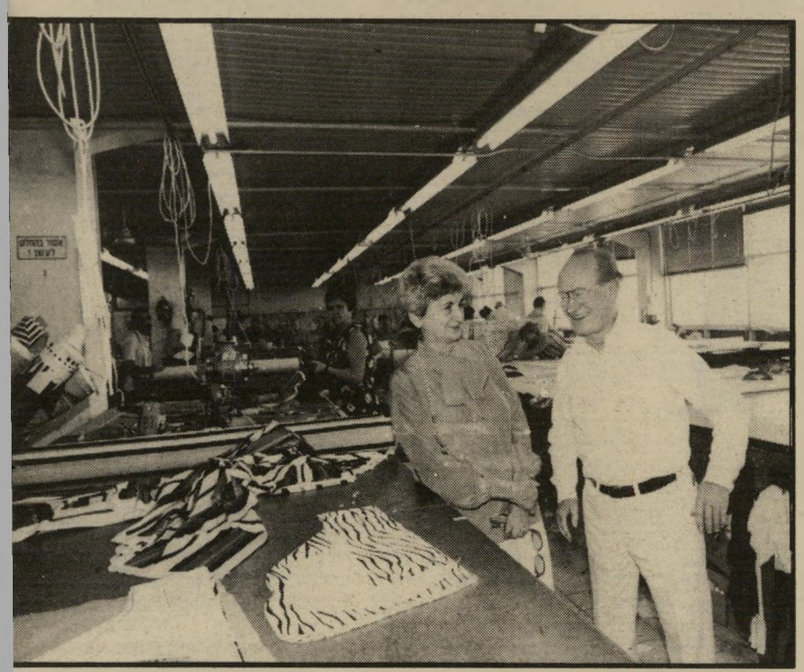
„מהאונייה נשלחנו למעברת בארי־יעקב. כל הדרך, מחיפה, היו חולות וקקטוסים. חשבנו — מה זה? כל הארץ ככה? זה מידבר! ובלילה, במעברה, שמענו את השאקאלים ולא ראינו אף בן־אדם.

„באנו עם 13 מיזוודות. הורידו אותנו עם המיזוודות, ליד המעברה, ואנחנו מחכים. מחכים, ואף אחד לא בא. היו שם אוהלים, ובעלי נכנס לראות מה זה. לא היה שם אף אחד, אז הוא סידר לנו פינה יפה, שיהיה איפה לישון. למחרת, עמדנו לצאת באופן חופשי מצ'כיה. לקחנו את אמא שלי ואת הילדות הקטנות ונסענו לנאפולי."

לאה גוטליב מספרת את סיפורה, כשהיא ישובה בכורסה המרווחת בדירתה שבמגדלי־דויד ברחוב אורי בתל־אביב. מיגדלי־דויד הם בתור לאוכל. קיבלנו מרגרינה ואני חשבתי שזה חמאה מסוג יותר משובח ממה שאני רגילה. המעברה היתה ליד פרדס, ובשבילנו תפוזים זה היה משהו חדש. אף פעם לא אכלנו קודם תפוזים."

ירכיים ברוק שילדס (ליד גוטליב), בעלת הירכיים הרחבות, קיבלה, בכל זאת, 10 אלפים דולר ליום.

הוא והיא הזוג שהצליח: ארמין גוטליב, יצרן מעילי־הגשם שעשה הסבה לביגדי־ים, ואשתו לאה, ליד קו־הייצור במיפעל גוטקס בתל־אביב. השם הוא צירוף־מילים של שם הבעלים (גוטליב) והעיסוק היסודי שלהם (טקסטיל).

מחיאות־הכפיים בקולג' האופנה פארסון, בשדרה השביעית של ניו־יורק, החרישו אוזניים. מאה כתבי העיתונות באולם קמו על רגליהם. צעקו בקול רם „בראבו"! „בראבו!" קניינים מרישתות־האופנה בלומי־נגדייל, סאקס פיפת־אבניו, נימן־מרקוס, צרחו במלוא גרונם. הדוגמניות על הבמה, בבגדי־ים לבנים, צחורים כברבורים, כרעו ברך והכל נשאו עיניהם אל אשה קטנה, אפורת־שיער, שעמדה מצטנעת בירכתי הבימה.

לאה גוטליב לא חלמה, כאשר היתה רכונה על מכונת־התפירה שלה בג'בלייה היפואית, שיבוא יום ועולם־האופנה הניו־יורקי יריע לה. שם, בג'בלייה, כאשר תפרה את מעיל־הגשם הראשון ובעלה נסע למכור אותו בתל־אביב, היא חשבה רק על שכר־הדירה שצריך לשלם ועל האוכל, שבו צריך להאכיל את שתי בנותיה, מרים ויהודית.

אבל עכשיו, בניו־יורק של 1983, לא חסכו מדורי־האופנה של העיתונות מילים, כדי לשבח את יצירותיה של גוטליב. כתב־האופנה של הניו־יורק טיימס אף שלח לה זר־פרחים עם הקדשה: „את הגדולה מכולן!" הסיבה המיידית להתפעלות: הצגת הקולקציה לשנת 1984, שבה הצליחה גוטליב, שוב, להדהים בסיגנון נועז, חדשני ומרענן.

כמו תמיד, היו לצידה בעלה ארמין נעים־ההליכות ובנותיה, מרים, המנהלת את מישרדי חברת הגוטליבים, גוטקס, בניו־יורק ויהודית, מעצבת אופנה.

אקורדיון תמורות מינק

דיים „גוטקס" הוא שם־דבר בעולם־האופנה. 700 עובדים בארץ, יצוא ל־62 ארצות מחזור של 12 מיליון דולר.

הכל התחיל כאשר לאה וארמין גוטליב עלו

„לא היכרנו אף אחד בארץ. היו לנו קרובים בירושלים, אבל לא רצינו ללכת אליהם עד שלא נסתדר. בעלי הלך עד תל־אביב, ברגל, לחפש דירה. הוא הגיע ליפו, לגיטו הערבי בג'בלייה, מצא שם בית קטן, של רכוש נטוש, מכר את האקורדיון ב־88 לירות ונכנסנו לבית.

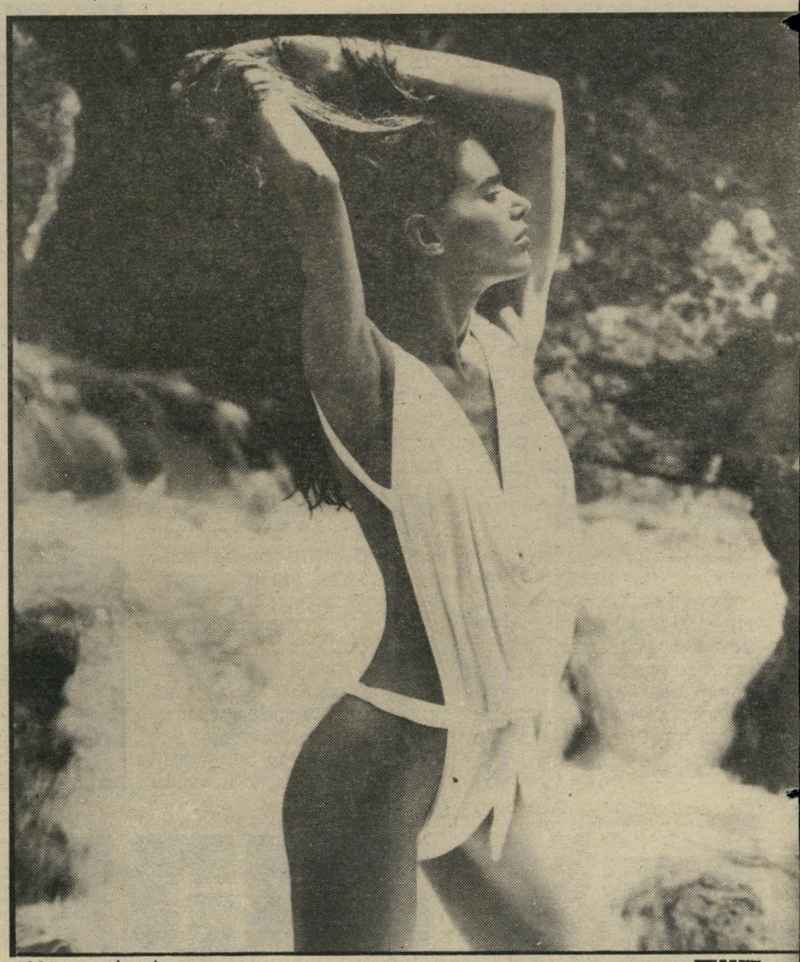
25 נשים עם מכונות־תפירה

„ב־ג'בלייה התחילה הקאריירה שלנו. התחלנו עם שמלות לילדות. אני תפרתי, בעלי נסע לתל־אביב, למכור את השמלות ולקנות בד. אמא שלי עשתה את עבורת־היד. לאט לאט הצלחנו. גם לאכול, וגם לקנות מכונת־תפירה. אבל היו ימים קשים. „אני לא אשכח בחיים שלי יום אחד שלא היה בבית מספיק אוכל, ומרים הלכה וביקשה אוכל מהשכנים. זה היה נורא."

השם גוטקס נולד כאשר אחד מעובדי הגוטליבים, שיחק במילים גוטליב, טקסטיל ויצא גוטקס.

ההתחלה היתה קשה. לא רק שהיתה מילחמה (מיבצע קדש), גם לא היה גשם. ומבחינת הגוטליבים זה היה פנצ'ר. לייצר מעילי־גשם, זה כל פעם להסתכל על השמיים. אם באמצע אוקטובר אין גשם, זה סימן לא טוב, אם באמצע נובמבר אין גשם, אין עונה. בשנת 1956 לא היה גשם והיתה מילחמה. הגוטליבים החליטו שצריכים משהו שהולך תמיד. הם התחילו לייצר בגדי־ים.

„בעלי נסע לקנדה, עבד קשה מאוד, הלך מחנות לחנות ועשה את העיסקה הראשונה. אחר־כך נסע לניו־יורק וקנה את הבדים הראשונים. עד אז הלכו רק בגדי־ים חלקים. אנחנו היינו כמעט הראשונים בעולם שייצרנו בגדי־ים בהדפסים. ההדפס הראשון שלנו היה

היום דוגמנית הצמרת תמי בן־עמי מדגימה את בגד־הים הנועז של קולקציית 1984, אשר זכה בהתעניינות כללית מצד כתבי וקנייני האופנה בניו־יורק. זהו בגד־ים שונה מאוד ומלהיב יותר מבגד־הים הראשון של גוטקס, בעל השושנים הצהובות.

ואז, יום אחד, באחד ממסעותיו של ארמין גוטליב לתל־אביב, הוא קיבל גיזרה של מעיל־גשם. רק לתפירה. עד היום זוכר גוטליב, שהיהודי שנתן לו את המעיל, לא ביקש ממנו את שמו או את כתובתו: „היו זמנים אחרים. אז כל אחד האמין לשני, לא כמו היום. אז לא היתה חשדנות. לא ביקשו תעודת־זהות. הפנים היו תעודת־הזהות של הבן־אדם."

בג'בלייה היו אז הרבה עולים חדשים. גוטליב יצא לרחוב. שאל למי יש מכונת־תפירה ומי מוכן לעבוד. באו 25 נשים עם מכונת־תפירה ובערב הם הפכו לקואופרטיב.

„נו, בבית כבר לא היה מקום. שכרנו חדר אצל הערבי בבית ממול. היחסים עם השכנים הערבים היו בסדר. לא דיברנו הרבה, כי לא ידענו את השפה. בכלל, האווירה בג'בלייה היתה טובה מאוד. אנחנו תמיד אומרים בג'בלייה היו הזמנים היפים ביותר שלנו. היינו צעירים, הרגשנו שיש לנו בית, מולדת.

„אני מוכנה לחזור לזמנים ההם. עברנו אז עם כל־כך הרבה חשק, עם רצון. היה בשביל מה לעבוד, לכל דבר היתה מוטיבציה. היום זה לא כך, היום משהו נעלם, משהו חסר, גם אצל העובדים כבר אין אותה אמביציה שהיתה."

לכל גוף בכל ארץ

את „גוטקס" הקימו בני הזוג גוטליב ב־1956. מג'בליה עברו ישר לדיזנגוף, לקחו שותפים והתחילו לייצר מעילי־גשם.

שושנים צהובות. זה הלך טוב מאוד. אנשים עמדו בתור בשביל סחורה."

העבודה התחלקה בין שני בני־הזוג, והיא עשתה את הגזרות והמודלים והוא עשה את את הכסף. היום היא אחראית על העיצוב של בגדי־הים, הוא על כוח־אדם, מפני שההובי שלו הוא אנשים.

„היום," אומרת לאה גוטליב, „מי שמעצב מודלים, צריך לדעת גם כלכלה. כשאני מתכננת את הבדים ואת הגיזרה, אני צריכה לעשות קלקולציה, לחשב אם זה שווה או לא שווה. אם זה כדאי או לא כדאי."

כשהיא נשאלת אם היא יושבת־ראש מועצת־המנהלים של גוטקס, היא אומרת: „אני לא אוהבת תוארים ואני לא צריכה להיות יושבת־ראש מועצת־המנהלים של גוטקס. אני גוקטסי!"

העיצוב המיוחד, הנועז והחדשני משך את תשומת־הלב. אומרת גוטליב: „אנחנו עושים בגדים, שאף אחד לא העז לעשות קודם. אנחנו עובדים על בגדי־ים שיתאים לכל גוף בכל ארץ. כשאני עושה בגדי־ים אני מרגישה שאני בונה בניין, מהמסד עד הטפחות.

„עובדה: לארץ מייבאים סריגים ושמלות מכל העולם. לא מייבאים ביגדי־ים."

המלכה הדנית וגם הספרדית

דוגמאים במיוחד בלקוחות המפורסמים. „בקיץ האחרון היתה פה ננסי קיסינג'ר. היא

אז לפני 27 שנים, עם בגדי־הים בסיגנון אותם הימים (למעלה). הסתערו הגוטליבים על שווקי העולם וכבר בשנות השישים (למטה, משמאל) החלה ההצלחה מאירה להם פנים, וסיגנונם המיוחד מיקם אותם בצמרת כשבין לקוחותיהם לפחות שלוש מלכות.

צריכה בגדי־ים ארוך ב־12 סנטימטר מאשר בן־אדם רגיל. החלק העליון שלה ארוך במיוחד לעומת הרגליים. חוץ מאשר לה עצמה, היא קנתה מתנות לכל החברות. היא לקחה איתה הביתה 12 מערכות של בגדי־ים. יש לה אמא בת 80, ולה היא קונה רק בארום. ננסי קיסינג'ר הביאה את אשתו של (שר החוץ־האמריקאי לשעבר) סיירוס וואנס, שרכשה מערכת גם עבור רוזלין קארטר. אתל קנדי היא לקוחה קבועה. היא באה לשוארום (אולם־התצוגה) בניו־יורק, או רואה בז'ורנאל, מצלצלת ומזמינה.

„באנגליה יש לנו לקוחה חשובה מאוד: המלכה אליזבת. היא עשתה באסקוט קוקטייל־פארטי ליד הבריכה, היה צריך לשלוח לה בגדי־ים וקפטן בסגנון מכסיקאני תוך שלושה ימים.

„יש לנו גם בוטיק בהארודס, בלונדון, שהיא חנות מאוד שמרנית. הם אומרים לנו מי קונה, אבל לא מרשים לפרסם. יום אחד פתחו את הארודס במיוחד, בשביל שייך זאבי אל־ימני (שר־הנפט הסעודי) הוא קנה שם בסכום של 36,000 לירות שטרלינג, מתוך זה שש מערכות של גוטקס.

„מונה, אשתו (לשעבר) של המלך חוסיין, רצתה קפטן בסגנון פולקלוריסטי. לא נמצא בחנות, טילפנו אלינו, הכנו לה ושלחנו מייד.

„יש לנו לקוחות במארוקו, שאליהם אנחנו שולחים את הסחורה דרך פאריס. לפני השלום עם מצרים, שלחנו לשם דרך גרמניה. עכשיו שולחים ישר. גם ללבנון שלחנו דרך פאריס. עכשיו שולחים ישר.

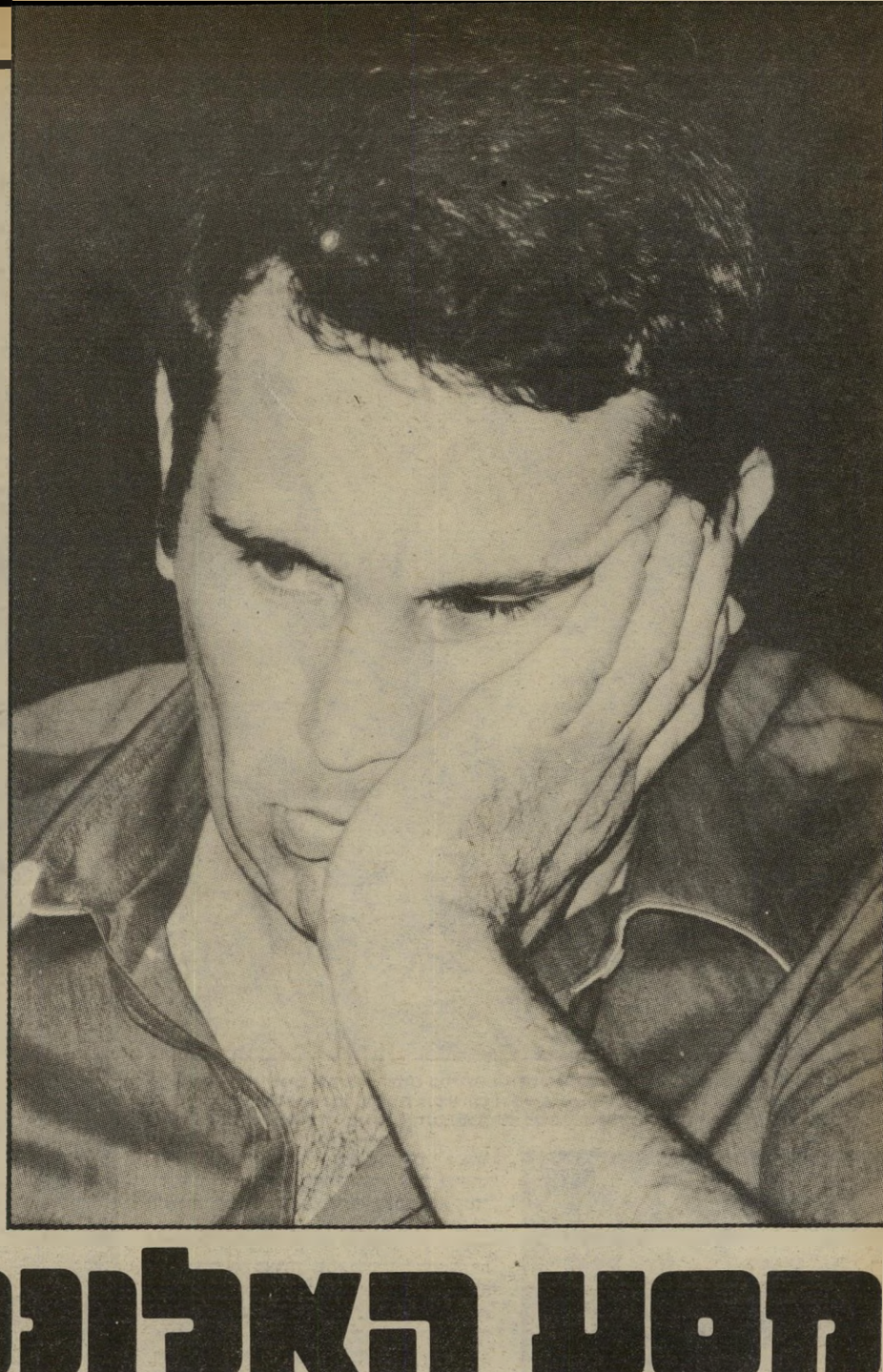
„לי עצמי עוד לא הזדמן לבקר במצריים. אבל לפני השלום קיבלנו תמונה של חנות־יוקרה מצרית מלאה בגוטקס. ובזנבה חיסלו נסיכויות־הנפט הערביות את הקולקציה שלנו."

תעריף ליום: 10000 דולר

ג'יטליב מכחישה כי ז'אקלין קנדי לקוחה: „עליה אני לא יודעת. אולי קנתה בלי שנדע. אבל למה ז'קלין קנדי? מרגריט, מלכת דנמרק קנתה וגם מלכת ספרד קנתה ב־1600 דולר."

אחת הדוגמניות היותר מפורסמות של גוטקס היא כוכבת־הקולנוע ברוק שילדס.

(המשך בעמוד 60)

הפרשה של אלוף־מישנה אלי גבע (מימין), האיש אשר סירב לתקוף בקיץ 1982 את מערב־ביירות, חוזרת — והפעם על קרשי הבימה: „יהיה מה לראות ומה לשמוע!"

מסע האלונקות של אלי גבע

„אלי גבע לא היה ולא נברא כלל," אומרות שלוש דמויות שמחות־לאיד במחזהו החדש של דני הורוביץ, שיעור מולדת.

„אבל מכיוון שכל־כך דיברו עליו," הן מוסיפות, „בוא נשמע אותו כמוטיב מוסיקלי."

הדמויות מחפשות את השורה הראשונה של המוטיב המוסיקלי, וכשמציע להן הפסנתרן של הרוויו הסאטירי את השורה „ארץ־ישראל היא חלום מנוקב־כדורים," הן מבקשות לדעת מה תהיה השורה הבאה. כשמסתבר להן שאין שורה שניה, הן מחליטות למחוק גם את השורה הראשונה.

המחזה, שיועלה על־ידי בימת הקיבוץ בבימויו של המחזאי, יוצג בעוד חודש בקיבוצים ובמועדון צוותא שבתל־אביב.

אור בקצה המינהרה

מישפט־המשתח ברוויו הסאטירי הזה מספר על ארץ חמדת־אבות, שבה מתים, חולמים, נולדים אנדרוגנוסים. „זהו תהליך העובר כעת על הארץ," אומר הורוביץ, „מולו ניצב אלי גבע, גיבור־הקרב, שהוא נגד הפריצה לביירות המערבית, והעומד במרכז המחזה."

נושא ההצגה הוא סיוט, המתרחש במוחו של גבע בשעה 2 בלילה, יום לפני שקיבל את ההודעה על פיטוריו מהצבא. אחרי שיחתו האחרונה עם מנחם בגין, שבה הוא ביקש לשחררו מפיקוד־החטיבה שהיתה אמורה לפרוץ לביירות הנצורה.

„הסיוט הוא סיוט כפול," מסביר המחזאי. „זהו מאבק נפשי של הגיבור. הוא מייוצג על־ידי דמויות שונות הבאות לשנות את עמדתו. כמו ידידיו, פיקודיו וקרובי משפחתו, מצד אחד, ואותן המייצגות את מצפונו מהצד השני. המחזה הוא קולאג' של דמויות ואירועים דמיוניים. בין הדמויות ישנו הפטריוט שמאיים על אלי גבע שהוא יחסל את כל הג'וקים המסתובבים בצינורות הדם היהודי. ישנה גם המורה למולדת, שמטלפנת אליו כשהיא ממררת בבכי ואינה מצליחה לומר מילה אחת חוץ מ'אלי, אלי'. המיקרה הזה קרה במציאות, מלבד העובדה שלא היתה זו מורה למולדת, אלא למיקצוע אחר.

„נוכחותו של אלי גבע במחזה מועברת באמצעות רמקול בלבד. לא רציתי לעצב דמות חיה של גבע, כדי שהמסר שלו יקבל את המישקל הנכון. אני מקווה שהוא יהיה מיתוס בהמשך קיומה של הציונות.

„הדמויות במחזה אינן מייצגות רק את הימין הפאשיסטי המגעיל, אלא גם את השמאל האינטלקטואלי אימפוטנטי. יש אנשים המדברים על פרשת גבע בטלפון בחצות הלילה, חותמים על עצומות, בקיצור מדברים, אבל לא לוקחים שום אחריות. ישנם גם אותם אנשים ש'דיברו במירפסת', כפי שמכנה אותם גבע, מפקדים שחשבו כמוהו, אבל כשהצטרכו להביע את דעתם במקומות המתאימים — שתקו שתיקה רועמת.

„אני רואה בפרשה שני מחנות ברורים — במחנה האחד עומד אדם אחד, ובשני כל היתר. אלי גבע הוא היחיד שנקט עמדה, החליט החלטה ומימש אותה. כל אלה שחשבו כמוהו, ושלא היו מסוגלים, מבחינה נפשית, לעשות את מה שהוא עשה, או שלא היתה להם אפשרות, מכיוון שלא היו בתוך המערכת שהחליטה וביצעה, אינם נמצאים במחנה שלו."

שתי דמויות נוספות במחזה, ה־מייצגות הלכי־רוח שונים הן „האור בקצה המינהרה" ו„הילד מרחוב מנדלשטם 16". „האור מקצה המינהרה" מופיע במחזה פעמיים. בפעם הראשונה הוא צועק שיש אור ואינו מבין מדוע לא מוצאים אותו. „אבל כל זמן שהלב פועם אני אופטימי," הוא מנחם את עצמו. בפעם השנייה הוא מופיע רק בתור האלף של ה„אור בקצה המנהרה".

„הילד מרחוב מנדלשטם 16", הוא נציגה של מישלחת הילדים מבית־הספר „אהבת ציון", הנמצא ברחוב מנדלשטם בתל־אביב. הוא פונה לגבע ומבקש ממנו להתחשב בסיסמות התלויות על קירות בית־ספרו כמו: „ואהבת לרעך כמוך", „רשבו בנים לגבולם". „ונשמרתם לנפשותיכם", או „נשמור על פרחי ארצנו".

רמות מהממת אחרת היא רמותו של הילד, שהיה תינוק בן שנתיים במילחמת־לבנון, שצולם כשהוא חבוש ונראה כאילו היה נטול־ידיים. במחזה הוא מופיע, כששתי ידיו שלמות, והוא מכריז בהראותו אצבע משולשת: „נא. יש לי ידיים. אבל אין לי אבא."

„התפיסה שלי היא לא צינית," אומר דני הורוביץ. „אני לא מוותר. ציני אמיתי זהו אחד שלא מאמין בשום דבר. אני עדיין מאמין בעוצמתה של הציונות, אם כי ברור לי שהסיכויים הולכים ורועכים. יש הרבה אהבה לארץ במחזה שלי. לכן גם האכזבה הנוראה. אני באמת מאמין באלף של האור בקצה המינהרה. כשהאלף הזה מדבר במחזה, הוא אומנם לא בטוח שיש לו קול, אבל ברור לו שיש לו ריח. השאלה היא אם מכירים בכלל ריחות כאלה."

אחווה של שתיקה

דני הורוביץ (42) הוא מחזאי, תסריטאי ומרצה בחוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב. בין מחזותיו שהוצגו: צ'רלי קצ'רלי בחאן הירושלמי שכול וכישלון בתיאטרון חיפה ויוסלה גולם בתיאטרון חיפה ובתיאטרון לה־מאמה בניו־יורק. בין תסריטיו — מסע־אלונקות בבימויו של יהודה ג'אד נאמן וטראנזיט, בבימויו של דני וקסמן.

הורביץ וגבע צופים בחזרה
כמו גרי קופר

„בצ'רלי קצ'רלי הצגתי בצורה סאטירית את דמות הצבר כגבר לוחם. זוהי, בעצם, אנטי־תזה ליהודי הגלותי. מסע אלונקות סיפר על בחור המתגייס לצנחנים, ומשום שאין הוא יכול לעמוד בדרישות של הגבריות־הצבאית, הוא מתאבד. הסרט נעשה שנתיים אחרי מילחמת יום־הכיפורים. צה"ל לא היה מוכן לעזור בעשיית הסרט, בטענה שהוא מציג באור שלילי את הצבא. היום זהו סרט חובה בקורס־קצינים בצה"ל. אני מקווה שזה מה שיקרה גם לשיעור מולדת.

„המחזה יוסלה גולם היה אינטרפטציה פוליטית על אגדת הגולם של המהר"ל מפראג. הגולם הפך לוחם, שבא להציל את הקהילה היהודית חסרת־הישע. כאשר נוכחת הקהילה שהגולם הוא לוחם מעולה, היא רואה בו משיח.

„המכנה המשותף לשלוש היצירות הללו הוא הצורך בכוח, ההופך להיות מטרה בפני עצמה. היכולת הגופנית, או הכושר הקרבי, הופכים ערכים בפני

„שיעור מולדת": הדמויות מאשימות את האומה
„יש לי ידיים, אבל אין לי אבא!"

עצמם, שלאורם מחנכים את ילדי הארץ.

„כמוסד מרכזי של המרינה, גלום בצה"ל כל הטוב וכל המסוכן שבחברה הישראלית. כל הטוב — משום שצה"ל הבטיח את קיומה של המרינה. זה קרה בצורה מובהקת במילחמת־העצמאות. במצב העכשווי הסכנה היא, שהצבא יהפוך להיות מיפלצת דורסנית, שתחדל לשרת את העם והעם יתחיל לשרת אותה. במילחמת־לבנון רצתה המיפלצת לאכול ולגדול. התשלום היה גבוה מאוד.

„אלי גבע מהווה בשבילי צד שבא להגן על האינטרס של עם־ישראל מפני הצבא כגולם. אני חושב שהמעשה שלו היה יוצא דופן, משום שהוא פעל נגד מוסכמה בסיסית מאוד בחברה הישראלית – הסולידריות. זוהי תופעה מיתולוגית אצלנו. במחזה שלי אני קורא לה יחד־נס. זוהי מן אחווה, העלולה לשתק מהלכים הכרחיים לקיום המדינה. האחווה שהיתה במיקרה של גבע היתה אחווה של שתיקה."

לצורך כתיבת־המחזה שוחח הורוביץ ארוכות עם אלי גבע.

מחזאי־בימאי הורביץ בחזרה
כמו אברהם אבינו

„כששמעתי עליו חשבתי שהוא לא יכול להיות קיבוצניק, משום שאחד ממאפייניה של החברה הקיבוצית היא דווקא הייחד־נס. כשנפגשתי איתו בביתו שבערוגה ושאלתי מי היו הדמויות שעיצבו את דמותו, הוא לא הזכיר קצינים בכירים, אלא את שני סביו, דווקא סבו החקלאי מנהלל וסבו הרוויזיוניסט מירושלים. גבע, שגדל במושב נהלל, סיפר כיצד בא סבו החקלאי לביקור בבית־הוריו. כשראה וילונות על הקירות קרא: 'זהו סוף הציונות.'

„במחזה אני כותב שווינטו – המנהיג האינדיאני מסיפורי קארל מאי. גרי קופר כוכב הקולנוע, ואברהם אבינו, היו פועלים בדיוק כמו אלי גבע. מדוע דווקא שלוש הדמויות הללו? משום ששלושתם היו דמויות שלחמו בכרידות למען ערך עליון שהאמינו בו. ככל שתהיה דמותו של גבע שנוייה במחלוקת, הוא בעצם החולם והמגשים האמיתי של הציונות.

„כששאלתי אותו באחת השיחות אם היה מישהו יכול לשנות את דעתו ענה — אילו היה חברי הקרוב, שנפל במילחמת יום־הכיפורים ושעל שמו קראתי את בני, חוזר ומבקש ממני להישאר בחטיבה, הייתי נשאר.

„התשובה הזאת היא משמעותית בעיני. היא מראה שמאחורי האיש קיים עולם ריגשי מלא ועמוק. החלטתו לא היתה החלטה פורמלית של פוץ אינטלקטואלי, כי אם החלטה רומנטית שנבעה מרגש אחריות עמוק ומתוך כחירה בחיים, בעצם.

„כבר בפגישה הראשונה איתו הרגשתי שהוא לא מוכר את עצמו בצ'יק. זוהי התכונה המעניינת ביותר באישיותו. אלי גבע הוא לא ברק, אלא אישיות הרבה יותר מאסיבית ורחבה. החלטתו לא נבעה מתוך הארה פיתאומית, אלא מתוך שיקול ד

לפני כשבועיים נכח גבע ו
חלקית של ההצגה. כשנשאל ע
העולם הזה מה דעתו על ההצגה
„קשה לי לחוות דעה על חלק
רבע מההצגה. ההצגה עדיין בחיח
אך נראה לי, שמי שמוכן לה
ברצינות למה שנאמר בה, יהיה
לראות ומה לשמוע."

האם היה לו סבל מסיוטים
שיחתו עם בגין?

„לא היה לי שום סיוט. ישנת
בשעה 2.00 בלילה ההוא."

האם התרגש למראה ו
המועלית על הבמה במיסגרת מ
„באופן כללי ניסיתי ללמד
עצמי לא להתרגש הרבה. אך
אותי כיצד אדם זר רואה את ה
וכותב עליו. הייתי אומר שהתע
יותר משהתרגשתי."

איך הוא מתייחס לעובדה שע
ממנו מיתוס?

„לא מרגש אותי שעושים
מיתוס. יש שעושים ממני מיתו
ויש שעושים מיתוס אחר. אני
להתייחס לנושא בצורה אובייקט
ולבחון אותו באופן ענייני.
להתייחס להיבט האישי במעו
בפרשת לבנון."

בשיחה עם השחקנים בהצגה
גבע מדוע שתקו האחרים ש
כמוהו. „אני מוטרד מהתופעה, אנ
אכנס לדיונים ממושכים. כדי לו
את סיבותיה."

על עבודתו של הורוביץ הוא
„קטונתי מלהעריך את העבודה
צועית של דני. אני יכול רק
שהוא לקח על עצמו משימה להו
בנושא מסובך ורגיש, שלא רבי
להתמודד איתו. אני מברך על
הגישה."

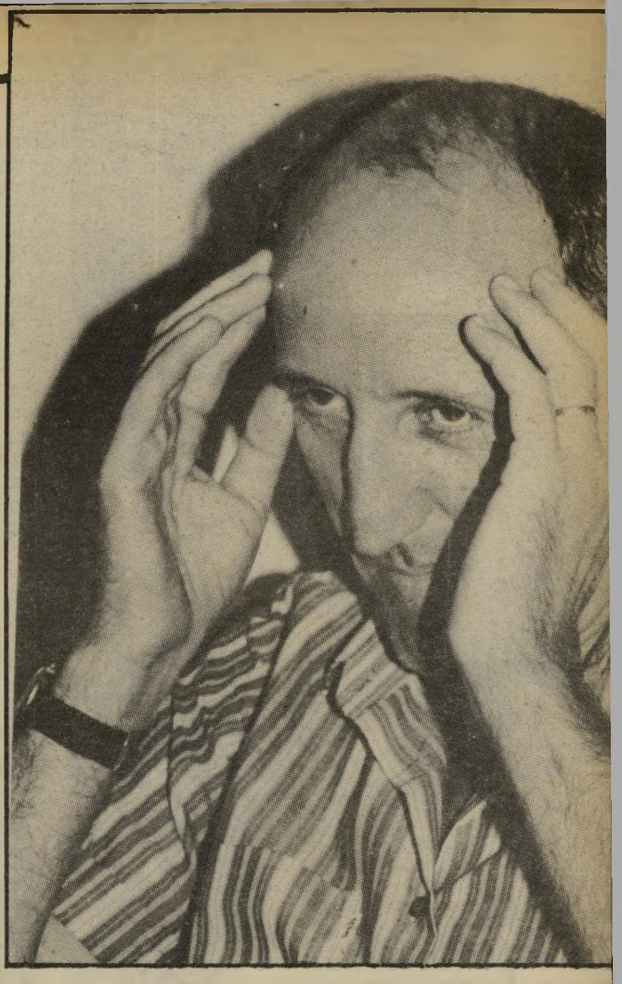
אריאלה וי

„שיעור מולדת" בבימת הקיבוץ: הדמויות מצדיעות לגולם
„ארץ־ישראל היא חלום מנוקב־כדורים"

במשך 30 שנה היה השחקן שמואל וולף בלתי־ידוע. לפתע השתנה הכל — וכל זה מפני שחזר להונגריה כדי לראות את הבית שבו נרצח אביו

מלך ליום אחד

כ**שהשחקן שמואל וולף** נסע לטיול בארץ־מולדתו, הונגריה, הוא היה אחוז התרגשות. אחרי הכל, מזה 35 שנים לא ביקר בבודפשט, עיר־הולדתו. הפעם האחרונה שראה את העיר שבה נולדו הוריו והורי־הוריו היתה כשהיה נער בן 14. אז עלה לישראל, כשהוא יתום מאב ומאם, בוגר גטו בודפשט.

שמואל וולף, שחבריו קוראים לו שמוליק, נשאר בכל רמ"ח אבריו הונגרי. למרות שהתערה היטב בחברה הארצישראלית, למרות שחי פה במשך יותר שנים מאשר שם.

הונגרית היא שפתו הראשונה. על הבימה ועם החברים ריבר עברית, אך במשך שנים חי עם שחקנית ממוצא הונגרי, ובבית הם דיברו הונגרית.

שמוליק וולף נסע להונגריה. הוא לא חלם שיקרה לו מה שקרה שם.

וולף הוא שחקן קבוע בתיאטרון חיפה. חובבי התיאטרון מזהים ומכירים אותו. פרצופו הארוך הביא לכך שבמשך כל הקריירה שלו קיבל הרבה מאוד תפקידים של „רעים", למרות שכל מי שמכיר אותו אישית יודע, שיש לו נשמה של זהב. לפיסגת הקריירה שלו הגיע כאשר גילם את דמותו של קפקא במחזהו הנודע של יוסף מונדי זה מסתובב.

הוא שחקן, לא כוכב, אפילו לא מהשורה הראשונה. עושה עבודתו קודש, תפקידים בינוניים, פה ושם תפקידים ראשיים בתיאטראות־השוליים. והנה, בבת אחת, הידפקה לה אלת־המזל על רלתו.

במסגרת התיאטרון החיפאי הוא פגש, לפני ארבע שנים, בשחקנית צעירה בשם מיקי מרמור. היא צעירה ממנו ב־20 שנה. אומרים שזו היתה אהבה ממבט ראשון. שמוליק וולף נשא את מיקי לאשה. מספרים שהוא המאושר באדם, שזהו זוג העושה את הכל ביחד. את מיקי הצברית הוא לקח איתו להונגריה ביום־הולדתו ה־50. הוא הרגיש שהוא מוכרח, שהוא חייב להראות לה את הבית שבו נולד, את המקום שבו נרצח אביו כמעט לנגד עיניו.

התרגשותו היתה עצומה. במשך חודשיים לא ישן בלילות. כל מכריו וידידיו ידעו ששמוליק נוסע להונגריה. הוא ריבר רק על נושא זה, לא על שום דבר אחר. הוא רכש כרטיסים לו ולאשתו, תל־אביב־צירידי־בודפשט. האשרה הושגה ללא בעיה. השילטונות ההונגריים מחייבים את התייר הישראלי לשהות שבוע ימים במלון־פאר בבודפשט ולרכוש תלושי־מזון בשווי של מאה דולר לשבוע זה. שמוליק למד מהר מאוד כי במאה דולר אפשר לחיות בהונגריה שבוע ימים. נותרו לו ולמיקי תלושי־מזון רבים („אל תכתבי," הוא אומר, ובחצי חיוך מספר כי מכרו את התלושים למלצרים במלון.)

הרגע הגדול הגיע. עוד לפני כן הצטייד בכמה מספרי־טלפון. ידידו, עיתונאי־הספורט אברהם בן־שלום, המרבה בנסיעות במיסגרת עבודתו, נתן לו מיספר־טלפון של מפיק בטלוויזיה ההונגרית, רוברט לסלו שמו. „מסור לו דרישת־שלום," אמר בן־שלום.

מיכל בת־אדם, שבעלה משה מיזרחי מביים בבודפשט את הסרט האמריקאי הניצול, על פי ג'ק אייזנר, ושהיא עצמה משמשת לו שם כעוזרת־בימאי, החליפה עם שמוליק מראש מיספרי־טלפון. הוא נתן את מיספר מלונה. היא נתנה את מיספר מלונה. מיקי ושמוליק וולף יצאו לדרך.

עברית בבודפשט

על מה שקרה לו מאז דרכה כף רגלו על אדמת הונגריה הוא סיפר בהתרגשות רבה בדירתו שבמרכז תל־אביב. דירת־שחקנים אופיינית: מעט רהיטים ישנים, הרבה ספרים, מערכת סטריאופונית משוכללת ואוסף עצום של תקליטים. על הקירות רישומים ותמונות.

הוא לא נרגע עדיין ממה שקרה לו, וכשהוא מספר, הוא באילו חי מחדש את החוויה:

זה שחזרתי להונגריה אחרי 35 שנים, זה היה בשבילי מאורע מאוד חשוב.

בשנים האחרונות רציתי לבקר בבודפשט. הרצון הזה היה חזק מאוד. רציתי לראות את הבית שבו נולדתי, ואת המקום שבו נרצח אבא.

הייתי בן 10 כשרצחו את אבא. הייתי יתום מאמי, שנפטרה שנים אחדות קודם לכן מסרטן. הוא נרצח בגלל עלילת־דם שהעלילו הפאשיסטים על היהודים. עשה פוגרום, הוציאו אותו החוצה עם אחרים, ירו בו על המידרכה. אני עמדתי בקרבת־מקום. אך הסתירו לי, ולא ראיתי ממש מה קרה.

כשאבא נרצח נותרתי ללא הורים. אבא נישא לפני מותו שוב, והיתה לי אם חורגת. איתה הלכתי אתר־כך, לגטו.

הבית שבו גרנו, ושבו נרצח אבא, לא היה הבית שבו נולדתי. זה היה בית עם טלאי צהוב בחזיתו, שאליו העבירו אותנו בשלב אחר לפני הגטו.

עד לפני כמה שנים לא כל־כך רציתי לבקר בבודפשט. בשנים האחרונות זה הציק לי ממש. מזה שנים אני חולם על הבית שבו גדלתי: הנה אני מגיע אליו והבית נעלם, ותמיד אותו מפחד־נפש אכזבה גדולה.

כשהגעתי הפעם לבודפשט עם אשתי והתקרבתי לבית, הסתכלתי ונתתי צעקה: „מיקי, הבית איננו, הבית נעלם!"

אבל הבית היה שם. זה היה רק חלום־בלהות שהבית נעלם. איזו הרגשה זו היתה.

הגעתי לבודפשט עם אשתי, מיקי, וקשה לתאר את ההתרגשות ואת הנסיעה מנמל־התעופה ועד המלון. הייתי הרוג, התיישבתי על המיטה, ופיתאום — טלפון ממיכל.

באותו רגע חשבתי על כל מיכל שאני מכיר, רק לא על מיכל בת־אדם.

היא אמרה „שלום שמוליק," בעברית, בבודפשט, הונגריה. כמעט שהתעלפתי מהתרגשות.

למחרת נסעתי עם אשתי לראות את המקום שבו נולדתי.

בודפשט השתנתה. 35 שנה לא הייתי שם. זה לא היה אותו הדבר. העיר שוקמה ונבנתה מחדש. בכל מקום שומעים הונגרית, בכל מקום רואים שפע עצום. להיות בארץ קומוניסטית ולא לחוש בקומוניזם — הכל גרם מין התרגשות.

הגענו לבית שבו נולדתי. נכנסנו לחצר. זהו בית־דירות עם מירפסות מסביב לחצר, כמו בסרטים ניאוריא־ליסטיים איטלקיים. עמדתי באמצע החצר, ראיתי את הנשים העומדות על המירפסות ביום קיץ חם. הן שאלו אותי מי אני, מה אני מחפש. אמרתי שאני תייר, שנולדתי פה.

אשה אחת ירדה במדרגות, שוחחנו. הראיתי לה את הדירה שבה גדלתי עד גיל 11. היא סיפרה לי על הדיירים אחד לאחד — זה עזב לארץ אחרת, האחר לעיר אחרת, השלישי מת.

מכל הדיירים שהכרתי, היא סיפרה לי, נשארה רק אשה אחת, מאוד זקנה. שאלתי איך קוראים לה. היא אמרה לי: רודה יוצי.

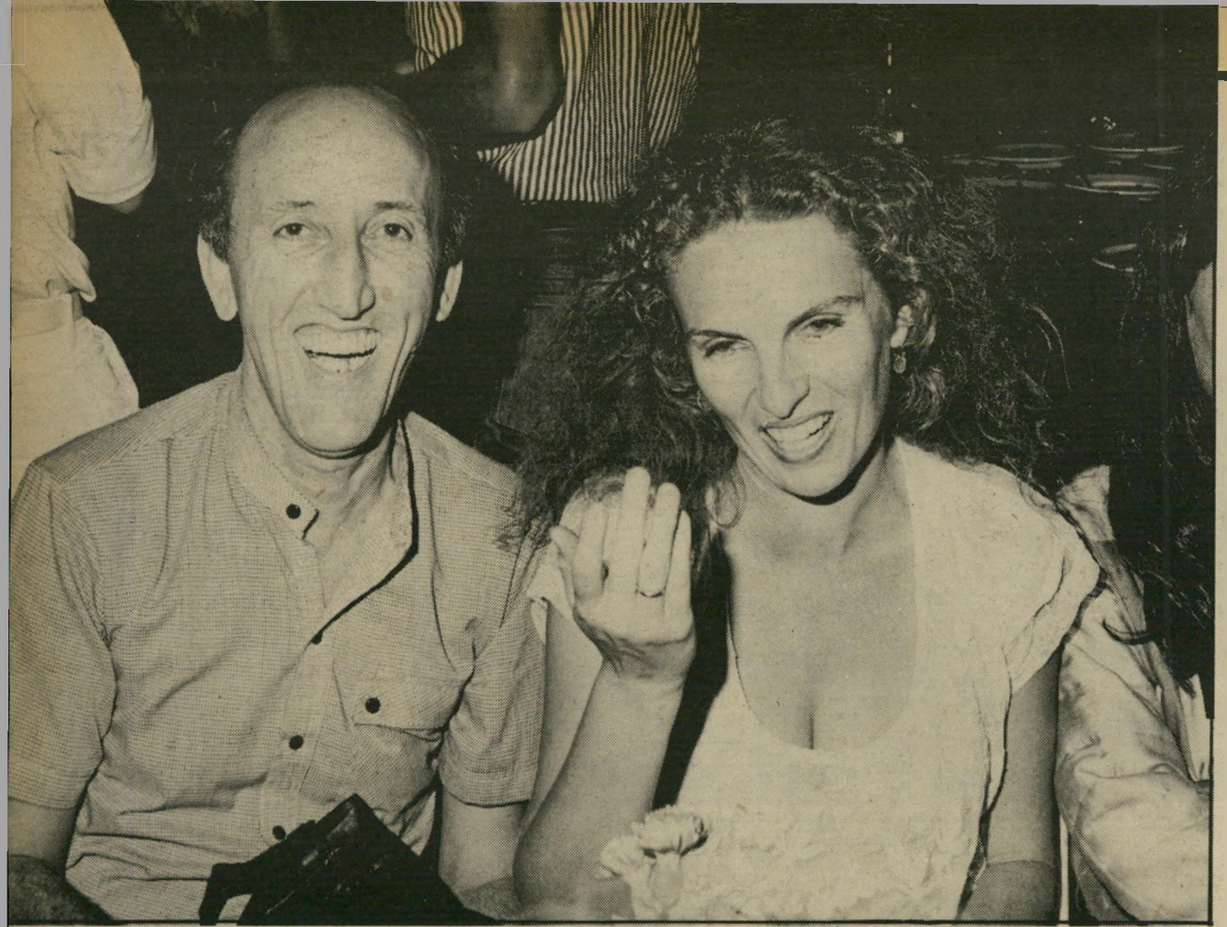
מה אגיד? אצל דודה יוצי היה הבית השני שלי. אכלתי אצלה, ישנתי אצלה. היא היתה רונה אידיאלה שלי. אהבתי אותה. כילד הייתי מאוהב בה. הייתי מספר לה בדיחות, היא היתה מספרת לי אגדות. והנה, אומרים לי שהיא חיה. אשה בת 83. לא האמנתי. אמרתי למיקי: עולים אליה.

התרגשתי. איך היא נראית. רודה יוצי, שהיתה חלק מילדותי? כשנפתחה

קאפו! בבודפשט ובחיפה. שמוליק וולף בתפקיד הקאפו, למעלה, בבודפשט, עם השחקנים האמריקאים. למטה, בתיאטרון העירוני של חיפה, עם שחקנים־ילדים ישראליים. כשנסע להונגריה אמר בצחוק שהוא נוסע להשתתף בסרט הניצול של משה מיזרחי. תגובת חבריו היתה: היית מת.

וולף ואשת המזל

שמוליק וולף עם אשתו, השחקנית הצעירה מיקי מרמור. הם הכירו בתיאטרון החיפאי לפני ארבע שנים ונישאו לפני שנה וחצי. מיקי, הנחשבת שחקנית צעירה ומבטיחה, גילמה את דמותה של לאהל'ע בהצגה הדיבוק. וולף מבוגר מאשתו ב־20 שנה. מה שלא מפריע לשנייכ להיחשב כאחד הזוגות המאושרים ביותר בתיאטרון הישראלי

הרלת, יצאה אשה, מטר וחצי גובה. שערה לבן מזדקר, גיבנת, בלי שיניים — אבל עם ברק בעיניים וחיוך נהדר.

שלום — אני אמרתי לה — שלום דודה יוצי. אני וולף ג'ורי שנולד שם — והצבעתי לה על הדירה.

„אתה וולף ג'ורי?" היא אמרה, „זה לא יכול להיות!" כן, אמרתי, אני וולף ג'ורי, בנו של וולף אלדר, בנה של וולף מריה.

„זה לא יכול להיות," היא אמרה. קשה היה לה לתפוס שאני הוא הילד עם התלתלים הבלונדיים.

ואז קרה דבר מוזר. היא דיברה אך ורק אל אשתי, כאילו שאני לא קיים. היא דיברה על הילד ג'ורי, ואני תירגמתי סימולטנית. כל הזמן היא אמרה שג'ורי היה ילד רע. איזה ילד רע הוא היה ג'ורי. תמיד הציק לה ותמיד רצה לראות את הרגליים שלה.

כך סיפרה עליי סיפורים, זכרה פירטי־פרטים ואפילו חיקתה את צורת הדיבור שהיתה לי.

„ג'ורי היה ילד רע," היא חזרה על הסיפור עוד ועוד, ואנחנו ישבנו אצלה שעתיים תמימות. בסוף הזקנה הזאת אמרה את המישפט הבא לאשתי: „את יודעת, אני אוהבת רק ילדים רעים. ילדים טובים לא מעניינים." ואני כמעט שפרצתי בבכי. מאיפה היא שלפה את מישפט־הנחמה הזה, האשה הזאת בת ה־83, מישפט כל־כך חכם ונהדר?

שמוליק וולף לא עצם עין כל אותו הלילה מרוב התרגשות.

הוא לא שיער כי לא יהיה זה הלילה היחיד שבו לא יעצום עין. אלת המזל החליטה להאיר לו פנים. הוא בעצמו לא נקף אצבע, היא עשתה עבורו כמעט את כל המלאכה.

בבודפשט

מיקי ושמוליק וולף בבודפשט. הוא לקח את אשתו הצברית לראות את עיר־הולדתו, את הבית שבו גר ואת המקום שבו נרצח אביו. במשך הביקור נאלץ לתרגם למיקי.

למחרת טילפן למפיק הטלוויזיה רוברט לסלו, שסיפר לו כי הוא מקרין בבנין הטלוויזיה סרט שעשה על הדתות בישראל. הוא הזמין אותו לצפות בסרט, ביחד עם ישראלי, חבר קיבוץ דליה, שהשתתף בסרט.

וולף, אשתו מיקי ומיכל בת־אדם הלכו לבניין הטלוויזיה ההונגרית.

אחר כך הלכו למיסעדה ציונית ושמוליק היה בעננים:

מה זה בעננים, היום השלישי שלי בהונגריה ומזמינים אותי לצפות בסרט על ישראל בטלוויזיה ההונגרית, ואחר כך אנחנו הולכים למיסעדה. איזה שפע, איזה אוכל, לא ייאמן ממש!

דיברתי עם לסלו. הוא סיפר על עצמו ועל התרשמותו מישראל, שאל עליי. אני סיפרתי לו שביקרתי בבית שבו נולדתי ומצאתי את דודה יוצי.

הוא הפסיק אותי באמצע הסיפור ואמר: „תשמע ג'ורי." הוא קרא לי ג'ורי, ואני כבר 35 שנה שמוליק. והנה לסלו מתייחס אלי כאילו שמעולם לא הייתי בישראל. הוא הינגר אותי מייד. „תשמע," הוא אמר, „אני רוצה לצלם בחיפה סרט על כת הבאהאים. אולי אתה יכול לעזור לי, להנחות אותי?" הסכמתי מייד.

בגדים של קאפו

דן משבנו לשוחח וסיפרתי לו על ילדותי בהונגריה, על החלום שלי לראות את בודפשט, על דודה יוצי. והוא אמר: „סטופ. עליך אני עושה סרט." אני אומר לו: לא... הוא אומר, כן: לא האמנתי. זה היום השלישי שאני בהונגריה, וכבר עושים עליי סרט. לא חשוב מה ייצא מזה, זו היתה התרגשות עצומה.

הוא המשיך ואמר: „אני מנציח את הביקור שלך כאן, ואחר כך אצלם אותך בישראל." ראיתי שהבן־אדם רציני, וטראח — איך שכל זה נפל עליי, זה נס.

יש פה משהו לא בסדר, זה לא יכול להיות — ניסיתי לומר לו. אתה מגזים — סרט עליי? בטח נתפסת על הסיפור של דודה יוצי. תישן על זה, תתקרר.

„לא," הוא אמר, „אני הולך על זה, אני אתקשר איתך."

כשנפרדנו, אמרתי למיקי: לא ייצא מזה שום דבר. עברו יומיים, הוא לא התקשר, והחיים שלי כבר לא היו חיים. כשמכניסים למישהו שעושים עליו סרט, זה תופס אותו חזק. אין מה לעשות.

ביום השלישי בבוקר הוא התקשר ואמר: „נו, ג'ורי, מתחילים?" לא האמנתי. קבענו שנצלם יומיים לאחר מכן, אחרי שנעשה סיור־לוקיישנס ונדבר עם האנשים שיהיו מעורבים בסרט.

הוסכם שנלך לבית הולדתי, שנדבר עם יוצי, ואחר־כך נלך למקום שבו נרצח אבי ולמיסעדה עם התיזמורת הצוענית — ושבדצמבר הוא יבוא ויצלם בישראל.

בארץ אני משחק בתפקיד הקאפו במחזה הניצול אותו המחזה שמשה מיזרחי מצלם בקולנוע. כששאלו אותי למה אני נוסע להונגריה, אמרתי: לשחק בסרט של מיזרחי. התגובה שקיבלתי היתה: „היית מת!" רוברט לסלו ביקש ממני שאפילו אם המחזה יירד, ישמרו בתיאטרון את הבגדים, כי הוא רוצה לצלם את הסצינה שלי במחזה לסרט.

רוברט לסלו לא צריך היה לצלם את הסצינה בישראל. אלת המזל המשיכה לסייע לשמוליק וולף.

מה שקרה לו הוא יותר מדי טוב מכדי שיהיה אמיתי. אחרי שהוא נסע עם המפיק ההונגרי לבחירת אתרי הצילום ואחרי שהם חקרו את התקופה ודיברו עם אנשים שברובם לא זכרו את הפוגרום שנעשה ביהודים, לגמרי במיקרה הם פגשו בזוג יהודי. אז הסתבר, שהאיש עבד ביחד עם אביו של שמוליק וולף. האיש אמר לו: „אני מכיר את אביך, עבדנו יחד כסוכנים של זינגר."

וולף כמעט שהתעלף. „הנה בן־אדם שזוכר את אבא שלי. זו היתה התרגשות עצומה, זה היה שווה לי הכל!"

אך זה לא היה הכל.

כשהטלוויזיה ההונגרית ערכה איתו ראיון מוקלט, הוא קיבל שיחת־טלפון ממיכל, והיא אמרה: „משה רוצה אותך לסרט." וולף התיישב כדי שלא ליפול.

מסתבר שהשחקן האמריקאי, שאמור היה לגלם את תפקיד הקאפו, לא הגיע לצילומים, ובבוקר צריך היה לצלם את הסצינה.

וולף, הידוע בהגינותו, פגש במיזרחי ואמר לו: „שמע, אני לא יודע אנגלית, אני לא אתגבר על התפקיד." מיזרחי אמר לו: „סמוך עלי. אני הבימאי ואני לוקח את זה על אחריותי. אתה תהיה בסדר."

בהומור הידוע שלו ובכישרונו הנפלא לצחוק, בעיקר על עצמו, סיפר שמוליק שכאשר פתח את פיו למחרת היום פרצו כל הנערים האמריקאיים המשתתפים בסרט בצחוק אדיר, כיצד ברח כל הזמן מהמתרגלת האמריקאית שהוצמדה אליו כדי ללמד אותו אנגלית. לבסוף, בעזרתה של מיכל בת־אדם, התגבר על הטכסט ווכה בשבחיו של מיזרחי ובהוקרת השחקנים.

צלם הסרט אף הוא ישראלי — אדם גרינברג. גם איתו שמח וולף להיפגש על אדמת הונגריה דווקא. אך עיקר ההתרגשות היתה בכך ששמוליק וולף השחקן הכמעט אלמוני מתיאטרון חיפה, הפך מלך ליום אחד. כפי שהוא מגדיר זאת בעצמו. מצד אחד צילמו אותו מצלמותיה של ההפקה האמריקאית הענקית, מצד שני מצלמותיה של הטלוויזיה ההונגרית.

האיש שלא היו לו אשליות, האיש שלא היו לו תיקוות או חלומות, האיש שעשה מלאכתו קודש בתיאטרון מבלי לחלום על זוהר, הפך על אדמת ארץ־מולדתו לכוכב.

הצוות ההונגרי יבוא לכאן בדצמבר להמשך הצילומים, ובינתיים הולך שמוליק וולף כחולם. הוא עדיין לא מאמין שכל זה קרה לו רק מפני שרצה לבקר בארץ־מולדתו.

את השכר שקיבל מהטלוויזיה ההונגרית עבור השתתפותו בסרט הוא השאיר אצל מיופה־כוח, כדי שיטפל בקבר־אביו. את קיברה של אמו לא מצא.

שרית ישי ■

עם מזרחי

הבימאי משה מזרחי מחבק את שמוליק, שגילם את דמות הקאפו בצורה מרגשת. שמוליק לא האמין, כאשר מיכל טילפנה ואמרה לו שמשה מיזרחי רוצה אותו לסרט שלו.

קולנוע

סרטים

הקצר של ג'שוע

לפני 20 שנה בערך, השמיע סטנלי קובריק נבואת־שמר אטומית לעולם. מישהו לחץ על הכפתור, והמכונה החלה משחקת את המישחק, ברזיק ובציות. על פי הוראותיו של גאון אנושי. היא לא ידעה לחשוב, כי אם לבצע, ואת משימתה השלימה בעיקביות. שיר הסיום היה מריר. ורה לין, בקולה הבטוח, כשחיילים מבנות־הברית מלווים אותה בהקלטה חיה, שרה על רקע הפיטריה הגרעינית: „אנו ניפגש שוב / לא יודעים היכן / לא יודעים מתי / אבל ניפגש שוב ביום שמש אחד."

ואכן, נפגשים שוב. הפעם לא נמצא בחדר־המילחמה את ד"ר סטריינג'לב ואת אוסף הגנרלים המנסים לעצור את הפצצה. הפעם מתחיל המישחק בשלב מוקדם יותר ומגיע רחוק יותר כשחדר־הבקרה שלפנינו משוכלל הרבה יותר. אומנם הגענו לשנות ה־80, כאשר לכל אחד יש מחשב פרטי בביתו. אבל האדם עדיין מתלבט — ללחוץ או ללחוץ על הכפתור. אבל הגנרל, שטובת המדינה תמיד לנגד עיניו, סבור שבמילחמה גרעינית אסור להחזיק אנשים שאינם מסוגלים ללחוץ על הכפתור, כשהמכונה פוקדת עליהם לעשות כן. הגנרל סבור שצריך להחליף את האדם באלקטרוניקה.

כל זה אינו סודי, כשם שרעם כחול, הפאטנט המאיים שהוא גיבורו של סירטו הקודם של ג'ון בדהאם, אינו סודי. לא הבימאי הוא שיצר את

מאתיו ברודריק בתסקיד דיוויד וחברתו אלי שידי ב„מישחקי מילחמה"
מילחמת עולם גרעינית בחיוג ישיר

„רעם כחול" מחסל מסוק מישטרתי רגיל
טכניקה מתוחכמת מול טרור אנושי

האנושי של הסרט הוא לא לשחק במישחקים שהאדם אינו יכול לנצח בהם.

מוזר לחשוב, שהבימאי המיטיב להשתמש בקולנוע כביטוי לרוח הזמן, עשה דרך ארוכה מאז עזב את ניו־יורק והמתין בחצר האחורית של אולפני הטלוויזיה של יוניברסל בהוליווד, עד שמישהו יתיר לו להכין „טריילר" בן שלוש דקות. זה היה באמצע שנות הששים. מאחר שהיה קרוב למפיקים, התנדב לעזור להם בליהוק לסרטים רבים ככל האפשר, בתקווה שמשהו מן הפירורים יפול גם לידיו. וכך אמנם קרה, גם בשיגעון המוסיקה (סירטו השני, אחרי בינגו סטאר) וגם במישחקי מילחמה.

את שיגעון המוסיקה ירש בדהאם אחרי שההסרטה החלה ונתקעה. הוא פיטר את מחצית הצוות: „היו שם אנשים שהייתי בטוח, כי לא ביקש ממנו, בשעתו, לקחת את הפיקוד על ההפקה הקשה של חלף עם הרוח. סלזניק דרש ממנו לעשות זאת 'מייד'. הוא טען שהוא זקוק לחודש ימים. אז הלך סלזניק אצל ויקטור פלמניג וזה קרא לווידור, כדי שישלים במקומו את השבועיים האחרונים בעבודה על סירטו הקוסם מארץ עוץ, כדי שהוא יוכל להושיע את סלזניק."

בינתיים נח לו בדהאם על זרי הדפנה. גם רעם כחול וגם מישחקי מילחמה מושכים לאולמות־הקולנוע לא רק קהל של צעירים, כי אם כהגדרתו „אפילו אנשים בני שלושים." גם עניין הגיל, לדעתו, הוא סוגיה של הזמנים המודרניים. „כתבתי שורה בתסריט של מישחקי מילחמה, המתייחסת להשקפת הדור הצעיר על מושג הזיקנה. כשהילדים מדברים על הגאון הפיתוי יותר מאלף ניתוחים פסיכולוגיים וקרימינולוגיים: „הדברים לא יהיו יותר כמו שהיו."

דיוויד מתחיל לשחק, וככל שהוא מתקרם הוא זקוק לעזרה רבה יותר מן המערכת. הוא משוחח עם המחשב כאילו היה מנהל דו־שיח עם חבר בחדרו. האמצעים נהירים לו, והם אומנם פשוטים למדי.

בכמה חיוגים רגילים בטלפון, אתה מוצא את האפשרויות, ומהן אתה בוחר את הסבירות ביותר. אתה שואל והמחשב עונה. עד שאתה מגיע למישחק האחרון שהוא הפעם: מילחמת־עולם גרעינית כוללת. וכאן מתחולל קצר, שממנו ממשיך המחשב ומשחק לבדו — ולא בדיוק לפי התוכנה שהוכתבה לו.

בחצר האחורית. אין טעם להמשיך ולספר את הסרט, שכן ככל שגדלה החדווה, כן גדלה החרדה. הצופה יודע שהמחשב ישחק את המישחק עד הסוף, עד שינצח, וגם כשהוא רואה את ד"ר פלקון המנסה לשכנע את המחשב שלו להפסיק את המישחק, יודע הצופה, כי כל מה שמתרחש על הבר אינו עתידני ואינו דימיוני. הוא עלול להתרחש במציאות, וחלק מן הדרך כבר ממומש על־ידי אנשים שונים שהתחברו למערכות מחשב ויכלו להם. אלה נקראים היום בפי אנשי הביטחון המתוחכם, „עבריני מחשב".

גם ג'שוע, המחשב שנבנה על־ידי ד"ר פלקון בכוונה טובה, כדי להתאמן בשגיאות לבל ייעשו, מנסה לפצח את הקוד, כשהוא רואה שאינו יכול להזניק את הטילים בעצמו. מוסר־ההשכל שהמציא את המחשב, אומר אחד מהם: 'הוא מת בשנה שעברה. הוא היה באמת זקן. 'כן,' עונה ילד אחר, 'הוא היה בן 41.' הקהל המבוגר צחק מזה, אבל אף ילד באולם לא צחק."

מסכי תצוגה בחדר־הבקרה של הפנטאגון
המחשב „ג'שוע" משחק במישחק שאי־אפשר לנצח בו

אוכל לעבוד איתם ונותרו לי רק תריסר ימים להתלבט ולהחליט. ואומנם, זה דבר שאני מומחה לעשותו, להחליט החלטות מהירות תחת לחץ. אולי לא יהיו אלה ההחלטות הטובות, אבל לפחות יאפשרו התקדמות כלשהי.

„במישחקי מילחמה היה עלי לכתוב את כל התסריט מחדש. צפיתי מראש שעם תסריט איטי וארוך כזה, תגיע התוצאה הסופית לסרט בן שלוש שעות ואיני חושב שסרט בעל מישקל קל שכזה זקוק לזמן של יותר משעתיים."

זנב מסוכן. בדהאם, בחשיבה שכלל איננה אופיינית לבימאים, כי אם למפיקים או למפיצי הסרטים, היה נכון להסתבך לשם כך אפילו במשבר מנהיגות, אחרי שהירשה לעצמו להתוך ולערבב גירסות שונות של תסריט, שהיו בידו. „קינג וידור סיפר לי כיצד דיוויד או. סלזניק אשר להנחה שמישחקי מילחמה עשוי להיות ראשון בשרשרת של סרטים הוליוודיים שיוגדרו כגל חדש של סרטים נגד מילחמה גרעינית, אומר ג'ון בדהאם: „אני רק מקווה, שאף אחד לא ישתמש ברעיון זה כשיפרסם את הסרט. זו הדרך היעילה ביותר להבריח קהל מן הקולנוע. הסרט שלי הוא על היכולת של הטכנולוגיה להשתלט על חיינו, כך שהזנב יניע את הכלב. כשאנו, בני־האדם הננו הכלבים, והזנב עלול להעיף אותנו ישר אל מעבר לחלון. הסיכוי הסיני הוא סרט העוסק בכך. ככל שאנו מפקידים יותר כוח ויותר סמכות בידי המחשב, כך אנו

מסכנים יותר. לפתע מתחלפים התפקידים ואז נוצר מצב פינטרי — איננו יודעים עוד מי המשרת ומי האדון."

לדעתו של ברהאם, ישנה הקבלה בין הרעיונות המרכזיים של רעם כחול ואלה של מישחקי מילחמה, שאיננה מיקרית כלל ועיקר. „ניצול לרעה של המערכות הטכנולוגיות הוא שמפחיד אותי באמת," אומר ברהאם. „יש אמת בדבר שאני רוחש אי־אימון רב, הגדל והולך, לבירוקרטיות ולמימסד ומוצא אותם לא בטוחים ומסוכנים. ניסיתי להביע את המועקה שבאי־אימון זה בשני סרטי האחרונים."

כוכבים
חג שמח מר קונטי

בצד יכולת מיקצועית יוצאת־דופן, המגביהה את הבימאי נגיסה אושימה מעל חבריו למיקצוע (ראה שעון), הוא ניחן בכישרון ייחודי ללהק שחקנים במקומות הנכונים. באמנות הקולנוע כישרון כזה שווה זהב. הוא נטל שני אלילי־פופ בארצם, דיוויד בואי והרישי סאקאמוטו היפאני, והפקיד בידיהם את התפקידים הבלתי־קונבנציונאליים ביותר, שמעריציהם היו מצפים לראותם בהם. אושימה הפך את טאקשי, הקומיקאי היפאני בעל הפרצוף הכדורי לכוהן־האלימות, הרוצה להיות אנושי ואינו מסוגל להבין מדוע אינו יכול, ואת ג'ק תומסון האוסטרלי — שהיה בשעתו בישראל וגילם את תפקיד אריאל (אהרון רמז) בסידרת הטלוויזיה גולדה – הפך לקולונל היקסלי־אליס, איש צבא מערבי המנסה להתמודד עם האוייב כדון־קישוט.

תומסון בעצמו היה מלא התפעלות מן הבימאי ומצורת הבחירה שלו בשחקנים. בפגישה, אחרי הקרנת הסרט בפסטיבל קאן, סיפר איך קיבל את התפקיד מאושימה: „הוא הזמין אותי ללונדון. הייתי נרגש מאוד. למרות שמעולם לא עבדתי איתו קודם, והיה ברור לי שאיננו שולטים האחד בשפת רעהו, התכוונתי לפגישה עם מי שתואר על־ידי מיקצועני בין חברי, כאחד הבימאים הדגולים של תקופתנו. הייתי בטוח שאצטרך לעשות מיבחן כלשהו, לפחות מיבחן לפני המצלמה באיפור. אבל אושימה לא הירבה בגינונים. הוא אמר לי בפשטות — 'הנה התסריט, אני רוצה שתהיה קולונל היקסלי.' הייתי המום. 'איך,' שאלתי, 'אתה הרי אינך מכיר אותי כלל.' אושימה ענה לי: 'ראיתי תפקידים שעשית על הבד. זה מספיק לי'."

מוצלחת במיוחד היתה הבחירה בתום קונטי. קונטי, המגלם את הקולונל ג'ון לורנס, השבוי היחידי, המנסה להבין את פשר האלימות ואת ערכי הכבוד האכזריים של שוביו היפאניים, התמורד עם תפקיד קשה ומסוכן של „מקשר", שלמעשה נושא במשימה בלתי־אפשרית.

יערד אבזרי. בעוד דיוויד בואי נוטל על שיכמו את הפתעת הליהוק זכה קונטי באחד התפקידים המרתקים ביותר שבוצעו אי־פעם על הבד.

קונטי אינו כוכב, הוא שחקן של שחקנים. איש־מיקצוע שהתגלה, למעשה, באחד מתיאטרוני השוליים המעולים של לונדון, תיאטרון האמסטד. בפצצה של טמפרמנט ועיניים בוהקות, מצא את עצמו בסדרות טלוויזיה שונות, כמו ימים של זוהר. הוא איננו חסיד של „השיטה" ואיננו רוצה לחיות כל דמות שהוא מעלה. הוא אינו רוצה שקונטי יהפוך ללורנס, גם אם יש בלורנס מידה לא מבוטלת של קונטי: „ראיתי שחקנים המשעבדים את נפשם לתפקידים," הוא אומר משועשע. „וזה תמיד מסתיים בקטאסטרופה. אתה מביט באנשים,

שחקן תום קונטי ובימאי נאגיסה אושימה בהסרטת „חג שמח מר לורנס"
כבוד עצמי הוא דרך הסבל

מתבונן היטב ומחקה אותם. זה המיקצוע. כל שחקן ההולך לביית־המלון שלו בתום יום־צילומים, וחושב שהוא עדיין בתוך הדמות, זקוק לטיפול פסיכיאטרי דחוף."

בכל זאת, נשא איתו קונטי מזכרת הביתה — השפה היפאנית, שלמד לצורך התפקיד, והזורמת מפיו בכל רגע של רצון, כאילו היתה זו שפת אמו. לתפקיד תרם לא רק את המישחק, אלא גם חלק מן הדיאלוגים, אחרי שאושימה שוכנע, כי השינויים שקונטי הכניס ברמות המקורית, היו מקסימים. קונטי, צאצא לאב איטלקי ואם סקוטית, הוסיף לדמות קורטוב של חמימות אנושית, פתיחות, הומור וטמפראמנט.

לגבי קונטי אין זה סרט העוסק רק בברוטאליות של היפאנים כלפי שבוייהם, אלא בפער התרבותי שבין השובים והשבויים, הגורם לפריצתה של ברוטאליות זו: „הנה שתי השקפות עולם מנוגדות זו לזו. שתי דתות, שתי מערכות אידיאולוגיות. בסופו של דבר, הדרך הטובה ביותר להביעו היא בתיאור היחס השונה לכאב. היפאנים לא עשו מה שעשו, כי היו מושחתים, אלא משום שלא יכלו להבין את ההשפלה הטוטאלית של השבי. הם האמינו כי הדרך היחידה לגאול את שבוייהם מן הבושה, לאיזו דרגה של כבוד עצמי, היא דרך הסבל. הם חשבו שייעודם היה להגשים זאת."

תדריך
חובה לראות

תל־אביב: מבט אחר, טוטסי, חג שמח מיסטר לורנס, יול.
ירושלים: ג'יגולו אמריקאי.
חיפה: פראנסס.

תל־אביב

★★★ **מבט אחר** (הונגריה, גורדון): אשה, שהיא עיתונאית ולסבית, נאבקת על כבודה ורגשותיה בזירה אישית ובזירה החברתית בארץ, שאינה נוהגת לטפל בנושא נועז שכזה, הונגריה.

ירושלים

★★★ **אכספרס של חצות** (אנגליה, אור־ גיל): מי שמתלונן על האלימות של אושימה, שיילמד שיעור מאלף באלימות מאלן פארקר, בימאי הסרט המיליטאנטי הזה.

להיות או לא להיות בן אדם

חג שמח מיסטר לורנס (אנגליה־יפאן, לב 1, תל־אביב): **זיקי עיון אשר על הצנזורה אסרו, אמנם, את הצגת סידרטו של נאגיסה אושימה. „אימפריית החושים" בישראל, אבל התירו. השבח לאל, את הצגת הסרט חזה. מן הצופה הישראלי האינטליגנטי תימנע האפשרות לעשות אנלוגיה מעניינת בין גיבורי האימפריה, המאוהבים במוות ואינם מסוגלים להגיע למיצוי עליון של חושיהם מבלי להגשימו, ובין גיבוריו היפאניים של חג שמח, חיודעים רק דרך אחת – כבודו של גבר במיסגרת המדינה שבה הוא חי הוא במוות.**

הפעם בוחן אושימה את ההבדלים הבלתי ניתנים לגישור שבין תרבות המערב לתרבות היפאנית, ומנסה לחזור ללא הרדמה, בסכין חדה ומאומנת, לנשמה האנושית. הוא מעמיד זה מול זה את מפקד המחנה היפאני, השובה, קולונל יוטי, בעיצובו של רישי סאקאמוטו, מול הקולונל האנגלי השבוי, ז'אק סלייה, בגילומו של דיוויד בואי. ביניהם מתרוצץ האינטלקטואל הנבוך, קולונל לורנס, בעיצובו של טום קונטי, המנסה להבין את ערכי התרבות של האוייב מנגד, אך אינו יכול להצדיקם.

את יוני רודפת אובססיה מינית העומדת בניגוד לערכי הכבוד הגברי המוכתבים לו על־ידי מסורת נוקשה ושמרנית, ואילו את סלייה רודפת טראומה מישפחתית של אשמה כבדה מנשוא – הבושה שבפחד מפני האלימות של החברה האנגלית כלפי אחיו, שהעמידה אותו כמוג־לב חסר כבוד. אלא שהפיתרון של היפאני אינו משתמע לשתי פנים: את האוייב מותר לענות ולהשפיל, ועל חוסר כבוד יש לשלם במוות.

לעומת זאת, המערב מעמיד את ערך החיים כעליון, ויודע כי צדק וכבוד אינם ערכים אבסולוטיים ועשויים להשתנות במצבים שונים ובנסיבות שונות. במילחמה, כפי שנאמר בסרט, כולם מפסידים. או כפי שאושימה אמר באחד הראיונות שלו: „לעומת השמש המסמלת את החיים, הדגל מסמל את המוות. אדם מצליח לחיות, כשהוא עטוף כולו במוות חזה."

להתמדדות הרעיונית מגייס אושימה את כישרונותיו הקולנועיים חבאים לידי ביטוי הן בבניית העלילה, שאיננה זזה לרגע מן המסרה, הן בליהוק (שילוב נפלא של צעירים מוכשרים ומשכנעים מן הראשון ועד לאחרון), הן בשילוב המוסיקה האקסוטית רוויית החרדה והן בעיצוב האסתטי.

דיויד בואי – תפקיד בלתי־קונבנציונאלי

להיות הומו זה לא הכל

נגוע (ישראל, פריז, תל־אביב) **רובי (יונתן סגל). הוא בימאי צעיר המנסה למצוא מימון ליצירתו הקולנועית הראשונה. למרות שהוא רוצה לבטא בסירטו את מילחמותיו הפנימיות והחברתיות של צעיר הומוסכסואלי בחברה הישראלית, איש מחברי הקהיליה ההומוסכסואלית או מן הרשויות התומכות בקולנוע, אינו נותן לו פרוטה.**

אי־אפשר לטעות בזיהוי האיש שמאחורי הגיבור הקולנועי. זהו הבימאי עמוס גוטמן, המביא נתח מחייו האישיים אל הבד.

גוטמן, שעשה בעבר סרט קצר באותו שם ועל אותו הנושא, לא הצליח לקבל תמיכה מאיש ונדחה גם על־ידי הקרן לעידוד סירטי איכות. על אף הכנות, המהימנות, החרדה והכאב הכרוכים במילחמת־הקיום המשפילה של ההומוסכסואל, שמצליח הבימאי להעביר אל הצופה, אין בסרט כל עניין דרמאתי.

גוטמן מזניח לחלוטין את הטיפול בגיבור כאדם יוצר. לא ברור מדוע בכלל הוא מתעקש ליצור סרט ולאיזה סוג של יצירה הוא שואף. לא כל הומוסכסואל רוצה לעשות סרט והומוסכסואליות כשלעצמה איננה איכות מספקת. כדי לשכנע אותנו כי הגיבור, הוא אכן, אדם בעל כישרון.

משום כך נראה העניין כולו כ„אגו טריפ" ארוך מדי, משעמם ומייגע מכדי להזין סרט עלילתי באורך מלא. גם הסיפור אינו מתפתח ואינו מתקדם לשום מקום. ואין בו דראמה מספקת ובשר, כדי למלא את החלל שבין טיול־חיפושים בגן־העצמאות, למישנהו.

יונתן סגל ועמי טראוב: תבונה ועדינות

אבל עמוס גוטמן מצליח לשכנע שיש בו כשרונות והוא עשוי להתפתח כבימאי. הוא עובד יפה עם טכנאים ובעיקר עם שחקנים. יונתן סגל נושא את הסרט על כתפיו בתבונה, ברגישות, במחימנות וביופי בלתי־רגיל. עמי טראוב (המתרפק עליו באחד הקטעים המשכנעים והכואבים ביותר בסרט) נוגע ללב; בן לוין, אמנם פאתטי במיקצת, אך יש לו נוכחות קולנועית משכנעת. גם דמויות המישנה, אם כי לפעמים vi מוגזמות במיקצת, עושות מלאכה סבירה.

אנשים בעולם

פרידה משפחתית: פאביולה ולי־ליאן נפרדות מליאופולד ה־III

הדוכסית **ליליאנה** ביכתה את אביה, והמלכה **פאביולה** את גיסה, **ליאופולד** השלישי, מי שהיה מלך הבלגים בין השנים 1934 ו־1950 ונודע גם בשם מלך־הכאב, אחרי ששבע דראמות רבות בחייו: מותה המזעזע של המלכה **אסטריד**, סילוק מכס־המלוכה ביגלל שיתוף־פעולה עם הכובש הנאצי וגלות מרצון בלונדון. עם מותו הסתיים פרק כואב גם בתולדות בלגיה, ועתה מחכים להודעת **בודואן** בדבר ירושת כיסאו.

כריסטיאן דיור — לא לנשים בלבד

כתפיים מודגשות ומוגדלות, גוף ישר ודקיק, צבעים חיים וחריפים: זהו תכתיבו של בית דיור לגבר האוהב להתגנדר, בחורף־אביב 84. **כריסטיאן דיור** היה הראשון שערך בשנה זו תצוגה של האוסף החדש לגבר, שתוכנן על־ידי המעצב של הבית **ז'ראר סנרי**. הגברים שצפו בתצוגה העריצו את הדגמים החדשים, המצטיינים בהידור ובקו קלאסי, וישלימו העונה את הקו שעיצב דיור ללקוחותיו הוותיקות ביותר — בנות אצולת הגלימה והממון.

חופשתה של סופי — זמן לתכנן חתונה מלכותית

מלך ספרד **חואן קארלוס** כלי עניבה, ומלכתו סופי היוונית יושבת על השולחן. מסביב להם שתי בנותיהם שהגיעו לפירקן, **אלנה וכריסטינה**. תמונה זו צולמה ברגע של הרפיית־מתח בחופשה שנטלה כל המישפחה, לפני שאירחה בארמונה את כל נסיכי־אירופה לנשף ענקי. מטרת הנשף: בחירתה של סופי — את החתנים המיועדים לבנות.

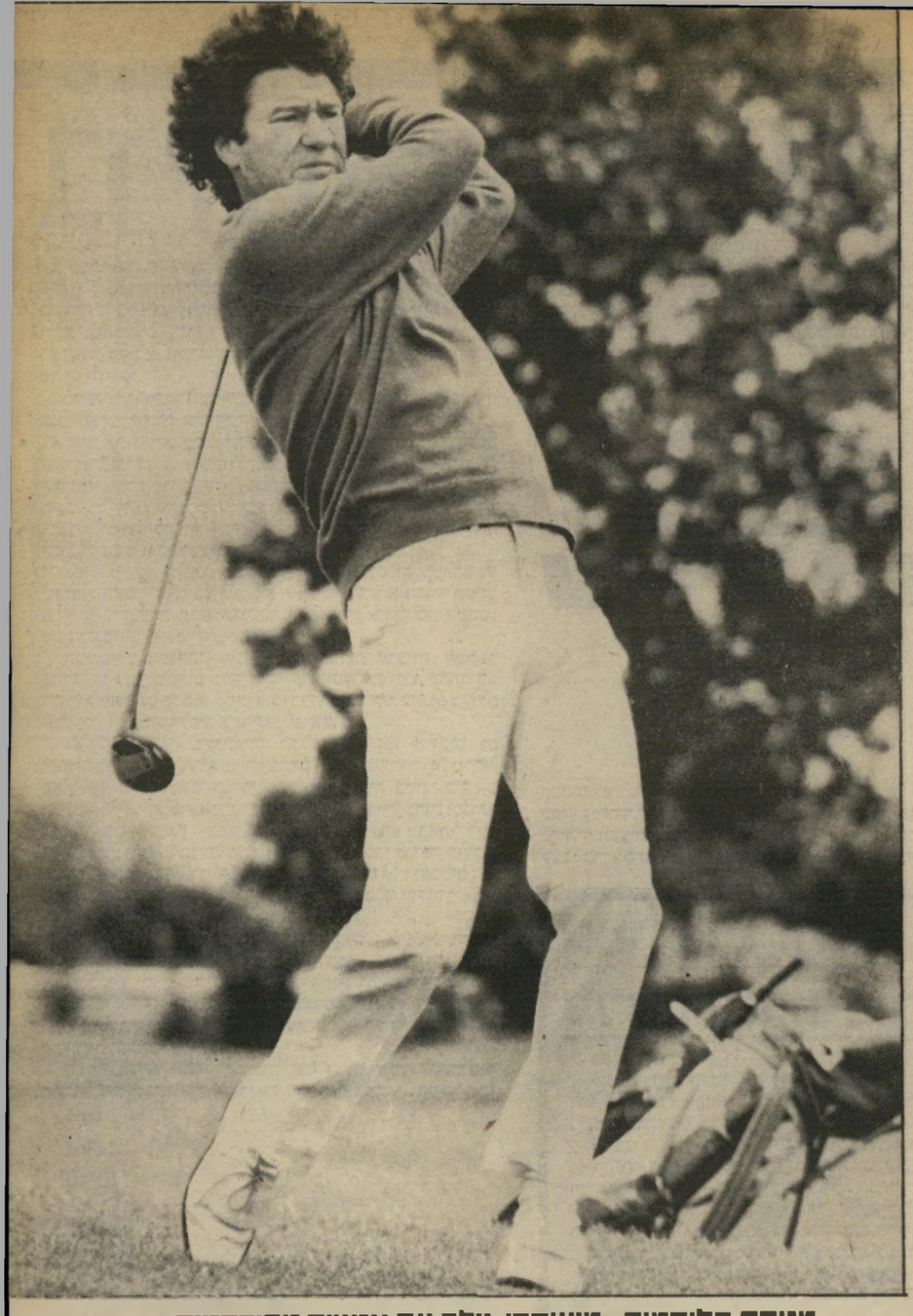
האם ואלנברג חי עדיין ★ האמת על טביעתה של נאטאלי וד ועל מותה של מרלין מונרו ★ בט דיווים רוצה לחזור ★ איך הפכה רות לורנס לסטודנטית?

הדיפלומט השוודי **ראול ואלנברג**, שהציל יהודים רבים מציפורני הנאצים בהונגריה, בשלהי מילחמת העולם השנייה, קיבל אזרחות כבוד של ארצות־הברית. הצער נעשה לפי החלטת הנשיא רגן ב־1981, אך רק עתה אושרר מישפטית. האישרור מעלה שוב לכותרות את הפרשה, מאחר שממשלת ארצות־הברית תוכל עתה לדרוש כחוק מברית־המועצות הבהרות ביחס לגורלו. שילטונות ברית־המועצות טענו ככר ב־1957 כי הוא מת עשר שנים קודם לכן. התפנית בפרשה בוודאי תגרה שוב מפיקי־קולנוע לעשות סרט על חייו של ואלנברג — אף שההפקה האחרונה, שתוכנה בידי מפיק אמריקאי, התבטלה בגלל פשיטת־רגל של המפיק, שבשעתו ביקר בישראל ואף נפגש עם ראש־הממשלה הקודם **מנחם בגין**●●● **רות לורנס** הפכה הסטודנטית הצעירה ביותר בבריטניה. בגיל 12 היא תלמידת האוניברסיטה, אחרי שבגיל 5 החל אביה, מדען־מחשבים, ללמד אותה באופן פרטי. היא גברה על 530 סטודנטים בני 17־18 בבחינות־הכניסה לאוניברסיטה ●●● שנתיים אחרי מותה של **נאטאלי וד** התפרסמו גילויים חדשים בפרשה האומללה: מושל המחוז של לוס־אנג'לס באותם הימים הוציא לאור ספר חדש, שבו הביע דעתו שאילו השחקנית בת ה־43 לא היתה שתוייה, היא היתה מצילה את חייה בדרך פשוטה ביותר — היה עליה לפשוט את מעילה ספוג־המים, שלמעשה הטביע אותה אחרי שהתהפכה היאכטה שלה. המושל לשעבר **תומאס נוגוצי**, שכתב את הספר עם ג'וזף דימונה, גם טוען **שמרלין מונרו** עדיין צחקה במלוא ראותיה שעה וחצי כלבד לפני שמתה, ב־4 באוגוסט 1962, ולמעשה ניסתה להגיע לטלפון כדי להציל עצמה ולא הצליחה, מפני שקיבלה מכה מיסתורית בגבה. ●●● רבים הגדירו את הניתוח האחרון שעברה השחקנית **בט דיוויס** כ־חסר תיקווה". השחקנית סבורה שלא כך. בהודעה לעיתונות, שפירסמה באמצעות סוכנה האישי **אהרון ספלינג**, הודיעה השחקנית בת ה־75 שהיא מתכוננת לחזור לסידרת הטלוויזיה בית־מלון במחצית השנייה של שנת־הסידרה, כלומר בתחילת ינואר.

פאסקל פטי: חזרה רומנטית לאור הזרקורים

בשנות ה־60 היתה לכך הצרפתי תגלית יפה מאוד. בעלת פנים אקסוטיים ומעודנים כאחד, **פאסקל פטי**. היא הופיעה בסרט שהתחיל גל בקולנוע הצרפתי, בני טובים לאן. בינתיים נשכחה פאסקל כמעט לגמרי, ותגליות חדשות כבשו את הבד, אם כי לא נמצאה בעלת עיני־איילה במוה. לאחרונה החליטה לחזור לכותרות ואף לעבוד לפני המצלמה, בעידודו של חבר טוב וותיק ששימש לה בדלוויה בפסטיבל הסרטים שנערך ברוביל, השחקן **ז'אן פייר קאסל**.

מנוחת הלוחמים: מישחקי גולף עם אנשים מפורסמים

כולם באו לשם לראות סרטים אמריקאיים — זה האופי המיוחד של פסטיבל הסרטים ברוביל. אבל כדי שלא יכבו עיניהם בחשיכה ממושכת מדי, דאגו המארגנים להעסיק את האנשים היפים והמפורסמים בספורט שאחד המאפיינים שלו הוא השהייה באור. כמה שיותר שמש ויותר אוויר — אתה שחקן יותר טוב.

בתמונה נראה אחד המתחרים, בתחרויות־החובבים כמובן, הזמר **רוברט שארלבואה**, כשהוא חובט את כדורו לעבר השחקן קלוד **בראסר**. אפשר היה לראות שם נסיכים, שחקנים ובני שחקנים.

אחד הגולפאים המובהקים היה בנו של **ז'אן פול בלמונדו, פול**.

דייוויד בננט: נער הפלא חוזר אל הבד

הוא היה בן פחות מ־14 כאשר הופיע בסרט תוף הפח — אולי סרטו הטוב ביותר של הבימאי הגרמני פולקר שלנדורף, לפי סיפרו הידוע של **גינתר גראס**, שזכה בדקל הזהב בפסטיבל הסרטים בקאן (1979). אחרי מאבק קשה עם סרטו של **פראנסיס פורד קופולה** אפוקליפסה עכשיו. חברי־השופטים שלא ידע להחליט בין השניים, ולא היה מסוגל לעמוד בלחצים האמריקאים, בחר להעניק לשני הסרטים את הפרס הראשון אקסקוו. אבל באותו פסטיבל דיברו רק על תגלית אחת ויחידה. לא היה זה מארלון בראנדו בעל ההופעה המוזרה והשנוייה במחלוקת באפוקליפסה, כי אם ילד מוזר ומוכשר שהעניק לתוף הפח ייחוד ועוצמה במישחקו הרגיש והופעתו החיונית. אבל אחרי־הפסטיבל לא שעה **דייוויד בננט** להצעות קולנועיות כלשהן, והעדיף להתרכז בהשלמת לימודיו בברלין, שם הוא מתגורר עם הוריו.

בקיץ שעבר, אחרי שקרא תסריט בשם קאניקול, קיבל את הצעתו של הבימאי הצרפתי **איב בואסה** להופיע בסירטו זה. היום דייוויד הוא כבר בן 17 וחצי, אבל נראה עדיין קטין. הוא מופיע ככנה של **מיו־מיו**, מול השחקן האמריקאי **לי מרווין**. לדייוויד לא תהיה כל בעייה להתמודד עם קולנוע צרפתי, כי הוא מדבר צרפתית רהוטה. הוא הוכיח זאת במסיבת־עיתונאים שנערכה אחרי תוף הפח, כשהרהים את הקהל בתשובות חריפות ויוצאות־דופן. אבל למעשה בהפסקות הוא עדיין ילד, ומעדיף לשחק עם כלבו על פני המישחק המיקצועי בקולנוע.

דוכסית קנט: היפה והחיות

תמונה פוטוגנית זו של הנסיכה **מארי־כריסטין**, דוכסית קנט, מנציחה אותה עם **בסי וג'סי**. שתי חתולות אלה העלו חיוך של אושר על פניה של הדוכסית היפה, שהיתה מרוכאת מאוד לאחרונה, עקב מותה של חתולתה החביבה. **סרדריק**, בנה בן ה־4, שגם הוא חובב חיות־מחמד כאמו וכשאר בני־המישפחה (אביו ואחותו), הוא שהעניק לחתולותיים את שמותיהם. בסי וג'סי הן בנות שלושה חודשים, בעלות צבע כהה ועיניים בהירות, והייחוס הוענק להן על־ידי הנסיכה המאמצת. אם לא נולדו בבית טוב, לפחות היה להן מזל למצוא מישפחה מלכותית כאומנת.

ברית־המועצות: בכל זאת חועבה

המדור הזה, והעולם הזה בכלל, מעולם לא אימצו לעצמם את מיקצוע „האנטי סובייטיזם". מונח זה אינו מצביע רק על גישה ביקורתית כלפי ברית־המועצות, אלא על אימה טוטאלית, קנאית ובלתי מתפשרת, הנוטה לראות בסובייטים את מקור כל הרע והמעוות בעולם. עמדה כזאת מחפה, בדרך־כלל, על דוגמטיזם פרו־אמריקאי.

פרשנים ואינטלקטואלים רבים, המנסים לבחון באורח אובייקטיבי יחסית אירועים ותהליכים פוליטיים מכל הסוגים, מאברים את הראש כשהדיון נסב על ברית־המועצות. ההשקפה שארצות־הברית היא מעוז החופש בעולם, היא אכסיומאטית לחלוטין, וכל המקשה עליה, אפילו באמצעות עובדות מתועדות היטב על התנהגותה של וושינגטון בזירה הבינלאומית בכלל, ובאסיה ובאמריקה הדרומית והמרכזית בפרט, נחשב, במיקרה הטוב, לתמים ובלתי־רציני.

אפילו מיקרה קלאסי, שאינו טעון הוכחות נוספות, כמו הפשע שביצעו האמריקאים בצ'ילה ב־1973 (רצח הנשיא החוקי בסיוע סי־אי־איי והכתרת גנראל פאשיסטי במקומו), אין בו כדי לשכנע את הדוגמטים האנטי־סובייטיים.

ה„אנטי סובייטיזם", מונח בעל השלכות ערכיות, המקפל בתוכו גם גינוי מסויים בשל חוסר הרציונאליות שבו, מהווה לא רק רגל, אלא גם מחסום פסיכולוגי בלתי־עביר למיליונים בעולם המערבי, ולמאות־אלפים במדינת ישראל.

„צדק אדום". בקטגוריה הבלתי מחמיאה נכללים גם ראשי־המדינה והעיתונאים החשובים בארץ. עובדה זו מקשה מאוד על הדיון האובייקטיבי בסוגיות יסודיות ביותר ביחסים הבינלאומיים. האנטי־סובייטיזם ניזון לא רק ממידע בדוק ומנותח היטב (ויש אומנם שפע של מידע מרשיע ביותר על ברית־המועצות), אלא גם ממיתוסים, כולל אלפי סיפורי קולנוע וטלוויזיה, שבהם חלוקת התפקידים בין הטובים ובין הנבלים היא ממש אוטומאטית. די לשמוע מיבטא רוסי בסרט הוליוודי, כדי לאתר מייד את הנוכל, הסאדיסט, ה„רע".

כמעט שאין סף איכותי־אינטלקטואלי, ששטיפת־המוח הבלתי־פוסקת הזאת אינה עוברת דרכו. אם תגרד היטב אינטלקטואלים ליברליים, כמו ח"כ אמנון רובינשטיין למשל, תמצא את אותו הרפלכס המותנה, האוטומאטי ושאינו ברר־שליטה כלפי הסובייטים, הקיים גם במנטליות הקולקטיבית של פשוטי־העם בישראל.

דווקא הגישה האובייקטיבית של עולם קטן לסובייטים יוצרת רגישות רבה אצל אוהדי ומתנגדי מעצמת־העל. רק כך ניתן להסביר מיכתב שקיבלנו מדובר רק"ח, דויד („עווי") בורשטיין. הדובר מתרעם על כך ש„גם עולם קטן מושפע מהתעמולה האנטי־סובייטית, ולמעשה קיבל את הגירסה האמריקאית בקשר להפלת המטוס הדרום־קוריאי."

מסלול המטוס: הגירסה הסובייטית*
שתי מטרות, אבל סותרות

בורשטיין צירף למיכתבו גם מפה, שהופיעה בביטאון הרישמי של המיפלגה הקומוניסטית הצ'כית רוּדֶה פְּרַאוו. השביל הרחב בצד ימין מציין את תוואי המיסדרון האווירי הרגיל, שהוקצה על־ידי רשויות התעבורה של הסובייטים לתעופה בינלאומית. הקו השחור מראה את המסלול של המטוס הדרום־קוריאי. לדברי רוּדֶה פְּרַאוו („צדק אדום") החזור כמובן על הגירסה הסובייטית הרישמית, סטה המטוס יותר מ־500 קילומטר מהמסלול המקובל, וטס מעל מיתקנים צבאיים סובייטים סודיים ביותר.

בורשטיין מציין במיבתכו שקברניטי המטוס הסיטו אותו בזדון מהמסלול הבינלאומי, וזאת לשתי מטרות (אולי קצת סותרות, עבור הקורא היותר אובייקטיבי). האחת: לצלם מיתקנים צבאיים סודיים; השניה: לגרות את הסובייטים להפיל את מטוס־הנוסעים, להקריב את מאות האזרחים התמימים שנהרגו, כדי להשתמש באסון לתעמולה אנטי־סובייטית. כל זאת, כדי להסיח את דעת־הקהל בעולם מהצעות השלום של ברית־המועצות, ולהצדיק את הצבא הטילים הגרעיניים על אדמת אירופה.

דובר רק"ח סבור שמדובר בתכסיס שפל במיוחד, בתקופה שבה נמצאת ארצות־הברית במצב הסברתי קשה מאוד באירופה. ההיסטוריה מצביעה על מיקרים רבים שבהם השתמש הימין בשיטות תעמולה כאלה נגד הקומוניסטים (ראה עולם קטן בשבוע שעבר). פרשת המטוס הדרום־קוריאי, לדעת עוזי בורשטיין, אינה אלא חולייה נוספת בפרשת הפרובוקציות האנטי־סובייטיות, שיזם מישטרו של נשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן.

בורשטיין חוזר על הגירסה הסובייטית, כאילו הוזהר קברניט המטוס האזרחי עשרות פעמים והתעלם, עד שהופל מעל „איזור סודי במיוחד." את דעתו של דובר רק"ח על התנהגותה של ברית־המועצות בפרשה אפשר לסכם במישפט, שבו בחר הוא עצמו כדי לסיים את מיכתבו לעולם קטן: „ברית־המועצות נהגה באחריות ופעלה למניעת האסון. כל האשמה לפשע על שליטי וושינגטון ועל שותפיהם בדרום־קוריאה וביפאן."

נכון שהפלת המטוס הדרום־קוריאי הוגדרה בעולם קטן כמעשה פשע, זאת במיסגרת של קטע, שהוקיע את פעולות ההחרמה של מושלי ניו־יורק וניו־ג'רזי נגד נציגים רישמיים של ברית־המועצות לעצרת האו"ם. אף על פי כן, די היה בגינוי הזה, כדי לגרור את דובר רק"ח להגנה טוטאלית. נעדרת אפילו שמץ זעיר אחד של ביקורת, על ההתנהגות הסובייטית בפרשה האומללה הזאת.

הדרך הקלה. אין ספק שמישטר רגן ניצל את אסון המטוס, ויתכן גם שהאמריקאים השתמשו בו למטרות ריגול. עם זאת, יש להזכיר לבורשטיין שברית־המועצות הינה מעצמת־על אדירה, שיש לה די אמצעים טכנולוגים כדי לאזן את כוחה הגרעיני של יריבתה, ארצות־הברית.

מותר גם לפרשן אובייקטיבי להניח די בוודאות, שיש לסובייטים אפשרויות טכנולוגיות ליירט מטוס־נוסעים ככד ואיטי־יחסית מבלי להפילו ולרצוח את נוסעיו החפים־מפשע. העובדה שהסובייטים חיסלו את המטוס על נוסעיו היא מחרידה, אפילו אם מתעלמים מהיומרה הסובייטית — שרק מעטים עוד מתייחסים אליה ברצינות — לייצג ערכים הדוגלים בשיוויון בני־אדם ובערכיות של חיי האדם, בריאותו ואושרו.

ברית־המועצות נהגה במטוס הקוריאי ובנוסעיו באורח המאפיין מעצמה כוחנית, המעמידה את ערך הביטחון מעל לחיי אדם. היא אינה ראוייה להגנה כל־כך טוטאלית ובלתי־ביקורתית. העובדה שעוזי בורשטיין בחר בדרך הקלה, והטיל את כל האשמה באורח בלתי־מבוקר על וושינגטון, אינה מסייעת לאמינות הטיעון שלו בעניינים אחרים, כמו פעילותו בארץ למען הפלסטינים.

הפלת המטוס היתה מעשה־תועבה הראוי לכל גינוי גם בעיני פרשנים שאינם חשודים באנטי־סובייטיזם עיוור. רק אם נכיר בהנחת יסוד זו, נוכל לעיין ברצינות בנסיבות המקילות של הפרשה, אם אומנם יש כאלה.

עולם קטן

המטוס האזרחי עשרות פעמים והתעלם, עד שהופל מעל „איזור סודי במיוחד." את דעתו של דובר רק"ח על התנהגותה של ברית־המועצות בפרשה אפשר לסכם במישפט, שבו בחר הוא עצמו כדי לסיים את מיכתבו לעולם קטן: „ברית־המועצות נהגה

כמה אוגדות יש ללהקת „בת־דור"?

מסתבר שהמון.

לא רק הדיקטאטור סטאלין, שהיקשה פעם „כמה דיוויזיות יש לאפיפיור?" נטה לזלזל בכוח רוחני. בישראל נוהגים להתייחס בביטול־מה ליפי־נפש מכל הסוגים. עיתונאים מהימין, למשל, אינם מבינים כיצר הצגה כמו נפש יהודי בפסטיבל אדינבורו בסקוטלנד מרימה את קרן ישראל, חרף תוכנה הביקורתי (או אולי בזכותו).

בתקופת שהותו של התיאטרון החיפאי בבריטניה היתה העיתונות שם, כולל גארדיין ה„אנטי־ישראלי", מלא בכתבות אוהדות ביותר, שלא שכחו לציין שעצם קיומה של הצגה כזאת, וחירותו של התיאטרון להציגה בתוך־לארץ, מהווים הוכחה חיה לחוסנה של הדמוקרטיה הישראלית.

עתה הגיע תורה של להקת הריקודים, בת־דור. השבוע מקדיש השבועון רב התפוצה ניוזוויק עמוד שלם לביקורה של הלהקה בארצות־הברית, ומכתיר את הכתבה האוהדת מאוד בכותרת „הישראלים באים." ריבוי הסיכום של כתבי הניוזוויק מדברים בעד עצמם:

„ההישג הגדול ביותר של להקת בת־דור ולהקות אחרות שיבקרו השנה בארצות־הברית הוא בכך, שהן יצרו מסורת של ריקוד מודרני תוך פחות מדור אחד. זוהי

„בת־דור" בסעולה
חישג בארצות־הברית

הצלחה בלתי־מבוטלת. בארץ שסועת מילחמה כמו ישראל, מדינה המעבצת את עצמה ללא הרף, יש לראות בעצם המחוייבות החברתית ליצירתיות הכרוכה בריקוד משום חשיבות פוליטית רבה."

פורטוגל: ביקורו של „ראש־המחבלים"

מישהו יכול לתאר לעצמו ביקור ממלכתי של נשיא מדינת פלסטין, יאסר ערפאת, בישראל?

ובכן, מאורע מקביל בדיוק התרחש בשבוע שעבר בפורטוגל. ראש המחתרת של מוזאמביק נגד פורטוגל, וכיום הנשיא המרכסיסט של מדינה זו, סמורה מאשל, ביקר בשבוע שעבר בליסבון, כאורח רישמי של הנשיא הפורטוגלי אנטוניו ראמאלו אניש.

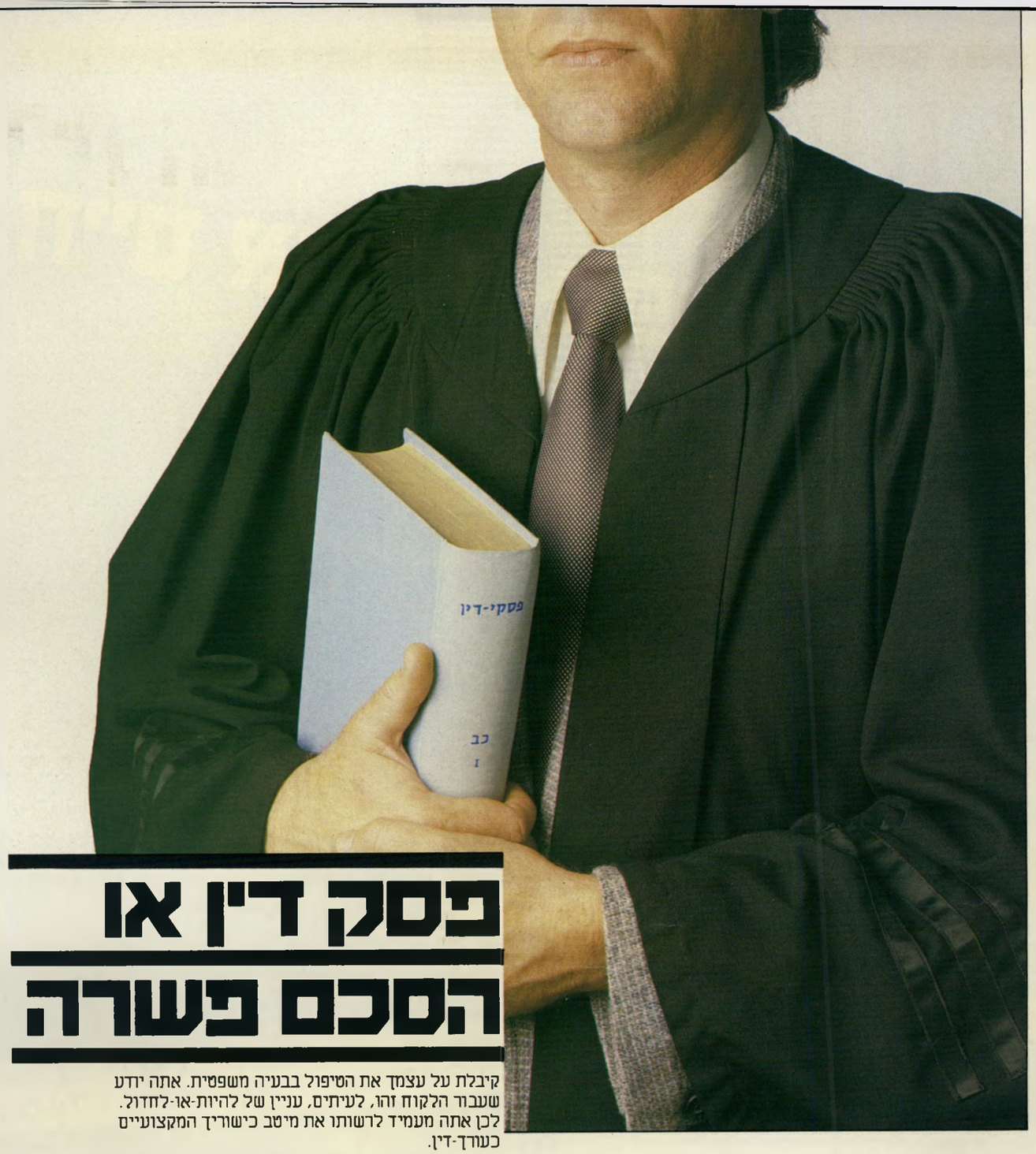
מפגין נגד מאשל
כמו ערפאת בתל־אביב

ביקורו של מאשל ארך חמישה ימים. בסעודת־ערב שערך עבורו הנשיא המארח, תקף מאשל את דרום־אפריקה. בת־בריתה לשעבר של פורטוגל במילחמה נגד לוחמי החופש האפריקאיים, והרים על נס את היחסים שנוצרו בין מוזאמביק ובין המשעבדים לשעבר מפורטוגל.

היו גם מפגינים נגד מאשל, שנלחם עד 1974 בשצף קצף נגד פורטוגל, והיה אחראי לדם פורטוגלי רב שנשפך (מאשל עצמו היה חייב להתגבר על זיכרונות מעשי־זוועה נוראיים שביצעו השלטים הפורטוגליים בארצו). מיספרם לא היה רב, והמישטרה טיפלה בהפגנות ביעילות ודי בקלות.

כפי שכתוב בפרקי אבות: „הכל צפוי והרשות נתונה."

* בביטאון המיפלגה הקומוניסטית הצ'כית רוּדֶה פְּרַאוו.

פסק דין או הסכם פשרה

קיבלת על עצמך את הטיפול בבעיה משפטית. אתה יודע שעבור הלקוח זהו, לעיתים, עניין של להיות-או-לחדול. לכן אתה מעמיד לרשותו את מיטב כישוריך המקצועיים כעורך-דין.

בשטח הפיננסי אתה מצפה להתייחסות כזאת גם מהבנקאי שלך בבנק הפועלים.

אתה אחראי למספר ניכר של חשבונות בנאמנות. אנשי הבנק, בסיוע מערכות תקשורת מתקדמות, יספקו לך מידע עדכני ושוטף על מצב החשבונות, בדיוק לפי דרישותיך ובתדירות הרצויה.

בנק הפועלים מעמיד לרשותך גם אנשי מקצוע מיומנים בנושאי מט"ח, ניירות ערך וחשבונות אישיים.
תן לנו את האפשרות להפעיל בשבילך מערכת בנקאית יעילה.

בוא לבנק הפועלים.

יש לך בנקאים למקצוע.

בנק הפועלים מע"מ

בלאופונקט

חיים ארוכים-אפס תקלות.

טלוויזיות צבעוניות 16", 20", 22", 27" – עם או בלי שלט-רחוק.

שני דגמי וידאו VHS – עם שלט-רחוק.
חידוש בלעדי!! הוראות ההפעלה בעברית מוקלטות על קסטה וידאו. חינם.

היבואן הבלעדי: טרכף יבוא בע"מ, רח' בוגרשוב 70, תל-אביב.

BLAUPUNKT

TEDELEX

מוסיקה

מה נשמע

● תקליטו האחרון של צביקה פיק, אוסף פרטי, כולל קטע בשם שיר לגיון לנון. זהו ניסיון דוחה של פיק ואשתו, כותבת התמליל, להגיב ולהביע צער על רציחת היוצר האנגלי הגדול, חבר החיפושיות לשעבר. גם ללא השוואה לשירים היפהפיים שכתבו לזכר לנון מוסיקאים כמו פול סיימון, ג'ורג' האריסון ואלטון ג'ון, נכשל שירו של פיק בכל: חוסר רגישות, עווירת „סאחבק" בינלאומית עם „ג'וני", שאין לה מקום, שהיא יומרנית ופוגעת בטעם הטוב, ועם לחן קופצני ללא קשר לתוכן התמליל. גם לתוכן עצמו, אגב, אין קשר למאומה.

מוסיקאי ג'אז מינגוס
תטבעי או תשחי

הסיבה היחידה לציון קטע זה היא תוכנית־היחיד שעומד פיק להעלות על בימות הארץ בקרוב. ילוו אותו מיכה מיכאלי בבאס, חיים רומנו ומשה דעבול בגיטרות ויוסי בוזין בתופים. פיק ישיר וינגן בקלידים. על כולנו לקוות, כי שיר לגיון לנון יושמט וכי ניזכה בהפקה מעניינת ומצליחה.

● תקליטים קלאסיים הנמכרים בארץ, לאורך שנים, במיספר המיוצג על־ידי שלוש ספרות נכבדות. נחשבים להצלחה מסחררת. לפני זמן קצר הטביעה חברת דויטשה גראמופון אלבום כפול המכיל הקלטות מפסטיבל הוברמן, אשר התקיים בארץ בחודש דצמבר, 1982.

האלבום הכפול, אשר הוקלט דיגיטלית, כמרבית ההקלטות היוקרתיות כיום, מכיל את ארבע העונות מאת ויוואלדי, קונצ'רטו כפול מאת באך וסינפוניה קונצרטנטית מאת מוצארט. הביצועים, כזכור, הם של המיטב: פינחס צוקרמן, אייזק שטרן, יצחק פרלמן, שלומו מינץ, אידה הנדל, איברי גיטליס והתיזמורת הפילהרמונית בניצוח זובין מהטה. בדויטשה גראמופון התפלאו מאוד לנוכח ההזמנה השניה של היבואן הישראלי, אור־רן. לעומת ההזמנה הראשונה הגדולה יחסית, של כמה עשרות עותקים, צויינו בשניה מאות עותקים מבוקשים. בבירור מהיר הסתבר, כי הנהלת הפילהרמונית לבד הזמינה, מהמישלוח הקרוב, יותר מ־500 עותקים של האלבום הכפול. ואחר־כך מנסים לומר לנו כי מוסיקאים אינם מאזינים להקל־טותיהם.

פרוצליק

המלך צ'ארלס מינגוס

„המוסיקה שלי באה מדיוק אלינגטון, ארט טאטום, צ'ארלי פארקר והכנסיה," אמר צ'ארלי מינגוס, והוסיף: „היא באה גם מאיך שדיבר אלי המלצר בארוחת הערב, או משהו דומה." צ'ארלי מינגוס היה מלחין ונגן באס אקוסטי מהמעולים שבתחום הג'אז. הוא האיש אשר שאף להפוך את הג'אז למוסיקה קונצרטנטית, והצליח.

הג'אז של מינגוס מרגים אמת מוחלטת: לקחת את מה שיש ולמתוח אותו למלוא יכולתו. מינגוס השתמש באילתור, בקצב חזק, בטונאליות של בלוז, בגווני קול ובספונטניות. מכל אלה, יחד עם כשרונו הענק, הפיק יצירות מעולות בכיוונים יחודיים.

בודהן אחת במים. צ'ארלס מינגוס נולד באריזונה, ב־22 באפריל, 1922. הוא נפטר במכסיקו, ב־5 בינואר, 1979. כמוסיקאי, מלחין ומנהיג ב„ג'אז שאחרי המילחמה", בלט כמבריק, מעורר מחלוקת ונאמן ב־100 אחוז למלאכתו. בכל הופעותיו נתן את כל כולו, תמיד במלוא הכוונה והלהט.

הוא היפנט מאזינים ומוסיקאים, והוציא מנגניו את הטוב ביותר שהיו מסוגלים לו. למרות שהרגיז, לעיתים, רבים מאלה שניגנו איתו, מעולם לא נטשו את הרכביו מרצונם, בכעס. ככל מנהיג־הרכב מיומן, הלחין תוך מחשבה על סולנים מסויימים, שלהט הועיד את תפקידי היצירות.

מחשבתו חסרת־המנוחה חיפשה, ללא הרף, מוסיקאים בלתי־ידועים. הוא שיתף פעולה, גילה, טיפח ולימד רבים. ביניהם החצוצרן טד קרסון; הסקספוניסטים אריק דולפי, בוקר ארווין ושאפי הארי; הפסנתרן ביל אוונס והמתופף ראני ריצ'מונד.

משתפת־הפעולה האחרונה עם מינגוס הגדול היתה הזמרת והמלחינה האמריקאית ג'וני מיטשל. הוא כתב למענה שישה לחנים. בקשתו היתה כי תכתוב להם תמלילים, וכי יקליטו אותם יחדיו. סיפרה מיטשל: „בפעם הראשונה שראיתי את פניו, חייך אלי בשובבות עליזה. חיבבתי אותו מייד. הגעתי לניו־יורק, כדי להאזין לשישה שירים חדשים, שכתב עבורי. זה היה לי לכבוד: הייתי מסוקרנת: זה כאילו שעמדתי על שפת נהר — בוהן אחת במים, בודקת אותם — וצ'ארלי הגיע ודחף אותי פנימה — 'תקטבעי או תשחי'. הוא צוחק למראה השחיה הכושלת שלי במימי המוסיקה הקלאסית השחורה"...

מנצח מהטה ושות'*
התפלאו על ההזמנה

לוויתנים על החוף. כך חנך צ'ארלס מינגוס את הרפתקתו המוסיקלית האחרונה בלוויית נגנים גדולים, כמו ג'ון מקלפלין בגיטרה, סטאנלי קלארק וג'אקו מאסטוריוס בבאס, טוני ויליאמס ופיטר ארסקין בתופים. הרבי הנקוק בפסנתר חשמלי ווויין שורטר בסקסופון. מינגוס לא זכה לשמוע את כל ששת שיריו מושלמים. הוא נפטר לפני כן.

כמעט לא מזכירים כיום את מינגוס, לצד נגני ג'אז מפורסמים אחרים. המוסיקה שלו אינה קשה להשגה וקיימות הקלטות טובות רבות. תשע מיצירותיו הבולטות רוכזו כעת על־ידי אשתו, סו מינגוס, וסיי ג'ולנסון, בחוברת הנקראת הסגנונות המוסיקליים של צ'ארלס מינגוס (הוצאת האחים וורנר, ארצות־הברית, $8.95). אלה הן טרנסקריפציות מדוייקות של מטייל, עדיף שתוכה בנשמתך, תפילה להתנגדות פאסיבית, ועוד.

אומרת ג'וני מיטשל: „צ'ארלס מינגוס, מיסטיקן מוסיקלי, נפטר במכסיקו... בגיל 56. גופתו נשרפה ביום המוחרת. באותו יום הנחיתו עצמם 56 לווייתנים על החוף המכסיקני. הם הורחקו בעזרת אש. אלה צירופי המקרים המלהיבים את דמיוני."

---

* *על העטיפה: המנצח זובין מהטה (עומד מאחור, שני מימין); פנחס צוקרמן (בעל הבלורית, ראשון מימין); לפני מהטה יושב יצחק פרלמן. לידו (שב שיער) אייזק שטרן. עומד משמאל: שלמה מינץ.*

תקליטים

אלביס? איזה אלביס?

אלביס קוסטלו — PUNCH THE CLOCK; איפטרוניקס.

שירי פופ רבים וטובים נוצרו בשנות החמישים. רבים וטובים נוצרו גם בשנות השישים והשבעים. היוצר היחידי(?) המצליח ליצור פופ אמיתי של שנת 1983 הוא אלביס קוסטלו. האלבום האחרון שלו ושל להקתו the attraction, מציג הפתעה אחרי הפתעה. שירי פופ, לכאורה, מופקים ומעובדים בעזרת מיטב המוחות וכלי־הנגינה העומדים היום לרשות מוסיקאי כלשהו. תמלילי קוסטלו מצויינים ושירתו כבר מזמן קצרה למענו תשבחות. זהו modern pop מושלם ביותר. כל דקה בתקליט היא הנאה.

גם ההפסקות בין השירים: מצפים להמשך הטוב כל־כך.

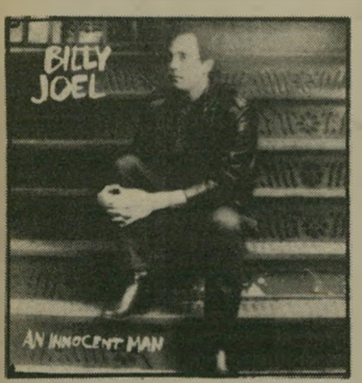

יחיד במינו

נינו רוטה — המוסיקה לסרטים; איפטרוניקס.

לצד כל החידושים שפיתחה עם השנים תעשיית הסרטים, גדל גם ענף מכובד וחשוב מאוד הנקרא: מוסיקה בקולנוע. גם היום מעטה הספרות הכתובה על נושא זה, ומרצים רבים מתקשים ללמדו באוניברסיטות. נסו לדמיין לעצמכם כל סרט שהוא, האהוב עליכם, ללא פס־הקול המלווה אותו; ללא אותם אקורדים, מותחים או רומנטיים, ברגעים הקובעים ביותר; ללא השיר או מנגינת־הפתיחה המבשרים על הבאות. המלחין נינו רוטה נחשב אחד הגדולים ביותר בין מלחיני המוסיקה לסרטים. פליני השתמש בכשרונו לכל סרטיו.

תקליט ישן, בהטבעה מחודשת, של מוסיקה מסרטי פליני, יצא לפני שבועות ספורים. עתה מגיע הקינוח, בצורת מוסיקה מסרטים שונים שלהם כתב רוטה את יצירותיו. בין לה דולצ'ה ויטה של פליני ורומיאו ויוליה של זפירלי, מוצאים קטעים שכתב לבימאים כמו ויסקונטי, קינג וידור וקורוסאווה. לא שמות הבמאים חשובים. למי שצפה בסרטים, צפויה הנאה גדולה במיוחד.

האם תמימות משתלמת?

בילי ג'ואל — אדם תמים; סי־בי־אס.

אם לפני רגע השמיע אלביס קוסטלו „השראה של יצירה", מציג כעת בילי ג'ואל „השראה של חיקוי". ג'ואל, מושפע משירי שנות החמישים והשישים, הלחין ושר בחיקוי לסגנונות אשר הוא אוהב. אלה אינם המים שבהם הוא שוחה.

רוב הביצועים קרים מדי, גם בגלל טכניקות הקלטה „טובות" מדי וגם באשמת עיבודים מיוחדים מדי. הקטע היחידי המצליח „לעבור" בביצוע אולפן קר זה, הוא ספר לה על כך.

השיר כבר הפך להיט. חוש אישי קובע, כי השירים יישמעו טובים בהרבה בהופעות חיות.

אין במה להתבייש

ג'קי מייקה — חזרי אלי אהבה; פונוקול.

רוב המוסיקה הנעשית כיום בארץ מושפעת מארצות המערב. כאשר נפגשים זמרים ממוצא מזרחי, כמו אבנר גדסי וזוהר ארגוב, בהשפעות מערביות ובטכניקות הקלטה חדישות, הם ממזגים את הכל ליצירה מאוד מעניינת. דומני שהיא מעניינת יותר מכל דבר אחר הנעשה היום בארץ כמטווה של „יצירה מקורית". אלה הם בדרך־כלל חיקויי ברוזיל, ספרד או לוס־אנג'לס. ג'קי מייקה נמשך מדי לספרד, אך הוא מציג תקליט נעים ביותר. זהו אלבומו הרביעי. עיבודי תופים טובים יותר היו מזניקים את איכות ההפקה פלאים. גם כך, אחרי שהאונתי רבות לביצועיו האחרונים של זוהר ארגוב הפופולארי כל־כך, אין למייקה במה להתבייש: הוא קרוב מאוד לפיסגה של הסגנון שבו הוא פועל.

המדור מעניק לתקליטים חמישה ציונים, לפי הדירוג הבא: תו אחד — רע; שני תווים — חלש; שלושה תווים — בכה; ארבעה תווים — טוב; חמישה תווים — מצויין.

ארי פרנקל

נמר של ניר

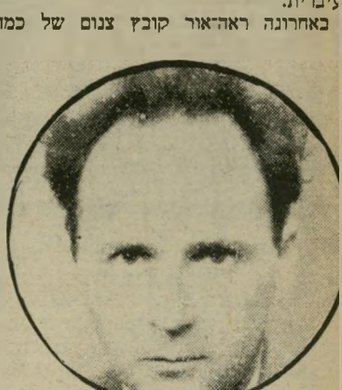
יצירותיו של יוצר נשכח ★ התגלמותה של ריקנות ביקורתית ★ ינקי מקונטיקאט בחצר המלך ארתור ★ נובל 1983 ★ שיעור וחרגיל עם פרופסור זנדבנק ★ אישי הארץ הזאת

מקור

זרחי

ישראל זרחי (1909־1947) הוא סופר נשכח מיפורת העיברית, למרות שבכמה מיצירותיו הוא מתעלה מעל לסופרים רבים בני הדור. זרחי, חיבר כ־15 סיפורי פרוזה, שביניהם הנפט זורם ים התיכון; נחלת אבות כפר־השילוח חרים, כמו נשתכח מלוחות הנצח של הסיפורת עיברית.

באחרונה ראה־אור קובץ צנום של כמה

סופר זרחי
נכס־תרבות נשכח

סיפורי ישראל זרחי, תחת הכותרת ילקוט זיפורים". קובץ זה, שפורסם בהוצאת יחדיו שיתוף עם אגודת־הסופרים, מציג אך מעט כוחו הספרותי של סופר מוכשר זה, שמת בגיל עיר יחסית.

סיפוריו של זרחי יונקים מן המציאות ארצישראלית של שנות השלושים והארבעים. קובץ זה בולטת סידרת סיפורים, המתארת את רושלים באותה התקופה. ראשון הסיפורים ייטורי ירושלים הוא בבחינת מיפוי לעיר־העתיקה, ימי המנדט הבריטי. **מעלות השחר הומה רוגשת הכניסה בשער יפו. גבעות סגולות של וציל מתרסקות על אבני החומות. עירימות נאנים נוטפות דבש ובמאות ארגזים סורחת ינגן...**

זרחי משוטט בסיפורו בחוצות העיר העתיקה מתארה בכלים ספרותיים מן המעלה הראשונה. הוא ממיין את חיי היהודים ברובע, את הנופים את הזמנים תחת נושאים וכותרות. סיפור זה ועיד על בקיאות רבה ברקע למרכיביה השונים של העיר־העתיקה, ועל מיומנות ספרותית מן המעלה הראשונה. הוא מסיים אותו בקביעה אך **שער הרחמים סתום, סתום...**

בסיפור הבא, שגם תוכנו לקוח מהווי היהודים ברובע־היהודי, שימשון משוק הבשמים, עוסק רחי בבניית פרופיל מאפיין של אחד מתושבי רובע, על כל המקיף אותו. ברגישותו הוא מביא קורא מניחוחות שוק־הבשמים הישן של העיר־ העתיקה, שבמרכזו אותו־שימשון גלוח־מחלפות על גאווה עצמית חסרת גבול.

בריחיים של רוח משרטט זרחי דמותה של ושה החיה בעולמם של טותני־הקמה בירושלים. הוא מתאר את חייה דרך הטרגדיות העוברות עליה כשבין השאר בעלה מעגן אותה, ועד לרכישת מטחנת־קמח בעזרת סוסים כחושים. באמצעות סיפורה מאפיין זרחי תקופה של כמה עשרות שנים, בתיאורים בהירים ומרתקים.

הסיפור על שום מה הוא סיפור־אהבה רושלמי המסופר בגוף־ראשון, כאשר הרקע הוא

* *ישראל זרחי – **ילקוט סיפורים**; ערך הקדים אבינועם ורשאי; הוצאת יחדיו בשיתוף עם אגודת־הסופרים; 158 עמ' כריכה קלה).*

בית־קפה ירושלמי קטן, מבתי־הקפה שאינם עוד. המספר, המבורד בסביבתו, יוצר קשר מיקרי עם אשה באותו בית־קפה. האשה מספרת לו כי התגרשה מבעלה וממשיכה, לתדהמתו, ומספרת את סיפור אהבתה יפרידתה מבעלה. הסיפור משופע בריגשה אירוטית, שאינה מגיעה למימוש, אך מבוטאת בכישרון רב.

בסמבטיון מתאר זרחי שוב את סימטאות ירושלים, באמצעות ר' **משה יהושוע** שהיה תלמיד־חכם בעירו שבגולה, ועלה ירושלימה. הסיפור משרטט את הפער שבין „ירושלים של זהב" שהיתה בהזיותיו ובין המציאות האפורה, המדכאת והיזומיומית. באמצעות סיפור זה ממשיך ומתאר זרחי פרקים מחיי יהודי העיר־העתיקה, דרך כרונולוגיה היסטורית קפדנית. ר' משה יהושוע, הממיר את חזונו בשליחות למען עניי וניזקקי העיר־העתיקה, הוא האב־טיפוס של היהודי המאמין־הדתי, יהודי אופטימי, ההופך משולח (שליח־המגבית — בלשון ימינו), ומסיים את חייו בבידוד מוחלט ובמוות בחדר גניזה.

ילקוט סיפורים של ישראל זרחי, הוא בבחינת נכס־צאן־ברזל של הספרות העיברית, שראוי לו להיקרא בידי רבים. גם מחירו המוזל עשוי לעודד רבים לרכוש סיפרון מעולה זה, פרי עטו של סופר שנשכח לא־בצדק.

תרגום

טווין בשנינותו

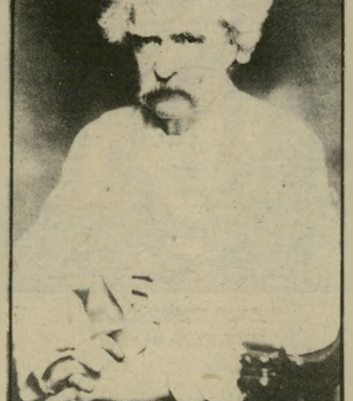
שלוש פעמים קראתי, בתרגום לעיברית, את סיפרו של **מארק טווין** ינקי מקונטיקאט בחצר המלך ארתור. בפעם הראשונה קראתי את גירסתו של **ישעיה לוין** יאנקי בחצר המלך ארתור. בפעם השניה את גירסת **י. אחיטוב**. שתי גירסות אלה לא קסמו לי, כך שנזקקתי למקור.

באחרונה ראה־אור, בתרגום מעולה ל־ עיברית, הספר יאנקי מקונטיקאט בחצר המלך ארתור" וההנאה מן הקריאה בו היתה שונה מאשר בכל תרגום לעברית, שקראתי באחרונה. תרגומו של **גדעון טורי**, הוא הרפתקה מהנה, המומלצת לכל שוחר ספרות טובה, הנהנה מיצירותיו של מארק טווין.

ספר זה הוא מהתלה צינית על כל המוסדות והמימסדים האפשריים. על המלכות, על הכנסיה, על המעמדות העליונים, על הבורות ועל הרשע.

כבר במבוא מבשר טווין, בלשונו הפשוטה והישירה: **השאלה אם המלכים שולטים בתוקף זכות אלוהית לא באה על פית־רנה בספר זה. הסתבר שהיא טבוכה מדי... יאנקי מקונ־ טיקאט בחצר המלך ארתור הוא מהתלה אמריקאית קפדנית, על אחד מהמיתוסים הפולקלוריים החשובים ביותר של אנגליה. סיפור של „קפיצת הדרך והזמן" של אותו יאנקי, ממחצית המאה ה־19, אל המאה השישית באנגליה, אל קאמלוט, אל המלך ארתור ואבירו.**

מארק טווין מעמת את הידע והטכנולוגיות של מחצית המאה ה־19 עם אורח־החיים של

סופר טווין
חיצים לעולם החדש

המאה השישית, כאשר היאנקי, הופך את המידע שברשותו למחולל ניסים. המובאים בלשון קלה, אשר לעיתים עשויה לבקע את הבטן בצחוק פרוע. היאנקי מתייצב לסידרת מאבקים, מול הקוסם הנודע **מארלין**, ומכה בו שוב ושוב.

עד מהרה הופך היאנקי מקורבו של המלך ארתור, המייצר בחשאי כמה קילוגרמים של חומר־נפץ, כולאי־ברקים ומערכת טלפונית ובאמצעותם הוא מבסס את מעמדו.

היאנקי שואף לקדם את בני המאה השישית אל המאה ה־20. הוא מתכנן ייסודו של עיתון, פתיחת מישרד פטנטים ורשת בתי־ספר. הוא אוסף אנשים בממלכה, המשמשים אותו במיפעליו, עד שהמלך ארתור משגר אותו, כמינהג הזמן והמקום, לחפש אחר הרפתקות: **כדי שאכנה לי שם ותהילה...**

אלא שהיאנקי אינו יוצא למסעו קודם שסיים תשתית למיפעלי פלדה, כדי לקדם את אנגליה. בין השאר, הוא מייסד גירסה מקומית לווסט פוינט האמריקאי, אקדמיה ימית, ומערכת טלפונים תת קרקעית: **כי חששנו מהצבת עמודים. אלה היו עלולים לעורר שאלות דהיישות. רבות מדי. די היה בכבלי קרקע...**

כאשר נאלץ היאנקי להיכנס לתוך שיריון־ האבירים שנמסר לו, הוא מתייסר ייסורי תופת למרות זאת הוא יוצא אל דרכו, והופך עד מהרה בעליהם של אבירים אחרים, שאותם הוא מכניע. על אחר ממעילי העוברים בדרך המלך הוא מגלה פירסומת למיפעל סבונים שהקים בעיר המלוכה: **כל אימת ששליחי הכניעי אביר משוטט בדרך, היי ייחצים אותו; יבשהתאושש, השביעוהו לקחת לו לוחמודעות ילצאת להסיין סבון ותרבות עד אחרית ימיו...**

כך עובר היאנקי את הממלכה לאורכה ולרוחבה, מגיע בעיקבות עולי־רגל אל מעייך קדוש, שבו הוא עושה פלאים נדירים ואף מגלה ליד המעיין טלפון ציבורי, שאנשיו התקינו שם.

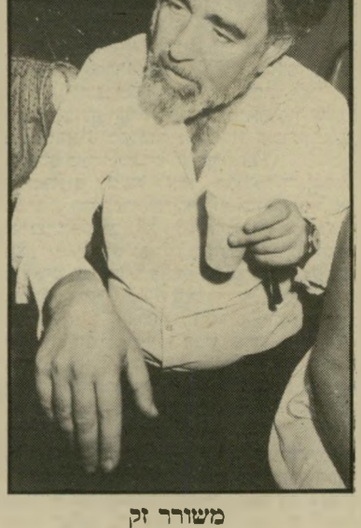
אז יוצא היאנקי לדרך הרפתקות עם המלך, הלבוש בבגדי אביון, כאשר עולם ומלואו נראים לעיתים מגוחכים ולעיתים מרגשים — כל אלה כתובים בעטו הנדירה והשנונה של מארק טווין, כאשר חיציו העיקריים מופנים לעבר עולמנו הטכנולוגי והמודרני. ספר מומלץ ביותר לקריאה, גם בשל תרגומו המעולה של **גדעון טורי**.

ביקורת

אטימות אקדמית

חלק ניכר מהטפילים הביקורתיים הניזונים מדמם של יוצרים בתרבות הישראלית, ממומנים בידי הציבור הרחב במשכורת אקדמית + שנת־ שבתון.

אחד מהבולטים בטפילי הביקורת, הוא

משורר זך
הגיע הזמן לשיר הנכון

פרופסור **שימעון זנדבנק**, שאף ניסה בעבר את כוחות בכתיבה, ופירסם ספר בוסר תחת הכותרת מישהו אחר".

המאפיין העיקרי של טפילי הביקורת, הוא בשאיפה להדריך את המשוררים ואת הסופרים בנתיבי כתיבתם. קרי: שיכתבו המשוררים והסופרים בהתאם לאותם נתיבי תיסכול וכתיבה, שטפילי הביקורת כשלו בהם.

באחרונה ראה אור ספר ביקורת מכונסת של פרופסור שימעון זנדבנק תחת הכותרת השיר

* *שימעון זנדבנק – **מישהו אחר**; הוצאת עם עובד; 149 עמ' (כריכה רכה).*

לקסיקון

1799–1948

בימים אלה ראה אור במהדורה מהודרת לקסיקון האישים של ארץ ישראל, 1799–1948 ", והוא בבחינת נכס לכל בית.

אומנם חסרים בלקסיקון זה אישים, וייתכן שמצויים בו אישים שאינם כל־כך אישים, אך בסך־הכל טרחו עורכי הלקסיקון ועשו מלאכתם נאמנה.

לקסיקון זה מעלותיו רבות, אך מתעלה עליהן מעלה אחת — הוא אינו מבריל בין יהודים יערבים, ומביא את אישיה הערביים של ארץ־ישראל, בסדר האל"ף־בי"ת בצירוף התעתיק הערבי שלהם.

עורכי הלקסיקון **יעקוב שביט, יעקוב גולדשטיין וחיים באר**, הקפידו על לשון לקסיקוגרפית חסרת שומן־מילולי. מראשון הערבים (**אבו ג'אבר, חסן**) ועד לאחרון בהם (**תישבי, נחום**), מובא סיפור ארץ־ ישראל במהלך כמעט 150 שנה.

לקסיקון זה הוא נכס לכל מי שסיפור תולדות ארץ־ישראל בימינו יקר לו.

* *לקסיקון האישים של ארץ ישראל, 1799־1948; עורכים: יעקוב שביט, יעקוב גולדשטיין וחיים באר; הוצאת עם־עובד; 520 עמ' (תבנית אלבומית – כריכה קשה).*

הנכון **, כותרת השאולה מהמשורר **נתן זך**, והמעידה על יצריו של פרופסור זנדבנק, להכתיב למשוררים את נתיבי שירתם. כאן המקום להעיר גם, שספר זה לא ראה־אור על־חשבון הוצאת ספריית פועלים, אלא בסיוע קרן תל־אביב לספרות ולאמנות.

פמפלט רשימותיו של זנדברנק מבוסס על קטע משיר של **נתן זך** שבו כתב המשורר: **בשהרגש דועך, השיר הנכון מדבר./ עד אז דיבר הרגש, השיר האחר./ עכשיו, הגיע הזמן לשיר הנכון לדבר...**

ובעזרת המילים הלועזיות: ריתמוס, טריוויאלי, מטאפורי, אקספרסיבי, פונקציה, רפרנציאלי, ספונטאניות, סימטריה, אוקסי־מורונים, אנגאזמן וחוזר חלילה, לכד פרופסור זנדבנק בין **זך**, **אלתרמן**, **ויזלטיר** ואחרים, בהפגינו אטימות ריגשית לקצב של שירה אמיתית.

ואחרי אותה הקדמה מייגעת עובר זנדבנק לפירושי השירה, שאותם הוא פותח בשירת **שמעון הלקין**, אשר את חלק משירותו ואיכויותיה הוא משווה לכתיבתו של **מרסל פרוסט(!)** המבוקר השני הוא **אבות ישורין**. ביקורת זו מוכיחה את אטימותו של זנדבנק לשירה, שהרי קיים בשירת ישורון אלמנט קומי ופארודי, שעיני הפרופסור טחו מראות. בהתייחסותו של זנדבנק לאלתרמן, מומלץ לו ללמוד מעט אצל פרופסור **דן מירון** כמה פירקי הבנת שירת אלתרמן, שעימו הוא מתפלמס במישפטיו הבלתי־מסתיימים.

פרופסור זנדבנק
נתיבי תיסכול וכתיבה

קובץ רשימותיו הכרוכות של פרופסור זנדבנק השיר הנכון, הוא בבחינת תעודה סוציולוגית, העוסקת בפרופסור הלא־נכון, החותר בחוסר־כישרון לעסוק במה שזך כינה השיר הנכון.

אוגנותו־המילולית של זנבנק על שיריה של **לאה גולדברג** חושפת את האופן שבו הוא קולט שירה, עירום וערייה. זנבנק מחפש את המורכבות של גולדברג ומועך את פשטותה, ונבצר ממנו לקלוט את הערך השירי האמיתי של שירתה. הרחוק מפסגות השירה העברית החדשה. אהבתי את ניתוח שירה של גולדברג זה לא הים, שזנרבנק, מגדירו: **שיר זה אפשר לראותו כקומנטאר מכוון על לפחות שני שירים אחרים שלה....** המילה קומנטאר, היא הזרנבנק במיטבו.

בהתייחסו לשירי **אמיר גלבוע**, מבחין זנדבנק ב־שכלתנות יחסית" של משורר זה, ומתגלה **היהדותיות ה־צורנית" של גלבוע שבצד יהדותיותו ה־תוכנית"... במלל האוהב** שזנדבנק משגר לשירת **יהודה עמיחי**, הוא כותב לקוראיו: **לא אנסה אפילו לומר מדוע השיר הבא נפלא בעיני**, ובמלל בלתי־משכנע, הוא מוכיח דבר אחד: אין בו, בפרופסור, ההבנה הבסיסית לרגישות המשורר לסביבתו. מעמיחי הולך זנדבנק ומתפעם משירתם של **טשרני כרמי**, ו**דן פגים**, מבלי שיש לו הכלים להבהיר התפעמות זו לקוראים.

ובסיום, הוא מגיע אל נתן זך — משורר חשוב, ופרופסור לשירה, קומות רבות מעל לקומתו של זנדבנק — וברשימה זו מתברר שכמה מלכודות שיריות של נתן זך הורידו את זנדבנק עוד כמה קומות למטה במיגדל השן האקדמי.

**** שימעון זנדבנק – *השיר הנכון*; ספריית פועלים; 147 עמ' (כריכה רכה).**

ספרות עולמית

האיש מ„בעל זבוב"

יש לי סימפטיה גדולה ל**ויליאם גולדינג**, חתן פרס נובל 1983. שהדייעות חלוקות בדבר ערכו הספרותי הממשי.

גולדינג הוא סופר, שספריו המרובים ספוגים אווירה של צניעות ופסימיות. הנחת הייסוד של כתיבתו היא: יצר לב האדם רע מנעוריו.

ספריו של גולדינג מבהירים לקוראיו, שפגמי החברה מקורם בפגימות בקוד הגנטי של המיךהאנושי, או כפי שגולדינג עצמו כתב פעם: **האדם מפיק רשע, כפי שהדבורה מפיקה דבש.**

את התיזה שלו מיצה גולדינג כבר בשנת 1954, בחשוב שבספריו, **בעל זבוב**", ספר שזכה בעולם לפופולאריות מדהימה.

בעל זבוב הוא סיפורה של קבוצת נערים, שמטוסה מתרסק על שני אי בודד. עד מהרה שכים הנערים למצב של פראות אנושית בסיסית, על כל האכזריות הכרוכה בכך. בעל זבוב מצליח גולדינג לתאר באמצעות נערים אלה, את כל הרשע הטמון באדם.

בחלק ניכר מיצירותיו, בוחן גולדינג בכלים ספרותיים מובהקים את האבולוציה הדארווינית, תוך שהוא מרחיק לחקופות קודמות בהיסטוריה, כאשר מטרתו היא לשוב ולהבליט את אותה אפילה בנפש האדם. ספריו של גולדינג, הם מעין משלים על המצב האנושי, משלים המוצגים באיכות כתיבה מעולה.

סופר גולדינג
"הפרא האציל"

ספר נוסף של גולדינג שתורגם לעיברית הוא היורשים**". שבו הוא ממש סותר ב־ אירוניה את תורת **דארווין**. עלילת הסיפור מתרחשת בימי הבראשית של האדם הקדמון, אדם הנאבק על הישרדות. את קהילת ראשית־הדרך של המיךהאנושי מחסל גר לדינג, כאשר לידם הוא מאבחן את עלייתו של "האדם החדש", הגיבור לוק ובת זוגו **מא**. שני אלה מייצגים את התבונה, את ההומו סאפיינס.

יש בהיורשים ניסיון להתמודד עם שאלת הפרא האציל של **זן ז'אק רוסו**, כאשר גולדינג, למרות הפסימיזם החמור שלו, מותיר צוהר קל של אופטימיות, שהרי אם לא היתה בו אופטימיות זו, מה טעם היה לחיים בכלל.

ספר נוסף של גולדינג, הוא **טקסים** של מעבר, ספר המתאר את חוזי החיים בספינה הנושאת נוסעים מאנגליה לאוסטרליה, בימי מילחמת **נאפוליאון**. העלילה מובאת באמצעות שני יומנים, של שניים מנוסעי הספינה, האחד עשיד והשני עני. העני מת במהלך ההפלגה, ורק יומנו של העשיד מספר את השסלתו ואת מותו, ואת דבר הבושה העמוקה על גילוי אהבתו של הבומר המת אל אחד מימאי הספינה, במהלך טקס חציית קוךהמשווה.

גולדינג, ששירת בצי הבריטי, בימי מילחמת העולם השניה, עבר להוראה ופירסם את סיפרו הראשון בעל זבוב, רק אחרי שעבר את גיל ה־40, הוא ראר לפרס נובל. בניגוד לסופרים עוברים־חולפים, הממלאים את סיפריהם בסממנים פופר לאריים, מצוי בסיפרי גולדינג איזה מימד של עומק היסטורי, ועמדות קשוחות של מחבר, שסופרים רבים הלוטשים עיניהם אל פרס נובל לא נתברכו בהם.

מי יודע, אולי זכייתו של האיש מבעל זבוב בפרס נובל, תביא לתרגום כתביו לעיברית, עם השפעת מה על ראיית העולם של הישראלי המצוי.

כתבי־עת

עת־מול 50

חוברת 50 של העיתון לתולדות ארץ־ישראל ועם ישראל עת־מול", היא חג לאוהבי תולדות הארץ.

עת־מול הרואה אור בעריכתו האמונה ורבת הדימיון של **שלמה שבא**, נועד מלכתחילה להיות עיתון חינוכי, שמטרתו לעודד את אהבת ארץ־ישראל בקרב תלמידי בתי־הספר התיכו־ ניים. עת־מול הצליח, במשך שמונה שנותיו הראשונות, לעשות זאת מבלי להיות מכשיר המטיף ללאומנות.

כתב־עת זה, המעוצב להפליא, כאשר כל רשימה ורשימה מלווה בתמונות הולמות, משתבח בלשונו הברורה והפשוטה. דומה, כי רשימת נושאיה של חוברת 50, מאפיינת את 49 החוברות שקדמו לה.

הרשימה הראשונה היא רשימתו של **צבי אילן** אנו רוצים להקים כפרים, ובו סיפורם של מאות מבני הארץ, שביקשו בשנות ה־70 למאה הקודמת להתיישב על הקרקע. סיפור זה מבוסס על מיכתבים שנשלחו **למשה מזנטי־ סיורי**. תחת הכותרת נישואיה הכפולים של קרקוזה, מביא **שלמה סימונסון** סיפור אודות עבריין, המעליל עלילה ואודות הבישוף של קרימונה, הכופה על כלה צעירה להתנצר. במאמר מובא סיפור יחסי הכנסיה, המימשל והיהודים באיטליה של המאה ה־15.

תחת הכותרת המיוחסים מביא **אהרון אופנהיימר**, את סיפורם של בני בבל הקדומה, שלא התחתנו עם בני ארצות אחרות, ושהיו קוברים את מתיהם מעבר לנהר פרת, שהיה לדעתם תחום ארץ־ישראל.

ברשימתה כפר ליד האגם מביאה **שולמית לסקוב** את סיפור יסוריה של המושבה ייסוד־המעלה, בעמק החולה. **יפה ברלוביץ** מביאה, תחת הכותרת זעזועים, את סיפור שומר האוצר, המבוסס על סיפור של הסופר **יהושוע ברזילי־איזנשטדט**, שפורסם ב־1910. זה סיפורו של גיבור ירושלמי, שנשכר לשמור על הכספת של הבנק הציוני שבו הוא רואה שלב לקראת הקמת המיקדש.

הרשימה בלש עיברי מי יידע חייך מאת **זוהר ויעקב שביט**, מביאה את סיפורם של הבלשים שחיבר הבלש העיברי הראשון **דויד תידהר**. **נורית גוברין**, ברשימתה הזמנה למילחמת שניים, מזכירה סיפור נשכח על **אלידו מונצ'יק־מרגלית**, שהזמין לדר־קרב את **יוסף אהרנוביץ**, והציע, כי מי שיישאר בחיים יטפל בשתי המישפחות.

בסופה של חוברת עת־מול מובא מפתח 50 החוברות הראשונות, מפתח שמי ומפתח על פי נושאים.

עת־מול, במאזן של 50 חוברות ראשונות, הוא בבחינת עדות, לגירוי הקיים בתולדות הארץ הזאת.

עורך שבא וידיד
מיפעל רב־דימיון

*** עת־מול – עורך שלמה שבא; חוב' 50; הוצאת אוניברסיטת ת"א; ת.ד. 23078, ת"א.**

מאת דן טומר

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
19.10

● **תרבות לילדים: סיפורים בראש** (6.00 — **מדבר עברית**). סידרה ה־ עוסקת בסיפורות ילדים ונוער. הפעם בתוכנית: פדט הקטנה מאת ג'ורג' סאנד אריק מפוזריק מאת פוצ'ו ועוד סיפורי ילדים.

● **שואה: אור בחשכה** (8.02 — **מדבר עברית ודנית**). הפקה משותפת של הטלוויזיה הדנית והישראלית, העוסקת ביום הצלת יהודי דנמרק, לפני 40 שנה בדיוק. המצלמה משחזרת את הצלתם של יהודי דנמרק. מפיקה ישראלית: נעמי קפלנסקי.

● **סרט קולנוע: זאב הים** (10.05 — **מדבר אנגלית**). סרט המבוסס על רומן קלאסי מאת ג'ק לונדון, ובו סיפורו של אדם המוצא עצמו שבוי על סיפונה של ספינה מוזרה, שעליה שולט רב־חובל אימתני. במהלך ההפלגה מת־ ארגנת מרידה כנגד הרב־ חובל. בימאי הסרט: וולפגאנג שטאודה.

לונדון: זאב הים
יום רביעי, שעה 10.05

יום חמישי
20.10

● **תעודה: העוף המוזר** (8.30 — **מדבר אנגלית**). בת היענה, הציפור הגדולה ביותר בעולם, גובהה יותר מ־2 מטר וחצי וכושר הריצה שלה עולה על 60 ק"מ בשעה. היא אינה מסוגלת לעוף, ואומרים עליה שהיא טומנת את ראשה בחול. בעזרתו של זואולוג שחקר שנים את בת־היענה, צילם בי־בי־סי בקניה סרט זה, אותו מקריין דייויד אטנבורו.

● **בידור: סיפורי בדים** (9.30 — **מדבר עברית**). מגזין אחרון לקולנוע בהשתת־ פותה של רחל גורדין. בתוכנית הסרטים גיבור מקומי של ביל פורסייט, בכיכובו של ברט לאנקסטר, וסרטים אחרים.

● **מותחן: שותפים לפשע** (10.10 — **מדבר אנגלית**). סידרה על־פי סיפורים של אגאתה כריסטי. בפרק האליבי המוצק סיפורו של מונטי ג'נס, צעיר בעל־ אמצעים, המבקש את עזרתם של טומי וטאפנס, מכיוון שהוא חפץ לזכות בהתערבות ובאשה. אלא שהשניים מגלים סוף שונה לחלוטין.

● **דברת: דברים בגו** (11.00 — **מדבר עברית**). תוכנית של שיחות בסלון ובנעלי־בית, עם אישיות ששמה עדיין לא נמסר לפירסום על־ידי מחלקת ההגשה. המפיק: חנינא אמוץ.

יום שישי
21.10

● **סרט ערבי: גבר במלוא מובן המילה** (5.32 — **מדבר ערבית**). מוחסאן, איש עסקים מצליח החי בתונים, נרדף על־ידי אדם המגיע לעיר ומציג עצמו כקצין במישטרת מצריים. הוא מאשים את מוחסן בפשע שכביכול ביצע בשעתו, ותובע את הסגרתו. הוא מפעיל על מוחסן ובני־משפחתו לחצים, כדי להשיג את מבוקשו.

● **בידור: שעה טובה ומזמר עברית** (9.15 — **מדבר עברית**). תוכנית בידור, ראיונות וסאטירה בעריכתו של אהרון גולדפינגר.

● **סרט קולנוע: שבע פעמים אשה** (10.15 — **מדבר אנגלית**). שיבעה מערכונים קולנועים העוסקים בנשים. שירלי מקלין מגלמת בסרט תפקידן של שבע נשים שונות.

מקלין: שבע פעמים אשה
יום שישי, שעה 10.15

שבת
22.10

● **בידורון: בנמוך** (8.30 — **מדבר אנגלית**). בפרק מיפגשים מהסוג השלישי, מסעירה הופעתו של עצם בלתי־מזוהה את המושל גטלינג. הוא מדווח על כך לשילטונות ולעיתונות, ויוצר קומדיה של אי־הבנות.

● **מותחן: מטרותיו של אנדרים** (10.30 — **מדבר אנגלית**). פרק שלישי בסידרה, שבו סיפורו של חבר לשעבר בקבוצת מחתרת, החוזר לארצות־הברית אחרי שברח ממנה, ומבקש להסגיר עצמו לשילטונות.

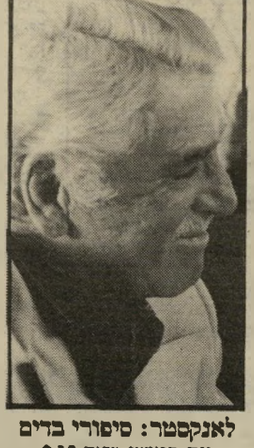
● **בידורון: בן אדוני השר** (11.15 — **מדבר אנגלית**). הפרק טוב אויב מוכר מאויב זר ממשיך את סיפורי מיסדרונות השילטון באנגליה (המזכירים את אלה בישראל), כאשר בין העסקנים פושטת שמועה בדבר חילופים אפשריים בממשלה.

יום ראשון
23.10

● **למישפחה: מה שבא** (8.15 — **מדבר אנגלית**). מגאזין כללי למישפחה, בהפק־ תה של אסתר סופר.

● **תעודה: מילחמת האזרחים בספרד** (9.45 — **מדבר אנגלית וספרדית**). פרק רביעי בסידרה, תחת ה־ כותרת פרנקו והנציונאליס־ טים. בפרק זה יכול הישראלי ללמוד על הקשרים שעליהם מושתתת השקפת העולם הלא־ דמוקראטית של הימין הקיצוני, שכמה מספיחיה החלו להכות באחרונה שורשים בארץ.

● **דראמה: מלכודת** (10.30 — **מדבר אנגלית**). מחזה תיאטרון וטלוויזיה שנכתב בידי בוב בייקר ודייב מארטין.

לאנקסטר: סיפורי בדים
יום חמישי, שעה 9.30

יום שני
24.10

● **בידור: תהילה** (8.03 — **מדבר ומזמר אנגלית**) הפרק עזרה מידיד ממשיך ומביא מסיפוריו של בית־ספר לאמנויות בניו־יורק.

● **מותחן: זרים** (11.00 — **מדבר אנגלית**). בסרט לא הכל הולך סיפורה של חוליית בלשים בסקוטלנד־יארד, הפר־ תרת כמה וכמה מעשי פשע מורכבים ברחבי אנגליה. בתפקי־ דים ראשיים: דון אנדרסון ודניס בלאנש.

יום שלישי
25.10

● **אינסנטילון: שחק אותה** (8.03 — **מדבר עברית עילגת**). שעשועון המתאים לרמת המישכל של אוהדי רפאל איתן, בהנחייתו של דודו טופז.

● **בחירות '83: מבט** (9.00 — **מדבר עברית**). סיקור יום הבחירות לעיריות והמועצות המקומיות ומהלכן במהדורת מבט מורחבת.

● **סידרה: רוחות מיל־ חמה** (10.00 — **מדבר אנגלית**). פרק רביעי בסידרה המלאכותית המשעממת, המבו־ססת על סיפורו עב־הכרס של הרמן ווק, אודות מילחמת העולם השניה. בתפקיד הגיבור המרכזי — רוברט מיצ'ם.

● **בחירות '83: בותרת לילה** (11.30 — **מדבר עברית**). דיווח ראשוני ומאוד חלקי של הבחירות לעיריות ולמועצות המקומיות — הוועד המנהל של רשות־השידור אסר, מסיבות תקציב, על בניית מידגם בחירות, כפי שהיה נהוג בעבר.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 19.10.83

● **בידור: שעה עם זמרים צרפתיים** (6.00 — **ערוץ 6 — 60 דקות — מזמר צרפתית**). תגיגה לאוהבי השנסון הצרפתי. בתוכנית זמרים צרפתיים מפורסמים ופחות מפורסמים, בשירי פולקלור ואהבה.

● **סידרה קומית: שלושה בדירה אחת** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). פרק נוסף בסידרה הקומקת המוצלחת, המספרת על קורותיהם של שתי נערות גנט (ג'ים דיוט) וכריסי (סוזן סאמרס) ושתפן לדירה ג'ק (ג'ון ריטר), שכניהם ומשכירי־דירתם, בני־מישפחת רופר (נורמן פל ואודרה לינדלי).

יום חמישי 20.10.83

● **סידרה לילדים: בראי הסוך** (6.20 — **ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). זו סידרה שעלילתה מתרחשת באנגליה בראשית המאה. סוחר אמיד שולח את בנו לפנימיה. הבן מסרב, ואילו אביו טוען שהיה רוצה לחזור לימי ילדותו. שלטענתו היו ימיו המאושרים ביותר. בסידרה של אבדמישאלות המצויה ברשות המישפחה מזה דורות, מתחלפים האב ובנו בתפקידיהם, כאשר האב הופך ילד והילד — אב. אך לכל אחד מהם נשארת אישיותו הקודמת, דבר הגורם לשורה של סיטואציות קומיות, אי־הבנות והתנהגות לא צפויה.

● **סידרה פופולארית: סימנית האהבה** (9.10 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). פרקים חדשים מתוך הסידרה הזוכה בפופולאריות רבה בכל רחבי העולם, עם הצוות הקבוע בפיקודו של קפטן סטיובינג, והנוסעים המתחלפים בכל הפלגה.

יום שישי 21.10.83

● **סרט דוקומנטרי: צרפת היום** (7.15 — **ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר צרפתית**). מבט על חיי הרוח, הכלכלה, התעשיה והמדע בצרפת של ימינו.

● **סידרת מיסתורין: אורסון ולס** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרת מתח ומיסתורין שהוקרנה בזמנו על מירקע הטלוויזיה הישראלית. השחקן אורסון ולס מציג סיפורי מיסתורין ואימה בנושאים החביבים עליו.

יום שבת 22.10.83

● **מולקלור: האג' מאזן מארח** (7.30 — **ערוץ 3 — 30 דקות — מדבר ערבית**). סיפורים מחיי היום־יום בירדן, משובצים באגדות ומעשיות ברוויות. על דרך המשל והסיפור מנסים לפתור את בעיות השעה.

● **סידרה קומית: מ*א*ש** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה המתארת הווי־חיים בבית־חולים צבאי במילחמת־קוריאה. המטפל בפצועים המפונים בקרוהחזית. היחסים הנרקמים בין רופאים ואחיות לנגד עיניהם של חיילים אמריקאים גוססים יוצרים הומור מיוחד.
מככבים בסידרה: אלן אלדה, מייק פארל, הרי מורגן ולורטה סוויפט.

יום ראשון 23.10.83

● **סידרה קומית: כן, אדוני השר** (8.30 — **ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה קומית בהפקת בי בי סי, על המתרחש במיסדרונות השרה בממשלת בריטניה. (ראה הטלוויזיה הישראלית, שבת).

יום שני 24.10.83

● **אמנות: מאה ציורים מפורסמים** (8.55 — **ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה הסוקרת את יצירותיהם של גדולי הציירים בתולדות האנושות. עם הסבר מקיף על היצירה עצמה וכן על האיש שצייר אותה.

● **בידור: משירי המיזרח** (10.15 — **ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ומזמר ערבית**). תכנית בידור בהשתתפות זמרים ידועי־שם בעולם הערבי.

יום שלישי 25.10.83

● **סידרה עלילתית: נוטס לנדינג** (10.15 — **ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית**). סידרה עלילתית בהפקת חברת לורימר האמריקאית על מערכת יחסים המתפתחת בין ידידים וקרוב־מישפחה בפרבר שקט במדינת קליפורניה. משתתפים: דון מורי, מישל לי, טד שקלפורד וג'אן וו־ארק.

צל"ג

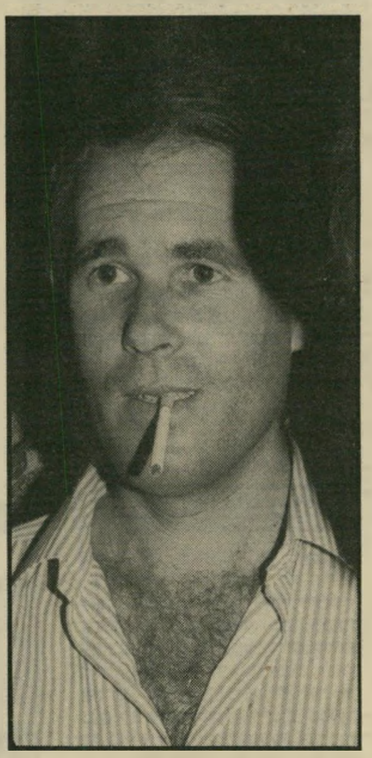
תת־רמה

● למפיקי פעמי המיזרח, המופע המשותף לקול ישראל ולטלוויזיה הישראלית, ששודר בשידור־חי בטלוויזיה. המופע, שהונחה בידי שני מנחים (ששמותיהם לא הופיעו על המירקע), הציג תת־רמה (ולא חס־ושלום של תרבות). חסרי־כישורים בריקור קיפצו על הבימה כבני־תיישים, זמרים וזמרות בלתי־ידועים צרחו, וגם זמרות־עבר כמו עליזה עזיקרי לא הוסיפו כבוד לעצמן באירוע מוזר זה. מן הראוי להעיר למנהלי הטלוויזיה, שמיפגע מסוג זה מפחית מערכה של תרבות ישראלית, המשותפת לכל עדות ישראל.

אם ברצונם לבזבז את כספי משלם אגרת־הטלוויזיה, מוטב שיעשו זאת על אירוע שיוסיף כבוד לפולקלור עדות־ישראל.

דסק לקלקלה

● לכל כתבי הדוכנה (דסק) לענייני כלכלה, על אופן דיווחיהם, סיגנונם ויכולתם, במהלך שבוע המשבר הכלכלי. עובדי הדוכנה לכלכלה, החל בראש־הדוכנה **חיים סלטנר**, דרך **עודד שחר** ו**רוני סביר**, וכלה ב**יצחק ארגז** ו**בעוזי בירמן**, חשפו לעיני ציבור הצופים עקב־אכילס שלהם: הם הפכו לרם־קול של דוברי המישרדים הממשלתיים, תוך הפגנת בורותם הבסיסית בנושאי המיקרו והמקרו בכלכלה. יכולת ההבנה שלהם את המהלכים הכלכליים של השבוע החולף הציגה אותם כבלי־דיק. אחד משיאי המחדל הדיווחי היה, למשל, באי־יכולתה של הדוכנה להבהיר לצופים, באורח ויזואלי, את המשמעויות של המשבר הפוקד את חברת אתא. אם הם אינם מסוגלים לטפל במשברון, מה הפלא

עורך לימור
מי אחראי על הטיפשות?

שהם נכשלים בהתמודדות עם נושא דיווחי עצום־מימדים כמו המשבר השבוע בכלכלה הישראלית? השם המתאים להם הוא: דוכנה לקלקלה.

מאחרי הקלעים

הכתבה שלא נעשתה

אין ספק שלעורך מבט **מיכאל קרפין** יש חוש עיתונאי לא מבוטל. אלא שבחוש זה אין די, אם אין הוא יכול להפעיל נכונה את הצוות שהוא מופקד עליו.

למשל: ביום הצגתה של הממשלה החדשה, הוצע בישיבת־הבוקר של מבט להביא לערבו של אותו היום כתבה על שני חברי־כנסת שלא השתתפו בהצבעת האמון בממשלה החדשה: חברי־הכנסת מנחם בגין ואהרון אבו־חצירא.

הרעיון לא יצא אל הפועל. הוא לא יצא אל הפועל גם למחרת היום.

הסיבה: חוסר יכולת טכנית של כתב להתמודד עם הנושא המרתק הזה.

הפתעת אריזור

אין זה סוד, שהופעת שר־האוצר **יורם אריזור** במבט, בערבו של יום הפיחות, נערכה בעיקבות החלטה של ראש־הממשלה החדש **יצחק שמיר**, שהיה ברור לו, שגזירות כלכליות כאלה מצדיקות הבהרה לציבור מעל גבי המסך הקטן.

להופעת אריזור במבט קדם סיפור קטן מאחרי הקלעים. בישיבת־הבוקר היה ברור, ששר־האוצר יסרב להגיע בערבו של אותו היום לאולפני הטלוויזיה. לכן החליט עורך מבט מיכאל קרפין להעביר את הטיפול בשיכנוע של אריזור ל**יעקב אחימאיר**, למהדורת מוקד שלמחרת היום.

בעוד שקרפין מעביר את עניין אריזור לידיו

כתב־חוזר קירשנבאום
יורדים על השבוע יומן אירועים

של אחימאיר, נראה ברלת חדר־החדשות מנהל הטלוויזיה **טוביה סער**. סער נופף בידו לעבר מנהל חטיבת־החדשות **יאיר שטרן**, ורמז לו לצאת. כעבור כמה דקות שב שטרן, וסיפר לכתבים המופתעים על ההנחיה ממישרד ראש־הממשלה לשדר ראיון עם אריזור.

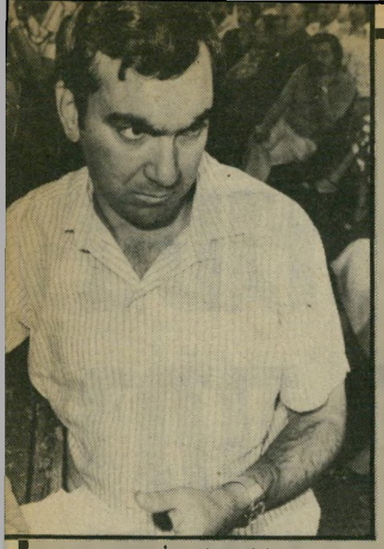
הכתב שלא היה מסוגל

ביום השישי שעבר, במהדורת השבוע – יומן אירועים, לא נראתה ולוא כתבה אחת של אחד מכתבי הדוכנה לכלכלה.

הסיבה: עורך השבוע – יומן אירועים **מיכה לימור** הציע לכתב הכלכלי עודד שחר להכין לו כתבה ליומן. אלא ששחר הבהיר ללימור, שהוא אינו מסוגל, מבחינה מיקצועית, להביא כתבה.

כתב כלכלי אחר שלא היה מסוגל, הוא רוני סביר, שלא היה מסוגל להיות במקום שבו התרחשה הדראמה. ביחד עם צוות־צילום הוא נע ונד, ביום הפיחות, בין הבורסה ובורסת לילינבלום. כאשר התרחש דבר מה בלילינבלום, הוא היה בבורסה לניירות־ערך — ולהיפך.

הסקופ של מישעל

כתב מישעל
סירוב

כאשר הגיע הכתב לעניני מיפלגות **ניסים מישעל**, בבוקרו של יום הפיחות, לישיבת־הבוקר של מבט, ביקש לשריין לו זמן שידור בליין־אפ (לוח המהדורה) ל"סקופ גדול."

כאשר ביקש ממנו עורך מבט מיכאל קרפין לומר מהו הסקופ, סירב מישעל. הוא גם לא נענה להבריו הכתבים, שניסו להתגרות בו, בניסיון לסחוט ממנו את הסקופ.

במשך כל היום לא הצליח איש, כולל קרפין, עורכו של מישעל, להוציא מפיו משהו על מהות אותו סקופ.

רק בשעה 8.15 בערב, כאשר הוכן הליין־אפ הסופי של מבט, מסר מישעל את נוסח הסקופ לעורך מבט, לשיבוץ במהדורה. דומה, שאין כסיפור הזה, להבהיר על חוסר־האמון השורר בין כתבי מבט, מה עוד שמחוסר־האמון הזה, סובל גם העורך.

עימות לימור – קרפין

אין זה סוד, שהאדם היחיד שאינו מרוצה מהצלחתן של מהדורות השבוע – יומן אירועים הוא עורך מבט מיכאל קרפין.

באופן שיטתי עושה קרפין כל שביכולתו כדי להכשיל את כתבי מבט בכתבות שהם מכינים עבור יומן סוף־השבוע.

הקרב האחרון בין מבט והשבוע – יומן אירועים נערך על גבו של הכתב **רמי גוברניק**.

גוברניק, הכתב שצילם את אריזור על מדרגות בניין הטלוויזיה לכתבת יומן סוף־השבוע, העלה את לחץ־הדם של קרפין.

בישיבת הבוקר למחרת התנהל קרב מילולי קשוח, בין מיכה לימור, עורך השבוע – יומן אירועים ובין מיכאל קרפין. המילה שחזרה ונשנתה בוויכוח, משני הצדדים היתה "טיפשות". בראשית העימות ניסה לימור לשכנע את קרפין, שגוברניק עשה בצילום אריזור בבניין הטלוויזיה עבודה עיתונאית דיווחית בעלת־ערך.

תשובתו של קרפין: "הוא עשה את זה מתוך טיפשות..."

אחרי עוד כמה התכתשויות־לשון חריפות, סיכם לימור את הוויכוח בקביעה: "על הטיפשות אתה אחראי!"

ה"חבר" של אחימאיר

התחרות של מבט אינה רק עם השבוע – יומן אירועים, אלא גם עם מוקד של יעקב אחימאיר.

אחרי שהראיון עם אריזור הונחת על מערכת מבט, החליט אחימאיר לזמן ליום הרביעי את שר־האנרגיה **יצחק מודעי**.

כאשר נודע הדבר לקרפין, הוא הוציא את הכתב **יצחק ארגז** מכתבה שעליה עבר, ושיגר אותו בדחיפות ללישכת מודעי, לערוך ראיון ארוך עם השר, ששודר יום קודם למוקד.

על התנהגות זו אמר אחימאיר לכמה כתבים־עמיתים: "מה אפשר לעשות אם יש חברים כאלה לעבודה?"

טלוויזיה קבצנית

במשך שלושה שבועות תקרין הטלוויזיה הישראלית שישה סרטים של הבימאי היהודי שווייצי **ארתור כהן**.

הקרנת הסרטים האלה מעידה על שיטת קיבוץ נדבות וסרטים, שלתוכה נקלעה הטלוויזיה הישראלית, מצב העשוי לעלות לה ביוקר בעתיד הלא־רחוק.

הפרק הראשון של פרשת־כהן החל לפני כמה חודשים, כאשר מנכ"ל רשות־השידור **יוסף לפיד** הורה לעורכי שעה טובה לראיין את ארתור כהן בלא כל סיבה משכנעת.

באותו ביקור של ארתור כהן בישראל נערכה העיסקה, שבמהלכה מסר כהן לטלוויזיה את הזכות לשדר את ששת סרטיו, חינם אין כסף.

מצב כזה של קבצנות עשוי ליצור אפשרויות של לחצים לא־הוגנים, מצד אינטרסים שונים, שיבקשו ראיון בטלוויזיה — תמורת הקרנת סרטים בחינם.

פסקול

"יורדים על היומן"

הופעתה הכושלת של **רחל גורדין** בתוכנית הקולנוע סיפורי בדים הביאה להחלטה של הנהלת הטלוויזיה להוריד את גורדין מהגשת התוכנית. עדיין לא ברור אם את התוכנית ימשיך להגיש **צבי ינאי** לבד, או בסיוע מגיש או מגישה אחרים ● ● אחרי שסיים את חופשתו מחוץ לטלוויזיה, במיסגרת התוכנית יורדים על השבוע, שב חתן פרס ישראל **מרדכי** ("מוטי") **קירשנבוים** לעבודה בטלוויזיה. עבודתו החדשה שם היא ככתב במיסגרת השבוע – יומן אירועים. אחד מוותיקי הטלוויזיה הגיב על כך ואמר: "עכשיו יהיה ניתן לקרוא ליומן בשם: 'יורדים על השבוע — יומן אירועים'."

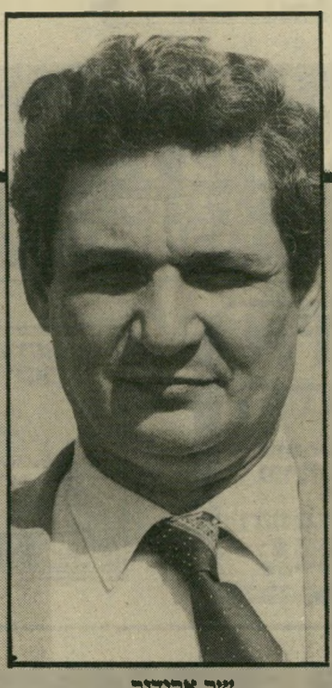
• *הנשוי לבתו של המנוח משה חיים שפירא, מנהיג המפד"ל.*

"תנו לו ללכת!"

פרט אחד שלא פורסם בעיתונים על התקרית שהתחוללה על מדרגות בניין הטלוויזיה, בין שר־האוצר לשעבר ובין יאיר שטרן. כאשר הגיע לבניין שר־האוצר לשעבר יורם אריזור, לשידור במבט, ראה את יאיר שטרן, אמר: "חשבתי שמראיינים אותי באולפן — ולא על המדרגות" והתחיל להסתלק מבניין הטלוויזיה.

לא פודסמה תגובתו המיידית של שטרן, שאמר בקול שנשמע באוזני כמה מעובדי הטלוויזיה שהיו במקום. שטרן קרא: "תנו לו ללכת!"

אבל כמה שניות אחר־כך הבין שטרן את חומרת הדבר. רץ בעקבותיו של יורם אריזור, ועשה כל שביכולתו כדי להחזירו לבניין הטלוויזיה.

שר אריזור
במדרגות

ברחוב הישראלי ידעו לספר, כי גוטקס הסכימה לשלם לשילדס, עבור תצלומיה, סך של דולר אחד על כל בגד"ים שיימכר מהדגמים שהצטלמה איתם. גוטליב מכחישה בכל פה: "הרעיון לצלם את ברוק היה שלי. צילצלתי אליה למלון והסתבר ששת יחסי־הציבור שלה, סופי קאהן, מכירה אותי.

"ערכתי לכבוד ברוק שילדס תצוגת־אופנה מיוחדת במוצאי־שבת וטרי, אמא שלה, אמרה לי: "את יודעת, ברוק עשתה לכם תמונות לליף מגאזין. ואז ברוק לבשה בגד"ים ועשתה לנו תצוגת־אופנה פרטית. אין לה גוף של דוגמנית. היא מאוד רחבה בירכיים. אמרתי לאמא שלה, שאני רוצה כמה תמונות לפוסטרים. בדיוק באה לארץ צלמת של פיפל מאגאזין לצלם את ברוק בים־המלח. אמא של ברוק הציעה להשתמש בבגד"ים שלנו.

"טרי שילדס היא אשת־עסקים קשוחה. היא קבעה שרק היא תפקח על הצילומים והיא קבעה מי יהיה הצלם. לדעתי, זו היתה שגיאה. התצלומים לא טובים. אם הראש של ברוק שילדס לא היה כל־כך יפה התצלום לא היה משהו מיוחד.

"ברוק שילדס קיבלה תעריף של יום עבודה שלה שהוא עשרת אלפים דולר. וזה היה שווה לי.

"טרי שילדס היא מנהלת־כלכלית טובה מאוד. את המסר השלילי היא מעבירה דרך העוורות שלה. כך שהיא תמיד בסדר. היא מקפידה שכל דבר יהיה מאוד סטריקט. הכל כתוב בחוזה. עד איזה יום מותר להשתמש בתמונות, וכמה אפשר להשתמש.

"חבל שהם לא הסכימו שנבחר צלם. חבל שלא הסכימו שנהיה שם בזמן הצילומים. אנחנו יודעים איך בגד"ים צריך להיות מונח, איפה צריך להרים טיפה מעל לירך לכיוון הישבן. בגד"ים לא יושב טוב על ברוק, לא רק בגלל מבנה־הגוף שלה, אלא בגלל שלא ידעו איך להלביש אותו.

"עם הפוסטרים היה לנו סקאנדל. מתוך 125 תחנות אוטובוס הורידו, זאת אומרת סחבו, לנו חמישים פוסטרים. קיבלנו מיכתבים מאנשים שהיו מוכנים לשלם כל סכום ובלבד שיקבלו את הפוסטר של ברוק."

"בנינו משהו בעשר אצבעות!"

למרות ההצלחה הגדולה וההכרה הבינלאומית לא חולמת לאה גוטליב לעבוד בחוץ־לארץ. עשרות פעמים הוצע לה, לפתוח עסקים ובת־חרושת מעבר לים. לכולם היא השיבה בשלילה: "כשבאנו לארץ עשיתי לעצמי חשבון־נפש. אני אף פעם לא עובת את הארץ. זו שבועה. פה, בארץ, בנינו משהו בעשר עצבעות. עשינו שם עולמי, לא רק בשבילנו. אנחנו באמת מיצגים את ישראל בכל העולם.

"הרבה פעמים הציעו לי לעבוד בחוץ. אמרו לי, מה שאת תרוויחי בכל החיים שלך בישראל, תוכלי להרוויח באמריקה בשנה". הציעו לי מאתיים אלף דולר בשביל לעשות קולקציה. אמרתי — לא: פה החיים שלי. הבית. המישפחה. העובדים, הכל פה.

"כשהייתי בהונגריה לא הייתי ציוניסטית. פה, בארץ, נעשיתי ציוניס־טית. בזמן האחרון יש לי תחושה לא טובה. כל המצב הפוליטי, הכלכלי, זה קשה. קשה מאוד. עכשיו, תחילת עונה, צריך להכין הזמנות וארבעה מתוך חמשת המנהלים שלי נמצאים כעבא מצד אחד ומצד שני יש הבעיות עם אשראי והבנקים והפיחות. לפעמים אני לא יכולה יותר. בארץ, כל יום את קמה למצב חדש. אי־אפשר לעשות תוכניות. זה קשה מאוד. אבל זאת הארץ שלי."

נותרו עוד 2 דירות

כניסה מיידית

בפסגת רמת השרון

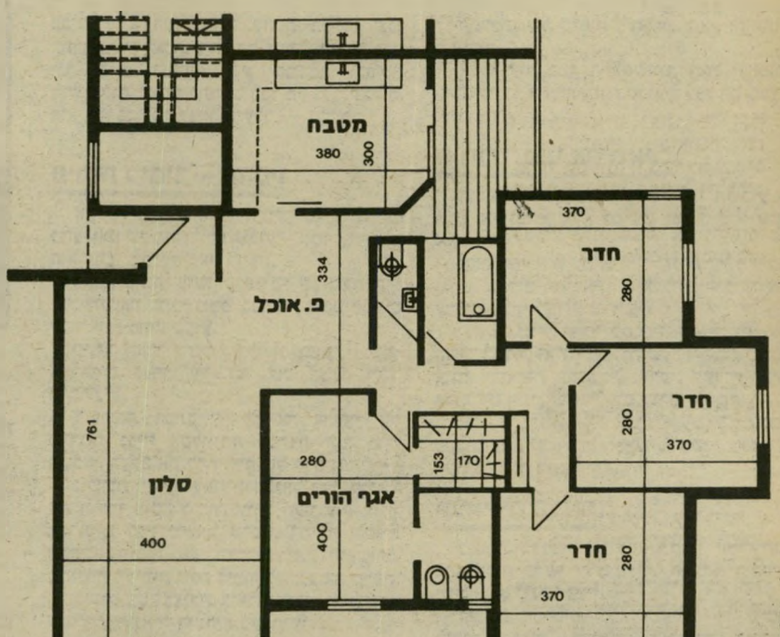
רח' מרדכי 5, רמת השרון

דירות חלום בנות 5 חדרים

בכל דירה:
- מטבח אמריקאי משופר
- ריצוף כהה בסלון ובפינת האוכל
- ריצוף קרמי בחדרי השרותים
- טלויזיה במעגל סגור

בבנין:
- אולם כניסה (לובי) מפואר
- 2 מעליות גדולות
- חדר גנרטור
- חניה מובטחת

במחיר
$125.000
כולל הכל

נאות דבורת

נאות דבורת בניני אולפינור בט"מ
משרדי ההנהלה: ראשון לציון, רח' זבוטינסקי 33
משרד המכירות: ראשון לציון, רח' הרצל 59

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים לחדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רשיון מס' עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
מסרקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה
★ הכנת כלות
• מחירים עממיים • שרות מעולה
ת"א, דיזנגוף 190 (יהפת 4) 226066, 229388
דיאנה

תן טרמפ לחייל

הווי

מוכרים בלבד

נגב, שבועיים לפני התמוטטות מניות הבנקים, נשא ברווי, העובד בגליל והרגיל לבקר במאהלו רק בסופי־שבוע, צעירה לאשה, השקיע את כל מתנות־החתונה במניות בנק־איות, נבהל מן ההתפתחויות בבורסה, חזר למאהל באמצע השבוע, כדי ליטול את ניירותיו ולתת פקודת־מכירה לבנק שלו, גילה את אשתו הטרייה בזרועות אחר, שלא נבהל כלל, הפליא מכותיו בבעל החוקי, נטל את האשה ונמלט עימה מן המאהל.

ויא דולרווזה

ירושלים, אחרי שכתב קול ישראל דיווח, כי בידי הציבור קרוב ל־500 מיליון דולר במזומנים, הוא סיפר, כי כתוצאה מכך, כבר שאלו האוגרים בעצת מומחים, וביקשו לדעת, בין השאר, אם יש סכנה שהעש יאכל את הדולארים: שתא־ההקפאה של המקרר יתקלקל אם יוטמנו בו דולארים והאם אפשר להתקין תחתית כפולה לסיר אלומיניום, לשם הסתרת דולארים.

* * *

אשרי האיש אשר קנה דולארים

ירושלים נחרדו רבני הערה החרדית למישמע הגזרות הכל־כליות, הורו לנאמניהם לערוך תפילות מיוחדות, להשתטח על קיברי צדיקים ולקרוא מספר תהילים בדיוק אותם הפסוקים שקוראים במיקרה שבאים לבקש על נפשו של חולה מסוכן, הנוטה למות.

* * *

אש תחת אש

רפיח התנדבה צעירה מקומית לרחוץ את בנה הפעוט של אחותה, שטפה אותו, לא בכוונה, במים רותחים, גרמה למותו בכווייה. התהלכה במשך יומיים אכולת ייסורי־מצפון, החליטה להתאבד, שפכה נפט על גופה, הציתה את עצמה. עלתה באש והועברה במצב חמור לבית־החולים המקומי.

* * *

אי. טי. בוא הביתה

טבריה החליטו שני הורים צעירים לחסוך את דמי השמרטף, לקחו את בנם הפעוט לקולנוע, לא שמו לב לכך שצאצאם השתעמם מן הסרט ונירדם על כסאו, שכחו לקחת אותו איתם בתום ההקרנה, הרגישו בחסרונו רק משובו לביתם. הועיקו, בעזרת המישמר האזרחי, את מחזיק מפתחות אולם־הקולנוע, מיהרו לאולם, פתחו את שעריו ומצאו את בנם, בריא, שלם וישן.

* * *

דיאטה

תל־אביב. פנה תייר קנאדי קשיש למישטרה, ביקש להודיע על כך שעלה על עיקבותיו של האיש אשר שדד ממנו, בגרמניה, יהלומים בשווי של 100 אלף דולר, נדהה על־ידי קציני המישטרה, שהסבירו כי התייר השמיץ את מדינת ישראל ואת העם היהודי וכי הפשע בוצע מחוץ לגבולות ישראל; אך לא הסכימו להסביר מדוע נטלו בעת ניסיון הגשת התלונה צנצנת יוגורט וכריך וביקשו מן התייר להניח להם, כי הגיעה שעת ארוחת־הצהריים שלהם.

* * *

נורו מן המשיח

תל אביב הורשע מורים עוזר, המכונה גם משה גור, במעשים מגונים ובהתחזות לרופא גניקולוג, אחרי שהצליח לערוך לטרמפיסטיות, שאסף למכוניתו, בדיקות גינקולוגיות כשהוא מציג את עצמו, לחליפין, כד"ר רוזמן, ד"ר לאופר או ד"ר משיח.

במדינה

משפט

לאכול את המיגרש ולשמור אותו שלם

הישיש מכר את מיגרשו פעמיים, ובכל זאת החליט בית־המישפט כי המיגרש נותר שלו.

כאשר מלאו למוריס שטוקסר מרעננה 82 שנה, הוא נתקף בתשוקה להוטה לנסוע לבקר בארצות־הברית. רדף אותו החשד כי השמש הישראלית מייבשת לו את המוח, וכי הדרך היחידה להינצל ולמצוא מרפא היא לנסוע לארצות־הברית, שם האקלים נוח יותר.

לשם כך עשה הקשיש תוך ארבעה חודשים שתי עסקות. הוא מכר את מיגרשו ברעננה פעמיים. ב־7 בפברואר 1980 מכר את המיגרש ששיטחו דונאם, ושעליו עומד ביתו, לנתן שטרנפלד ויצחק ברי־חיים. עבור המיגרש אמור היה המוכר לקבל סכום של 35 אלף דולר בארצות־הברית.

הפיתוי לקבל את הכסף באמריקה שיכנע את הקשיש למכור את רכושו האחרון במחיר שהיה אז נמוך בהרבה ממחיר השוק. אולם אחרי זמן קצר מאוד התגלה לו כי החוזה שנעשה בינו ובין הקונים אינו נושא דולרים. בחוזה לא נקבע מועד התשלום, ועל כן התחמקו הקונים מתשלום. כאשר ניסו ידידיו של הזוקן ללחוץ על הקונים לשלם, אמרו אלה כי להם לא בוער מאומה, יש בידיהם חוזה חתום, ואת העסקה יוכלו להשלים גם עם יורשי הקשיש.

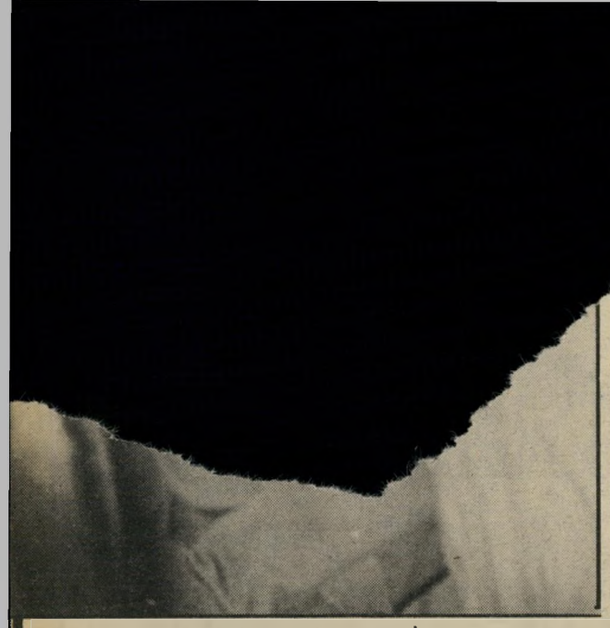
חוזי־נפל. המוכר הנרגז מיהר למישרדו של עורך־הדין יהושע פלוסקונוס ברעננה, וביקש ממנו לטפל בחוזה. עורך־הדין שלח לקונים מיכתב־התראה וביקש ביצוע התשלום בלירות ישראליות תוך עשרה ימים, או לראות את החוזה כמבוטל. הקונים לא נענו למיכתב, ועורך־הדין שיגר אליהם הודעה ביטול.

בינתיים המשיכו קונים לפקוד את ביתו של שטוקסר. הם הציעו לו מחירים גבוהים ודחקו בו לנסוע לאמריקה כדי להתרפא. ב־9 ביוני 1980 התפתה הקשיש שוב למכור את ביתו למתווך מרעננה, מר אליאס דניאל. הפעם מכר את המיגרש במיליון ותשע מאות אלף לירות ישראליות, וקיבל מיקדמה של כסך 5000 דולר. הישיש חזר לביתו שמח ומרוצה, והתגאה בפני שכניו בעיסקה הטובה שעשה. אחד השכנים, שהיה בקיא יותר במחירי המיגרשים באיזור, הבין מייד כי הישיש נפל קורבן לתמימותו, ומכר את מיגרשו במחיר נמוך ביותר. גם הפעם התייעצו השניים עם עורך־דין והחליטו לבטל את העיסקה. המוכר שלח מיכתב ביטול לאליאס והחזיר לו את המיקדמה שקיבל בדולרים.

מהר מאוד מצא המוכר את עצמו מסובך במישפט נגד שני הקונים, אשר דרשו איש איש לעצמו את חלקת אלוהים הקטנה. עורך־הדין פלוסקונוס ניהל מישפט מסובך וארוך בפני השופט יהושע ברנשלמה. ולבסוף, שנה אחרי מותו של הקשיש, ניתן פסק־דין לטובתו. השופט ביטל את שתי עסקות המכר שנעשו תוך ניצול תמימותו וחולשת שכלו של הזקן, ואשר לקו בליקויים מישפטיים חמורים. השופט גם היפנה דברים למישטרת־ישראל, וביקש ממנה לחקור עבירות על חוקי מטבע־חוץ שנתגלו לו בתיק זה על־ידי הקונים, וכן הופנה גם סעיף מיוחד ללישכת עורכי־הדין כדי לבדוק אם לא נעשו עבירות על האתיקה המיקצועית בידי עורכי־הדין שערכו את שני חוזי־הנפל.

היוצע פ... קדישאי כבו... ויונה קלימוביצ...

הלכה ומספרת: האמנתי שבגין יבריא

קלימוביצקי (עם בגין)
הקלה עצומה

יום רביעי, השבוע ארזה יונה קלימוביצקי, מזכירתו הנאמנה של מנחם בגין, את חפציה בלישכת ראש־הממשלה, אמרה 'שלום' לכל אנשי הלישכה עברה גם במישרדים האחרים, נפרדה גם שם ונסעה הביתה, לבת־ים. יונה, רווקה בת 38, מתגוררת עם אמה, האלמנה, בשיכון הסמוך לקולנוע בת־ים.

סורת (באמצע, עם בגין וסאדאת)
סיום הפרק

קדישאי (משמאל, עם נבון ובגין)
בקשה עדינה

כעבור יומיים ביקרה במיסעדת אולימפיה התל־אביבית והפכה מייד כוכבת־הצהריים של המיס־עדה. היא עברה משולחן לשולחן, לחצה ידיים ונראה כי היא שמחה על תשומת־הלב המרובה שהוק־דשה לה.

יונה מסרבת להתראיין או לדבר עם העיתונות. השמועה מספרת כי גם היא וגם יחיאל קדישאי, ראש־הלישכה, העומד, ככל הנראה, לעזוב בעוד כחודש את לישכת ראש־הממשלה, התבקשו בעדינות שלא למסור ראיונות לעיתונים. יונה קלימוביצקי מסרבת לאשר או להכחיש את השמועה. היא מוכנה רק להגיד: "כעת אני מבינה את בגין, אני חשה־הקלה עצומה וכל מה שאני רוצה, זה שקט ושלא 'טרידו אותי'."

כמו דג במים

ך יום אחרי התפטרותו של בגין פגשה קלימוביצקי, באירוע שהתקיים במלון הילטון בתל־אביב, את ראש אמ"ן המודח, יהושע שגיא. תגובתו הראשונה של שגיא: "אז מה, גם את נשארת מחוסרת־עבודה?"

בשלב ההוא עדיין לא ידעה קלימוביצקי אם תישאר במישרד ראש־הממשלה. סביר היה להניח, כי שמיר יבקש ממנה להישאר. אחרי ככלות הכל, היא מתמצאת בענייני הלישכה כמו דג במים. ידידיה יעצו לה להישאר בתפ־קידה. הם אמרו לה שיהיה קשה לה להתנתק ממרכז־העניינים. היא עצמה לא ידעה עדיין מה תעשה. היא האמינה באמונה עיוורת כמעט, בשלב הראשון לפחות, כי הכוס שלה, מנחם בגין [illegible] ויחזור לעצמו.

היא המשיכה להגיד לכל מי שרק מוכן היה לשמוע, כי בגין יחזור ללישכת ראש־הממשלה. לפחות, עד אשר יגיש את התפטרותו לנשיא.

זמן קצר לפני התפטרותו של בגין ביקרו בלישכתו אנשי הוצאת־הספרים הלונדונית הנר־רעת וידנפלד וניקולוסון. הם שוחחו עם יונה והציעו לה לכתוב את זיכרונותיה תמורת דולארים רבים וטובים. ככל הנראה תקבל עכשיו קלימוביצקי את הצעתם. גם מעריב פנה ליונה קלימוביצקי והציע לה טור קבוע בעיתון. וככל הנראה תקבל מזכירתו לשעבר של ראש־הממשלה לשעבר גם את ההצעה הזאת.

שכר הוגן וגבוה

ך צעה אחרת שהופנתה אל יונה היתה לנהל חנות־אופנה יוקרתית, השייכת לידידה ניו־יורקית. על הצעה זו היא כבר השיבה בשלילה. ובכלל, אחר התגאים שלה, לקבלת עבודה, הוא לעבוד בתל־אביב. לא עוד נסיעות בקו ירושלים — בת־ים. תנאי נוסף: משכורת הוגנת, וגבוהה בהרבה מהמשכורת שקיבלה כמזכירתו של ראש־הממשלה.

נכון לעכשיו שוקלת יונה קלימוביצקי שתי הצעות רציניות שהופנו אליה, אחת מהסקטור הפרטי והשניה מהסקטור הצבורי. היא תחליט על אחת משתיהן כבר בימים הקרובים.

צריך להזכיר כי יונה קלי־מוביצקי מעולם לא היתה חברת חרות, וכשנשאלה מדוע החליטה לעזוב את מישרד ראש־הממשלה, השיבה: "אני לא עבדתי עם ראש־הממשלה. אני עבדתי עם בגין האיש, עוד ארבע שנים לפני שנבחר לראש־ממשלה. יכול להיות שאדם השואף להחזיק בידיו עוצמה וכוח, היה נשאר בתפקיד. אני לא עבדתי בשביל העוצמה או העמדה. אני עבדתי בשביל בגין."

קלימוביצקי התפטרה מתפ־קידה ושמיר הביא איתו ללישכת ראש־הממשלה את מוכירתו תחייה, העובדת במישרד־החוץ כבר 17 שנים, ועבדה שם גם עם שרי־החוץ הקודמים. הפקידות, שהן עובדות קבועות של המישרד, תישארנה בלשכה ואחרי פרישתו הצפוייה של יחיאל קדישאי תבוא, כנראה, גם התפטרותו של יועץ ראש־הממשלה לענייני תיקשורת, אורי פורת, ובכך יסתיים הפרק הבגיני בלישכת ראש־הממשלה.

שרית ישי ■

ZIVA TELEM
wishes to invite you to the
SALE

למכירת בגדי סתיו — 1983
בגוונים אופנתיים!
יבוא: קולקציה חדשה של בגדי ערב
מאנגליה, פריז, גרמניה ואיטליה.
מעדכות משי נקי ומשי סינטטי
GUY FULOP — ג' פולופ
בגדי עור אופנתיים, מכנסיים,
ג'קטים, חולצות וחצאיות.
עדיין במחירים מיוחדים!
כמו כן ניתן להזמין הזמנות מיוחדות.
מבחר מרהיב של חגורות!
M/N שמלות מקסימות, חולצות ומכנסיים
לקיץ בכל הגדלים ובכל הארכים.
תצוגת תכשיטים מיוחדת

המכירה תתקיים ביום

שישי 30.9.83	שבת 1.10.83
Friday 30.9.83	Saturday 1.10.83
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–19.00	16.00–19.00

בבית זיוה תלם
רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח
At the residence of ZIVA TELEM
10 David Hamelech St.,
Herzlia-Pituach, Tel. 052-72976

אל שוחרי השלום ומתנגדי מדיניות הממשלה

אנו פונים אליכם במיוחד, ערב הבחירות למועצת עיריית תל־אביב—יפו.
יש השואלים, האם יש קשר בין המאבק לשלום לבין בחירות מוניציפליות? — תשובתנו כן.
ממשלת הליכוד מוציאה מדי יום מיליון דולר להמשך הכיבוש בלבנון, מקציבה מיליארדי שקלים להתנחלויות לכיבוש ולדיכוי בגדה המערבית וברצועת עזה. היא אחראית לזעזוע הכלכלי והפוליטי שבא על עמנו.
ממשלת הליכוד גוזלת מהסובסידיות לעובדים ולשכבות העוני בומקומם מסבסדת התנחלויות.
ממשלת הליכוד מקמצת בתקציבי החינוך, התרבות והבריאות של העיריות; משאבים רבים מופנים לבניה בשטחים, בזד תקציבי הבנייה בערים ובתוכם תל־אביב מצטמצמים. היקף התחלות הבניה בתל־אביב:—יפו ירד ב־5 השנים האחרונות ב־68%.

מי שמתנגד לכיבוש ולהתנחלויות, מי שתובע נסיגה מיידית מלבנון — יאבק גם במועצת העיריה למען:

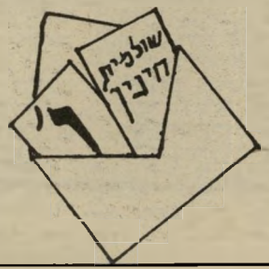
- ★ כסף לשכונות ולפיתוח ולא להתנחלויות ולמלחמה!
- ★ לשוויון וצדק לכל תושבי ת"א—יפו, יהודים וערבים!
- ★ למיסי עיריה לפי גודל ההכנסה ולא לפי גודל הדירה!

חד"ש היא הנציגות העקבית של השמאל וכוחות השלום האומרת דברה ללא מורא וללא משוא פנים.
חד"ש היא הרשימה היהודית־ערבית היחידה.
של"י שהחליטה ברגע האחרון להגיש רשימה נפרדת אינה תורמת לבחירת נציג השמאל והשכונות למועצת העיר.
שולמית חינין המועמדת מטעם חד"ש לראשות העיר עוסקת מזה 30 שנה בחינוך ילדי שכונת התקווה, נוה צה"ל, כפיר, כפר שלם. היא דמות ציבורית המעורה היטב בחיי תושבי השכונות, שולמית חינין פעילה לקירוב נשים יהודיות וערביות לקידום המאבק להגנת זכויות האשה.
אם ברצוננו בנציגות בעיריית ת"א—יפו שתבטא ותייצג נאמנה את השמאל, את כוחות השלום ואת השכונות,

— בנציגות שאינה מכופפת ראשה גם כאשר רועמים התותחים,
— בנציגות שתיאבק לשוויון וצדק לכל תושבי העיר, יהודים וערבים — **הצביעו ו'**

הצביעו שולמית חינין

הסיכוי להכניס נציג לעיריה הוא ממשי, לכן כה חשובה תמיכתך!

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
המפלגה הקומוניסטית הישראלית
ארגון הפנתרים השחורים ואישי
ציבור יהודים וערבים

תל־אביב
ת.ד. 26205

במדינה

מוסר
שתי הידיים של הרב

הגויים פסולים, אך כספם כשר.

אנשי יד לאחים שימיהם קודש למאבק במיסיון, קיבלו תידרוך מדוייק. גבר צעיר ומוזקן, בסוף שנות העשרים שלו, הסתובב בין היוצאים וחילק את ההוראות האחרונות. הם שמעו בקולו של הרב שלהם, בעל הפנים של ילד טוב, הסתירו בזהירות את מכשירי־ההקלטה על גופם.

הפעילים של הרב אורי לופוליאנסקי התפזרו ברחובותיה של ירושלים, כדי לבצע את השלב הראשון של המיבצע נגד המיסיון בעיר, שבו הם עקבו אחר יהודים מבקשי סעד מהמיסיון, הקליטו אותם, כדי לנסות להניא אותם מדרכם.

"איזה שמחנים אלף." הרב הצעיר והשמנמן, לא היה יכול, לצערו, ללוות את אנשיו למשימה. הוא ידוע בירושלים כמי שעומד בראש עוד יד אחת, יד שרה, אגודה להשאלת ציוד רפואי חינם, לנזקקים. באותו יום היה עליו למהר למישרדו, שם חיכתה לו הודעה רחופה מרעייתו של ראש־הממשלה, עליזה בגין, שמסרה שנתקבלה תרומה עבור יד שרה משוויץ, מבית־שלום.

השבוע, כאשר עיריית ירושלים עמדה להקצות מיגרש לבית־שלום, ניצב לופוליאנסקי בראש המערערים. כי בית־שלום זה מוסר נוצרי, והוא אינו אוהב מוסדות כאלה.

אם כן, מדוע בעבר, לקח מהם כסף, בתיזוך עליזה בגין?

התשובה: לאר ידעתי. חשבתי שזה מגרמניה.

אך דווקא בתיק של חומר איך זה יד לאחים לחוד ויד־שרה לחוד?

הוא מודה: "אני מתנגד שהקבוצה הזו, בית־שלום, תקבל אישור מתדי קולק להקים מרכז־הסברה בירושלים. אני חושב שיש לתת לכל נוצרי לבקר פה, ולהביע את דעתו. אני ליבראלי. אך אני מתנגד לתעמולה מיסיונרית בקרב האנשים הנמצאים במצוקה והיכולים ליפול קורבן."

"לא לסגת!". אורי לופוליאנסקי בן ה־31 הוא אחד מארבעת בניו של סוחר חיפאי, יעקב לופוליאנסקי המנוח, שביקש מבנו אורי לכונן קופת גמילות־חסדים. הרב הצעיר הבטיח וקיים: ביום לידי־שרה 14 סניפים ברחבי הארץ, והיא משאילה בין השאר כסאות־גלגלים, קביים, מכשירי חמצן והליכונים.

היה זמן שיד לאחים לא תקפה כל־כך את בית־שלום. זה היה אחרי התרומה הגדולה ואחרי שהובטחו תרומות נוספות.

מתגונן לופוליאנסקי: "המשכתי לעקוב בשקט, לא בפומבי, אחר הפעילות של בית־שלום. העברתי למנחם בגין מידע לגבי בית־שלום. אך ראש־הממשלה אמר לי להמתין עד שהוא יברר את העניינים."

בית־שלום הוא אירגון רתי ימני. חבריו הם נוצרים המאמינים בקדושת התנ"ך. באפריל 1982 פירסם בית־שלום מודעות במאות־אלפי שקלים בעיתוני ישראל, שבהן קרא למנחם בגין ולממשלת הליכוד לא לבצע את הנסיגה מחבל ימית, מכיוון שהחבל הוא חלק מהארץ המובטחת לעם ישראל (העולם הזה ה־5 במאי 82').

כיסא לבגין. פרדי רום (40), כתב ידיעות אחרונות בשוויץ, הוא גם איש יחסי־ציבור של בית־שלום. הוא גילה שבית־שלום תרם בשנים האחרונות עשרה מיליון פרנקים שוויצים (כארבעה וחצי מיליון דולר).

ואיך נכנסה מישפחת בגין בין בית־שלום ויד־שרה? אולי מפני שלופוליאנסקי עזר לבגין להעביר בכנסת את חוק הגולן. בגין ביקש להגיע להצבעה בכנסת מבית־החולים, שם נותח ברגלו. ואז גילו שומריו בעייה רצינית: כיסא־הגלגלים שהוזמן עבור בגין טרם הגיע, ובלעדיו לא היה יכול ראש־הממשלה להגיע לכנסת. הרב לופוליאנסקי סיפק את הרכב הדרג־לגלי ובגין נסע לספח את רמת־הגולן.

מאז היתה ללופוליאנסקי דלת פתוחה אצל מישפחת בגין.

התעמולה שהאגודה להשאלת ציוד רפואי, יד שרה, מחלקת לעיתונאים ולתורמים, נמצאת צלום הידיעה שהתפרסמה בג'רוסלם פוסט, שבה נאמר שיד־שרה קיבלה מהקבוצה הנוצרית השוויצית, בית־שלום, קרוב למאה אלף דולר.

"כן," נכר לופוליאנסקי. "שמעתי על הידיעה הזאת. לא היו בריזיק מאה אלף דולר. היה משהו כמו שמונים אלף. אבל לא קיבלנו כסף. היגשתי רשימה לגברת בגין, רשימה של הציוד הדרוש לנו."

איך יכול הרב, המנהל מאבק נגד אגודות נוצריות, להרים את קולו נגד הגויים האלה, ומצד שני להושיט את ידו וקבלב את התרומה שלהם?

לופוליאנסקי (בחברת עליזה בגין)
יד אחת לקחת, יד אחת נתנה

הנאשמת ל(משמאל) העריפה ללדת בבלא — כדי שחוכל להיגמל משימוש בסמים

"יאנה בבתה". כאשר שמעה את גזר־דינו של השופט ראובן זיו, אשר שלח אותה למאסר שנתיים, למרות שהודיעה למאסר ממושך באה דווקא ממנו. התביעה היתה מוכנה להסתפק במיקרה זה בעונש קל יותר.

ניכר היה בסניגורית המעוסה, נירה לידסקי, כי קשה לה להצדיא מפיה את המילים שישלחו את הנאשמת למאסר שנתיים. אולם הדבר נעשה אחרי התייעצות עם ליאנה' (העולם הזה 20 בספטמבר 1983) ועם בני משפחתה. כולם הזליטו כי לטובתה של האשה הצעירה, בת ה־25, ולטובת תינוקה העומד לבוא לאויר העולם תוך ימים ספורים, מוטב כי ליאנה תחזור לכלא.

התינוקה — בבלא. מזה שנים אחדות שהאשה הצעירה, שהיתה יפהפיה ושעורכי־דין תארו אותה כ"יפה כפרח", הפכה מבורה לסמים. למרות מאמציהם העדים של בני־מישפחתה, אנשים אמידים שמעולם לא הסתבכו עם החוק, הידרדרה ליאנה לחברה עבריינית והגיעה לבית־המוהר.

בגלל הריזונה המתקדם ועבר רזתיה, שאינן חמורות במיוחד, ניתן היה אולי לשחרר את ליאנה בקנס ומאסר־על־תנאי, אבל הדבר היה מחזיר אותה אל מעגל הסמים המפעיע.

על כן, בלב דואב, התנגדו בני־המישפחה לסניגורית כי תבקש עונש־מאסר בפועל, וכך תוכל ליאנה ללדת בבלא, ובעוד שנתיים לצאת משם. כשהיא בריאה ומשוחררת מסמים. המקום היחידי שבו נתקלה בד מושטת לעזרה כדי לגמול אותה היה בית־הבלא נווה־תירצה. הסגל וגם האסירות נחלצו לעזרתה ועודדו אותה להיגמל וכך תוכל ללדת תינוק בריא.

• *כדי לא לפגוע במישפחת, ביקשה ליאנה לחזכיר את שמה הפרטי בלבד.*

פשעים

מסוכן להתעלס בצל הפרדס

הזוג שישב במכרנית בפרדס התקף, נשדד ונחבל.

אור הירח וריח־הפרדסים הסיחו את דעתם של יוסף פסח וחברתו יונה סלומי מכל הנעשה סביבם. בני־הזוג הסתגרו במכוניתם והיו מרוכזים בעצמם, כאשר חש לפתע הגבר מכה בראשו: בהסתכלו סביב גילה פסח כי מכוניתו, שהיתה מבודדת בלב־פרדסים ליד רחובות, מוקפת בשלושה בני־אדם. שניים עמדו ליד דלת הנהג, פתחו אותה ומשכו את הנהג החוצה. השלישי הוציא את הנערה מהרכב.

שני השודדים חבטו בפסח במוט־ברזל בכל חלקי גופו ודרשו ממנו את כספו. הוא מסר להם מאה דולר, 5000 שקל וצ'ק שהיו בכיסו. באותה עת איים השודד השלישי על הנערה במוט ברזל, ושמר עליה שלא תתקרב לפסח. אחרי שהשודדים אספו את הכסף, הם שיחררו את השניים, לקח את הרכב ונמלטו מהמקום.

פסח וחברתו מיהרו להתלונן במישטרה. הרכב נמצא נטוש אחרי שעות אחדות ליד מושב יינון. השודדים לא נמצאו.

בעזרת אקדח. כחודש אחרי השוד, כאשר הלך פסח ברחוב באיזור־התעשיה ברחובות, נתקל לפתע בארם שנראה לו מוכר. הוא זיהה את נאיף אבו־עודה בן ה־22 כאחד השודדים שתקפו אותו בחודש אוגוסט. פסח, הנושא אקדח ברשיון, הביא את החשוד, תושב רפיח, לתחנת־המישטרה וזיהה אותו כשודד. ניאף נעצר ונחקר על־ידי המישטרה.

בינתים המשיך פסח לחפש את שאר השודדים. ואכן, בתחילת ספטמבר, נתקל ברחוב בעואד אבו־עדרה, וזיהה אותו כשודד השני שתקף אותו. בעזרת אקדחו הצליח להביא גם את עואד לתחנת־המישטרה. במיסדר זיהוי הכירה הבחורה את השניים, אך היא אמרה כי הם טיפלו בגבר, והוא אשר יוכל לזהותם בודאות.

התובעת, שלומית אריאל, הגישה נגדם כתב־אישום על שוד־מזויין ועל שימוש ברכב ללא רשות. הם נעצרו השבוע עד תום ההליכים.

תל־אביב
האיש שאהב את המסך הגדול

שישים שנות הקולנוע בחייו של יעקב דוידזן

הכל התחיל במכונת־הקרנה ניידת, שאותה טילטל יעקב דוידזן לפני כמעט שישים שנה במחנות־הצבא הבריטיים וביישובים חסרי בתי־קולנוע, גם מיזרחה לירדן.

ב־1936 החליט לעבור למכונת־הקרנה נייחת, התקבל בקולנוע הקיץ (חסר־הגג) התל־אביבי גן־ריינה כקר־פאי, מתרגם־טכסטים וסדרן גם יחד. עד מהרה חכר את הקולנוע וגם את הקולנוע ממול, בית־העם. בזכותו הפכו שתי הפינות ברחוב בן־יהודה לשם־דבר.

גם ביידיש. כאשר נפטר השבוע דוידזן, שבע־ימים (85), הוא עצמו כבר היה לאגדה: בימיו הפעיל, או רכש, בתי־קולנוע כמעט בכל עיר, בטבריה ובהרצליה, בחיפה (מאי) ובירושלים (אדיסון), אבל תמיד דאג לקדם, לשפר, להיטיב עם הקולנוע ועם לקוחותיו הצופים.

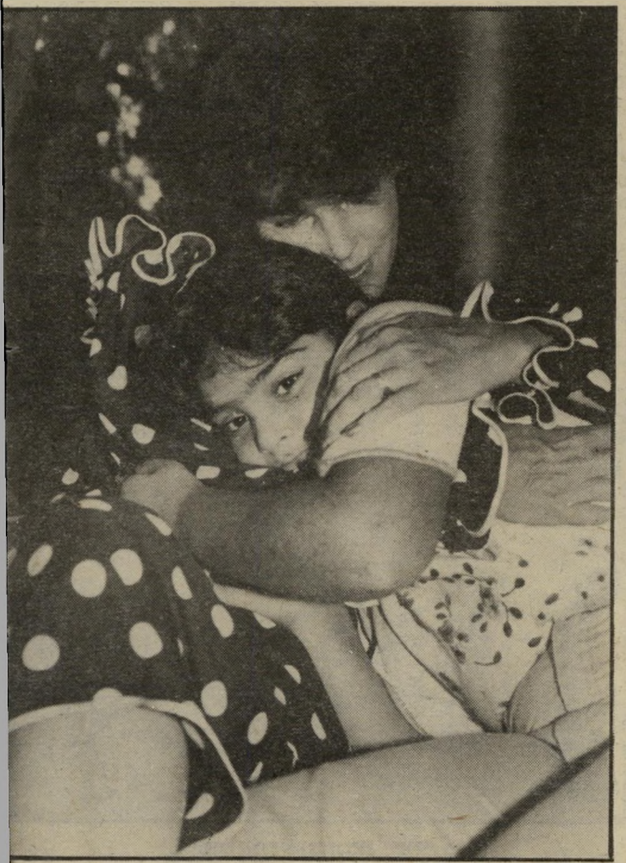
אפילו אשתו המנוחה, שושנה, תרמה את שלה: בשעתו היא היתה הקריינית העברית של הסרטים ביידיש, שאותם הוא ייבא ארצה לפני 50 שנה.

יום אחד בחיי האזרח יצחק נבון
— מן הקימה עד כיבוי האורות

נבון בענייני בית

קש לארז בתקופת כהונתו, חשב יצחק נבון כי הוא מקפח את ילדיו, מקדיש להם מעט מזמנו. כעת הוא משתדל לבלות איתם כמה שיותר. כשנשאל ארז (9), אם כיום הוא רואה את אביו יותר, הגיב להפתעת כולם: „לא. כשאבא היה נשיא, הייתי קופץ אליו לחדר העבודה!"

חולצה של אמא נעמה בת ה־10 חולמת להיות עובדת סוציאלית, כמו אמא־אופירה. ביניהם מסתפקת בלבישת חולצותיה הרקומות המפורסמות של אמה.

השעה 7.00 בבוקר. השעון המעורר מצלצל בדיוק באותה השעה זה שנים רבות. לפעמים מקיצים יצחק ואופירה נבון לפני צילצול השעון — אך הצילצול תמיד נשמע.

בוקר טוב.

פחות משעה נותרה להכין ולשלוח את הילדים לבית־הספר. יצחק שופת קומקום, אופירה מכינה סנדוויצ'ים. יצחק מכין לכולם טוסטים עם גבינה בולגרית, ואופירה מסרקת את שערותיה של נעמה.

המים רתחו. אופירה שותה אותם עם לימון, הילדים שותים תה ויצחק מכין לעצמו קפה. הוא מקדיש עשר דקות לריפרוף חפוז בדבר ובהארץ, שעליהם הוא מנוי, ומספר לילדים את החדשות החשובות שבהם נתקל.

נבון מסיר את הפיג'מה ולובש את חליפתו היומית. נוח לו בפיג'מות, הוא אוהב אותן בשלושה צבעים: חום, אדום וכחול.

בכל בוקר נוסעים הילדים לבית־הספר במכונית־השרד. אם הנהג עבר בערב הקודם עד שעה מאוחרת, והותיר את המכונית ליד ביתם, מסיעים אותם אבא או אמא. אם הנהג מגיע בשעה הרגילה, הוא המסיע את הילדים.

משחק בגן יומיים אחרי שעברו לביתם החדש ברחביה, הילדים נועדיפים, בינתיים, לבלות את רוב זמנם בגינת השכונה.

כל סוגי הלחם

ב־09.00 מתיישב יצחק נבון ליד מיכתבתו. מישרדו שוכן בפינה שהוקצתה לו במוסך ון־ליר, סמוך למישכנו בעבר. חלונו צופה למישכן במורד הגיבעה.

המישרד קטן, לא מרשים. בחדר סמוך ישבת מזכירתו החדשה, מרגלית. המישרד עוד לא רווחט כראוי, כמה צמחים בעציצים מקשטים את החדר.

סידרה של פגישות מחכה היום לנשיא החמישי. עיתונאי זר, ה' כותב ספר על בן־גוריון, מבקש לראיינו. אב ששכל את בנו מבקש להיפגש עם הנשיא לשעבר. יהודי שפנה במיכתב וסיפר כי הוא זקוק לטובה, הוזמן אף הוא. המוראל של יצחק גבוה, מצב־רוחו מצויין.

הוא היה רוצה לעסוק יותר בכתיבה. בינתיים לא הקדיש את זמנו ברצינות לנושא. התחיל — והיה רוצה לסיים — ספר על העולם בימינו, כפי שייראה בעוד אלף שנים.

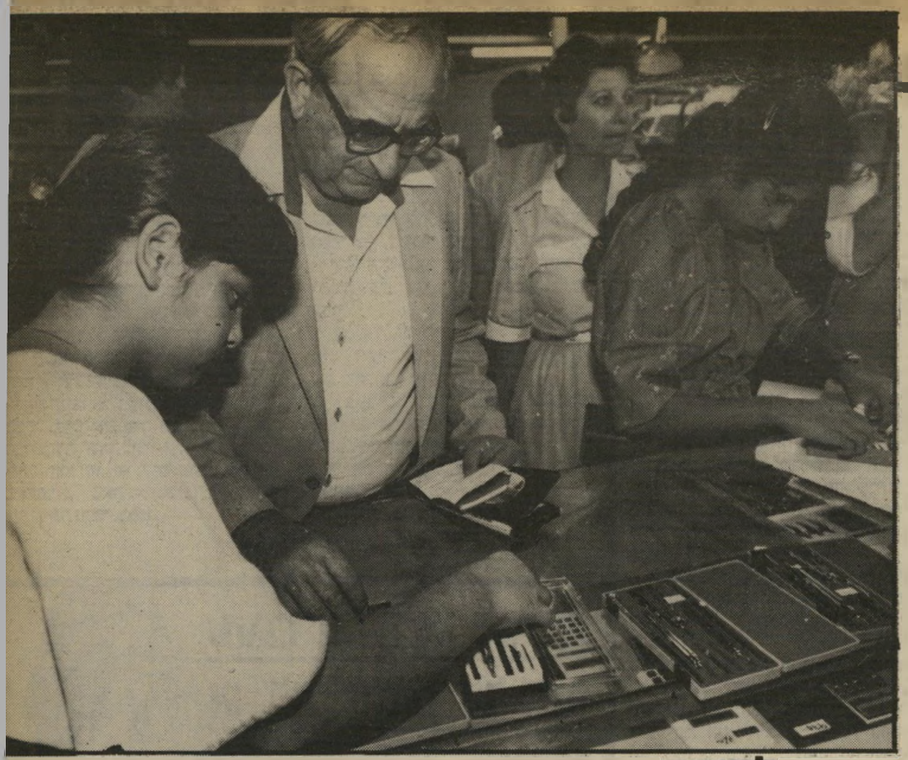
אך בעיקר הוא מרגיש חובה לכתוב ספר מקיף על בן־גוריון. הוא מרגיש חובה, כי היה עד להתרחשויות חשובות וייחל לתארן מכלי ראשון.

הוא לא מעריץ אנשים. הוא מעריך או שאינו מעריך אנשים. בן־גוריון זה סיפור מעולם אחר: רק אחת ל־500 שנים צץ אדם בשיעור־קומתו.

בצהריים אוכלים בדרך־כלל בבית. לפעמים אופירה מבשלת — מרק־עוף עם הרבה ירקות. הוא אוהב מרקים לצהריים, אך מרק עדשים אהוב עליו במיוחד. והעיקר — עם הרבה לחם.

לחם הוא מעדן לחיכו. כל סוגי הלחם, לא חשוב. בדרך כלל העוזרת היא שמבשלת את הצהריים.

מתיישבים לאכול, אם זאחד מבני המשפחה מאחר, לא ממתינים — יאכל זאחר כך, כשיגיע.

מחוגה לנעמה

במשך שעה וחצי, ב־סבלנות אין קץ, עבר יצחק נבון מחנות לחנות, כדי לקנות לנעמה כלי־כתיבה, פריטי־לבוש שונים ומתנה לארז. נבון התחזק בידיד רשימה שהכינה בתו, והקפיד שלא לשכוח דבר. מחוץ לחנות חיכה הנהג במכונית השרד.

בכלל, הוא אוהב אוכל. בעיקר את האוכל שמבשלת אחותו. אפילו לחביתה פשוטה, שהיא מכינה — יש טעם מיוחד. היא ירשה זאת מאמם המנוחה. האם בישלה בהצלחה בלתי־רגילה ממיטב מטעמי המיטבח הספרדי. האב המנוח היה אניין־טעם, ודרש מהאם אוכל מעולה. כששיבח אותה על מעשה־ידיה, היא זרחה.

אחותו של נבון, אסתר, ירשה את מיומנותה של אמה.

לארז בן ה־9 יש טעם מפותח כמו לאביו. הוא מצלצל מדי פעם לדודה ומזמין בורקס ממולאים בשר. בשבתות הולכים לעיתים קרובות לאכול ממטעמיה. במיטבחה ניתן למצוא פתיליות כמו פעם.

אחרי־הצהריים הוא יוצא לפעמים למישרד לפגישות נוספות, אך לא לפני שהוא ואופירה יושבים מעט אחרי הארוחה עם הילדים. חוק הוא בל יעבור: את השיעורים מכינים אחרי הארוחה. אבא עוזר לנעמה או לארז, וכך גם אמא. יושבים איתם חצי שעה עד שעתיים.

כל חדרי־השינה

אחרי מילוי חובותיו כהורה, מוקדשת שעה קלה לשינה. זהו הרגל שאין הוא יכול בלעדיו. אפילו עשר דקות. הוא פושט את בגדיו בקפידה, לובש את הפיג'מה האהובה, נכנס למיטה ונרדם מייד. ללא בעיות.

בתקופת כהונתו כשיא, כשביקר בכל רחבי הארץ, אירחו אותו לשנת־הצהריים ראשי המועצות המקומיות. אין כמעט חדר־שינה של ראש מועצה או ראש־עירייה שבו לא ישן. אם הוא לאופירה הסיפור מוכר. כשהיא נהגת במכונית ומגיעה שעת־המנוחה, הוא נרדם לצידה.

הוא נוטה לכנות בשמות־חיבה את בני־משפחתו. אופירה היא אופירצ'יק, נעמה היא נעמי־חמודלה וארז הוא ארזינו. כך אחיותיו. את אסתר הוא מכנה אסתרינה, למזל הוא קורא פורטן.

הקשר לאשתו, ילדיו, אחיותיו ולאחיו הוא חזק, כמובן, מכל קשר אחר. האדם הקרוב לו ביותר הוא אחיו ויקטור (חיים מאיר). הוא אישׁ־סודו האחד והיחיד. אמם נפטרה לפני 30 שנה ואביהם לפני 23. בחדר־השינה, לצד מיטתו, שני תצלומים: האחד של אמו והשני של המישפחה כולה, לפני 56 שנים, כשהנשיא החמישי היה ילד קטן.

הילדים הם במרכז חייו גם עתה, כמו בעת כהונתו. אך אז חש ריגשי־אשמה על שאינו מקדיש להם די זמן.

סטירות אין, כמובן. אך כשדרושה מכה על האחוריים, אין ההורים מהססים. כשהילדים רבים, כדרך אח ואחות, הוא אינו מתערב, אף כי הוא נוהג להתערב בכל נושא אחר.

גרביים לנעמה

לפני כמה ימים נכנסה המישפחה לדירה שנרכשה במיוחד עבורם. הבלאגן עדיין גדול. הדירה, הצופה לעבר הכנסת, אינה גדולה. לכל ילד יש חדר, מתחת למיטות הילדים יש מיטות נוספות, לאידוח חברים.

הפעולה המנוטטנית של הכנת הידקות מרגיעה אותו. כשהוא בלחץ ורוצה לעשות משהו פיסי ממש, הוא מתייצב ליד הכיור לשטוף כלים. בספורט הוא אינו עוסק. לפעמים הוא שוחה.

לשיר הנשיא החמישי יודע רק בקושי. כשהוא מפזם להי־להי־לה, שלו אינו פיסי, אלא מילולי. מעשי קונדס שנואים עליו, וגם קומדיות סלפסטיק.

אופירה טוענת שהוא קנאי, א במידה נסבלת. לפעמים הוא מבק שתחליף את בגדיה. אינו מהסס להע לה, אם לדעתו נהגה שלא כשורה. ג ספרדיות. רק בגיל 14 התוודע למוסיקה קלאסית, והיום הוא אוהב להאזין לה. התיאטרון אהוב עליו מאוד.

לארוחת־הערב הוא מכין גם חביתות. סלט, חביתות וטוסטים עם גבינה בולגרית — אלה בתחומי התמחותו. כשהמישפחה אוכלת בחוץ, הוא מעדיף את המיטבח הצרפתי, האיטלקי והסיני. אחרי העוגות הוא לא כל־כך משתגע.

החברות של אופירה הפסיקו להזמינם לארוחות. הן יודעות שכאשר התבשילים אינם ערבים לחיכו הוא שותק, והן לא רוצות לעמוד במיבחן.

את אהבתו הגדולה ללחם פיתח כילד. לבית־הספר היה נשלח עם סנדוויצ'ים העשויים פרוסות־לחם ופר־לפל ארוס בתוך.

אלכוהול הוא אינו שותה, מלבד יין לקידוש. קפה הוא אוהב. במגירתו במישרד יש צנצנת עם חוואיג' תימני, ממנו הוא מוסיף לקפה התורכי שהוא אוהב לגמוע.

לבושו עשוי תמיד בקפידה. הבטן, בורגנית־משהו, מודקרת. אך הוא שומר על משקל קבוע — 85 ק"ג. כמה פעמים ניסה דיאטה, אך כשהגיעו מטעמים ממיטבחה של אסתרינה, נשבר. מי יכול לעמוד בפני שמרזית או רג־המטיאס שהיא שולחת. שלא להזכיר את הבורקס.

גובהו אינו יודע. את חליפותיו מכינים בפולגת. אחיו הוא היועץ שלו לעיניני לבוש. ויקטור, העובד בבנק, הוא הפוסק האחרון בעניין בחירת חליפה. בפולגת אין בעיות לתפור לו. מידותיו טובות ונוחות לתפירה.

את הארנק המישפחתי מחזיק הוא. הוא נהנה לקנות מתנות, ומוכן להקדיש לכך זמן ומאמץ, אך רק בנסיבות הראויות: ימי הולדת, למשל. לילדים הוא מוכן ללכת ולקנות מה שיבקשו.

היום יצא למסע קניות של שעה וחצי. נעמה צריכה גרביים וכלי־כתיבה. היא מתלווה לאבא, והוא מודד הגרביים על אגרופה הקמוץ. משם הם ממשיכים במשימה. ברשימתה היו 13 פריטים.

בבית הוא אדם נוח ועליז, מרבה לספר מעשיות ובדיחות. חוש־ההומור שלו אינו פיסי, אלא מילולי. מעשי קונדס שנואים עליו, וגם קומדיות סלפסטיק.

אופירה טוענת שהוא קנאי, א במידה נסבלת. לפעמים הוא מבק שתחליף את בגדיה. אינו מהסס להע לה, אם לדעתו נהגה שלא כשורה. ג

„אבא יהיה ראש־ממשלה!" אומר ארז ★ הנשיא החמישי מאוהב בפיג'אמות שלו ★ על דיאטה כבר מזמן הפסיקו לדבר בבית

ואם הוא בנסיעה ארוכה הוא מחנה את המכונית בצד הדרך ונח

נמצא בנסיעה ארוכה, הוא נרדם תוך כדי הנסיעה. כשנהג לבד במכוניתו, הוא היה מחנה את המכונית לשעה קלה ונרדם. לפני שנים רבות, כשאביו היה מאושפז בבית־לוינשטיין ברעננה, הוא ביקר אצלו ואחרי ארוחת־צהריים עם חבריו יצא בשעה 3 וחצי בדרכו לירושלים. כשחש עייפות, עצר בצד הדרך והתעורר ב־9 בערב.

בחדר־האוכל אפשר להושיב לא יותר משמונה אורחים, במיטבח יכולים רק בני־המישפחה לשבת. אין מקום לסועדים נוספים.

בני־הזוג אינם אספני אמנות, תמונות ופסלים כמעט שאין. אך עציצים ופרחים יקשטו כל פינה.

כדי להרגיע, הוא אוהב לקצץ את הידקות לסלט של ארוחת־הערב. ניני־חמודה מתרגזת. היא יודעת את מילות כל השירים ואת כל המנגינות, אינה מבינה מדוע אבא אינו זוכר.

לרקוד הוא אוהב. לא שהוא למד, הוא פשוט מחקה את האחרים. הוא מצטער שאינו רוקד יותר.

את חביטלס הוא אהב מאוד. בילדותו שמע מוסיקה ערבית, מיד־מור־תפילה בנוסח ספרדי ורומנסות היא מעדיף לו ללא היסוס. הכל פתוח והכל נאמר.

שופט וגם נשיא

דלים אינם הולכים למיטות־הכ לפני 10־11 בערב. אבא מצטרף אליהם לצפיה בחדשות, ומסביר להם כל דבר שעליו הם שואלים. והם כאמור, מתעניינים. אפילו בפת"ם. הוא אומנם אינו מבין בכלכלה, אך מספיק כדי להסביר לילדים.

כשמשכיבים את הילדים, הוא מספר להם סיפורים. הוא מצטיין בכך, והם דורשים זאת ממנו בכל התוקף.

המטפלת שטיפלה בילדים בתקופת הנשיאות גרה ברחובות, והפסיקה לעבוד. הנבונים ממעטים לצאת בערבים. מדי פעם הם הולכים לסרט או להצגה, ואז שולחים את הילדים לישון אצל חברים.

את הגלבייה שקיבל מהנשיא מובארכ הוא אינו לובש אף פעם. די לו בפיג'מות שלו.

לעולם לא ניתן לפגוש אותו יחף. נעלי־בית ופיג'מה — אלה הנאותיו הגדולות.

בשבתות הוא נוהג לפצח כל מיני גרעינים, אך לאחרונה הקטין את המנה. פעם היה נוהג קנה 200 גרם מכל מין, והיום הוא מסתפק ב־50.

את פמוטי־הכסף שקבל מאנוור אל־סאדאת הוא מחבב, וקשור אליהם. סיפורי רכילות הוא שומע בשימחה, אך שונא לחטט מיוזמתו.

ארז מעריץ את אבא. כשיגדל, הוא רוצה להיות שופט, וכשימלאו לו שישים, הוא בטוח, כבר יהיה נשיא־המדינה.

ומה הוא צופה לאבא? „אבא יכתוב ספרים בחמש השנים הקרובות." ואחר־כך יהיה ראש־ממשלה"

שולמית יריב ■

כל המישפחה במיסעדה

משפחת הנשיא לשעבר, שטרם התארגנת בביתה החדש, יצאה לארוחת־ערב במיסעדה שכונתית. ארז סיגל לעצמו את הרגלי־האכילה של אביו: הוא בררן ואנין־טעם. נעמה הולכת בעקבות אמה – אוהבת לאכול הכל.

„אני לא זקוקה לגברים"

(המשך בעמוד 41)

אל תהיי יותר גבוהה ממנו. תתני לו להרגיש שהוא גבר.

הלכתי לפסיכולוג, לפני הגירושים השניים, כדי להציל את הנישואים. כל העצות היו שאני יותר מדי מוצלחת. עברנו ביעסק יחד, כשהיה לי רעיון מוצלח, הייתי צריכה להתנהג, כאילו הרעיון לא בא ישירות ממני. רק להחניף לו. כשהיה מרביץ מכות, אז אני אשמה כי אסור לי להרגיז אותו. זה להטיל את האשמה על הקורבן.

גם היחס אל נשים מוכות בחברה זה באילו שהן אשמות. כשהייתי הולכת למישטרה להתלונן על זה שהיכה אותי, הם היו שואלים אותי, מה את מרוקאית, שאת ממשיכה להישאר איתו? תתגרשי ממנו.

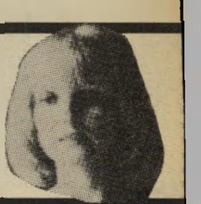
אני טבעית, אני מעריכה מין ואני חושבת שמין זה אחד הדברים היפים, אבל רק מין?

אני הייתי יכולה לקבל גברים כמה שאני רוצה. לחכות עד שהוא יצלצל ואחר־כך, כעבור יומיים, להיות עם מישהו אחר? אני לא מוכנה להחליף גברים בשרשרת. אני מוכנה לגבר אחד.

במקרה, מישהו הוציא אותי, לא מזמן, ואחרי שתי פגישות הוא אמר לי „גו, מתי אני עולה אליך?"

לפעמים כשאני רואה אנשים נשואים, אני שמחה שאני גרושה. איך שהם אוכלים אחד את השני ומאמללים אחד את השני, הכל על מנת להיות נשואים.

בשביל מה מתחתנים?

„הגברים הם או דבילים, או לא יודעים על מין!"

המחקרים על הנשים המוכות הם מחקרים של גברים. יש לי מחקרים אחרים. זו לא האישה הגורמת למכות. הם, הגברים, התרגלו שכשהאשה פותחת את הפה או אמצעי־ההגנה שלהם זה הידיים. הם גדלו בחברה כזאת, להורים כאלה. הגברים תומכים אחד בשני.

פעם קיבלתי מכות בעסק, היו עוד גברים, הם כולם קמו ועזבו. זוהי אחוות־גברים, שנותנים להרביץ ל־נשים. בגלל זה החוקים לאונס הם קלים. כמה דוגמאות יש שנשים מכות גברים? מי בכלל עושה מילחמות? הנשים עושות, או הגברים? יש אלימות בגברים: הנשים נותנות חיים לעולם. לא ראיתי אישה שרוצה להרוג את הבעל שלה. לגברים לא איכפת. דבר ראשון הולכים למלחמה.

התפקיד שלהם לעשות שלום ולא ללכת למילחמה.

אני כן גאה להיות אישה, ואם לא אמצא את הבן־זוג שלי, שאוכל לחיות איתו, אני מעדיפה להישאר לבד.

בעוד עשר שנים לא חושבת שיהיה לי יותר קשה, לא אתמוטט.

אני מעודדת את כל החברות שלי. אני תומכת באישה חולת־סרטן כבר שלוש שנים. יום יום היא מצלצלת אלי.

■ ■ ■

כיום אני יודעת, שעשיתי הכי טוב שיכולתי, כדי למצות מהמצב שלי. אני נהנית מהחיים. כל פעם יש לי הפיתרון שלי זה לשנות את דפוסי החיים שיש כיום. גבר מרגיש שהוא לא גבר, אם אין לו מאהבת מהצד. כי זה הדבר הכי מקובל. אם יכולים להראות פירסומת שהמזכירה שלו היא חתיכה והוא מסתכל עליה כחפץ. האנשים צחקו מהפירסומת, אבל צריך לבכות. כי הופכים את האשה לחפץ. שיתחילו קצת להבין מה מדבר בובר על „אני ואתה"; שחשוב להיות לא אובייקט אלא סובייקט.

מבחינה חברתית אנחנו כמו מנודות. אם אנחנו לא יוצאות עם חברות אנחנו כמו אינווליידיות. החברה, שהיא ברובה נשואה, כמעט שלא מקבלת אותנו. חסר מקומות בעלי רמה, יפים לא רק לרקוד ושיתפסו אותך ביד, ומה את עושה הערב. פשוט מקומות מיפגש או מועדונים.

■ ■ ■

לי רעיון לבתי־מגורים של פנויים ופנויות, עם חדר־אוכל משותף למטה. אוכלים יחד כשרוצים, ולא אוכלים כשלא רוצים. עם מקום לכבס במרוכז. זה לא קיבוץ.

כי דווקא בקיבוץ לבודד מאוד קשה, בגלל הלחץ החברתי שיש עליו להתחתן. אפילו לצעירים קשה לפעמים להתחתן ואז הם רצים לשדכנים. המקום היחידי להכיר זה במקומות שמומינים לריקודים, אבל שם אי־אפשר להכיר את הבנאדם הכי טוב.

בתים עם שירותים משותפים.

„יש גברים נחמדים, אבל את אלה אני לא פוגשת!"

משהו אחר. בטח שהייתי רוצה צעירים, כמו שהגברים רוצים צעירות. גבר צעיר הוא לבטח יותר אסתטי ונחמד. אני חושבת שאין דבר יותר יפה מגבר יפה עם גוף יפה, בלי כרס.

עכשיו יש פירסומת של סבריה או משהו. תענוג להסתכל על זה. הגברים בגילנו לא מטפחים את עצמם. הם חושבים שהם לא צריכים, אבל זה צריך להיות ההיפך. זה הכל מראה על האגו שלו. הוא חושב שהוא כל־כך מושלם שהוא לא צריך שום דבר.

אני חושבת שאם גבר הוא אסתטי ומתבשם, זה יופי. הרי רובם מסריחים, אז אני צריכה עוד לשבת על ידם? לא: דירות קטנות זה אידיאלי. לא תמיד מתחשק לאכול לבד ואז יש אלטרנטיבה. רואים טלוויזיה יחד ויש מישחקים יחד ואז באופן טבעי נוצרים קשרים.

גם במקום עבודה מעל גיל מסויים כולם נשואים. המצב כאן לפנויים לא טוב. באמריקה יותר קל, שם זה מאוד מקובל שאשה נכנסת למקום ציבורי לבד. כאן מייד מדביקים לה סטיגמה, אשה שבאה לחפש או שהיא זונה. ההתיחסות אליה היא לא מכובדת. אנחנו נשארנו מדינה מיזרחית איפה שהגבר יכול לצאת ואשה — לא.

כפי שסופר לדינה ונן ■

חמרורים

הוענק ◆ פרס־נובל לרפואה לד"ר (לבוטניקה) **ברברה מק־קלינטוק** (81) על עבודתה בשדה הגנטיקה. ד"ר מק־קלינטוק, רווקה ונמוכת־קומה (1.52 מטר), רצתה, בצעירותה, להתמחות בגידול־צמחים, אולם לא מצאה אוניברסיטה אמרי־קאית שניאותה לקבל אשה לחוג־לימודים זה. מחקר־חייה, שגילה מה גורם לציבעם (הכהה או הבהיר) של גרעיני התירס, ואשר יושם במחקר בנושאי הגנים ברפואה זיכה אותה לפני שנים במילגה של קרן־מחקר אמרי־קאית, המבטיחה לה הכנסה שנתית, פטורה ממס, של 60 אלף דולר (כחמישה מיליון שקלים) כל עוד היא בחיים.

נתמנה ◆ המפקד הזמני של כוחות הרב־סרן סעד חראד בדרום־לבנון, סגן (בצבא לבנון) **שרבל ברקאת**, נוצרי יליד עין־איבל (המצוייה כחמישה קילומטר צפונית לכרעם הגלילית), ושעד כה היה ידוע בעיקר בזכות הצלחותיו כצייד חזיר־בר. הוא יהיה ממונה על 3000 חיילי חראד ב־14 בסיסיהם, עד שובו של חראד מהפסקת־הנופש שלו, שעליה החליט אחרי שעבר בריקות בבית־חולים חיפאי.

נתמנה ◆ מנהל המכון לחקר־המידבר של אוניברסיטת באר־שבע, **פרופסור** (לפיסיולוגיה של הצמחים) **יוסף גיל** (52) הידוע בפיתוח זז

סופרת הובסון
גם ילדה, גם ילד

שושנים המושקה באמצעות טיפטוף בעומק השורש (לשם חיסכון במים, החינוי באוורים צחיחים). גיל, שינהל את המכון, המצוי בשדה־בוקר, על 60 מדענים, היה בעבר, טייס חיל־האוויר, ואחר־כך פרש ללימודים („מבחינה אינטלקטואלית. הטיסה לא העניקה לי די אתגר"), אך הפיק תועלת ממיקצועו הצבאי, כשהתפרנס בעת לימודיו באוניברסיטה העברית, ממישרת קבר־ניט בחברת־התעופה ארקיע.

נולדה ◆ בניו־יורק, **לאשר ידלין** (60) ולרעייתו, **טליה**, בת בכורה, **הילה**. זאת ילדתו השלישית של ידלין, אב לבת ובן מנישואיו הראשונים. שלהם שם קץ, ערב כניסתו לבית־הסוהר בגין פרשת מעילותיו שנתגלתה כאשר ראש־הממשלה של אז, יצחק רבין, ביקש למנותו נגיד בנק־ישראל. ידלין, יליד ירושלים וכלכלן לפי השכלתו, היה בעבר חבר קיבוץ חמדיה, מזכיר התנועה המאוחדת, מזכיר חברת־העובדים ויושב־ראש קופת־חולים. הוא ירד לניו־יורק, אחר שריצה את עונש המאסר שלו, יחד עם אשתו השנייה, טליה, לשעבר מישפטנית במישרד־הביטחון.

נותח ◆ בתל־השומר, מזכיר מיפלגת־העבודה, **חיים ברלב**, בניתוח התוספתן, חודש לפני יום הולדתו ה־60, ו־48 שעות לפני נישואיה השניים של בתו, זוהר. הניתוח עלה כה יפה עד שברלב עמד, ביום החתונה, על רגליו, רקד טאנגו עם בתו־הכלה. היה זה הניתוח השישי לברלב בשנים האחרונות. חמשת הקודמים היו ניתוחים אורטופריים שנעשו אחרי שנפל מסוסו.

אושפזה ◆ בניו־יורק, לגיבוס חוזר של שבר בזרועה, **מארה סוסט**, המלאכית לשעבר, אחר שהגיבוס הראשון של השבר לא עלה יפה. פוסט שברה את זרועה עת מעדה בהצגת תיאטרון־השוליים מצבים קיצוניים, שבו היא מגלמת תפקיד של קורבן־אונס, הנוקמת באנס בו במקום, כולאת אותה מאחרי סורגי האח אשר בביתה ומענה אותו.

נותחה ◆ בלונדון, בפעם השניה תוך 15 חודשים, להסרת גידול סרטני, שחקנית הקולנוע הבריטית, פצצת־המין **דייאנה דורס** (44),

ד"ר מק־קלינטוק
גרעינים כהים או בהירים

שתיארה את הרגשתה אחרי הניתוח: „אני מרגישה כאילו נדרסתי על־ידי מכונית." דורס, אם לשלושה בנים בוגרים משלושה בעלים שונים, ידוע, מאז ותמיד, בהתבטאויותיה הנמרצות: „יש לי גיזרה מדהימה, אבל עיניים זעירות ושפתיים כמו צמיגים."

נחוג ◆ יום הולדתו ה־68 של **יצחק שמיר**, ראש־הממשלה (והשביעי מאז הקמת המדינה). שמיר, יליד פולין, אשר ניצל את השיטה המנדטורית שהעניקה רשיונות־עלייה לסטודנטים, עלה ארצה בגיל 20 כתלמיד להיסטוריה ולספרות של האוניברסיטה העברית, אך החליף עד מהרה את עיסוקו והיה לפועל־בניין ומנהל־חשבונות, עד שהצטרף לאצ"ל, ממנו פרש ללח"י. הוא נעצר על־ידי הבריטים כשבידו חותמת קצין־המחוז תל־אביב, שבה החתים תעודות־זהות מזוייפות לחברי המחתרת, נידון למאסר קצר (שלושה חודשים בכלא עכו), שהוארך מינהלית למחנה־המעצר מיזרע, שממנו ברח כשהוא מחופש במדי קצין הצבא הפולני (שעבר אותה עת בארץ, בדרכו לחזית המצרית־לובית). שמיר, שירד למד תרת עמוקה, תחת הכינוי **מיבאל**, גידל זקן וכמו מנחם בגין, באותה עת, מתחזה לרב והקפיד ללכת יחף בחדר־מחבואו, כדי שצעדיו לא יישמעו. אחרי שורה של מיבצעים אנטי־בריטיים, שמהם לא התלהב מפקד אצ"ל, בגין („בכמה אקרחים עלובים אתה חושב לגרש את הבריטים?"), נעצר שנית, הוגלה לאפ־ריקה, למחנה־מעצר באריתריאה, וממנו ברח דרך מינהרה שנחפרה מתחת לשלוש גדרות המחנה, אל אריס־אביבה, בירת חבש משם הוצא, מוסתר בקרון־דרכבת גדוש חיטים לג'יבוטי וממנה, לצרפת, שבה הוענק לו מעמד של פליט מדיני. 19 שנים יותר מאוחר, אחרי עסקים פרטיים ושירות ממושך במוסד, הצטרף שמיר ב־1967 לחירות, כשתפקידו הראשון: ראש המחלקה לענייני יהודי בריית־המועצות.

נחוג ◆ בקיריית־ביאליק, יום הולדתו ה־78 של **צבי קרלינר**, ראש־העירייה הקשיש והוותיק ביותר בארץ, המשמש בתפקידו זה 38 שנים רצופות והרץ גם לבחירות של השבוע הבא. כרזכו, ברשימה אישית, שבה מובטח לו ניצחון. קרלינר, שעלה מגרמניה כציוני, שמונה שנים לפני הנאצים, החליף בארץ את מיקצועו (מסגר־מיכרות) בהוראה, שומר על רעננותו בשחייה יומית במימי מיפרץ חיפה ותרגול יוגה אחת לשבוע.

נחוג ◆ בניו־יורק, יום הולדתה ה־83 של הסופרת **לאורה הובסון**, עיתונאית ואשת יחסי־ציבור, שפירסמה מה הגדול בא לה בשנת 1947, עם פירסום סיפרה, רב־המכר הסכם ג'נטלמני, שקרע את קשר השתיקה על האנטי־שמיות בחברה האמריקאית. הובסון גלויית־הלב (שידעה לספר כי, כאשר נועצה ערב פירסום הסכם ג'נטלמני עם ידידיה, תבעו הנוצרים לפרסמו, היהודים — לא לפרסמו), ידועה לא־פחות בזכות אהבותיה הרבות (כולל שלושה נישואין) ובחלוציותה, כאשר בשנות ה־30 אימצה, כרווקה, ילדה ולאחר זמן, בעודה רווקה, ילדה ילד מבלי להודיע על כך לאביו.

• *בין חבריו לאותו מתנה־מעצר שלושה חברי אצ"ל, המכהנים היום כשרים בממשלתו: שר־ההכלכלה, יעקב מרידור; שר־התחבורה, חיים קורפו ושר־התיקשורת מרדכי ציפורי.*

ראש־ממשלה שמיר
בקרון־רכבת גדוש חיטים

מרים בנימיני

מזל החודש:

מאזניים

מזל מאזניים קשור בטעם טוב, חוש ליופי וכמיהה להנות ולטעום מן המותרות. בית נאה, גינה, בגדים יפים, פינוקים ובן־זוג שיודע להנות. בן מאזניים, גם אם הוא חסר־אמצעים, יהיה את ביתו בטעם טוב, ומי שיזדמן לביקור בביתו, ירגיש נוח. מהו טעמם של שאר המזלות ואיך הם מתייחסים לסידור דירתם?

טלה

הוא יעדיף לסדר את הבית בפשטות ובנוחיות, בצבעים חזקים ובולטים, לרוב אדום, כתום או בורדו. הבית חייב להיות גדול ובעל מישטחים רחבים ופנויים, כך שיהיה קל להתרוצץ, להשתולל ולארח בו הרבה אנשים. בכל פעם מנסה בן מזל טלה לגוון ולהכניס חידושים, רק שלא יהיה משעמם.

שור

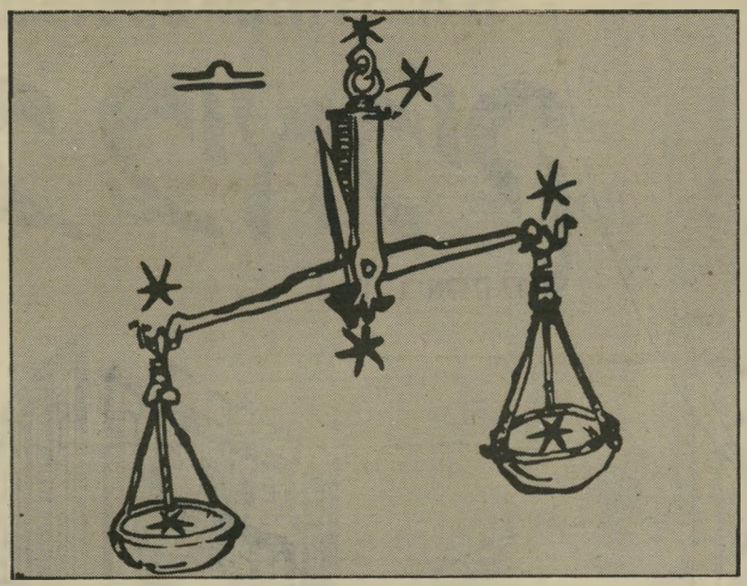
מה שחשוב לשור, שיהיה נוח. הרהיטים מעוצבים בסיגנון שמרני ומעט כבד. הכורסה חייבת להיות כל־כך נוחה, שכשמתיישבים בה לא רוצים לקום. משהו כמו הכורסה של ארצ'י בנקר. שולחן גדול, שיהיה מקום לכיבוד, מבלי שיהיה צורך לרוץ למיטבח ולחדש את המלאי. הצבעים שקטים ומה שחשוב, המון עציצים ותמונות בסגנון קלאסי.

תאומים

ריהוט קליל, צבעים בהירים, צהוב או לבן, ורצוי שלא תהיה תחושה מכבידה. לא יותר מדי חפצים ועדיפים רהיטי קש, אלומיניום או זכוכית. תמונות מודרניות, בדרך־כלל מקוריות. לפחות שלושה מכשירי־טלפון מצועצעים ומיוחדים, וכן כל מכשירי־והרהיטים, רובם מעשה ידיו של בעל־הבית.

סרטן

מקום שקט וסגור ובתוכו רהיטים כבדים

בני קשת מרהטים בסיגנון ספורטיבי ובני דלי מרהטים בכל צבעי הקשת

בסיגנון עתיק, ואם אפשר ריהוט שהיה שייך לסבתא. וילונות כבדים ועבים, שטיח שעיר וכהה. הבית משרה אווירה חמימה. סדר הרהיטים משתנה לעתים קרובות לפי מצבי־הרוח המשתנים של בני המזל. אח שסביבו יוכלו להתקבץ כל בני־המישפחה. הקישוטים – בעיקר תצלומים מצהיבים מיושנים של בני המישפחה, וחפצי אמנות עתיקים.

אריה

חדר־מגורים גדול, רהיטים בגוון חום־זהוב או חלודה. הבית מרוהט בטוב טעם, וחשוב שיתאים למסיבות ולאירוח. גינה ססגונית ומזמינה משלימה את התמונה. בית כזה חייב לייצג בכבוד את בעלי־הבית ורצוי שמהכניסה ועד חדר־המגורים יהיה פרוש שטיח אדום שיכניס אווירה טיקסית ומלכותית.

בתולה

בית ששואף להיות מסודר, אין מנוחה לרגע, כל הזמן מסדרים ומנקים ומסירים את האבק. מאפרות רבות ממוזרות בו לבני בתולה, המרבים בעישון. רהיטים גמישים המקפיצים אותך בשעת הצורך, מאחר שבן בתולה אינו מסוגל לשבת זמן ממושך במקום אחד, ואפילו האורח נאלץ להתלוות לבעלת־הבית המתרוצצת מסביב ומחפשת תעסוקה, אם הוא רוצה להחליף עימה מילים. היא הרי דואגת לכולם. בבית כזה בולט הטעם הטוב והוא מלא חפצי־חן קטנים, שמוסיפים יופי ומשקפים את הייחודיות של בעלי־הבית.

מאזניים

בית יפה ונעים, מקושט מאוד, לפעמים אפילו בהגזמה. רהיטים לא־כבדים בצבעים פסטליים. הכל מרוהט לפי האופנה האחרונה. בית שעוסקים בו בדברים יפים,

(המשך בעמוד 68)

בני מאזניים מצטיינים בטעם מעודן ומרהטים את בתיהם לפי האופנה האחרונה

תקופה מלאת אירועים מכניסה אתכם ל־מצב רוח מהורהר. התוצאות של ההת־רחשויות יבואו לביטוי רק מאוחר יותר. הדג־שה מיוחדת על תחום העבודה, שם אתם חו־שבים על אפשרות לה־תחיל מחדש או לבצע שינוי רב משמעות. בעל כיוון חדש לחלוטין. ההתייחסות לבעיותיך הכספיות צריכה להיות זהירה ושקולה. אל ת־מהרו להחליט ורצוי להתייעץ עם מביני דבר. קרוב לוודאי שעצתם תהיה נכונה.

עלה

21 במרס – 20 באפריל

* * *

צריך להתכונן לתיסכולים בגלל תוכניות שלא מתממשות. אבני־נגף בלתי־צפויות עלולות להפריע לכם ב־התקדמות המתוכננת. אולם לא כדאי להיכנס ללחץ. בעוד כחודש מצ־בכם יתברר ותוכלו לה־תחיל מחדש – ואף ל־הצליח. חשוב שלא תת־עקשו להיצמד להרג־לים. גמישות וויתורים עשויים להביא להת־קדמות משביעת־רצון.

שור

21 באפריל – 20 במאי

בשטח הרומנטי אתם חייבים לנצל את התקופה, בני המין השני נמשכים אליכם.

* * *

בתקופה זו תוכלו לקחת על עצמכם פרו־ייקטים חדשים ואפילו כאלה שנראים מסובכים וקשים. כעת האנרגיה מתחדשת ו־שוב תוכלו לחוש את עצמכם קלילים וחסרי דאגה. אלה שחושבים על שטח לימודים חדש יוכלו להרשם או לה־תחיל בכך. השנה צפויה להם הצלחה. מבחינה בריאותית המצב משת־פר אם כי יתכן שבימים שישי ושבת תרגישו עייפות אך זו היא רק הרגשה זמנית וכבר מיום ראשון יהיה טוב.

תאומים

21 במאי – 20 ביוני

למרות שמעמידים בפניכם קשיים על כל צעד ושעל, חשוב שלא תתייאשו ולא תרימו ידיים. במקום העבודה רוצים לנסות אתכם ול־ראות עד היכן אפשר להגיע. אל תכנעו, גם אם זה יגרום לכם להר־גיש שיצא יותר כספים מכפי שחשבתם. פחות רווח כעת, יביא לכם מאוחר יותר שם טוב והרבה הצלחה. רצוי לדחות ב־כמה שבועות שיפוצים או שינויים שאתם מתכוננים לבצע בביתכם. נסיעה עשויה להפגיש אתכם עם אדם מעניין.

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

* * *

הנסיעות הרבות שאתם נאלצים לבצע ל־אחרונה מעייפות אתכם. אולם תוך זמן קצר תצליחו למצוא סידור נוח יותר ותוכלו לחזור לשיגרת החיים ולהרגע. מבחינה כספית עליכם להיזהר מצעד פזיז, אל תקשיבו לעצות של א־חרים והמתינו לפני שאתם מבצעים משהו הנוגד את ההרגשה של־כם. בתחום המישפחתי חשוב שלא תתערבו בהחלטות של בני מישפחה אחרים, מאוחר יותר יאשימו אתכם ולכם זה יהיה קשה.

אריה

21 ביולי – 21 באוגוסט

* * *

אי־הבנות בשטח הרומנטי גרמו לפנויים שביניכם לחץ ואפילו אכזבה. בתקופה זו תוכלו למשוך אליכם את בני המין השני, אך חשוב שתפגינו ביטחון, ואל תשכחו את היכולת שלכם "לשחק" בבני־זוגכם. בעיות כספיות מטרידות אתכם, אולם הדאגה היא מיותרת – תוך חודש תצליחו ל־סדר את עניניכם על הצד היותר טוב. מיכתב שיגיע מחוץ־לארץ ירגיע אתכם בקשר לאחד מבני־המישפחה. נסו לשכוח דאגות שווא.

בתולה

22 באוגוסט – 22 בספטמבר

בתקופה זו רצוי לא לתכנן תוכניות לטווח ארוך, טעויות בשיפוט עם שגיאות חמורות אחרות יכולות לסבך אתכם ולהקשות על הימים הבאים. הימנעו מלהבטיח הבטחות נ־מהרות, כיוון שמאוחר יותר לא תוכלו לעמוד בהן ותכנסו למצב לא נוח. בני מישפחה מבו־גרים דורשים יותר ת־שומת־לב בימים אלה. שימו לב אליהם ונסו להימנע מוויכוחים עימם. בעניינים כספיים חשוב שלא תשמעו לעצות של ידידים.

מאזניים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

מצב הבריאות עדיין מציק לכם. אלה שנוטים לאלרגיות או בעיות בנשימה סוב־לים בתקופה זו, אך תוך כמה ימים יוכלו להרגיש בהקלה. מתיחות ביני־כם ובין בני מישפחה א־חרים אפשר לפתור על־ידי שיחה גלויה, אל תסתירו דברים ונסו לומר כל מה שהצטבר נגדם עד עכשיו. לכם נדמה שהם מבינים את שתיקותיכם והם אינם מבינים דבר. שיחה עשויה לשנות את המצב ולהפוך את היחסים לנעימים ונוחים יותר.

עקרב

23 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

ידידים שעליהם סמכתם עלולים לגרום לאכזבה השבוע, אל תמהרו לתת אמון והזהרו במיוחד מלה־צהיר ברבים מה הם תוכניותיכם לטווח ה־קרוב. נסו להחזיר את כל הכספים שאתם חייבים, אתם יכולים להסתבך ולא לדעת איך לפתור את הסיבוך. במקום העבודה מורג־שת תחרות ואולי אפילו קינאה בלתי־נעימה, אל תשימו לב והמשיכו כאילו דבר לא קרה. בתוך זמן קצר צפויה לכם התקדמות.

קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

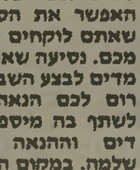
מצב־רוח כבד והרגשה כללית שאינה טובה, מביאים אתכם להתבודדות ולהסתגרות. חשוב שתזמינו אליכם ידידים או תצאו לבקר אצלם. השהייה בבית מביאה אתכם לדיכדוך יותר גדול. מבחינה כ־ספית המצב אינו מעודד ביותר. בני־הזוג או שו־תפים לעבודה אינם שומעים לעצותיכם, ר־חבל. ברגע זה האי־טואיציה שלכם מפו־תחת במיוחד ואתם חשים מהי הדרך הנכונה. בשטח הרומנטי צפויה לכם הצלחה.

גדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

מאבקים פנימיים במקום העבודה מכניסים אתכם למתח ולחששות. צריך לפתח גישה חדשה ולנטוש את הדר־כים והרעיונות המיושנים. בשטח הרומנטי ה־מצב אינו קל ברגע זה. אתם נוטים להתאהב בפיתאומיות, אולם מת־קשים לבטא או להר־אות את רגשותיכם. ת־נאים חיצוניים גורמים גם הם לעיכובים ב־קשירת קשרים שהיו יכולים להיות פשוטים וספונטניים. המתינו כמה שבועות ותוכלו להנות מהתחום הריגשי.

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

נטיה לנהוג בקיצוניות ובנמהרות עלולה לגרום לכם הפסדים, צריך להקטין במידת האפשר את הסיכונים שאתם לוקחים על עצ־מכם. נסיעה שאתם עו־מדים לבצע השבוע תג־רום לכם הנאה, רצוי לשתף בה מיספר י־חי־דים והתנאה תהיה שלמה. במקום העבודה אל תפגינו סמכותיות יכוח ונסו לנהוג עם שאר העובדים כשווים עם שווים. ברגע זה אנשים מנסים לחתור מתחתיכם, לכן היו ערניים ושימו לב.

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

* * *

הורוסקופ

(המשך מעמוד 67)

באמנות או במוסיקה. בעלי־הבית מצטיינים תמיד בטעם מעודן, אבל בטוח שתמיד יקשטו את הבית. הערך הכספי של החפצים אינו מעניין במיוחד, מה שחשוב שיהיה יפה ומזמין.

עקרב

לא כל אחד זוכה להיכנס לבית עקרבי. בית כזה מסודר מאוד ובעל צבעים כהים או נוטים לשחור. אם אפשר, עדיף שיהיה ממוקם מתחת לפני הקרקע, שם העקרב ירגיש בטוח. חדר־המגורים לא ממוקם מייד בכניסה. קודם כל, עוברים דרך מסדרון חשוך ועוברים בדיקה קפדנית. הדלתות והחלונות כפולים, כדי שהרעש מבחוץ לא יחדור, וכן הסקרנות של השכנים. הריהוט פשוט ובשום אופן לא ראוותני. סורגים בחלונות ורב בריח בדלתות.

קשת

בכניסה אפשר לראות שעון גדול שפסק מלכת, או מפגר אחרי הזמן, זה כדי שיהיה לקשתים תירוץ לאיחורים הקבועים. קשתים בונים לבד את הריהוט, בדרך־כלל מריהוט ישן שמישהו זרק. ספריה

בית בן עקרב חשוך ואצל בן דגים יש מראות

עשירה, רצוי ארון־ספרים בעל דלתות זכוכית ושולחן־כתיבה גדול. הבית רחב ומואר באור טיבעי. הריהוט ספורטיבי. בולטת צמחיה עשירה, אקווריומים והמון חיות בית מכל הסוגים והמינים.

גדי

בית יפה ומסודר מאוד, כל הזמן בונים, משפצים ומשקיעים בו. הבית צריך לשקף את ההצלחה, אך לא בצורה רועשת. הטעם שמרני ומעט קודר, ומה שהיה טוב להורים טוב גם לבעל־הבית. נעים להתארח בבית כזה, מקבלים המון תשומת־לב מבעל־הבית ששמח לצאת מבדידותו. יושבים בנוחיות ומרגישים שאין צורך למהר. הכיבוד מוגש בכלים יפים המעוררים נוסטלגיה. הצבעים נוטים להיות כהים וקודרים.

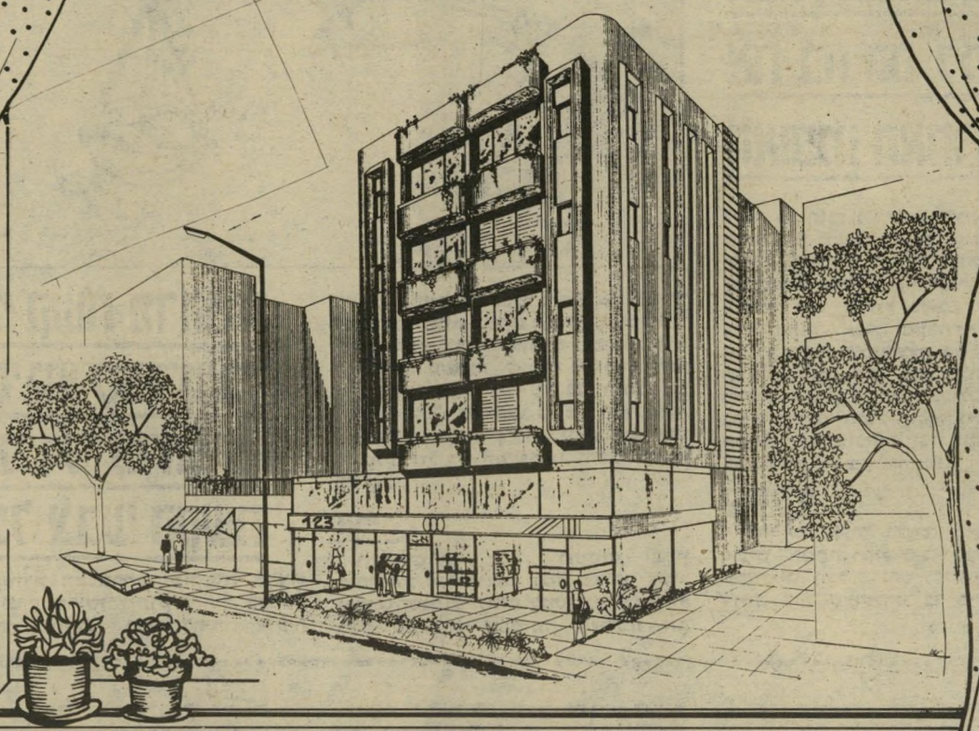
דלי

לא תמיד אפשר לדעת איך ייראה בית כזה, אך כמעט בטוח שיפתיע. או שהוא מסודר בסיגנון בוהמי, מרבדים ושטיחים עבים, במזרנים וכריות על הרצפה. אם נכנסת אל תחפש כסא – שב. התמונות והקישוטים בטעם חדשני ומוזר, המון אנשים מתארחים בבית, אין טעם לנסות להכיר את כולם, ממילא הם מתחלפים בקצב מהיר. גם בעלי־הבית לא מכירים את כולם. הצבעים? – כל צבעי הקשת.

דגים

בית נעים ויפה. הגוונים כחולים, ירוקים ואפורים בהירים. המון מראות על הקיר. בני דגים אוהבים לראות את עצמם במראה ולחוש שהם שניים (אני כאן – ואתה שם, במראה) ספרים רבים ובעיקר ספרי־קריאה, שיביאו אותם לעולמות אחרים... חרהיטים רכים ומפנקים, מתיישבים ולא רוצים לקום, שוכחים את כל ההתחייבויות ושוקעים בפטפוט וברכילות. בעל־הבית מארח למופת ומוכן להקדיש את זמנו ולשמוע את כל הבעיות והצרות שפוקדות את המתארח אצלו.

שמואל אולפינר
בונה פרויקט יוקרה ברמת גן
לב ביאליק
(ברח' ביאליק 17)

המפרט הטכני הגבוה בארץ
דירות מגורים מפוארות בנות 3 - 3½ חדרים
מטבח אמריקאי משופר • ריצוף שיש בסלון ובפינת האוכל
ריצוף קרמי במטבח ובשרותים, כולל הקירות
טלויזיה במעגל סגור לזיהוי המבקרים
כלים סניטרים צבעוניים • מערכת סולרית מרכזית
היזם: אלי רום בע"מ
שרון שוב/רוית עמיר
נאות דברת
מכירות: נאות דברת, רח' הרצל 59, ראשל"צ, טל. 03-998652

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
ישראכרט ויזה DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

ספורט

טניס
חגיגה של תחרות

כאשר החליטו אנשי איגוד הטניס על גובה הפרס הכספי שיוענק לזוכה בטורניר הטניס המיקצועני הראשון שייערך בישראל — הם היו כמעט עצובים: עשרת אלפים דולר לטניסאית מיקצוענית ברמה בינלאומית נחשבים לכסף קטן, בהתחשב בסכומי הכסף האדירים המתגלגלים בענף.

אלא שעד מהרה נכונה להם הפתעה. היענות טניסאיות מרחבי תבל לבוא ולשחק על מיגרשי הטניס הענקיים של העיר אשקלון הדהימה את אנשי האיגוד. 28 נשים ונערות, בעיקר מארצות אירופה, קפצו על המציאה ומיהרו להירשם לתחרות המיקצוענית הראשונה מסוגה בארץ.

לאנשי האיגוד התברר שמעל ומעבר לסכומי הכסף, מניע את הטניסאיות גם יצר ההרפתקנות. אם כי, למען האמת, רק מעטות מן האורחות מדורגות בטבלה העולמית. כמו שויה לרזן (במיקום ה־192).

הגרלה טובה. לטניסאיות המקומיות, כמו

טניסאית ביאלוסטוצקי
10.000 זה כסף טוב

אורלי ביאלוסטוצקי, רקפת בנימיני, רות מנסלרוף, נחשבת התחרות חגיגה. בשביל כל נקודה שהתווספה להן לדירוג העולמי הן היו צריכות לנדוד מעבר לים. עכשיו יש להן אפשרות לאסוף נקודות ממש פה, מתחת לאף.

לגברים הטניסאים הישראלים מבחינה זו היה יותר קל. להם כבר מתקיימות תחרויות מיקצועניות כמה שנים, כמו הגראנד־פרי שהיה לפני שבוע ברמת־השרון.

אורלי ביאלוסטוצקי, שהיא אלופת הארץ כיום, והמדורגת במקום הראשון בטבלה המקומית אומרת: „כנראה שהשנה ממש התאמצו באיגוד, אם יש תחרות מסוג כזה. אילו היו מגדילים את הפרס, בוודאי היו באות שחקניות מעולות.“ על סיכוייה, בתחרות, היא מוסיפה: „בשבילי זה בגדר אפשרות להצליח רק אם תהיה לי הגרלה טובה: אז אוכל להגיע לשלב חצי־הגמר או אולי הגמר. בשבילי זה כסף טוב מאוד, עשרת אלפים של דולר.“

את הכסף לפרסים תרמו יצרני נעלי הספורט גלי. ואילו כסף כדי לקיים את התחרויות באשקלון וכל מה שנובע מכך תרם גוף לא עיסקי — אלה הם האנגלים מועוד התומכים של מרכז הטניס באשקלון שמטרתם הוא לפתח את אשקלון.

הם היו אלה אשר בנו את מרכז הטניס המפואר ביותר במדינה.

רכיבה
בעיה של רבע מיליון

לפני כמה שבועות הובא במדור זה סיפורה של נגסי צייטלין בת ה־25, הרוכבת הישראלית היחידה שנרתמה לפני כשנה למאמצים לשיפור יכולתה כדי להשתתף באולימפיאדת לוס־אנג'לס 1984 (העולם הזה 2398). אלא שהתברר במאוחר, שכל מה שקשור כיום לספורט הרכיבה הוא כמעט בלתי־אפשרי, אלא אם כן יש גב כלכלי רציני הנושא בהוצאות העצומות הכרוכות בו.

מסיפורה ומנסיונה של ננסי הסתבר שהדולארים של הכדורסל והכדורגל בארץ הם כסף קטן לעומת מה שצריך לתת תמורת סוס־רכיבה ראוי לתחרות ברמה אולימפית.

„אני עשיתי זאת!“ היו אלה חבריה לספר רט של ננסי שנרתמו לרעיון להכשירה לאולימפיאדה. ידיד אחד נידב את סוסו, שהיה היחידי בארץ ברמתו הגבוהה; ידידים אחרים נידבו לה דולארים ומימנו לה שנת־שהות בהולנד שם שיפרה את יכולה.

הידידים ידעו שכדאי להם. כי בבוא היום תהיה להם בטוחה־יד רוכבת ברמה עולמית. אלא שהסוס המקומי היה טוב רק עד לרמה מסויימת, וננסי היתה זקוקה לסוס חדש ברמת ביצועים גבוהה יותר.

אפשר למצוא סוס כזה, אבל קודם כדאי למצוא את 250 אלף הדולר, כדי לרכוש אותו. ואה זה התקשתה התל־אביבית למצוא. התוכנית האולימפית ירדה מהפרק ועל כך היא מוסיפה:

„אני לא כל־כך מצטערת. המטרה שלי היתה להשתפר. האולימפיאדה לא היתה חלום חיי, כי בתנאים שלי היא לא היתה מציאותית עבורי. הרגשתי זכות גדולה שנשלחתי, וזאת היתה מתנה לשהות בהולנד.

„הרגשתי יופי ולמדתי המון. עוד לא היה מישהו בארץ שנשלח עם סוס, כדי לייצג את ישראל בענף הרכיבה. אני עשיתי זאת.“

גולף
הניצחון של הקיבוצניק

אלון בן־דויד, מנהל מועדון הגולף של קיסריה, אינו קופא אף לרגע אחד על שמריו. אין הוא מוניח את הרעיון לחבב את הגולף על הישראלים. באליפות המועדון, שהתקיימה בשבת, נזעק הפעם לעזרתו ג'ק קורקואה בן ה־35, המכונה ג'ק בוגרט על שם הבושם והאפטר־שייב של החברה שהוא עומד בראשה.

היהודי־צרפתי עתיר הנכסים, שהספיק לשרת בימנו שלוש שנים בצה"ל ולחזור לצרפת, סייע לבן־דויד לקיים את התחרות ברמה של חו"ל.

לבוגרט יש בית בית מפואר גם בקיסריה, כמו שיש לו במקומות אחרים בעולם. מיגרשי הגולף הסמוכים היוו שיקול לא קטן בהחלטתו לקנות את הבית.

משוגעים לספורט הגולף, שהם תושבי־חוץ, לא חסרים בארץ. מה שיותר חסר זה שהישראלים יידלקו עם הנושא. ואלון בן דויד הצעיר (34) מדליק אותם צעד אחר צעד. כך זכה המועדון של קיסריה בעזרת ממונו של בוגרט לא רק בפרסים יקרי־ערך לזוכים בתחרות אלא גם בחגיגת קוקטייל מפוארת בסיגנון הילטון.

כובבים נגד השמצה. אנשי המועדון עוד לא הספיקו להתגבר מהדיה של האליפות וכבר תינחת בשבוע הבא על מיגרשי הגולף הירוקים שברשותם מישלחת אמריקאית בת 30 איש. אלה חברי הליגה נגד השמצה האוהבים גם ליהנות מן החיים. איתם יבואו כמה כוכבים אמריקאים, כמו השחקנית שירלי מקליין ובדרן הטלוויזיה דון

גולפאי קורקואה
בושם ואפטר־שייב

ארמס. בינתיים הסתיימה האפיזודה של תחרות המועדון של „ספורט העשירים“ בקיסריה בניצחונו של קיבוצניק מהעוגן: דויד רוזנפלד בן ה־26 זכה במקום הראשון, ובפרס שהעניק המועדון.

מנהל־רשות לפיד
לא לפגוע ולא להשפיע

אתלטיקה
חקירה של תלונה

שלוש שעות תמימות ישב ארי אבנר בשבוע שעבר וחקר את שדר־הרדיו רמי יצהר. היה זה יוסף לפיד, מנהל רשות־השידור, שמינה את אבנר לברר אצל שדר־הספורט מדוע נשלח מיכתב־תלונה זועם כל־כך נגדו.

כתבת־הספורט שעוררה את המהומה היתה כתבתו של יצהר ביומן השבוע של שבת שעניינה היה מצבו הירוד של ענף האתלטיקה בארץ. חרה לו ליושב־ראש הענף, אורי גולבורט, כיצד עיוות השדר את תמונת המצב של הענף, כשהוא מראיין אנשים כמו אסתר שחמורוב ופטר בעלה, שהאתלטיקה אצלם היא נחלת ההיסטוריה.

„לכתוב על האתלטיקה בלי לראיין אף איש מאיגוד האתלטיקה עצמו? כיצד? ולא עם אף אחד מהמאמנים הפעילים?“ שואל אורי גולבורט, „זה נוגד את כל כללי האתיקה העיתונאית.“ יצהר בנה את הכתבה כך, שהיתה לו רק כוונה אחת: לפגוע. אנשים מילאו פיהם צחוק ולא היתה כל מחלוקת על המגמה. בינתיים אני לא מוכן להגיד על זה חצי מילה נוספת. נשאיר את זה לגוף שמברר. אני לא ריצה לפגוע או להשפיע.“

סיוט של פרברים

לא קל להיות חבר הנהלת קבוצת כדורגל. של הפועל תל־אביב למשל. אך קשה הרבה יותר, להיות חבר הנהלת הפועל ערד. זאת למד על בשרו ירון סיימון, חבר הנהלת הפועל ערד. מלבד הבעיות הזהות של תקציב והיעדר ניצחונות, יש לפעמים בעיה מטרידה הרבה יותר שנקראת: מיקום מישרדי ההתאחדות לכדורגל, שבלעדיהם לא יקום דבר בקבוצה.

וכך מוצאים עצמם חברי ההנהלות של קבוצות שונות ברחבי הארץ, הממוקמים בפריפריה, משרכים רגליהם עד תל־אביב לפעמים משך שעות, כדי לעמוד בפני ועדת המישמעת של ההתאחדות, או כדי לרשום שחקנים חדשים, או לחדש כרטיסי שחקנים ותיקים.

„אני לא יכול להבין מדוע להתאחדות אין סניפים שיכולים להקל עלינו את החיים במיקצת.“

בואלאגאן גדול. לאחרונה הפסיקה ההתאחדות אפילו את פירסום מועדי מישחקי השבת ביומן הספורט. „אין להם לזה תקציב. עכשיו אנחנו צריכים, מידי שבוע, להתקשר טלפונית כדי לברר את שעת המישחק המדוייקת.

„כיוון שיש עוד כמה עשרות קבוצות, כמו הפועל ערד, שמחפשות את אותה האינפורמציה, הבואלאגאן חוגג וכל עניין הכדורגל של קבוצות הפרברים הופך לסיוט אחד גדול,“ מוסיף סיימון, בעצב.

זה היה השולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, העלה בכתבת־השער שלו סידרת שאלות מישטטיות ומיכריות, שנבעו מפסק־הדין של נאשמי בפר־קאסם. תחת הכותרת "רצח בפלורנין" הובא הטיפור המלא, שהוסתר מתושבי ישראל, אודות הוועידה הראשונה בהשתתפות ישראלים וערבים, ועידה שפקידי מישרד־החוץ עשו כל שביכולתם כדי להמעיט בערכה. סרן נוסף בענין שליחות המחתרת של קלמן בן בעי־אק, ערב ההסיבה שם, הובא תחת הכותרת "האב רימיתי את בן־גוריון?"

במדור הספורט דיווח ירושע ("שייע") גלזר על תוצאת התיקו 2:2 בין מכבי תל־אביב וביתי"ר ירושלים.

בשער הגליון: אלי־מישנה ישישבר ("ישבה") שדמי, מנאשמי בפר־קאסם.

שדמי לדין!

הביא משפט שדמי לאישום קציני בכירים?

* * *

כיצד חנן נדל האיש שאמר — „בלי סמיטים"

באנו חושך לגרש ★ היכל־שלמה:

פרק א' ★ רמח"ל, פורנוגרפיה ותל־אביב

„העולם הזה": 1099
תאריך: 22.10.1958

העם

החזית האפורה

איש השבוע היה השופט בנימין הלוי. אחרי שהפך את פסק־דינו בפרשת כפר־קאסם למיסמך היסטורי, לא היסס להרים אצבע מאשימה נגד אלוף־מישנה של צה"ל ואף לרמוז כי שרשרת־האשמה אינה מסתיימת אצלו. הוא דן את שמונת הנאשמים המורשעים לתקופות־מאסר ארוכות מאוד.

ביושבו תחת דגל הלאום, בצריף הצבאי חסר־החן, היה הלוי יותר משופט רגיל. הגבר המרצין, בעל העיניים הלוהטות ופני הנזיר המסתגף, הפך סמל של משהו חשוב עוד יותר: לכוחות ההגיונות הבלתי־פשרנית של הציבור הנאור. האיש שכבר עבר פעם דרך ים של השמצות שפלות, אחר פסק־דינו ההיסטורי הקודם בפרשת קסטנר, גילם את המיזגה בין הגינות ובין אומץ־לב אזרחי בלתי־נרתע.

הוא לא היה הגילוי היחיד של מיזגה חיונית זו. בשטחים השונים של החיים הציבוריים השמיעו השבוע אנשים הגונים את דברם. ברחבי הארץ נשמעה הדרישה להעמיד לדין את אלוף־מישנה ישישכר שדמי. כאשר ניסה מנגנון־החושך להטביע השבוע בים של השמצה והסתה את הפרופסור מאיר פלסנר. על התנהגותו האמיצה בוועידת פירנצה, קמו במפתיע סופרים והוגי־דיעות כדי להגן על מעשהו של הפרופסור. האיש ששום מיפלגה ושום עיתון לא קמו להגן עליו, יצא מנצח בדעת־הקהל. מנגנון־ההסתה נתקל בקיר אטום של דעת־הקהל ההגונה.

ההגינות לבדה, כשאינה מצויידת בכלי־הביצוע, אינה יכולה לחולל שינוי־ערכים מעשי. פסק־דינו של הלוי לא ישא פרי מעשי, אם לא תחוקק הכנסת חוק חדש, שיגדיר בבירור היכן גבולות הפקודה ה'חוקית', ומתי רשאי וחייב חייל להפר פקודה. נצחונו של פלסנר לא יעזור אם האידיאלי יהיה מכון וייצמן, שהוא אחוזתו הפרטית, ואילו שר־האוצר לוי אשכול סבר כי סכום כזה לא יזיק אם יפול לידי ממשלת ישראל.

המירוץ הגדול החל. שפירא, ששהה בשווייץ, ביקש להתראות עם וולפסון שם. אולם וולפסון, שרשם לפניו ששפירא שוב אינו שר אלא חבר־כנסת פשוט, סירב לקבלו, בטענה כי אינו עוסק בעסקים במהלך חופשתו. באותה שעה הבריק לוי אשכול לפינחס ספיר שהיה באירופה, ביקשו לקפוץ ללונדון, להמיס את ליבו של וולפסון.

כלבים ותיאטרון ראש־ממשלה דויד בן־גוריון, מחזאי יגאל מוסינזון ובימאי פיטר פריי בימי האידיליה הגדולה, כשהועלה המחזה „זרוק אותו לכלבים". שבו שירת עטו של מוסינזון את הנחיותיו של בן־גוריון.

תשלוט גם בוועידות הבאות חבורת ראובן שילוח ושות'.

אולם עצם העובדה שקמה בארץ חזית של כוחות־האור, מורכבת מאלפי אנשים הגונים, פשוטים ואפורים, מהווה גורם ששום מנגנון שילטוני או מיפלגתי לא יוכל להתעלם ממנו.

חרומות

חלומות פז

כמו כל מיליונר יהודי בעולם, מתגעגע גם יצחק אייזיק וולפסון במעמקי ליבו לתואר אצולה ולהכרה בחברה הגבוהה של הגויים. וולפסון, בנו של חייט עני באנגליה, אירח לצורך זה שרים, ערך מסיבות, תרם למטרות צדקה, אך הוא לא הפך עדיין לסר אייזיק (*).

בין שאר מעשי־הצדקה של וולפסון היה הקמת היכל שלמה בירושלים, על־שם אביו החייט. הוא לא הסתפק בכך, עת קנה את מיתקני חברת של בארץ וקרא את חברתו החדשה פז, והודיע שלא יוציא את רווחיה מישראל, אלא יקדיש אותם לקרן חדשה לענייני תרבות ואמנות.

המזרין הגדול. כאשר אך נודע הדבר, שקעו כמה גופים בארץ בחלומות פז. סכום גדול שכזה יכול להעניק לבעליו השפעה ציבורית גדולה, כגון שילטון על מוסדות תרבות ואמנות, האפשרות לתת פרסים ומענקים לאנשי־שלומנו ולשקם כמה מנאמני המיפלגה.

הראשון שקפץ על המציאה היה הציבור הדתי. משה שפירא וורח ורהפטיג, אפוטרופסי היכל שלמה, טענו כי יש להצמיד את הקרן לבניין זה. לעומת זאת טען מאיר וייסגאל, כי הנאמן

(*) *מאוחר יותר זכה וולפסון בתואר סר.*

אנשים

● יושב־ראש הציונים־הכללים (כי יום ליברלים) ח"כ **מרין ברנשטיין:** „אינני חושב כי רצוי להציהיר יומם ולילה על נכונותה של מדינת־ישראל לשלום עם שכנותיה. הדבר עשוי להתפרש אצל הערבים פירוש בלתי־רצוי."

● חבר־הכנסת ממק"י **משה סנה,** בעת נאום בכנסת, אחרי שאחד מחברי־הכנסת לעג לו כי הסתמך ברבריו על דיברי מומחה אמריקאי: „גם מומחה יכול להגיד דבר נכון?"

● הבדיחה האחרונה של ח"כ חרות **יוחנן בראדר:** הוא פונה לעיתונאי ושואל: „נכון שמעולם לא ביקשתי אותך לתת לי פירסומת?" כאשר העיתונאי מאשר זאת, מוסיף בראדר: „אז תפרסם את זה!"

● המשורר **אברהם שלונסקי** העלה השבוע זיכרונות מימים עברו. בגלותו כי הוא נוהג להאזין לשיחות־ילדים כדי למצוא את חיניותה של השפה העברית. סיפר שלונסקי כי פעם שמע ילד מקנטר את חברו השמנמן באומרו: „המלך אלימלך. אני יכול להשתות אליך בלהיפך..." המלך אלימלך הוא כיום קריין קול ישראל **אלימלך רם.**

● דקות אחדות לפני צאתו את אילת, בדרכו לאפריקה, הספיק **ידידיה** („דידי") **מנוסי** ליפול קורבן למזימת מתיחה מתוכננת של חברו **רפי** („גלסון") **אלון.** גלסון פנה לקצין הראשון של האוניה שבה עמד דידי להפליג, והסביר לו: „דידי הוא בחור טוב. הוא חבר שלי. אבל אל תשכחו לסגור אותו כל לילה בתא. כי הוא עלול להשתולל." כשהקצין שאל לפשר התנהגותו המוזרה של דידי, תמה נלסון: „מה. לא סיפרו לך? בשביל מה אתה חושב שולחים אותו לאפריקה? היזהרו." הקצין הודה לו מאוד.

עדיות

לב נגוע חשק

„הוי, אהבת נפשי, כבלים אלה / מי זה נשוא יוכל, אשר תשימי / אל לב כאש בוער, נגוע חשק / כי אאהוב גם מאשר אהבתי / חיי ונפשי סלע / אותך, שולמית..."

האיש שכתב שורות אלה לפני יותר ממאתיים שנה היה ר' משה חיים לוצאטו, מקובל ומשורר, שנולד בפאדובה, איטליה, ומת בעכו. השבוע עמד שיר־החשק של רמח"ל במרכז ויכוח ציבורי מיוחד במינו. השאלה: האם האיש שדיבר על „לב נגוע חשק" הוא קדוש?

נשים במסילת ישרים. הוויכוח החל לפני שנתיים, כאשר מסרה עיריית תל־אביב פרס על שם רמח"ל, בסך 250 ל"י, לכמה אמני־תיאטרון. ביניהם חנה רובינא וחנה מרון. מייד פרצה זעקה מלב בחורי־הישיבות ברחבי־הארץ. כיצד ייתכן, זעקו, כי פרס הניתן לנשים, המציגות את ערוותן בפרהסיה על הבימה, ייקרא על־שם איש־המוסר המופלג, בעל הספר מסילת ישרים, שהוא ספר־קודש לכל הישיבות?

מיברקים עפו לשני אדומי־הזקן בעיריה. הנציגים הדתיים יהודה מאיר אברמוביץ ואברהם בויאר. הם נדרשו להסיר צלם מהיכל. מיהרו ללחוץ על חיים לבנון, ראש־העיריה התלוי בקולותיהם. הם לא עמלו לשווא.

השבוע מסר לבנון את פרס התיאטרון של עיריית תל־אביב להבימה. הוא שכח להזכיר שהפרס נקרא על־שם רמח"ל. היה זה הפרס היחיד שנשאר בעילום־שם. הדתיים הפליטו אנחה של הקלה. נדמה היה כי צלם הוסר מן ההיכל.

מקובל פירנוגרפי? הם עשו את החשבון בלי אלכסנדר זאב בן־יישי, איש ועדת־הפרסים העירונית. בן־יישי, מוותיקי הפקידים בעירייה, שניסח בשעתו את נאומי מאיר דיונגוף, רתח. על ראשו של הגבר הנמוך סמרו שערות רעמתו הבן־גוריונית הלבנה. התוצאה: ביום השישי שעבר הופיע בדבר מאמר ארוך, בחתימת אחד י. בר־לוי — שאיננו קיים — שיצא להוכיח כי לוצאטו המקובל היה אדם חילוני בהחלט, ובעל שירים פורנוגראפיים. הכותרת: „לאן נעלם רמח"ל?"

בעירייה רגשו הרוחות. אולם בן־יישי העמיד פנים תמימות, כאחד האומר: „מה פיתאום אני?" ואם הרמח"ל לא התהפך בקיברו, קרוב לוודאי שגם ועדת הפרסים העירונית לא תתהפך.

בשעת־הכושר יצאה ההזמנה מידי הרבנית לוולפסון, שיבוא לארץ ויחליט כאן. הקרב בין השר והרבנית עשוי להיות מישחק מרתק — כאשר כמה מאות אלפים מהווים את הקופה.

נשק מפייע. הדתיים הבינו כי עליהם להפעיל את הנשק המסייע הכבד. נשק זה נמצא בדמותה החיננית של הרבנית שרה הרצוג (**), רעיית הרב הראשי.

בילדותה למדה שרה יפת־התואר בחדר לונדוני יחד עם שני ילדים יהודיים: אייזיק הרצוג ואייזיק וולפסון. היא בחרה בסוף ברב, אך הסוחר המשיך להעריצה. היה ברור כי נשק זה עשוי לנצח.

(**) *אמו של נשיא המדינה הנוכחי, חיים הרצוג.*

היום: 25 שנה אחרי

מרליות ובדיחות

● מה קרה בינתיים לגיבורים אשר ביכבו במדור אנשים באוקטובר 1958? ד"ר (למישפטים) **יוחנן בראדר** בן ה־82 שוב איננו חבר־כנסת. אחרי 29 שנים (החל בכנסת הראשונה) של התבלטות על ספסלי האופוזיציה הימנית, סולק בראדר בשנת 1977 מרשימת מיפלגתו, ערב עלייתה לשילטון. הערותיו, במיוחד בענייני משק וכלכלה, שכחם התמחה, ושהיו מושמעות במיבטאו הפולני הכבד, חסרות בכנסת האפורה. הוא ממשיך בהבעת דיעותיו בכתב (כמעט מדי שבוע, במעריב), יושב בביתו הרמת־גני הצנוע (בשיכון הוותיקים) ואין לו בריזק מצב־רוח לבדיחות. רק לפני כמה חודשים נזכרה צמרת הליכודבלוחם הוותיק, מינתה אותו כיו"ר מועצת־המנהלים של החברה הממשלתית למדליות ומטבעות.

■ ■ ■

● **דידי מנוסי** כבר לא נוסע כל־כך הרבה. אם כי כפי שקוראיו בידיעות אחרונות רואים במוסף הטיולים השבועי חו"ל וכולו. הוא גם לא בדיוק יושב־בית. לעומת זאת, הוא תורם לאחרונה את חלקו במילחמת עיתונו בחינמונים. התחיל לכתוב מדור שבועי במקומונים של ידיעות (קול תל־אביב ושאר הקולות) בשם בדיחמין לשבת.

דוגמה של הומור מנוסי:

שאלה: האם יש חיי־מין בבתי־הקברות?

תשובה: בטח! עובדה שהמתים מתרבים מיום ליום.

הסקופ של גלי

חשיפה ראשונה.

הנה זה בא: האופנה הספורטיבית המיוצרת במפעלי גלי, בעיצוב שוקי לוי — עכשיו בחנויות: סוודרים, אימוניות, שכפצים, מכנסי קורדרוי, מכנסי כותנה, סווטשירט'ס, מעילי רוח, צעיפים מרהיבים ואביזרי לבוש מדליקים. הסקופ של גלי לחורף — עכשיו גם אתה יודע.

ראשית ברשת חנויות גלי ספורט ובחנויות המובחרות.

Gali® SPORT

מקבוצת מפעלי גלי

גלי ספורט-איתך ברגעים הגדולים.

ב חשון תשמ"ד, 10.83
72 עמודים
שנה 48
המחיר 130 שקלים (כולל מע"מ)

הדר

